Üst Kattaki Deli Kadın

Tarihteki tüm hikâyeler, içinde bizim için değerli olan bir hazine saklar ve onu okuyan kişide asla silemeyeceği derin bir iz bırakırlar.

CATHERINE LOWELL

ARKADYA

Tarihteki tüm hikâyeler, içinde bizim için değerli olan bir hazine saklar ve onu okuyan kişide asla silemeyeceği derin bir iz bırakırlar.

Babasını trajik bir şekilde kaybeden, ünlü Brontë Kardeşlerin yaşayan son akrabası Samantha Whipple da işte böyle bir hikâyenin peşindeydi. Edebiyat tarihindeki en ünlü kadınlardan üçüyle akraba olduğundan herkes, Samantha'ya gizli ve muazzam bir miras kaldığına inanıyordu. Fakat Samantha, tüm hayatını kitaplara ve edebiyata adayan tatlı kaçık babasının, büyük bir hazine falan saklamadığından emindi. Onun tek istediği, babasının hatıralarını sonsuza dek yaşatacak olan bir hikâye yazabilmekti.

Babasının son isteğini yerine getirmek üzere Oxford Üniversitesi'ne gittiğindeyse her şey bir anda değişti. Babasına ait kayıp kitaplar ve el yazısıyla yazılmış notlar, gizemli bir şekilde kapısında belirmeye başlamıştı. Samantha artık, yakışıklı olduğu kadar kibirli profesörü Orville'in de yardımıyla aile sırlarıyla dolu bu edebi bulmacayı çözmek zorundaydı.

Uğultulu Tepeler, *Jane Eyre* ve daha birçok edebi başyapıtın izinde soluk soluğa okuyacağınız bir macera... Catherine Lowell'ın usta kaleminde hayat bulan *Üst Kattaki Deli Kadın*, sizi gizem, aşk ve edebiyat kokan satırlarda, unutulmaz bir gezintiye çıkmaya davet ediyor.

THG 0755603 GLB

₺20.00
ISBN: 978-605-188-135-5
9 786051 881355

instagram.com/arkadya_kitap facebook.com/ArkadyaKitap twitter.com/ArkadyaKitap

"Gizemli, karmaşık ve bir o kadar da muhteşem bir babanın, kızına bıraktığı efsanevi mirasın peşinde tarih, edebiyat, aşk dolu bir serüven. Catherine Lowell, son yılların en güçlü kalemlerinden biri."

Vogue

"Üst Kattaki Deli Kadın, *bugüne dek okuduğunuz hiçbir şeye benzemiyor. Sırlarla örülü uçuk kaçık bir hikâye ve buram buram edebiyat kokan satırlar. Bu yıl mutlaka okunması gereken kitaplar listesinde en başı çekmeli."*

Elle

"Sizi kitap bitene kadar âdeta koltuğunuza yapıştıracak kadar sürükleyici bir kurgu ve uzun süre aklınızdan çıkmayacak kadar etkili bir kalem. Catherine Lowell, ilk romanı Üst Kattaki Deli Kadın *ile takdiri hak ediyor."*

Publishers Weekly

Stanford Üniversitesi'nin Yaratıcı Yazarlık bölümünden mezun olan CATHERİNE LOWELL, *Mary Steinbeck Dekker Kurmaca Yazı Ödülü*'nü almıştır.
Üst Kattaki Deli Kadın, New York'ta yaşamakta olan yazarın ilk romanı.

www.cathlowell.com

ARKADYA YAYINLARI

ÜST KATTAKİ DELİ KADIN

CATHERINE LOWELL

Özgün adı: The Madwoman Upstairs

Yayın Yönetmeni: Bülent Oktay
Editör: Çağla Dirice Çakır
Çevirmen: Çağla Önsal
Düzelti: Burcu Atıcı Öztel
Sayfa Tasarımı: Kübra Yeşilyurt
Kapak Uygulama: Ayşe Çalışkan

EKOSAN MATBAACILIK
Maltepe Mah. Hastaneyolu Sok. No: 1 (Taral Tarım Binası)
Zeytinburnu – İstanbul

Cilt: Ekosan Matbaacılık, İstanbul

YAYINEVİ SERTİFİKA NO: 13695
MATBAA SERTİFİKA NO: 19039

1. Baskı: Nisan 2017
Yeni Baskı: 2017
ISBN: 978-605-188-135-5
©Catherine R. Lowell, 2016

Bu kitabın Türkçe yayın hakları Akcalı Telif ve Lisans Hakları Ajansı Ticaret Limited Şirketi aracılığıyla Touchstone, A Division of Simon&Schuster'dan alınmış olup Beyaz Balina Yayın Sanat Dağıtım Paz. San. ve Tic. Ltd. Şirketi'ne aittir. Yayınevinin izni olmaksızın kısmen ya da tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

ARKADYA YAYINLARI
Maltepe Mah. Davutpaşa Cad. MB İş Merkezi
No: 14 Kat: 1 D: 1 Zeytinburnu / İstanbul
Tel.: 0212 – 544 41 41 / 544 66 68 / 544 66 69
Faks: 0212 – 544 66 70
info@arkadya.net

Arkadya Yayınları, Beyaz Balina Yayınları'nın tescilli markasıdır.

Üst Kattaki Deli Kadın

CATHERINE LOWELL

İngilizceden Çeviren
Çağla Önsal

Benim güzel aileme...

Birinci Bölüm

Oxford'a vardığım gece, yurt odamın 1361'de inşa edildiğini ve o zamanlar veba hastalarını karantinaya almak için kullanıldığını öğrendim. Üniversitenin görevlisi beni odamın bulunduğu kuledeki beş kat merdivenden yukarıya çıkarırken, samimi bir mahcubiyet içindeydi. Gergin bir adamdı; kısa boyluydu, gevezeydi, dişleri de bir köpek balığınınkilere benziyordu. Genizden gelen aksanıyla, bu sene Old College'da kontenjanların dolup taştığını ve dekanların öğrenciler için nerede olursa olsun kalacak yer bulmak zorunda kaldıklarını itiraf etti. Bu kule, Old College'ın ek binalarından birisiydi. Görünüşe göre benden önce burada trajik hikâyeleri olan birçok önemli insan yaşamıştı. "*Korkunç" Timothy'yi duymuş muydum? Peki, "Deli" Sör Michael Morehouse'u?* Kafamı iki yana sallayarak üzgün olduğumu söyledim, ne de olsa ben Amerikalıydım. İngiliz tarihindeki "çatlaklar" ilgi alanıma pek girmiyordu.

Görevli Marvin bavullarımı içeriye bıraktı. Merdiven yüzünden nefes nefese kalmıştı ve alnındaki kırışıklıkta ince bir ter çizgisi belirmişti. Doğrudan gözlerime bakmadığını fark

ettim. Odamın durumu yüzünden duyduğu mahcubiyetten mi, yoksa kendimi tanıttığımda soyadımı duyunca neredeyse boğulduğu ve hâlâ kendini toparlayamadığı için miydi, emin olamamıştım.

Odayı hızlıca inceledim. Veba hastalarını burada her kim karantinaya aldıysa, esaslı bir iş çıkarmıştı. Duvarlardaki kalkmaya yüz tutmuş kırmızı boya, odayı dev, kanlı bir göze benzetmişti. Köşede, tahtalarla kapatılmış bir şömine ve korkunç bir tablo vardı. Hâline bakılırsa tablodaki kadın da boğulmak üzereydi.

"Evet, Bayan Whipple," dedi Marvin zoraki bir iyimserlikle. Suratının alt yarısını kaplayan belli belirsiz, düzensiz kirli sakalı, başarısız bir bahçe düzenlemesi gibi görünüyordu. "Burada rahat edebilecek misiniz?"

Ne diyeceğimi bilemedim. Burası bir yurt odası değildi. Burası daha çok deli olduğunuzu düşündüklerinde insanların sizi gizlice kapatacakları türden bir yerdi.

"Hem de çok, sağ olun," dedim. "Tablodaki kadın... O kim acaba?"

Marvin arkama baktı. "O tablonun adı *Mürebbiye*. Ne kadar güzel, değil mi?"

"Kaldırabilir miyiz, lütfen?"

Marvin'in gözleri, sanki birini hadım etmesini istemişim gibi iri iri açıldı. "Anlamadım?"

"Bana birini hatırlatıyor," diye açıkladım.

"Bayan Whipple, o turun bir parçasıdır."

Neden bahsettiğini anlamadığım için tuhaf bir "Ha," sesi çıkarmakla yetindim. Bir süre ikimiz de ardından gelen o kısa

sessizliğe katlandık. Adamın gitmek istediğini görebiliyordum; üst dudağı küçük, sabırsız bir alarm gibi titriyordu. Onu çok iyi anlıyordum çünkü ben de gitmek istiyordum. Etrafa son kez göz gezdirdikten sonra bana yarın avluda yapılacak olan tanışma çayını hatırlattı, aceleyle iyi geceler diledi ve kapıyı kapattı.

Marvin çıkınca *Mürebbiye*'yle yalnız kalmıştım. Ortada ters bir durum olduğuna şüphe yoktu. Geçen aralık ayında okulda geçirdiğim iki geceden bildiğim kadarıyla başka kimsenin odası burası gibi ayak kokmuyordu. Üstelik bazıları pencereliydi. Benim kaldığım odanın sıcak, samimi, mavi duvarları bile vardı. Hatta odam öyle samimiydi ki o iki gece boyunca, tüm İngiliz Edebiyatı bölümü öğrenci adaylarının buluştuğu bir bara dönüşmüştü. Yatağıma oturup açık mavi duvarlara bakıyor ve Old College'a başvurmanın, şu hayatta yapacağımız en acınası şeylerden biri olduğu gerçeği üzerinden birbirimizle bağ kurmaya çalışıyorduk. O hoş, mavi odada kendimi evimde hissetmiştim. Yani, en azından Portsmouth'lu Shelly denen o kız, bana gerçekten Whipple ailesinin bir üyesi olup olmadığımı sorana kadar. Çünkü eğer öyleysem bu otomatikman şansımı yükseltecekti ve onlardan bir adım öne geçmiş olacaktım.

Yanaklarım kızarmıştı. Portsmouth'lu Shelly, kolları esrarengiz benlerle kaplı, uzun bacaklı, kızıl saçlı bir kızdı. O zaman sorusuna, "Tabii ki hayır," diyerek cevap vermiştim. Hakarete uğradığımı hissederek bir de, "İyi geceler, biraz yorgun hissediyorum," diye eklemiştim. Ancak ertesi sabah kendimi, Portsmouth'lu Shelly'nin haklı olup olmadığını düşünürken bulmuştum. Mülakata girdiğim anda, Old College İngilizce Bölümü'nden Dr. Margaret King'in ailem hakkında

sorular sormayı her şeyden çok istediğini anlamıştım. Kendini o kadar uzun süre tutabilmesini takdir bile etmiştim. Bir flamingonunkilere benzeyen çarpık bacakları, sivri burunlu siyah ayakkabılarla tamamlanmış olan bir deri bir kemik bir kadındı. Dudaklarıyla birlikte ön dişlerine de bir genç kız edasıyla dudak parlatıcısı sürmüştü ve üstünden suni bir karpuz kokusu yayılıyordu. Mülakat soruları, hakkında pek az bilgim olan Aphra Behn ile ilgiliydi. Odada etrafa saçılmış romanlardan yola çıkarak kadının, bir yazar ve aynı zamanda ölü olduğu hükmüne varmıştım. Konuşmamı fazlasıyla feminist cümlelerle süsleyerek erkek hegemonyasına verip veriştirmiştim fakat yeterli olmamıştı. Sivri burunlu ayakkabılar sabırsızlıkla yere vurmaya başlamıştı.

"Ve tabii," demiştim, "Behn'in eserleri Brontë Kardeşler'in* de önünü açtı."

Bu söylediğim doğru olmayabilirdi tabii ama önemi yoktu. Kadın, Brontë ismini duyunca kulaklarını bir tavşan gibi dikmişti. Sivri burunlu ayakkabılarını yere vurmayı bırakmış ve flamingo bacaklarının birini, diğerinin üstüne atmıştı.

İşte, artık üstüme bir dizi soru saçmak için gereken fırsatı bulmuştu. Bu soruların hepsi bana daha önce de sorulmuştu ve hepsine verecek iyi cevaplarım vardı. "*Brontëlerin hayatları eserlerinin canlılığını nasıl etkiledi? Evet, çok doğru, Bayan Whipple, ilginç bir görüş. Emily Brontë modern roman anlayışında nasıl bir devrim yarattı? Evet, orası kesin, doğru, doğru.*" Ve elbette beklendiği üzere sorgu, daha kişisel bir hâl almaya

**Uğultulu Tepeler*, *Jane Eyre*, *Agnes Grey* gibi kitapların yazarları olan Emily, Charlotte ve Anne Brontë kardeşler. (Ed. N.)

başlamıştı: "*Brontëler ile ilgili basında çıkan haberleri okumuşsunuzdur herhâlde, özellikle de yaşayan akrabaları hakkında? Ah, Tanrım Tristan Whipple babanız mıydı? Eh, itiraf edeyim aranızda bir akrabalık olup olmadığını merak etmiştim... Sorması ayıp, birbirinizle yakın mıydınız? Ah, evet, anladım. Babanız büyüleyici bir adam.*"

Sonra hep olduğu gibi Dr. Margaret King yeniden Maggie'ye, yani iştahla edebi kahramanlarını tanımaya çalışan o liseli kıza dönüşmüştü. Brontëler yine o yaş döndürücü hokkabazlık numaralarını yapmışlardı. Artık karşımda bir profesör değil, dünyada *Uğultulu Tepeler*'deki Catherine ve Heathcliff'le İngiltere'nin iç karartıcı kırlarında dolanmaktan daha çok istediği bir şey olmayan, heyecanlı bir genç kız duruyordu. Birlikte *Jane Eyre*'in bütün ince ayrıntılarını tüketene kadar başımı sallamış, gülümsemiş ve atalarımı peşkeş çekmiştim. "*Peki, duvağın anlamı neydi, Bayan Whipple? Ah, Tanrım ne kadar zekice! Babanız da mı böyle düşünüyordu? Ah, düşüncesizlik ediyorum, affet canım.*"

Genelde konuşmanın bu noktasında "tatlım" olurdum, ama "canım" da idare ederdi. Ne zaman canım olsam, suskunlaşırdım. Canım olduktan sonra insan akrabaları hakkındaki gerçek düşüncelerini açıklayamazdı.

Mülakat bitip de profesör ayağa kalkınca ben de kalkmıştım. Topuklu ayakkabıyla bile benden bir hayli kısaydı. Çekingen bir tavırla gülümsedi. Bu hâliyle, nasıl arkadaş edineceğini kestiremeyen bilmiş bir çocuğu andırmıştı.

"Eh, Samantha," demişti canlılıkla, "Amerikalılar hep böyle uzun mudur?"

"Sadece uzun olanlar," demiştim.

Kapıya yöneldiğim sırada arkamdan seslenmişti: "Acaba... Siz de yazar mısınız?"

Kem küm ederek özür dileyip hayır yanıtını vermiştim. Ailemdeki yetenek son bir buçuk yüzyılda son meteliğine kadar harcanmıştı. Babam kaide değil, istisnaydı. Profesör, fayansların üzerinde takırdayan topuklularıyla bana doğru yürümüştü. Bir şeyler daha söylemek istediğini sanmıştım. Ama sadece kapıyı açıp, aynı eskiden doğru bir şey yaptığımda annemin yaptığı gibi başını sola eğmişti. Tabii, onu etkileyen ben değildim. Spor ayakkabılarım tertemiz koridorda yine ağır ağır ilerlerken, içimden bir kere daha çoktan ölmüş olan atalarıma şapka çıkarmıştım. Kadınlar, mezarlarında bile benim gösteremediğim gücü göstermeyi başarabiliyorlardı.

Kucağımdaki telefon şiddetle titreyerek üç yeni e-postamın olduğunu haber verdi. Demek ki kulemde kablosuz internet vardı ama pencere yoktu. İlkinde tanışma çay partisinin avluda, saat 10.30'da başlayacağı yazıyordu. *Lütfen, çimlere basmayın*, diye de not düşülmüştü. İkinci e-posta ise bana o saçma davete katılmamam için bir mazeret veriyordu. Profesörüm (Dr. III. James Timothy Orville adında biri) yarın sabah, özel derslerimizin hedef ve gerekliliklerini tartışmak ve bana uygun bir zamanda dikkatlice okuyacağım, önemli tarihlerden oluşan bir liste vermek üzere bir ön görüşme ayarlamıştı. Mesajın sonuna da bir *O.* kondurmuştu.

Son e-posta da İngiltere Merkez Bankası'nın miras dairesinde çalışan B. Howard'dan gelmişti. Kanım âdeta yüzümden çekildi. B. Howard bu akşam Heathrow'a indiğimde aramıştı. Kısa süren konuşmamızda bana artık Oxford'a geldiğime

göre merhum babamın bir nebze kafa karıştırıcı vasiyetini konuşmamızın vaktinin geldiğini bildirmişti. *"Bunun size acı verdiğini biliyorum, Bayan Whipple,"* demişti telefonda, *"İngiltere'ye daha yeni geldiğinizin de farkındayım (evet, gümrük dümdüz ileride olacaktı, tabii, tabelaları takip ederseniz...) ama bildiğiniz gibi, bu çok hassas bir konu ve artık Oxford'da olacağınıza göre bir an önce konuşulması gerekiyor. Beni duyabiliyor musunuz, Bayan Whipple? Bayan Whipple?"*

O zaman çok acelem olduğunu ve onu daha sonra arayacağımı söylemiştim. Aslında bagaj alım bandının yanında oturmuş, vıcık vıcık bir İngiliz sandviçini çiğniyordum. Babamın vasiyeti üzerine konuşmanın düşüncesi, o büyük kederlerin hep yaptığı şekilde kalbimi bir yumruk gibi sıkmıştı. Vasiyetin içeriği hakkında belli belirsiz de olsa nahoş bir fikrim vardı. Tartışmak isteyeceğim bir şey de değildi. Ne görevli Marvin'le ne cenaze levazımatçısı kılıklı Maggie'yle ne de İngiltere Merkez Bankası'ndan B. Howard'la...

Yatağıma doğru yürüdüm. Ayaklarımın altındaki eski döşemeler yaşlı kemikler gibi gıcırdıyor, çatırdıyordu. Duvarın, *Mürebbiye*'nin tam altında kalan dikdörtgen parçasında taşa derince kazılmış bir dizi şekil olduğunu fark ettim. Oyuklar, çöp adamlar ve Roma rakamlarına benzeyen bir şeyler vardı. Neredeyse Byron ismini görmeyi bekliyordum, ama tek okuyabildiğim şu başharflerdi: J. H. A.

Oturdum. Bakışlarım *Mürebbiye*'nin üzerindeydi. Dakikalar boyunca tablodaki kadınla nahoş bir tanışıklık içinde bakıştık. Elinde sımsıkı tuttuğu bir şey vardı; bir dosya mı, kitap mı yoksa İncil miydi? Arkasında, yarısına kadar batmış

bir direk bulunuyordu; direğin üstünde, kanatları köpükle bezeli, kara, büyük bir kuş oturuyordu. Kuşun gagasında altın bir bilezik vardı. Kuş, *Mürebbiye*'ye bakıyor olsa da *Mürebbiye* doğruca bana bakıyordu. Parlak gözleri, ince bir yüzü ve kafesteki bir hayvanı andıran bir ifadesi vardı. Onu çok iyi hatırlıyordum. Onu bir zamanlar, bir yerde okumuştum ya da en azından ona çok benzeyen biriyle ilgili bir şeyler okumuştum. *İnsanların sükûneti aradığını söylemek beyhudedir,* demişti bana bir zamanlar eski, berbat bir kitabın sayfaları arasından. *İnsanoğlu, heyecana ve karmaşaya muhtaçtır; eğer bulamazsa onu kendi elleriyle yaratır.*

Ona daha fazla bakamayacaktım. Komodinin üstündeki lambayı kapatıp kendimi uykunun kollarına bıraktım.

Gün ışığında önceki günün puslu anılarını silen bir şeyler vardı. Ancak sabah dışarı çıktığımda güneş ortada yoktu. Gökyüzü, grinin en sıkıcı tonlarından biriydi.

III. James Timothy Orville'le ilk buluşmam için üç kat siyah giyinmiştim. Dün geceki e-postasında kendisini, on dokuzuncu yüzyıl İngiliz Edebiyatı üzerine çalışan bir araştırma görevlisi olarak tanıtmıştı. İlgi alanının yirminci yüzyılı da kapsadığını içtenlikle umuyordum, çünkü kişisel beyanımda Victoria dönemine karşı oldukça gelişmiş bir kinimin olduğunu açıkça belirtmiştim. Eğer III. James Timothy Orville bir George Elliot meraklısıysa, hemen şimdi okulu bırakmam gerekebilirdi. Profesör ya da ders değiştirmek mümkün değildi.

Old College'ı benzersiz -ve ünlü- yapan, katılığıydı. Diğer Oxford okulları özel derslerin yanında toplu dersler ve seminerler de sunarken, Old College öğrencileri, her hafta tek bir eğitmenle bir saatlik oturumlara katlanmak zorundalardı. Bu, tüm eğitimimin ve akıl sağlığımın tek bir insanın ellerinde olduğu anlamına geliyordu.

Çimlere basmamaya dikkat ederek kampüsün duvarlarının dibinde dolaştım. (Bir yerde, Old College'ın çimlerinde yürüyen son öğrenciyi bir bahçıvanın elinde sopayla kovaladığını okumuştum.) Çıkış kapısını buldum, dün akşam Marvin'in söylediğine göre giriş kapısıyla aynı yerde değildi ve ikisini karıştırmamalıydım. Birkaç üniversite personeli avluya masa örtüsü taşıyordu. Tanışma çayı içindi herhâlde. Gitmek zorunda olmadığım için çok rahatlamıştım. Bu tarz tanışma organizasyonları yaşıtlarımdan ne kadar farklı olduğumu hatırlatmaktan başka işe yaramıyordu. Babam, yaşadığı sürece beni evde okutmuştu, yani hayatımın ilk on beş yılında pek insan yüzü gördüğüm söylenemezdi. Babamın cuma akşamı eğlenceleri, ön bahçedeki şişme havuzu doldurup, bir margarita hazırlayarak bana hava kararana kadar Shelley* okumaktan ibaretti. Shelley'yi sevmezdi çünkü annemin ikinci adı da buydu. Bu yüzden her dizeyi alay ederek okurdu. *Ah, önce tıpkı bir dalga, bir yaprak, bir bulut gibi uçur beni. Sonra da bırak düşeyim ve hayatın dikenleri batsın kıçıma!* Bu sadece ikimizin komik bulduğu şakalardandı. Öte yandan o bahçede şişme havuzun ne işi olduğunu hâlâ hatırlayamıyorum.

*Percy Bysshe Shelley, İngiliz Edebiyatı'nın ve Romantik Dönem'in en önemli şairlerinden biri. (Ed. N.)

III. James Timothy Orville'in önerdiği buluşma yeri, Broad Caddesi 28 Numara'da bulunan leş gibi bir bar çıktı. Girişteki iki saksıda kurumaya yüz tutmuş çiçekler, yanlarında da gerçek boyutlu tuhaf bir heykel vardı. Adamın biri elindeki kazığın ucunda kendi kafasını tutuyordu. İkinci kapıdan da geçip sendeleyerek, mekânın yan tarafından çürük bir diş gibi fırlayan bara çarptım.

İçerideki tek barmen, az pişmiş dana eti renginde dudakları olan kızıl saçlı, gözleri deli deli bakan bir kızdı.

"Affedersiniz, Üç Küçük Kuzucuk burası mı?" diye sordum.

Bana şöyle bir bakıp umursamaz bir ifadeyle menüyü uzattı. Üstünde Üç Küçük Kuzu Kafası yazıyordu, yirmi saniye erken vardığım için kendimi tebrik ettim. Kafayı bulmuş müşterilerin bazıları dikkatimi çekti: Ellerindeki İrlanda kahvelerini höpürdeterek içip, ciyak ciyak bağıran bir çift, diliyle dişlerini sayıyor gibi görünen bir kadın ve havlarcasına gülen gıdıklı bir adam. İçeride III. James Timothy Orville ismine sahip olabilecek, düzgünce kesilmiş beyaz bıyıkları ve kendisine yakışan altın köstekli bir saati olan, bir ayağı çukurda yaşlı bir adam aradım.

Gözüm barın köşesindeki bir figüre takıldı. Bir eli önündeki masada, bir eli kucağında oturuyordu. Önce kapıdaki heykelin arkadaşlarından biri olduğunu düşündüm; neredeyse canlı gibiydi. Ancak sonra gözlerimi kısıp dikkatle bakınca, göğsünün hafifçe inip kalktığını gördüm. Ona baktım, o da bana baktı ve bana bakarken onun da gözleri kısıldı. Ona bakarken paniklemeye başladım. Çünkü bu hiç de yaşlı, saçları beyaz ve çirkin olmayan adam III. James Timothy Orville'in ta kendisi olabilirdi!

Yandaki masaların birinde gürültülü bir kahkaha koptu; masadaki, koca şapkası âdeta ben buradayım diye bağıran kadın, koltuk altından içeriye peçete sokuyordu. Profesörümse, (Tanrım, bu gerçekten o muydu?) ben yandaki masalardan birinin ayağına çarparken beni izliyordu. Tanınmamaya çalışan bir safari hayvanı gibiydi.

Önünde durdum. Bir an sessizlik oldu. İçimde üzerine yazı yazma isteği uyandıran geniş ve asil bir alnı vardı. Hareket etmediğimi görünce, "Oturmaz mıydın?" diye sordu.

Kendimi sandalyelerden birine bıraktım. Gençti -otuz yaşından büyük olamazdı- ve vücudu temiz, ütülü takım elbisesinin içine sıkıca hapsolmuştu. "Ben James Orville," dedi.

Cevap vermeye fırsatım olmadı, çünkü arkamızdan çıkıveren beyaz saçlı garson önüme dikildi. Sipariş vermemi bekliyor gibiydi, bunun üzerine ben de, "Sıcak süt, lütfen," dedim.

"Ne?" diye sordu garson inanamayarak. Gözleri dalgın ve dumanlıydı, içimden bir ses altmışlı yılları hayal meyal hatırlayabildiğini söylüyordu.

"Sıcak süt?" diye tekrarladım.

Garson, bakışlarını üstümden ayırmayan profesörüme döndü. Profesör, "Birer tabak balık ve patates, bir de ellilik bira, Hugh," dedi ona bakmadan.

Hugh gidince sessizce oturduk. Orville gözlerimin içine bakıyordu. Hayatımda ilk defa, birinin iki gözüne birden aynı anda bakmanın ne kadar zor olduğunu fark etmiştim. Daha önce nasıl yapıyordum acaba? Evrak çantasına uzanıp çıkardığı ince, mavi dosyayı hiç bakmadan masanın üstüne bıraktı. İfadesi duygusuzdu. Bir yerlerde, isimleri Bartholomew olan bir oda dolusu gayrimeşru çocuğu olduğuna bahse girebilirdim.

"Evet," dedi ve gülümsedi... Yani gülümsedi sayılır. "Bana kendini anlat."

Gergin bir kahkaha attım. "Hayır, teşekkürler."

"Bu bir rica değildi."

"Sorun olmazsa, kendimden bahsetmemeyi tercih ederim," dedim. "Siz nasılsınız?"

Gözlerini kırptı. Sol bacağımı sağ bacağımın üstüne attım, sonra tekrar kaldırdım. Bu kadar genç olması, benimse daha da genç olmam haksızlıktı. Soruma cevap vermemişti. Bunun sonucunda Orville de ben de bir süre hiçbir şey söylemedik.

"Ne bilmek istiyorsunuz?" dedim sonunda, aslında ne istediğini biliyordum. Orville de cenaze levazımatçısı kılıklı Maggie gibi soyadım hakkında konuşmak isteyecekti. Yangını, mirası, efsaneyi konuşmak isteyecekti. Emily Brontë'nin 5 Aralık sabahında kahvaltıda yediklerini, Anne'in boş zamanlarında yazdığı erotik şiirleri, Charlotte'ın poposundaki gizli dövmeyi öğrenmek isteyecekti. Bu da benim üstümdeki laneti, İngiltere'nin en ünlü üç kadınıyla akrabaydım.

En sonunda yutkunup, "Boston'da doğdum," dedim.

Yüz ifadesi değişmedi. Küçükken sivilceleriyle oynamış olmalıydı, sağ gözünün üstünde bir yara izi zinciri vardı.

"Tek çocuğum," diye devam ettim.

Sessizlik.

Derin bir nefes aldım. "Vermont'ta küçük bir yatılı okulda okudum ama muhtemelen siz adını hiç duymamışsınızdır, çünkü gerçekten bir hayli küçüktü. Avrupa'ya pek gitmedim, Paris'i saymazsak tabii, çünkü eski annem orada yaşıyor.

Affedersiniz, eski karım. Ah, şey... Yani, babamın eski karısı. Annem. Onu ziyaret edecek vaktim pek olmuyor, çünkü dediğim gibi Vermont'ta yaşıyorum. Yani, aslında Boston, onu zaten söylemiştim. Ben..."

"Bayan Whipple," diye sözümü kesti Orville.

"Evet."

"Asıl konuya gelebilir miyiz?"

"Efendim?"

"Ben senin eğitmeninim, terapistin değil," dedi biraz bıkkınlıkla. "İleride bunu hatırlamaya özen göster, lütfen."

"Özür dilerim," dedim.

"Asla özür dileme."

"Özür dilerim."

"Bana akademik düşüncelerinden bahset," diye devam etti. "Nefes almadan konuşmak dışında hangi alanlarla ilgilendiğini bilmek istiyorum. Oxford'a neden geldin?"

"İlla ki bir yere gidecektim."

"Gülmem mi gerekiyordu?"

"Bilmem, komik miydi?"

Kendimi tutamayarak güldüm fakat gülmenin hiç yeri değildi. Önemli kişilerle normal insanlarmış gibi konuşabilenlere hep gıpta ederdim. Ben hiçbir zaman rahat bir insan olamamıştım. Loş ışıkta Orville'in yüzü ifadesiz görünüyordu.

"Buraya İngiliz Edebiyatı okumak için geldim."

"Peki, neden?"

"Kitap okumayı severim."

"Kitap okumayı *seversin*."

"İyi okurum?"

"Sana okuma yazma biliyor musun diye sormadım. Neden İngiliz Edebiyatı okumak istediğini sordum. Sana ne sağlayacağını düşünüyorsun?"

"İşsizlik?"

"Anlamadım?"

"Şaka," dedim. "Şaka."

Yüzüm yanıyordu. Birden ağırlığını kollarına vererek öne, bana doğru eğildi. Hastasının ruhunu ararken, ameliyatın ortasında aslında orada olmadığını fark eden bir cerrah gibiydi.

Suratı asıldı. "Sana göre edebiyatın amacı nedir?" Sanki Tanrı'ya inanıp inanmadığımı soruyordu.

"Edebiyat bize, bizi insan yapan şeyi öğretir," dedim. Bu, çoktan seçmeli sınavlardan öğrendiğim bir sözdü.

"İnsan bilimiyle ilgilenen insan biyolojisidir," dedi. "Tekrar dene."

"Edebiyat bize medeniyeti öğretir."

"Medeniyeti bize tarih öğretir," diye düzeltti.

"Edebiyat bize sanatı öğretir."

"Sanat bize sanatı öğretir."

İç çektim. "Edebiyat bize hikâyeler anlatır."

"Aklına söyleyecek zekice bir şey gelmiyorsa, bir şey söyleme daha iyi."

Çenemi kapattım. Orville arkasına yaslandı. Hugh isimli garson geri döndü ve önümüze iki tabak fırlattı. İki tabakta da kendi yağında boğularak trajik bir şekilde ölmüşe benzeyen birer balık uzanıyordu. Havaya yayılan kokularında vahşi bir şey vardı; tuzluydu ve tarih öncesini hatırlatıyordu, sanki

insanların hâlâ birbirlerini yedikleri bir çağdan kopup gelmiş gibiydi. Hugh, noktayı koyarcasına masaya ellilik birayı bıraktı.

Orville peçetesini dizine serdi. Güçlü bir çeneye ve yüzünü düz bir çizgide kesen ince dudaklara sahipti. Şu anda da öyle büzülmüşlerdi ki âdeta görünmez olmuşlardı. Öğleden önce loş ışıklı barlara gidecek birine benzemiyordu. Burası leş gibi bira ve yüzyıllarca süregelmiş ahlaksız buluşmalar gibi kokuyordu.

"Farklı bir yönden yaklaşmayı deneyelim," dedi. "Hayran olduğun yazarlar hangileri?"

"Birkaçını sayın, aralarında sevdiğim olursa söyleyeyim."

Kaşlarını kaldırdı, acaba kabalık mı etmiştim? Çatalının tek bir darbesiyle balığın kafasını kopardı.

"Milton," dedi. "John Milton'ı sever misin?"

"Hayır."

"Chaucer?"

"Hayır."

"Thoreau?"

"Ah, hadi ama yapmayın."

Kısa süreli bir sessizlik oldu. Orville bir kanun kaçağı olup olmadığımı anlamaya çalışıyor gibiydi. Küçük, düzgün kesilmiş bir lokmayı ağzına attı.

"T.S. Eliot?" dedi. "Jane Austen?"

"Hayır, hayır ama iyi denemeydi."

"Coleridge, Keats, Wordsworth?"

"Hayır, eh işte, hayır."

Durdu. "Brontë?"

Duraksadım. Haklı çıkmıştım. Orville, gerçekten de akrabalarım hakkında konuşmak istiyordu. Nasıl istemeyebilirdi ki?

Bir süre nihayet anlaşmış gibi birbirimize baktık. Orville kim olduğumu biliyordu, ben de onun benim kim olduğumu bildiğini biliyordum, o da benim bunu bildiğimi biliyordu.

Bana bile çocukça gelen bir tavırla kollarımı birbirine doladım. "Değişir. Hangi Brontë?"

"Charlotte."

"Hah!"

"Bu, hayır mı demek oluyor?"

Cevap vermedim. Brontë ismi, tıpkı kendisinden beklenece-ği gibi her şeyi değiştirmişti. Profesör hâlâ somurtsa da bu kez yüzünde merak dolu bir ifade vardı. Odanın diğer tarafında, köpek gülüşlü adam bir kükreme daha koyverdi.

"Hiçbir yazarı takdir edemez misin?" diye sordu Orville.

"Takdir ediyorum," dedim. "Sadece sevmiyorum."

"Neden?"

"Kişisel sebeplerden."

"Neymiş onlar?"

"Terapistim olmadığınızı sanıyordum."

Orville peçetesini masaya geri koydu. Neredeyse gülümsüyordu. *Neredeyse*. Onunla birlikte geçireceğim akademik yıl, bir anda film şeridi gibi gözlerimin önünden geçmeye başladı. Orville'le zaman geçirdikçe filmlerdeki şu soluk suratlı, sadece huzursuz edici bir kehaneti fısıldamak için belirip kaybolan vampir çocuklara dönecektim.

"Artık bana biraz kendinizi anlatsanız, olmaz mı?" diye sordum.

Yine tek kaşını kaldırdı. Bir yanım, hiçbir şey söylememesini ya da öfkelenmesini bekliyordu. Ama beni şaşırtarak oldukça arkadaş canlısı bir tavır takındı.

"Ne anlatayım istersin?" dedi. "Londra'da doğdum, annem ve babam öğretim üyesiydi, on beş yaşında Cambridge'e girdim, on sekiz yaşında mezun oldum, lisansüstü diplomamı ABD'den aldım ve sekiz senedir Old College üyesiyim. Araştırmalarım yazının biçimsel ve gramatik bütünlüğü üzerinde yoğunlaşıyor ve kusursuz bir romanın, yazarın görünmezliğinin bir kanıtı olduğunu savunuyor."

"Ne heyecan verici," dedim.

"Durgun sudan ve çiğ balıktan hoşlanmam, yalnızca sabah erken saatte egzersiz yaparım ve *Bir Başka Barış*'ın yirminci yüzyılın en acıklı eserlerinden biri olduğunu düşünürüm."

Başımı salladım. İçimde bu otobiyografisini daha önce birçok kez, birçok öğrenciye okumuş olduğuna dair bir his vardı. Tam olarak kaç kişiye ders verdiğini ve kaçının o lanetli yakışıklılığına yenik düştüğünü merak ediyordum.

"Cambridge'e on beş yaşında mı girdiniz?" diye sordum emin olmak için.

"Evet."

"Daha önce girememenize şaşırdım; mesela bebekken..."

Esprimi umursamayıp balığından bir lokma daha aldı. "Bu sene ne üzerine çalışmak istediğini söylesene."

"Postmodernizm," diye cevap verdim.

"Edebiyatın hayli küçük bir alanı."

"Ama harika bir teması var: Aradığınız cevapları kitaplarda bulamazsınız çünkü hayatın bir anlamı yoktur."

Gözleri sanki boş bir kitabı tarıyormuş gibi yüzümün bir yanından ötekine kayıyordu.

Devam ettim: "Mesela, *Beyaz Gürültü*'yü okumuş muydunuz? Kitap..."

"Evet, okudum."

"Özür dilerim."

"Özür dilemeyi kes," dedi. "Gerçekten hayatın anlamsız olduğuna mı inanıyorsun?"

"Sorun olur mu?" dedim.

"Kaç yaşındasın sen?"

"Yirmi."

Küçük bir sessizlik. Öne eğildi, içgüdüsel olarak ben de geriye çekildim. Birinci sınıftaysam neden on sekiz değil de yirmi yaşında olduğumu soracağını sanmıştım, ama tek söylediği şuydu: "Herhâlde çok karmaşık biri olduğunu düşünüyorsun."

"Eh."

"Pardon?"

Cevap vermedim.

"*Beyaz Gürültü*'yü tamamen yanlış anlamışsın; hatta bahse girerim, tüm postmodernizmi," dedi peçetesini ağzına bastırarak. "Anlamsız olduğunu düşündüğün şey aslında yazarın becerisidir. DeLillo iletişim yoksunluğunu yine bir iletişim *aracı* üzerinden anlatır, alışılmadık biçimde *basit* bir dille dünyanın anlaşılamayacak kadar karmaşık olduğunu öne sürer. Açık bir anlamın *yokluğuyla,* anlamın varlığını kanıtlar. Eserin altında yatan gerçek 'anlamı' kaçırmış olmanı, arayacak kadar tutkulu olmayışına bağlıyorum."

Tutku. İşte, yine karşımdaydı, en sevmediğim kelime... İnsanların başka insanlardan daha insan olduklarına inanmak istediklerinde kullandıkları o anlaşılmaz (ve evet, anlamsız) kelime.

Yanımızdaki lamba cızırdayıp sönerek Orville'in suratının yarısını karanlığın içinde bıraktı. Sessiz kaldım. Önümüzdeki mavi dosyaya uzandı ve sanki şu sayfalarını yeterince hızlı çevirirseniz resimlerin hareket ettiği kitaplardan biriymiş gibi sayfaları çevirdi. *O benim başvuru dosyam mıydı?*

"Görüşmelerimiz perşembe günleri sabah yedi buçuk ile dokuz buçuk arasında olacak," dedi. "Önümüzdeki haftaya kadar, birkaç güne sana postayla ulaşacak olan *Old College Disiplin Kuralları Kitabı*'nı okuman gerekiyor. Bir de Robert Browning'in 'Porphyria'nın Âşığı' şiirinin bir analizini hazırlayacaksın. Ödevini geç teslim edersen notunun yarısını kırarım. Okumaları bitirmeden de boşuna beni görmeye gelme."

Başımı salladım. "Bu arada efendim?"

"Ne?"

"Browning bir postmodernist değildi."

"Zaten öyle olduğunu söylemedim," dedi ve dosyayı önüme fırlatıp iyi günler dileyerek uzaklaştı.

İkinci Bölüm

Babamla, bana kalacak mirası sadece bir kere konuşmuştuk. Çok iyi hatırlıyorum. On dört yaşındaydım. Annem bir yıl önce bizi terk etmişti ve hayatımdaki tek kadın çarşamba ve pazar günleri gelen matematik öğretmenim Rebecca'ydı. O perşembe, babamla Tepeler'de oturuyorduk. Babam kütüphanesine öyle derdi, *Uğultulu Tepeler*'deki Heathcliff'in yatak odasından yola çıkarak tasarlamıştı. Orası babamın sığınağıydı ve bu yüzden ıvır zıvır yığınlarıyla doluydu; kullanılmayan sos kâseleri, boğazlı kazaklar, Hemingway şeklinde bir vudu bebeği. Görünürdeki tek pencerenin pervazından baş aşağı kurumuş güller sarkardı. Babam her birinin, ilk yıllarında büyük yayınevlerinden aldığı ret mektuplarından birini temsil ettiğini söylerdi. Bana kalırsa bahtsız paraşütçülere benziyorlardı.

O sabah halının üstünde kahvaltı ediyorduk. Genelde sabahları, bana bilmem gerektiğini düşündüğü bir şeyleri açıklayarak değerlendirirdi; sıfatların tehlikeleri, ölüleri yakmanın yararları, vergi kaçırmanın yasal yolları. O zaman kırk bir

yaşında, bir doksan sekiz boyundaydı ve kahvesine viski koyardı. Bense bir seksen boyunda ve zorlu bir çocuktum.

"Sammy," demişti.

"Baba."

"Bir gün öleceğim."

"Sosu uzatsana."

Yerde, ikimizin arasında bir tabak dolusu ev yapımı krep vardı. Hatırlıyorum, çünkü babam krepleri çok pişirmişti; altları inek benekleri gibi büyük, kahverengi, kömüre dönmüş dairelerle bezeliydi. Bana çikolata sosunu uzattı.

"Büyüyünce Tecrübenin İhtarları sana kalacak," dedi.

"Tecrübenin İhtarları mı?" diye sordum emin olmak için.

"Doğru."

"Neden büyüyünce?"

Aslında *neden Tecrübenin İhtarları?* diye sormalıydım, ama küçükken insanın aklına tuhaf şeyleri sorgulamak gelmiyor.

Sadece, "Çünkü on dört çirkin bir sayı," dedi.

Ve işte miras hakkındaki konuşmamız bu kadardı. Ondan bir daha böyle şeyler söylememesini istedim, çünkü babamı kaybetmek benim en eski ve korkunç kâbuslarımdan biriydi. Annem Paris'te gelinlik tasarımcılığı yapıyordu ve babam sahip olduğum tek şeydi. Üstelik harika biriydi. Yumuşak, dağınık saçları vardı ve o saçları, formunu kaybetmiş, sarıldığımızda beni ancak kavrayabilen yazar vücuduna çok yakışıyordu. Kare çerçeveli gözlüğü, sadece iki tane yirmilik dişi ve kartal gibi gözleriyle yalnızca ölü babaların olabileceği kadar mükemmeldi.

Bildiğim kadarıyla yaşayan başka hiç kimsenin Tecrübenin İhtarları'ndan haberi yoktu. Ben de böyle devam etmesini

istiyordum. Dışarıdaki dünya uzun yıllar boyunca babamın bir şeyler sakladığından şüphelenmişti ve medyanın bu sürekli ilgisi canımı sıkmaya başlıyordu. Tarihçiler muazzam miktarda Brontë "eserinin" zaman içinde kaybolduğuna ya da kayıt altında olmadığına dikkat çekmeye bayılırlardı; kızların kupaları, tabloları, notları, eskizleri, mektupları ve romanlarının ilk taslaklarından birkaçı. Nasıl olduysa hepsi "kayıptı." İnsanlar tüm bunların babamdan başka kimsede olamayacağını düşünürdü. Babam, meşhur Brontë Kardeşler'in babası Patrick Brontë'nin yaşayan tek akrabasıydı. Patrick Brontë, tüm çocuklarından ve karısından uzun yaşamıştı. Efsaneye göre Brontëlerin en kıymetli eşyalarını gelecek nesiller için saklamıştı. Patrick'in kardeşlerinden biri, benim büyük-büyük-büyük... babalarımdan birini doğurmuştu. Onun soyu da nihayetinde benim sempatik ve oldukça acayip babamın doğmasına vesile olmuştu.

Kayıp Brontë Mirası hakkında kamuoyunda yayılan söylentiler son yirmi yılda doruk noktasına ulaşmıştı. Konunun üzerindeki sır perdesi, hepsi muhtemelen romanları çocukken okumuş ve hayatları boyunca sevmeye devam etmiş, şaşırtıcı büyüklükteki Brontë hayran kitlesinde tehlikeli bir merak uyandırmıştı. Brontëler romantik ve tutkulu kimseler oldukları için insanları, geçmişlerinde romantik (ve daha da önemlisi para edecek) bir şeyler olduğuna ikna etmek fazlasıyla kolaydı. Gazetecilerin de tek yaptığı yangına körükle gitmekti. Manşetler giderek daha da sansasyonel olmuştu: 10 Maddede Charlotte Brontë'nin Aslında Ne Kirli Çıkı Olduğunu Açıklıyoruz. En sonunda dedikodular normal insanların, Brontëlerin daha önce adını bile duymamış insanların

zihinlerine de bulaşmaya başladı. Babamın eski kupalarla eskizler sakladığına inanmayı bırakan ortalama, bilgisiz köşe yazarları, Tristan Whipple'ın altın madenleri, yakut yüzükler ve Kitab-ı Mukaddes'in Gutenberg baskısı nüshalarını sakladığına hemencecik inanıveriyordu. Brontëler konuyla alakasız sayılırdı.

Bütün bunlar bana iki şey öğretti. Öncelikle, eğer yaşayan son Brontëler'den biriyseniz, olağanüstü büyüklükte ve tuhaflıkta bir hayran kitlesi istemeden size miras kalıyordu. İkincisi, yakışıklı, kendi hâlinde ve bekâr bir babaysanız, daha da büyük ve tuhaf bir hayran kitleniz oluyordu. Çocukken babamın şöhretini tamamen normal bulurdum, beş yaşındayken öğrendiğiniz o standart gerçeklerden biri gibiydi: Gökyüzü mavidir, güneş batıdan batar, babalar her zaman haberlere çıkar. Ama medyanın ilgisi zavallı babamı çıldırtıyordu. Röportajları reddetmeye başladı ve halkın karşısına çıkmaktan elinden geldiğince kaçındı. Romanları da gittikçe daha anlaşılmaz hâle geldi. Kendisini saatlerce çalışma odasına kapatırdı. Evin her tarafına garip ıvır zıvırlar bırakmaya başlamıştı, böylece eğer gazeteciler bir gün eve zorla girmeye kalkarlarsa haberini yapacak birçok kafa karıştırıcı malzeme bulacaklardı. Dışarıdaki dünyaya göre babam, delinin tekiydi.

İşin komik tarafı, onca yıl hiçbir yerden gizli bir Brontë hatırası çıkardığını görmemiştim. Kupa yoktu, yakut yüzük yoktu, altın madeni yoktu. Babamın umurunda olan tek şey romanların kendileriydi. *Agnes Grey, Wildfell Hall'un Kiracısı, Jane Eyre, Uğultulu Tepeler, Shirley ve Villette.* Yanlış bilmiyorsam onlar da hâlâ kamu malıydı. Babam, bütün hayatını bu kitaplar üzerinde çalışarak, hepsini didik didik edip kelime kelime

inceleyerek geçirmişti. Onlara hayrandı, çoğu insanın karanlık ve gizemli kadınlara beslediği türden bir hayranlıktı bu. *Bu romanlar yaşıyor ve diğer bütün kitaplar ölü*, derdi. *Anlıyor musun?* Bana onlar üzerine ders verir, yıpranmış kitaplarını bana okurken kenarlarına anlaşılmaz notlar yazardı. Dünyada başka kimsenin bilmediği bir şeyler bildiğinden emindim. Ama ne olduğunu sorduğumda bana sadece şunu söylerdi: *Sammy, sana okumayı öğretmeye çalışıyorum, o kadar.*

Babamın ölümünden sonra bir süre Brontëler benim de hayatımın aşkı oldu. Ancak bu, çok kısa sürdü ve sadece zorunluluktandı. Brontëlerin romanlarını çözmek babamın hayatının projesiyse, çalışmalarını tamamlamam gerektiğini düşünmüştüm. Ortada gerçekten de benim göremediğim, önemli bir şey olabilirdi ve belki de Son Vâris olarak ne olduğunu bulmak bana düşüyordu. On beş yaşımdan, on beş buçuk yaşıma kadar zamanımı ölçüsüzce Brontëler'i araştırmaya, hayatlarını canlandırmaya, onları babamın tanıdığı şekilde, yani akrabalarım gibi tanımaya harcamıştım. Babamın kütüphanesinde bulduğum, yangından sağ kurtulmayı başarmış birkaç tarih kitabını inceledim; Brontë stilinde ürkütücü şiirler ve hikâyeler yazdım; Anne, Charlotte, Emily ve hatta ayyaş kardeşleri Branwell'in biçiminde hayali arkadaşlar yarattım. Herhâlde, bir şekilde babamı hayata geri getirebileceğimi düşünmüştüm.

Fakat tüm bunlardan hiçbir şey çıkmadı. Hâlâ, babamı yıllardır ayrı olduğu üç büyük kuzeni hakkında bu kadar heyecanlandıranın ne olduğunu, babamın ne arıyor olabileceğini bilmiyordum. Ve artık onlar hakkında edindiğim bütün o bilgilerle lanetlenmiştim. Kendimi yıllardır antrenman yapmadığı için

omuzlarında yağa dönüşmüş kaslarla kalakalmış bir olimpiyat atleti gibi hissediyordum. Charlotte, Emily ve Anne'i tanıyordum ve bence kimse kimseyi böylesine tanımamalıydı. Ayakkabı numaralarını, boylarını, küçük, saçma sapan sırlarını, niçin kavga ettiklerini ve neye güldüklerini, Emily'nin sağ ayağındaki beni bile biliyordum. Sevgi, barındığı her kalbi yaralardı. Bu da benim yaramdı işte: Çok iyi tanıdığımı düşündüğüm arkadaşlarımla aslında hiç tanışmadığımı biliyor olmam.

Brontëler üzerine akademik anlamda çalışmaya yatılı okula gidene kadar başlamamıştım. Liseye on altı yaşında başlamam, tüm sınıf arkadaşlarımdan iki-üç yaş büyük olduğum anlamına geliyordu. Üçüncü sınıfa kaydolmak için çırpınmıştım, ama annem kaydımı yaptırırken müdüre, babamın evde öğretim deneyinin "tam bir fiyasko" olduğunu açıklamış ve bana haksızca verilmiş akademik hasarı telafi edebilmek için birinci sınıftan başlatılmamı tembih etmişti.

Brontëler üzerine alacağım ilk resmi İngilizce dersimin, bana akrabalarımı daha iyi tanımamda yardımcı olmasını ya da en azından babamın hayatı boyunca anlamaya çalıştıklarını biraz daha aydınlatmasını umuyordum. Ancak hayal kırıklığına uğradım. Bay Martin'in dersinde öğrendiğim tek şey, insanların Brontëler'i nasıl tanıdığını öğrenmek olmuştu. Onları benlerinden ya da ayakkabı numaralarından değil, dramatik Hollywood filmlerinden, kötü hazırlanmış PowerPoint sunumlarından, küçük kızların oyuncak bebeklerinden tanıyorlardı. Atalarım bu insanların gözünde insan *dışında* her şeydiler.

Bay Martin kardeşlerin karakterlerini, tüm tatlarını, kokularını ve zarafetlerini kaybettirecek kadar üstünkörü anlatıyordu.

En büyüğün, en ünlünün ve ailenin elebaşının Charlotte olduğunu öğrenmiştik. Bir elli boyunda, güçlü, dik kafalı, hayranlık uyandıran, ailenin girişimcisi. Tam bir on dokuzuncu yüzyıl cadısı... *Jane Eyre*, en büyük eseriydi. Bay Martin, onun küçükken bayıldığınız ve sonra hayatınız boyunca yanlış anladığınız cinsten bir roman olduğunu açıklamaya zahmet etmemişti.

İkinci kız kardeş Emily'ydi; tutkulu, vahşi ve hayalperestti. Rüzgârda uçuşan siyah saçları, dolgun göğüsleri, İngiltere'nin fırtınalı kırlarında atıldığı maceralarda sırılsıklam olmuş etekliğiyle bir kadın kahramandı. En önemli eseri ve tek romanı *Uğultulu Tepeler*'di. Kitabı bir kez bile dikkatle okumamış insanlar tarafından, bugüne kadar yazılmış en romantik kitap sanılırdı.

Ve bir de Anne vardı. Sessiz, unutulmuş Anne. Son Brontë. En gençleri, başarısız sosyal reformcu, yumuşak başlı, ahlaklı, tatlı... Edebiyat sitelerine girmeyi başaramayan, en sıkıcı kitabın, *Agnes Grey*'in yazarı. Kendisinden kat be kat yetenekli kardeşlerinin gölgesinde kalan Brontë. Bir diğer tabirle *ezik*.

Bir gün dersten sonra, ailem hakkındaki yanlış fikirlerinden dolayı şikâyet etmek için Bay Martin'in yanına gittim. Kabarık sakallarla kaplı kalp biçimli bir yüzü, küçük turşulara benzeyen küt parmakları vardı. Masasında her daim, yağmur yağınca kafasına geçirdiği plastik torbalar duruyordu.

"Bence Annie'ye haksızlık ediyorsunuz," dedim.

"Bak şu konuşana!" dedi nazik bir gülümsemeyle. "Sessizlik yemini ettiğini sanıyordum."

Başımı iki yana salladım. "Bence Annie hakkında yanılıyorsunuz."

Gülümsediğinde yüzünde fay hatlarına benzeyen çizgiler oluşuyordu. Başını yana eğdi. "Annie mi?"

"Arkadaşları ona Annie derdi."

"Sen nereden biliyorsun?"

"Babam söyledi."

Babamın lafı geçince gülümsemesi soldu. Yüzündeki ifade, *Ne diyeceğimi bilmiyorum. İmdat*, diye bağırıyordu. Bu ifadeyi iyi biliyordum. Yurtta benimle beraber kalan on dört yaşındaki kızların her birinin yüzünde bunu görmüştüm. Kimse babamın ölümü hakkında ne diyeceğini bilmediği için yanıma yaklaşmıyordu.

"Anne'i babamın anlattığı gibi anlatmıyorsunuz," dedim Bay Martin'e. "Onu sıkıcı biriymiş gibi gösteriyorsunuz."

Oturdu ve bana da oturmamı işaret etti. Aldırış etmedim.

"Baban sana Annie'yle ilgili çok şey mi anlattı?" diye sordu.

Somurttum. "Gazeteci misiniz?"

"Tanrım! Elbette değilim."

Sessizliğe büründü, huzursuz olmuş gibi görünüyordu. Acaba gazeteleri okuyor muydu? Manşetleri görmüş müydü? *Söylentiler doğruysa, yakın tarihteki en büyük edebi miras bir ergenin ellerine mi düşecek?*

Derin bir nefes aldım. "Tecrübenin İhtarları hakkında bir şey biliyor musunuz?"

"Ne dedin?"

"Tecrübenin İhtarları. Bana ne olduğunu söyler misiniz?"

Hâlden anlayan bir ifadeyle sanki kaybolmuş, yoksul, kimsesiz bir çocukmuşum; hayatımda ilk defa, gerçek bir Brontë'ymişim gibi bakıyordu.

"Samantha, oturup konuşmak ister misin?"

"Hayır," demek istesem de ağzımdan, "N'ayır," çıktı. Ve sınıfı terk ettim.

Korkunç bir gerçeği, yıllarca hünerle bastıracağım bir gerçeği, lisenin o ilk birkaç ayında fark etmeye başlamıştım. Basındaki herkes babamın bana elle tutulur bir şey bıraktığını sanıyordu: Brontë hazinesini. Oysa hepsi yanılıyordu. Elimdeki tek şey Tecrübenin İhtarları'ydı. Ve korkarım kendisi maddi bir şey değil, sadece babamın anlaşılması zor derslerinden biriydi. Babamın kahvesine karıştırdığı viskiyi ve kan çanağına dönmüş gözlerini görselerdi, belki gazeteciler de öyle olduğunu anlarlardı. Muhteşem Tristan Whipple'ı kanepenin üstünde, kıyıya vurmuş bir denizyıldızı gibi serilmiş hâlde gören tek insan bendim. Muhtemelen bana verdiği ayrılık hediyesi de onun gibi olmamam için bir uyarıydı. İngiltere Merkez Bankası'ndan B. Howard'ın vasiyetini anlayamamasının, benim de bu konuyu konuşmayı pek istemememin bir sebebi vardı. Çünkü aslında ortada miras diye bir şey olmadığından şüpheleniyordum.

Şimdi durup düşününce Bay Martin'in gülümsemelerine ve arkadaşça tavrına karşılık vermem gerektiğini anlıyorum. Sadece işini yapıyordu, o iş de çocukları edebiyatla tanıştırmaktı. Ama o zamanlar *Uğultulu Tepeler* üzerine verdiği dersler kadar nefret ettiğim bir şey yoktu. *Tezatlarla dolu bir kitap*, derdi. *Doğaya karşı medeniyet, cennete karşı cehennem, aşka karşı şiddet.* Sözde bize "yakın okuma" yapmayı öğretiyordu. Oysa biz "yakın okuma" yapmıyorduk. Yakın okuma, babamın bölüm başlıklarını iki saat boyunca analiz ederken yaptığı şeydi. Bir keresinde Bay Martin'e kitabın esas noktasını anlamadığını söylemiştim.

Bay Martin de kitabın esas noktasının onu tamamen anlayamamakta olduğunu söylemişti. Babamınkinden son derece farklı bir düşünme biçimiydi ve birinden diğerine geçivermek benim için müthiş kafa karıştırıcıydı. Sonuçta, bu eğitim birikimimden çıkan tek şey, bir sürü kuru gürültü olmuştu.

Perşembe sabahı ilk defa Old College'ın Fakülte Kanadı'na doğru yola çıktım. Kampüsün tam kalbindeki geniş, göl boyutunda bir çim alanın ortasında yükselen minyatür bir şatoydu. Binayı gördüğüm anda posterlerden, kartpostallardan ve BBC dizilerinden tanımıştım. Devasa bir dikdörtgen biçimindeydi, taş kuleler ve göğe yükselen, her birinin ağzından köpükler saçılıyormuş gibi görünen dört direkle bezeliydi. İşte bu, Oxford denince akla gelen binaydı. Yıllar boyu adı o kadar çok skandalla anılmıştı ki İngiltere turizminin yüzde on beşini burası sağlıyordu.

Fakülte kanadı kavramı Oxford'da alışılmadık bir şeydi. Okulların çoğunda profesörler konut yerleşkelerinde öğrencileriyle beraber çalışır ve yaşarlardı. Okulun bu eski malikâneyi devraldığı 1811 yılına kadar Old College için de bu geçerliydi. Bugünkü turist kafilelerinden uzak durmak için arka yola girdim. Yabani otlarla kaplı bu yolun manzarası diğerinin yanına bile yaklaşamazdı. Fakülte Kanadı'na yaklaşınca karşıma küçük, terk edilmiş bir tatlı su kuyusu çıktı. Eski ve çirkindi. Buraya son gelişimde bunu fark etmemiştim. Bana bir keresinde

Buckingham Sarayı'nın arkasında gördüğüm seyyar tuvaleti hatırlatmıştı. Belki de burayı kartpostallardan Photoshop'la silmişlerdi.

Birkaç dakika sonra binaya ulaştım ve girişi buldum. Kasvetli taş duvarlar, belki haddinden fazla mancınık yarası aldıklarından çok hırpalanmıştı. İçerideki fuaye alanı, şık bir hapishane gibi geniş ve karanlıktı. İçerisi bayat bal ve rom gibi kokuyordu. Kapının üstünde doldurulmuş iki bizon kafası, salonun ortasında da içinden geyik boynuzu gibi çıplak dallar çıkan eski bir ayaklı vazo vardı.

Orville'in ofisi son e-postasında söylediği gibi Batı Kanadı'nın üçüncü katındaydı. Bir yat genişliğindeki ihtişamlı merdivenden çıkar çıkmaz kaçınılmazla karşılaştım. Onu görmemek mümkün değildi: İngilizce Bölümü. Gelip geçenlerin gözüne sokmak istercesine orta yere asılmış pankartta, *Kendi Ruhundan Başka Öğretmen Yoktur* yazıyordu. Issız koridor boyunca ilerleyerek kapıların üstünde yazan isimleri kontrol ettim: Milton, Norris, Northington. Ve sonra, Orville. Kapı kapalıydı, dışında da bir yazı asılıydı: *Dersteyim. Lütfen, kibarca çekip gidiniz.* Yakındaki köhne koltuklardan birine oturup bekledim. Vücudum terden sırılsıklam olmuştu.

Çok geçmeden Orville'in kapısı ardına kadar açıldı ve içeriden gözü dönmüş bir öğrenci öfkeyle ağlayarak çıktı. Botlarını hiddetle yere vurarak yürürken, atkuyruğu yaptığı saçları bir sağa bir sola sallanıyordu. Topuklarının gürültüsü azalıp yok olana kadar yerimden kalkmadım. Terlemiş avuçlarımı kot pantolonuma silerek Orville'in loş odasına girdim. Oda, sanki az önce içeride bir hayvan tütsülenmiş gibi kokuyordu. Kan kırmızısı rengindeki perdeler kapalıydı. Burası bir ofis değil, küçük

bir kütüphaneydi. İki katlıydı, ince el merdiveni, kullanışsız balkonları, bir sürü çıplak Yunanlıyla dolu pahalı bir tavanı vardı. Uğruna bir adamla evleneceğiniz cinsten bir kütüphaneydi.

Orville, şöminenin yanında, turuncu bir koltukta oturuyordu. Yüzü mahkeme duvarı gibiydi. Önündeki masada bir kâğıt yığını, bir çay takımı ve cep boy bir Magna Carta* vardı. Yavaşça yaklaştım.

"İlk özel dersine hoş geldin," dedi. Kirli sakalı gitmiş, yerine pürüzsüz, bebeksi bir cilt gelmişti.

"Teşekkür ederim."

Masanın üstündeki tepsiyi işaret etti. "Çay, kahve?"

"Sıcak çikolatanız var mı?"

"Burası restoran değil."

"Özür dilerim."

"Otursana," dedi. "Hayır, oraya değil. Daha uzağa, lütfen. Evet, orası olur. Sen orada otur, ben de burada."

Yanındaki koltuktan uzaklaşıp karşısındaki kanepeye oturdum.

"Ofisiniz güzelmiş," dedim.

"Evet, öyle, değil mi?" dedi. "Burayı ele geçirmek için büyük savaş verdim. En güzel bahçe manzarası buradan görünüyor, gördün mü? Ah, perdeler kapalıymış."

"Bütün bu kitaplar sizin mi?"

"Tabii ki hepsi benim." Çocuklarıyla övünen bir baba gibi çenesi yukarı kalktı.

"Az önce çıkan kıza ne yaptınız?" diye sordum.

*Büyük Özgürlük Fermanı, 1215 yılında imzalanmış bir İngiliz belgesidir. Bu belge ile kral ilk kez yetkilerini sınırlamış ve halka bazı hak ve özgürlükler tanımıştır. (Ed. N.)

"Eliza, ödevini bitirmemişti. Ben özel derslerimi çok ciddiye alırım. Bu işe duygusal olarak hazır olmadığını düşünüyorsan, lütfen hemen odamdan çık."

"Sorun yok."

"Pekâlâ," dedi. "Haydi başlayalım. Bana 'Porphyria'nın Âşığı'ndan söz et, lütfen."

"Elbette," dedim. "Fazlasıyla kötüydü."

"Anlamadım?"

"Bence berbat bir şiirdi. Gerçekten çok kötüydü."

Gözlerini kırptı. "Biraz daha düzgün ifadeler kullan, lütfen."

Bekledim. O da bekledi. Bacak bacak üstüne attım. Ne istiyordu? Ben deneme yazarıydım, konuşmacı değil. Fikirlerimi öğrenmek istiyorsa, ona vermiş olduğum ve hazırlamak için yirmi iki saat uğraştığım ödevi okumalıydı.

"Kötüydü," dedim. "Kötü bir şiirdi. Denememi okudunuz mu?"

Orville bir an bana dikkatle baktı, sonra önündeki kâğıda uzandı. Denememi başparmağıyla işaret parmağının arasında kirli bir mutfak bezi gibi tuttu. "Bunu mu diyorsun?"

Kâğıdı bana doğru attı. Kâğıt, hafif bir hışırtıyla masanın benim oturduğum tarafına düştü; sanki öğlen yemeğinin son lokmasını önüme fırlatmıştı. Lisedeyken her kâğıdımda gördüğüm o iki tik yoktu. Bu defa sayfa eğri büğrü kırmızı yazılarla doluydu. Ödevimi elime aldım. Sağ kenardaki ilk not, *bu ne acınası bir cümle*, diyordu.

"Giriş paragrafını oku," diye talimat verdi.

"Okuyamıyorum," dedim. "Büyük bir bölümünü karalamışsınız."

"Kalanı oku."

Güçlükle nefes alıyordum. Bu işte iyi olmalıyım, diye hatırlattım kendime. Oxford'a edebiyat lisansı için başvurmamış mıydım? Mantıklı, metotlu, sistemli analizler benim en güçlü tarafımdı. Yanaklarım yanarken yıllar sonra yaşlanıp, bir çeşit yirmi birinci yüzyıl vebasına kapılarak yataklara düştüğümde bile, bu ofiste olmadığıma şükredeceğimi anladım.

Boğazımı temizledim ve kendi yazımı yüksek sesle okumaya başladım: "'Robert Browning'in 'Porphyria'nın Âşığı' adlı eseri güzellik hakkında bir şiirmiş gibi görünüyor.'"

Duraksadım. Orville, koltuğun ahşap kolçağını, sanki salyaları akan koca kaplanının burnunu okşar gibi okşamaya başlamıştı.

Tekrar kâğıda bakıp devam ettim: "'Ancak bana kalırsa şiirdeki güzellik, tıpkı şairin akıl sağlığı gibi görünmez durumda.' Devam edeyim mi?"

"Lütfen etme."

"Sorun ne?"

"Yazıların hep böyle cansız ve yavan mıdır?"

"Sadece konuyu beğenmediğimde."

"İnsanlar genellikle anlayamadıkları şeyleri beğenmezler." Ben cevap veremeden devam etti. "Bana ne anlatmaya çalıştığını söylesene. Yedinci sayfadan sonrasını okuyamadım."

Yanaklarım kızarıyordu. Öğrenciye kendini iyi hissettirmeye odaklanmış, her fikrin geçerli olduğu lise hayatım, beni böylesi bir teke tek derse hazırlayamamıştı. Lise bana sınıfların, her fikrin doğru olduğu güvenli alanlar olduğunu öğretmişti. Orası, Ophelia'nın hem Dido'yla hem de *Özel Bir Kadın*'daki

fahişeyle karşılaştırılabileceği ve kimsenin itiraz etmeyeceği bir ortamdı. Bir zamanlar böylesi meydan okumaları rahatlıkla karşılardım, ama o çok uzun zaman önce, babamın hâlâ tek öğretmenim olduğu zamanlardaydı. Şimdiyse kendimi otuz kilo aldıktan sonra eski üniformasına sığmaya çalışan bir amigo kız gibi hissediyordum.

Boğazımı temizledim. "Söylemeye çalıştığım şey şu; güzelliğin korunmasıyla ilgili bir şiir olmasına rağmen en başta şiirin kendisi güzel değil."

"Ne demek, şiir güzel değil?"

"Sevgilisini kendi saçlarıyla boğan bir adamı anlatıyor," dedim.

"Ve sen bunu güzel bulmuyor musun?"

"*Siz* buluyor musunuz yoksa?"

Orville ayağa kalkıp şömineye doğru yürüdü, sırtı bana dönüktü. Herhâlde doğarak Brontë genlerine yazık ettiğimi düşünüyordu.

"Adamın kadını öldürme şeklindeki zarafete ne diyorsun, peki?" dedi. "Vücuduna bir sanat eseri, estetik zevklere adanmış bir tapınak gibi davranarak kendi saçından bir tutamı boynuna doluyor. Güzelliği öyle geçici ki onun mükemmelliğini korumanın tek yolu, mantığa aykırı gibi görünse de onu yok etmek. Şiirin ince ayrıntılarını gözden kaçırmışsın."

"Hangi ince ayrıntılar?" dedim. "Şiirin incelikli bir tarafı yok. İçinde kelime oyunu bile yok. Hepsi düz, basit, aptalca kelimelerle yazılmış. Konuşan kişi deli, katil ve akıl hastası. Öldürdüğü kadının çekici olduğunu söylemiyor bile. Var olmayan bir güzellikten bahsediyorsunuz... Efendim."

Bana bakmak için döndü. "Güzel görünmeyen şeylerin içinde de bir güzellik bulabileceğimize inanmıyor musun?"

Hayır, diye düşündüm kendi kendime. Ya da evet. Hayır. Sonunda soruyu cevaplamamaya karar verdim. "Güzelliğin tanımını kafanıza göre değiştiriyorsunuz."

"Güzelliğin herkese göre değişken olan doğasını unutuyorsun."

"Siz de güzelliğin kişiye göre değişebildiğini düşünerek yanılıyorsunuz."

"Öyle değil mi?"

"Hayır," dedim. "İnsanlar neyin güzel olduğunu bilir. Bunu şair, yani Browning de biliyordu. Sizi aptal yerine koyuyor."

"Beni mi?" dedi Orville.

"Evet, sizi. Şiir berbat, Browning de bunun farkındaydı. Tek amacı kaç tane kafayı sıyırmış, kuruntulu öğretim üyesinin şiirini didik didik edip, içinden olmayan anlamlar çıkaracağını görmekti."

İşte, işte olmuştu. Orville'in iki kaşı da aynı anda havaya kalktı.

"Hem ayrıca madem durum size göre bu," diye devam ettim, "eğer dediklerinize inanıyorsanız, o zaman sizin için hazırladığım bu şairane eserde de bir kusur bulmamanız gerekir." Yazdığım ödevi ona geri attım. "Tutkusunun eksik olduğundan bahsettiğiniz acınası eserimin içindeki saklı güzelliği görememişsiniz demek ki."

Kısa bir sessizlik oldu. Orville neredeyse gülümsüyordu. "Beni kandırmaya mı çalışıyorsun, Samantha?"

"Bu soruya cevap vermemi gerçekten istiyor musunuz?" deyiverdim.

Hiçbir şey söylemedi. Yüzüm yanıyordu. Bir süre sonra, "Peki," dedi, "şimdi yol almaya başladık."

Böylece dersimiz gerçek anlamda başladı. Sonraki bir saat yoğun bir gerginlik içinde geçti. Orville cümlelerimin yavan olduğunu söyledi. Dil bilgisi kitabı denilen şeyi hiç okumamış mıydım? Ben de ona yalnızca sanatsal yeteneğimi kullandığımı söyledim. Bunun üzerine tırnak işaretlerini bile düzgün kullanamadığımı belirtti. Acilen kendime bir sözlük edinmeliydim. Tırnak işaretinin ne demek olduğunu çok iyi bildiğimi, ama illa tartışmak istiyorsa bu konuyu İlham Perim'e danışması gerektiğini anlattım. Dersin gidişatından fazlasıyla memnun gibiydi; sanki kısa çizgiler, noktalı virgüller ve zarflar üzerine tartışmaktan daha ince bir zevk tanımıyordu. Acaba hayatındaki kadınlar bu konuda ne düşünüyordu?

Yine de o sabah birkaç şey öğrenmeyi başarabilmiştim. Birincisi *ve* kelimesini gereğinden fazla kullanmam, yazmanın zarafeti üzerine bilgimin ne kadar sınırlı olduğunu ele veriyordu. İkincisi, bazı insanlar heteronormatif kelimesinin ne anlama geldiğini gerçekten biliyordu. Üçüncüsü, alaycılığım Orville'in üzerinde işe yaramıyordu. *Teşekkürler*. Yalnızca Amerikalıların eğitmenlerinden profesör diye bahsettiklerini öğrenmiştim. Oxford'da onlara genelde öğretim görevlisi ya da akademi üyesi deniliyordu, yani zahmet olmazsa bunu aklımda bulundurmalıydım.

Yeterli zaman geçince dersin ritmine alışacağımı düşünmüş olsam da ne yazık ki gerginliğim azalmamıştı ve kazık yutmuş gibi oturmaya devam ediyordum. Orville'in hitabet yeteneği dehşet vericiydi. Kelime dağarcığı on iki sözcükle

sınırlansaydı, eminim *tutarsız* kelimesini dâhil etmenin bir yolunu bulurdu.

"Merak ettiğim bi' şey var," dedi dersin sonuna yaklaşırken. Yuttuğu 'r' harfini hatırlatmayı aklımdan geçirsem de vazgeçtim. "Mümkünse, şiirdeki anlatıcıyı delilikle suçlamana geri dönmek istiyorum."

Göz ucuyla sarkaçlı saatine baktım, bozuktu. "Dersin bitmesine yalnızca üç dakika kaldı," diye tahmin yürüttüm.

Kıpırdamadı. "O zaman hızlı konuş."

İyice dağılmış düşüncelerimi toparlamaya çalıştım. "Anlatıcı deli. Bunda tartışılacak ne var ki? Bu yüzden herkes bunun çok büyük bir sanat eseri olduğunu düşünüyor. İnsanların garip şeylerde derin manalar aramak gibi tuhaf alışkanlıkları var. İşte, bundan dolayı."

"Bundan dolayı, ne?"

Somurttum. "Bundan dolayı işte."

"Bundan dolayı kelimesini cümlelerin sonuna getiremezsin. Arkasından bir şeyler söylemen gerekir."

Yüzüm kızardı. Bu, babamın düzeltilmeyecek kadar komik bulduğu dil bilgisi yanlışlarımdan biri olsa gerekti.

"Bundan dolayı," dedim "yazarlar hep deliliğin derin bir şey olduğunu varsayarlar. Yanılıyorlar. Deliler her zaman acı çeken sanatçılar değildir. Bazen deliler, sadece delidir."

Orville'in yüzü asıldı. "Aklı başında insanları deliliğe sürükleyen şeyleri bir düşün; aşk, para, kan, güç. Delilik durumu, yalnızca insanı insan yapan özelliklerin abartılmış hâlidir. Hâliyle deliliğin gerçekliğin bir abartısı olduğu söylenemez mi?"

"Hayır, söylenemez."

"Hiç âşık olmadın mı?"

Gözlerimi kırptım. "Ne?"

"Sen. Âşık."

"Bana böyle şeyler sormasanız daha iyi sanki."

Yüz ifadesi değişmedi. "Soruyorum çünkü âşık olmak bu şiiri anlamana yardımcı olabilirdi."

"Neyi anlamama? Birini öldürmek istemenin nasıl bir şey olduğunu mu?"

"Kesinlikle. Tutku en mantıklı adamı bile hiç beklemediği yönlere çekebilir. Browning'in bunu neden yaptığını bir düşün: Bir katilin de mantıklı şeyler söyleyebildiğini görmemizi istiyor. Deliliği sanata çevirmiş durumda. Seni, Samantha Whipple, deliliğin içindeki aklı görmen için yüreklendiriyor. Deliliği takdir edemezsen, sanatı da takdir edemezsin."

"Eminim şiirdeki boğulan kadın da adamın sanatını takdir etmekte zorlanmıştır," dedim.

"Hayali bir kadın o."

"Hep öyle derler zaten."

Bekledim. Orville saatine baktı. "Pekâlâ, Samantha, bu konuşmaya başka bir zaman devam edeceğiz. Çıkabilirsin."

Ayağa kalkıp odanın diğer tarafındaki çaydanlığına doğru yürüdü. Bense olduğum yerde kalmıştım. İkimiz de hiçbir şey söylemedik. Orville'in ellerinde hırpalanmış ödevimi alıp çantama soktum.

"*Siz* hiç âşık oldunuz mu?" diye sordum.

Orville dönüp bana baktı ve havlar gibi kahkaha attı. "Senden yaşça epey büyüğüm."

"Yani, gerçekten âşık," diye açıkladım. "Birini boğacak kadar âşık."

Tabaklar birbirine değince bir şangırtı koptu. Bu evet mi yoksa hayır mı demekti, anlayamadım. Yığınla kadın hayranının, o şehirde bisikletiyle dolaşırken bisikletinin tekeri olabilmek için dua ettikleri bir sahne canlandı gözümde.

"Herhâlde henüz doğru kızla tanışmadınız," dedim tatlı bir gülümsemeyle. "Gerçekten öldürmek istediğiniz biriyle tanışınca anlarsınız."

"Gitmen gereken bir yer yok mu senin?" diye sordu.

Gözlerimi kırptım. Dersin bitmesiyle sanki zihnindeki bir düğme kapanmış ve aramızdaki ilişkiyi şimdilik bitirmişti. Oturup önündeki gazeteyi açtı. Öğretmenlerin aniden böyle soğuk davranmasına alışık değildim. Babam sınıfta neyse dışarıda da oydu. Derslerle geçen bir günün sonunda beni markete götürürdü ve akvaryumlardaki ıstakozları sayardık. Orville sessiz kalmaya devam edince tek yaptığımın, onu bir saatliğine kiralamak olduğunu düşünmekten kendimi alamadım.

Çantamı koluma takıp odadan sessizce çıktım.

Üçüncü Bölüm

Birkaç hafta sonra, büyük yemek salonundaki ilk akşam yemeğime giderken Old College'ın okul gazetesinin manşetine çıktığımı keşfettim.

YAŞAYAN SON BRONTË VÂRİSİ
OLD COLLEGE'A GELDİ

Koyu, insana tepeden bakan, siyah mürekkeple yazılmıştı. Gazete, Old College'ın tüm köşelerine ulaşmıştı, şimdi de yerlere atılmış nüshalar sert rüzgârda çalı topakları gibi savruluyordu. İşte, orada, her gazetenin manşetindeydim; fazlasıyla uzun, düzgün, Amerikan dişli, kahverengi saçlı, kahverengi gözlü, makyajsız. Haberin yazarı (H. Pierpont diye biri), internetten lise yıllığımdaki fotoğrafımı bulmuş olmalıydı. Oldukça kendime ve biraz da erkeğe benziyordum. Yerdeki nüshalardan birini alıp okumaya başladım:

Patrick Brontë'nin (meşhur Brontë üçlüsünün babası) ailesinin yaşayan tek vârisi Bayan Samantha Whipple, Old College'ın İngiliz Edebiyatı bölümünde ilk yılına başladı. Kendisi, Tristan Whipple'ın (çok satanlar listesine giren Uygun Kurgu, Şömine Rafında Tortillalar ve Bu Bir Kitap! kitaplarının yazarı) öksüz kızı. Cambridge Üniversitesi'nin eski akademi üyelerinden, Brontë Papaz Evi ve Müzesi'nin yöneticisi Sör John Booker, Bayan Whipple'ın Büyük Brontë Mirası'nın vârisi olduğunu düşünüyor.

Sanki hava kaçıran bir balonmuşum gibi ağzımdan küçük bir nefes kaçıverdi. Pierpont'u sessizce kara listeme ekledim. *Öksüz* değildim ben. Pek sık konuşmasak da bir annem vardı ve gerçek, canlı bir anneydi; kırmızı yanaklı ve kabarık saçlı. Hem şu *Büyük Brontë Mirası*'nı da nereden çıkarmıştı?

"Hey!"

Etrafıma baktım. Ses arkamdan gelmişti. Öfkeye kapılıp, oluşmaya başlayan sırayı fark etmeden kapının önündeki basamaklara kadar yürümüştüm. Özür dileyip sıraya geçtim. Siyah pelerinleriyle okul arkadaşlarım bana küçük çocukları ya da yaşlı adamları anımsatıyordu. Anlaşılan, benden başka herkes okul cüppelerini giymesi gerektiğini biliyordu. Yağmur yağıyordu, ben de sarı bir panço giymiştim.

Sıraya girdikten sonra gözlerim tam karşımda duran saçları sarıya boyanmış kıza takıldı. Cüppe giyileceğinden onun da haberi yokmuş gibiydi ve üstünde Thor'un Çekici yazan bir tişört giymişti. Yanında, cesur bir sakal tıraşı tarzı denemiş olan

uzun boylu, kızıl saçlı bir çocuk vardı. İkisinin çok geçmeden çıkmaya başlayacaklarını görebiliyordum; kızın vücudu çocuğa doğru eğilmişti, çocuk da kızı bir nefeste içine çekmeye hazır gibiydi.

"Duyduğuma göre çok parası varmış," dedi kız gözlerini kırpıştırarak. Elinde bir gazete tutuyordu.

"Bir sonraki özel dersim için babasının bir kitabını okuyorum," dedi çocuk.

"Biraz abartılıyor, değil mi?"

"Nasıl öldüğünü biliyor musun?"

"Kaza değil miydi?"

"Ayyaşın biriymiş."

"Ya, öyle miymiş?"

"Ben Thomas."

"Ellen."

El sıkıştılar. Samantha Whipple, yani ben, bir Muhabbet Açıcı olarak görevimi yerine getirdikten sonra konuyla alakamı yitirmiştim.

Gözlerimi, ellerimin terinden buruşmaya başlayan gazeteye indirdim. *Büyük Brontë Mirası.* Bu tabiri yıllardır duymamıştım. Bu isim, uzun yıllar önce tanınmış bir Cambridge profesörü olan Sör John Booker tarafından, aynı adlı, düşmanca ve anlamsız bir serbest köşe yazısında konmuştu. Sör John, babamı büyük bir zenginliği saklamak ve akademik dünyayı onları analiz etmenin zevkinden mahrum bırakmakla suçlamıştı. Yazıyı daha çok babamın verdiği tepkiden hatırlıyordum. Yazının *Londra Times* gazetesinde çıkmasından sonraki sabah, alt kata indiğimde onu pastırma kızartırken bulmuştum. Bunu sadece öfkeliyken yapardı. Babam aslında vejetaryendi, ama

pastırmasının tavada kendi yağında kavrularak kendi kendini imha edişini izlemeyi severdi. *Aynı bütün o yalancılar, korkaklar ve aptallar gibi*, derdi. Ona yaklaştığımda, babam dönüp spatulasını bana doğru sallayarak Sör John'un mükemmel bir a) okumasını ve b) düşünmesini bilmeyen adam örneği olduğunu açıklamıştı. Başımı sallayıp önlüğündeki fiyongu düzeltmiştim. Lafını etmesek de ikimiz de olacakları biliyorduk; gazetecilerden, hayranlardan ve eleştirmenlerden gelecek olan bir yığın sorgu ve birlikte yavaş yavaş yarattığımız o eğreti mahremiyetten bir feragat daha. Yıllar geçtikçe Sör John hakkında bildiklerim, babamın deyişiyle onun "eşek herifin teki" olduğuyla sınırlı kalmaya devam etmişti.

Telefonuma baktım. Mesaj gelmemişti. Akşamın erken saatlerinde, banka görevlisi B. Howard'ı arayacak cesareti nihayet toplayabilmiş ve her şeyi telefonda halledebileceğimizi, bir daha asla konuşmamıza gerek kalmayacağını ummuştum. Üzgün olduğunu, ama yüz yüze görüşmek zorunda olduğumuzu ve bunun en kısa zamanda gerçekleşmesi gerektiğini açıklarken sesi bir cerrahınki gibi tekdüzeydi.

"Babanızın vasiyeti son derece kafa karıştırıcı," diye açıklamıştı, zaten zamanının çoğunu bu konuyu düşünerek geçirmiş olduğunu belli eden bir tonla.

"İncelemek için beş yılınız yok muydu?"

"Yeterli bir süre değildi."

Görüşmenin tarihi için ona daha sonra döneceğimi, çünkü korkunç bir Alman masalından çıkmış gibi duran zalim profesörüm yüzünden, çok fazla ödevim olduğunu söylemiştim. Şimdiyse elimdeki gazeteye bakarken, keşke hemen

bir randevu belirleyip buluşmuş olsaydık diyordum. Böylece Blanche Howard bana zaten tahmin ettiğim şeyi, yani babamın bana hiçbir şey bırakmadığını söylemiş olacaktı. Ben de basına gidip nazikçe, aslında gayet ortada olan bir gerçeği açıklayacaktım: Ben sandıkları gibi büyük bir mirasa konan ünlü bir vâris değil, sıradan ve önemsiz biriydim.

Hafif bir rüzgâr bacaklarıma, pançomun vücudumda kapatmadığı tek yerime çarptı. Yağmur usul usul yağarken, Thor'un Çekici ile yeni erkek arkadaşı bir şeye gülüyorlardı. Önümdeki sıra hareket etmeye başladı. Thor'un bu kusursuz cilveleşme yeteneğini kıskanmıştım. Sanki lisedeyken benim varlığından bile haberdar olmadığım, sosyal olmanın püf noktaları üzerine bir ders almıştı. Zaten ben onca yıl ne yapmıştım ki? O kadar çok insanın arasındayken hissettiğiniz o şiddetli yalnızlığa tutunarak, birbirleriyle muhabbete dalmış okul arkadaşlarıma biraz daha sokuldum. Sıra hızlı ilerliyordu, çok geçmeden elimdeki gazeteyi yere, ayaklar altındaki su birikintilerinin dibini boylamaya bıraktım.

Akşam yemeğinde, iç çamaşırı mankenine benzeyen İsveçli bir üçüncü sınıf öğrencisinin yanında oturuyordum. Boynu kalın, beli ince, çenesi çıkıktı. Rengi atmış yüzü, avuç içi gibi soluktu.

"Seni hiç görmemiştim," dedi belirgin aksanıyla.

"'Hükmetmenin sırrı güçlü ama yalnız olmaktır,'" dedim.

"Ne?"

"Shelley."

Elini yanlamasına uzattı. "Hans."

"Hayır, ismim o değil. Şair Percy Shelley," dedim elini sıkarak. "Ondan alıntı yaptım. Affedersin."

"Anladım, peki."

"Ben İngiliz. Ya sen?"

"Aksanın Amerikalı gibi."

"İngiliz Edebiyatı okuyorum demek istedim."

"Ha," dedi. "Ben de Matematik."

İnsanlarla tanışmaktan nefret ederdim. On yıl boyunca evde öğretim görmek bana sosyal meziyetler kazandırmamıştı. Babam, yanlış öğrendiğim tabirleri asla düzeltmezdi. Çünkü yanlış anlaşılmaları komik bulurdu. Bunun sonucunda liseye gittiğimde *ehemmiyetsiz* yerine *efendiyetsiz*, *gayret etmek* yerine *gayet etmek* diyordum. İnsanların hâlâ "ziyadesiyle" dediği bir dünyada yaşıyordum. Lise boyunca da "şu takdirde" gibi laflar etmiştim.

Etrafıma baktım. Büyük yemek salonu dört yüz yetmiş iki yaşındaydı ve Old College Müdürü VIII. John Stuart tarafından, yönetiminin ikinci yılında kullanıma açılmıştı. Tuğlalar kararmıştı ve sanki bina yüzyıllardır aynı puroyu içiyormuş da külleri her tarafına dökmüş gibi görünüyordu. Bu gece salondaki altı uzun masa hastalıklı, sarı bir ışıkla yıkanmış; öğrenciler de bir yemliğe toplanmış haddinden fazla hayvan gibi etraflarına üşüşmüştü. Boş masalar -fakülte üyelerine ayrılmış olanlar- salonun başköşesine enlemesine yerleştirilmişti.

Etrafımızdaki duvarlar İngiltere krallarının ve Old College rektörlerinin tablolarıyla doluydu. Portreler bütün boşlukları farklı boylarda, uyumsuz mezarlar gibi doldurmuştu.

Koleksiyon Michelangelo'nun çocukken başlayıp, sıkılınca duvara saçılmış hâlde bıraktığı bir Tetris oyununa benziyordu. Benim seçtiğim masa kuzey duvarına dönüktü, yani III. Richard elinde bir tavuk buduyla yukarıdan ters ters bana bakıyordu. Yanındaki tablolardaki ekşi suratlı adamlara baktım ve ben girince kesiliveren gürültülü bir tartışmaya tanık olmuşum gibi hissetmekten kendimi alamadım.

Karşımda iki kız vardı; birinin adının *A* ile başladığını sanıyordum, diğerinin bölümünün kısaltması da PPE'ydi. PPE, kendisini Marissa diye tanıtmıştı; hoş, Melissa da olabilirdi. Melinda da. Abigail de. Horace mıydı? Bu arada, Hans beni hayatı hakkında kısaca bilgilendirmişti. Çin romunu sevdiğini, üç tane göbek adının olduğunu (hepsi *E* ile başlıyordu) ve birden fazla cümleyi gürültüyle homurdanarak bitirdiğini öğrendim. Babası İngiliz'di, annesi şişe su işindeydi ve bütün arkadaşları cenaze levazımatçısıydı.

"Okulda nerede kalıyorsun?" diye sordu.

"Bir kulede."

"Ya..."

"Penceresi yok ve içerisi ayak kokuyor."

Bir an duraksadı ve yüzündeki gülümseme soldu. "Yani *o* kule mi? *Kulede* mi kalıyorsun?"

Başımı evet anlamında salladım.

"Yani sen şu Brontë'sin."

Yine başımı salladım.

Yavaşça tekrar gülümsedi. "Orada yıllardır kimse kalmıyor. Kulede yani. Herkes oraya Yok Oluş Kulesi der."

"İçeri girenler öldüğü için mi?"

"Hayır, çünkü orada dışardaki dünyadan o kadar soyutlanırsın ki âdeta yok olursun."

"Anlıyorum."

"İstersen *ben* seni ziyarete gelirim."

"Ne?"

"Ne derken?"

Konuşmamız bitti çünkü salonda bir sessizlik olmuştu. Fakülte üyeleri gelmişti. Arkama bakınca orta yaşlı kadın ve adamların kasvetli ilerleyişine tanık oldum. Ekibin başını güdük bir kadın çekiyordu. Adı Geraldine, ya da belki Thomasina olacak biriydi ve bornozlu bir nineye benziyordu. Hepsinin öndeki masalara ulaşması birkaç dakika sürdü. Ulaştıklarında, sandalyelerin yarısının boş olduğunu fark ettim. Fakülte üyeleri vebaya mı tutulmuştu? Bodur Profesör Geraldine, Latince kadeh kaldırdı ve sonra yemeğe başladık.

"Neden bu kadar ciddi duruyorlar?" diye sordum Hans'a.

"Karşında Batı dünyasının en parlak zihinleri duruyor."

"Hiç samimi görünmüyorlar."

"Burada ders veren herkes, bu makama büyük uğraşlar sonunda gelmiştir. Fazlasıyla çirkin süreçlerden geçerler. Onların sevimli insanlar olacaklarını sanma."

Gözlerimi kısıp tekrar masalara baktım. İç sıkıcı siyah cüppelerle dolu oda, boş sandalyeler sayesinde eksik dişleri olan bir ağız gibi görünüyordu.

"Birçok kişi eksik gibi görünüyor," dedim. "Hepsi mi öldürüldü?"

Hans bakışlarımı takip etti. "Salonda yemek bir ayrıcalıktır. Bazen insanlar bu ayrıcalığı kaybeder."

Bu cümleleri daha önce birçok kere tekrarlamış gibiydi. Acaba küçükken kaç kere azarlanmıştı?

"Ne yapmışlar ki?" diye sordum. "Çimlere mi basmışlar?"

Cevap gelmedi. Beni duyup duymadığından emin değildim. Herhâlde Batı dünyasının en parlak zihinleri, ölümlülerin cezalarından muaf değildi. Kendi profesörümün dikkat çekici yokluğunu fark ettim. Aklıma *Old College Disiplin Kuralları El Kitabı* geldi. Bir hafta önce posta kutumun içine sıkıştırılmış hâlde bulduğum kalın, yeşil bir kitaptı ve ekteki mektuptan anlaşıldığı üzere, dönem başlamadan "incelemem rica ediliyordu." İçinde yemek salonunda yiyebilmekle ilgili kısıtlamalar gördüğümü hatırlamıyordum. Bu gözlemimi Hans'la paylaştığımda bana güldü. "Gerçekten bütün kural kitabını okudun mu?"

"Hayır."

Bitirmeye çalışmış ama başaramamıştım. Bir kere, yarısı hâlâ Eski İngilizce ile yazılmıştı. Bir de harfleri komik derecede küçüktü. Sanki yazar iki yüz sayfanın, öğrenciler ve profesörler için hazırlanmış bütün o yaratıcı ve keyfi cezaları sığdırmaya yetmeyeceğinden endişelenmişti. Okumayı başarabildiğim -ve aklımda kalan- kurallara göre, sıraya girmeyen öğrenciler hemen yurtlarına geri gönderilecek, profesörlerle öğrenciler her zaman belli bir mesafede oturacak ve her ne olursa olsun birlikte bir saatten fazla yalnız kalmayacaklardı. Çoğu suçun cezasının "tez vakitte ihraç" olduğunu fark etmiştim. Görünüşe bakılırsa geçmişte okulda birçok ihlal yaşanmıştı, bu yüzden de artık avukatlarına açık bir mesaj göndermeye çalışıyorlardı: "Bakın! Elimizden geleni yaptık."

Hans'la aramızda bir sessizlik oldu. Çok yakışıklıydı (bunu söylemiş miydim?) ve bu yüzden söyleyecek bir şey bulmakta zorlanıyordum. Siyaset? Din? Espri? Güzel insanlar ne konuşurdu ki? Yemek servisi devam ederken benim için sessizliği o böldü. Matematik okuduğunu ama asıl tutkusunun yazarlık olduğunu açıkladı. Ona yazmaktan nefret ettiğimi söylediğimdeyse nedenini sormadı. Üç işte çalıştığını ve haftada iki kere yemek yaptığını öğrendim. Üstelik eğer istersem onu yarı zamanlı çalıştığı hademe konutunda -kısaca Hako diyorlardı- ziyaret edebilirdim. Yalnız orada merkezi ısıtma yoktu ve binanın tavanında küçük delikler vardı. Kar yağdığında da oraya kadar yürümek imkânsızdı, o yüzden sıkı giyinmeli ve hazırlıklı olmalıydım. Başımı "tamam" anlamında salladım. Old College'la ilgili öğrendiğim işte buydu; burası berbat ve kusursuzdu. Köhne gelenekleri herkesi büyülüyordu, hatta onlardan nefret ediyormuş gibi davrananları bile.

Akşam yemeğinin sonuna doğru Hans, "Sürekli ona bakıp durduğunu fark ettim," dedi.

"Kime?"

"James Orville'e"

Şaşırdım. "Ne? Nerede? O burada mı ki?"

"Hayır." Parmağını duvara doğru kaldırdı. "Dr. Orville."

"Ne?" Üstümüzdeki portreyi seçebilmek için gözlerimi kıstım. "Ben onu III. Richard sanmıştım."

Hans güldü. "Yaklaşmışsın."

Adamın ellerinin arasındaki yarısı yenmiş tavuk buduna baktım. "Orville, portresini çizdirmek için biraz genç değil mi?"

"Yirmi yaşında Uluslararası Sanat ve Edebiyat Ödülü'nü kazandı."

"O nedir? Hiç duymadım."

"Önemli bir şey."

"İngiltere Kralı olmak kadar önemli mi?"

Omuzlarını silkti. "Görüş meselesi."

"Anlamıyorum," dedim. "Orville'in duvarda bir yeri var, ama yemek masasında yok mu?"

Duraksadı. "Onun gibi bir şey."

Tatlı geldi ama yiyemedim. III. Richard'ın (ya da Orville'in) o uğursuz portreden beni izlediğinin öylesine farkındaydım ki... Bakışları sabitti. İyi bir hükümdar mı, yoksa zalim bir sapık mı olmak istediğine karar veremiyor gibiydi. Eminim daha deneyimli bir gözlemci için cevap gün gibi açık olurdu. Benimse şimdilik tek istediğim o arsız sırıtışın suratından silinmesiydi.

Birkaç gece sonrasıydı.

Kütüphaneden kuleme dönerken 1940'lardan kalma ateşli bir aktris gibi kapıma yaslanmış küçük bir paket buldum. Eski bir gazete sayfasına sarılmıştı. Yaklaştıkça nefes almaya başlıyormuş gibi hissetmiştim. Sanki kapıda kalmıştı da bana *Nerede kaldın, bebeğim?* diye soruyordu.

Annemden, geç kalmış bir doğum günü hediyesi olacağını düşündüm. Ama o bana zaten bir hediye almıştı, değil mi? Pelüş terlik, hani şu hiçbir işe yaramayanlardan. Kargoyu aldım.

Bantlanmamıştı. Aceleyle paketlenmiş olmalıydı. Üstüne kalın, siyah bir tahta kalemiyle bir not yazılmıştı.

İşte.

Paketi içeriye, odamın buz gibi havasına götürdüm. Masanın üstüne koydum. *İşte*. Bu *İşte, al, tatlım,* mı demekti, yoksa *Al işte, aptal, artık senin oldu* mu? Üzerinde herhangi bir adres yoktu; ne gönderici ne de alıcı adresi. Gönderen Old College'ın duvarları arasında yaşıyor olmalıydı. Gazete kâğıdından paketi yırtarak açtım ve küçük bir çığlık attım.

Bu bir kitaptı, hemen tanıdığım bir kitap. Bunun sebebi kitabın isminin *Agnes Grey* olması değildi. Onu eşsiz kılan, kapaktaki genç kadının solmuş portresinin hemen altında yer alan *Anne Brontë*'nin *Anne*'inin üstündeki mürekkep lekesiydi. Bu kitap, bu çirkin, reçel lekeli kitap, çocukluğumun simgesiydi. Türk kahvesi, yanık krep, şişme havuzda okunan Shelley ve bir zamanlar tanıdığım ama artık mezarlıkların gölgesi arasında kalmış dostlarım demekti. Bu kitap *babamındı.*

Âdeta beynim durmuş gibiydi. *Agnes Grey*. Burada, kucağımda. Ne? Hayır. Hayır, imkânsızdı. Bunu kapıma getirebilecek tek bir kişi bile yoktu. Babamın kütüphanesi yıllar önce yanmıştı. Bu, dikkatle hazırlanmış, sapıkça bir oyun olmalıydı. Kitap da muhtemelen sahteydi. Bu kitabın benim için ne anlama geldiğini kimse bilemezdi. Oturdum. Görebildiğim tek şey *Mürebbiye*'ydi. Sanki birden gözleri parlamaya başlamış gibiydi.

Yapabileceğim tek şeyi yaptım. Telefonumu aldım, numarayı çevirdim ve bir, iki hatta yedi kere çalmasını dinledim.

"Claude, c'est toi?" *Claude, sen misin?*

Annemin sesi sakin ve pürüzsüzdü. Şişelenip dolaba saklansa yeriydi. Arkadan gelen seslere bakılırsa birileri evde parti veriyordu. Birbirine çarpan bardaklar, kahkahalar ve dost canlısı sesler duyuyordum. Bir an tüm Fransa'nın, peynir yemek için annemin etrafına toplandığını hayal ettim.

"Selam," dedim.

"Alice?"

"Hayır, ben Samantha."

Kısa bir sessizlik oldu. Şaşırdığını biliyordum. Çünkü genelde beni arayan o olurdu; tıpkı bir fatura gibi her ayın ilk gününde.

Arkadan bir kahkaha sesi geldi, sonra annem, "Sammy! Merhaba," dedi.

"Evet, *hola*," dedim. "Bana posta gönderdin mi?"

"Bir daha söyler misin?"

"Posta diyorum. Bana bir şey gönderdin mi?"

"Umarım ayağına olmuşlardır!"

"Terlikleri kastetmiyorum. Kitap gönderdin mi?"

"Kitap mı?"

"Babamın kütüphanesinden bir şey çalmış mıydın hiç?"

Yine bir sessizlik oldu. "Diğer telefona geçsem iyi olacak, bekler misin?"

Bekledim. Uzun süre bekledim.

"Geldim," dedi annemin sesi diğer hattan.

Bir nefes aldım. "Babamın kütüphanesinden bir şey çalmış mıydın, yanmadan önce?"

"O nasıl soru öyle?"

"Lütfen," dedim. "Bilmem gerek."

"Hayır, çalmadım." Sözlerim onu incitmiş gibiydi. Nedense kendimi tuhaf bir zafer kazanmışım gibi hissediyordum. Sanki *Agnes Grey*'in ortaya çıkışı, annemin uzun ve affedilmez yokluğuna beklenmedik bir ceza olmuştu. Arkada, uzaktan gelen tabak çanak seslerini duyabiliyordum.

"Neler olduğunu anlatsana," dedi. Cevap vermeyince üsteledi. "Sammy?"

"Lütfen, bana öyle hitap etme. Kendimi koyun gibi hissediyorum."

"Ne gibi?"

"Koyun gibi."

"Dinle tatlım..."

"Meeee."

Bir sessizlik daha... Eskiden hep yaptığı gibi dudaklarını sıktığını biliyordum. "Sorun ne, anlatır mısın? İyi misin?"

Tekrar *Agnes Grey*'e baktım. "Sanırım hayal görüyorum."

"Seni iyi duyamıyorum. Bekle, yine oda değiştireceğim."

"Gerek yok. Kapatmam lazım."

"Samantha?"

"Bir şey yok."

"Ben..."

"Yine konuşuruz." Ve telefonu kapattım.

Gidip *Agnes Grey*'i açtım, şu dâhiyane küçük şeytan... Kusursuz biçimde korunmuş bir cesede bakıyor gibiydim. Evet, bu babamın kitabıydı. Önemli cümlelerin ya da zarif tabirlerin altını çizmek yerine babam *İşte! Burası!* ve *Aha!* gibi şeyler yazmıştı. İlk paragrafı okudum:

Tarihteki tüm hikâyeler içinde bizim için değerli olan bir hazine saklar. Öte yandan bazen o hazineyi bulmak gerçekten çok zordur. Bulunduğunda ise kimi zaman bize öyle önemsiz gelir ki onu arayarak geçirdiğimiz onca zamana yanarız.

Tanrım, bu romandan ne kadar nefret ettiğimi unutmuştum. Çaresiz bakışlarımı duvarımdan beni bir casus gibi izleyen *Mürebbiye*'ye çevirdim. *Bana yardım et*, diye geçirdim içimden. Fakat ne yazık ki o da kendi mutsuzluğunda boğulmakla meşguldü; *her zamanki gibi*. O da elinde bir kitap tutuyordu. Yoksa onu boğan da *Agnes Grey* miydi? Avucumdaki kitaba baktım, acaba bana kalan miras bu olabilir miydi? Babamın çok tartışılan mirası, gerçekten de yüz yıldır kitap raflarında duran bir romanın 1997 baskısı mıydı?

Kesik kesik solumaya başladım. Uzun zamandır kayıp olan hafızasına kavuşmuş bir hasta gibi hissediyordum. Bir zamanlar Brontëler hakkında toplamış olduğum tüm o bilgiler ölümcül bir çığ olmuş, etrafımda dönüyordu. Brontë Kardeşler'in ruhlarının, odamın zeminini yararak dışarı çıktıklarını ve neden onları bunca zaman yalnız bıraktığımı sorduklarını hayal ediyordum. Bakışlarımı *Agnes Grey*'e diktim. Tamamen unutmayı istediğim ne varsa hepsi bir bir aklıma üşüşüyordu; çatı katındaki deli kadın, Grace Pool, papaz evindeki yangın, Thorp Green. Evet, evet, Thorp Green. Lanet olsun, orayı yıllardır bir kez bile düşünmemiştim.

Telefonumu o akşam ikinci defa elime aldım. Blanche Howard beni, vasiyetimi konuşmanın son derece acil bir mesele olduğu konusunda uyarmıştı. Öte yandan elimi çabuk tutmazsam kapımın eşiğinde bir kitabın belireceğini bilemezdim elbette. Başka seçeneğim yoktu. İngiltere Merkez Bankası ile görüşmenin zamanı gelmişti.

Dördüncü Bölüm

Bugüne kadar yazılmış en sıkıcı kitap, tartışmasız *Agnes Grey*'dir.

İki yüzden fazla sayfa boyunca, inanılmaz uysallıkta bir on dokuzuncu yüzyıl mürebbiyesi olmanın nasıl bir şey olduğunu anlatan, inanılmaz uysallıkta bir on dokuzuncu yüzyıl mürebbiyesinin hikâyesini anlatır. Kurgusu da yavanlığıyla ünlüdür: Anne Brontë'nin pek de heyecanlı olmayan yirmili yaşlarını anlatan, beceriksizce gizlenmiş bir otobiyografisi gibidir âdeta. Saygıdeğer ama fakir bir anne babanın kızı olan Agnes, Anne Brontë'nin kendisinin çalıştığı yere kuşku uyandıracak kadar benzeyen bir malikâneye mürebbiye olarak girer. Orada Agnes, bir yığın iyi giyimli kötü karakterle tanışır. Buna rağmen kitabın yazarı Anne Brontë, *Agnes Grey*'i *Aşk ve Gurur*'un mertebesine ulaştıracak o iğneliyici toplumsal eleştiri havasını yakalayamaz. Kitabı okumak insanda yalnızca nefes kesici bir boşluk hissi, bir de Anne Brontë'nin gerçekten büyük işler yapma şansını kaçırmış olmasının verdiği hayal kırıklığını yaratır. Roman, düşündüklerini söylemesine izin verilmeyen bir kadını anlatır.

Ve zaten düşündüklerini söylemesine izin verilmeyen bir kadın tarafından yazılmıştır. Yani daha en başından eli kolu bağlıdır.

Öte yandan zamanın eleştirmenleri kitapta bir kusur bulamamıştı. Agnes, genç bir kadının olması gereken her şeydi; ahlaklı, güçsüz, kimsesiz bir çocuk gibi. Diğer Brontë romanlarından farklı olarak, *Agnes Grey* pek hakarete uğramamıştı. Bir eleştiri yazısında, Emily Brontë'nin *Uğultulu Tepeler*'inden "çok daha makbul" olduğu bile yazılmıştı. Hem de tam olarak şu sözlerle, "Zihinde acı verici izlenimler yaratmıyor, hatta hiçbir izlenim yaratmadığını düşünenler olabilir." *Zavallı Anne*. Eskiden kendimin onun bir reenkarnasyonu olduğunu sanırdım. Ben de onun gibi benden yaşça büyük, şöhretli yazarların gölgesinde kalmıştım. Charlotte en küçük kardeşi için "garip bir ufaklık" demişti. Brontëlerin yayıncısı George Smith de Anne'in "mülayim, sessiz, oldukça sönük bir kişi" olduğunu söylemişti. Söylediğine göre "tuhaf bir şekilde, korunma ve cesaretlendirilme arzusu gösteren, sürekli yalvarır hâli insanda şefkat uyandıran" bir tavrı vardı.

Babam bana *Agnes Grey*'i okutmaya başladığında sekiz ya da dokuz yaşındaydım. Babam Brontëlerin kitaplarını dünyada başka kimsenin anlamadığı kişisel günlükler olarak görürdü. *Agnes Grey*'le başlamıştık çünkü Brontë romanları arasında onun deyişiyle en "şifreli" olan oydu. Sonra *Uğultulu Tepeler*'e geçtik, çünkü en "düz" olanıydı, ardından da *Jane Eyre* geldi çünkü o da en "haksız" olanıydı.

Babam öğretmen değildi ve takip ettiği belirli bir müfredat yoktu. Kendisi üniversiteden mezun olmamıştı, bunun sebebinin samimi bir ilgisizlik olduğunu zannediyordum. Çünkü modern eğitim sisteminden ve onun sevimli öğretim

tekniklerinden nefret ederdi. Ona göre tüm öğretmenler Sokrates yöntemiyle temel eğitimin bir karışımını kullanmalıydı. Yine de benim için bir sınıf ortamı yaratmaya çalışırdı. Dikdörtgen mutfak masasını sıra yerine, baget ekmekleri de işaret değneği yerine kullanırdık. Sözlü sınavlarından seksen beşin altında not alırsam, bana dışarı çıkıp futbol oynama cezası verirdi.

Babamın felsefesine göre kitaplar, okuyucunun hayal gücünün sürekli biçim değiştiren birer ürünü değildi. Romanların kendi içlerinde belirli ipuçları ve haritalar sakladığını söylerdi. İpuçları derken, benzetmelerden ya da sembolizmden bahsetmiyordu. Gerçek ipuçlarından bahsediyordu. Onun için her kitap kendi kendinin define haritasıydı. *İyi bir kitap onu okuyan kişide asla silemeyeceği bir iz bırakır*, derdi. *Yapman gereken tek şey gözünün önünde duran şeyi görebilmeyi öğrenmek.*

Agnes Grey üzerine derslerimizi hatırlıyordum. Babam kitabın okunmaya değen yerlerinin sadece bölüm başlıkları olduğunu açıklamıştı.

"Oku bana," demişti.

"Neden?" diye sormuştum.

"Sesli oku. Göreceksin."

Mutfak masamızdaydık. Kitabı açıp içindekiler sayfasına geldim. Biri (herhâlde ben) karşı sayfaya kırmızı ve yapış yapış bir şey dökmüştü. Ketçap mıydı? Bölüm başlıklarını sesli okudum. "'Birinci Bölüm: Papaz Evi. İkinci Bölüm: Öğretme Sanatına Giriş Dersi. Üçüncü Bölüm: Birkaç Ders Daha.'"

"Anlamışsındır," diye böldü babam.

"Hayır, anlamadım," dedim.

"Ders işte. Anladın mı?"

"Anlamadım, ne?"

"Ders, bunlar işte."

"Neler?"

"Aynen öyle. Anlaştık mı?"

"Mecazen mi?"

"Doğrudan."

"Ne diyorsun? Hiçbir şey anlamıyorum ki."

"Tamam, mükemmel."

Bu saçma tartışma gün boyu böyle devam etmişti. "*Birkaç ders daha. Anlıyor musun Sam, anlıyor musun? Düşün bakalım, sence Anne Brontë bunu neden böyle yazmış olabilir?*"

Şimdi, yani yıllar sonra, anladığımı sanıyordum. Anne'in uysal görünen tarafları aslında kasıtlı bir tahrikti. Ana karakterinin mesleği, on dokuzuncu yüzyılda bir kadının bulunabileceği en güçsüz makamlardan biri olan mürebbiyelikti. Yine de Anne'in romanı, tarihin en önemsiz şahıslarından birine yüksek, sürekli, kalıcı bir ses vererek Agnes'ı ölümsüzleştiriyordu. Neredeyse yüz yetmiş yıl sonra, Agnes hâlâ emirler yağdıran son mürebbiyelerden biriydi. "*Giriş Dersi.*" "*Birkaç Ders Daha.*" O, zamana meydan okuyan öğretmendi. Biz okuyucularsa ebediyen onun öğrencileriydik.

Öte yandan Anne bu romanın içine gerçekten ne saklamıştı? Babam biliyor muydu, yoksa çalışma odasında tek başına deşifre etmeye çalıştığı şey bu muydu? Tüm iyi öğretmenler gibi Anne de bir keşfin, yalnızca anlamını kendiniz bulursanız değerli olacağını biliyor olmalıydı.

Üstelik romanı acımasızca bir şakayla bitiyordu: *Ve artık yeterince konuştuğumu düşünüyorum.*

Hah, tam üstüne bastın!

Sonraki hafta, James Orville bana bir e-posta gönderdi. Onun teknolojiyi kullandığını düşünmek beni hep şaşırtıyordu. Napolyon'un cep telefonu kullandığını görsem, bu kadar şaşırırdım.

Kime: "Samantha J. Whipple" swhipple@old.ox.ac.uk
Kimden: "James Timothy Orville" jorville@old.ox.ac.uk
Konu: Gerekli Geliştirmeler

Sevgili Samantha,

Kayıp Cennet üzerine yazdığın denemeyi beğenmedim. Cümlelerini kuruş biçimindeki sorun hâlâ devam ediyor. Hiç yaratıcı yazarlık dersi almış mıydın? Bence sıradanlığını azaltmana yardımcı olabilir.

Sevgiler,
O.

Kimden: "Samantha J. Whipple" swhipple@old.ox.ac.uk
Kime: "James Timothy Orville" jorville@old.ox.ac.uk
Konu: RE: Gerekli Geliştirmeler

Sevgili O,

Cümlelerimi beğenmemenize üzüldüm. Rus aksanıyla ve yüksek sesle okumadığınızdan olabileceğini düşündünüz mü? Ben genelde öyle yapıyorum.

Yaratıcı yazarlık dersi almıştım. Hiç sevmem.

Sevgiler,
Samantha

Kime: "Samantha J. Whipple" swhipple@old.ox.ac.uk
Kimden: "James Timothy Orville" jorville@old.ox.ac.uk
Konu: RE: RE: Gerekli Geliştirmeler

Ailenin tarihini göz önünde bulundurunca, yazmaktan hoşlanmamanı şaşırtıcı buluyorum. Önümüzdeki haftaki ödevine ek olarak Brontëlerin çocukken yazdığı yazıları okumanı rica ediyorum. Onları kütüphanede "*Brontë Gençlik Dönemi*" başlığı altında bulabilirsin. *Angria Günlükleri*'ni okumuş muydun? Ya da *Gondal Öyküleri*'ni? Okumalısın, böylece içindeki eleştirmeni sakinleştirebileceğini düşünüyorum.

Kulağa düşmanca gelmeyecek bir cevap bulamayınca ben de hiç cevap vermemeye karar verdim. "İçimdeki eleştirmenin" bu kadar iyi besleniyor olmasının tek bir sebebi vardı: James Orville. Asık suratlı İngilizler, yaratıcılığı ezmekte sınır tanımıyorlardı. Ve evet, Brontëlerin gençlik dönemi yazılarını zaten okumuştum. Hem de hepsini. Brontë Kardeşler çok küçük yaşta, daha düşüncelerini ifade etmeye yetecek kelime dağarcığını kazanmadan yazmaya başlamışlardı. Çocukken o hikâyeleri baştan sona, tekrar tekrar okumuştum. Benim hiç kardeşim yoktu. Bu yüzden onların oturma odasında olduğumu hayal ederdim. Oradaymış, sanki o fırtınalı gecelerde ilk hikâyelerini yazdıkları zamanlardaki bütün o kargaşanın ve öfke krizlerinin ortasındaymışım gibi yapardım.

Hayalimde hep Anne'in yanında, yemek odasındaki masanın doğu tarafında otururdum. Emily sağımda dururdu. Önümüzdeyse boş bir parşömen olurdu, çünkü Brontëlerin evine ne zaman girseniz, önünüzde hep boş bir parşömen olurdu. Arada sırada Branwell ve Charlotte şöminenin yanında durup yazdıkları en son şaheserlerini okurlardı. Branwell'i hiç sevmezdim.

Kendine fazla güvenen, boşboğaz ve bencil bir çocuktu. Genç adamların çıkarlarını korumak için yaratılmış bir dünyadaki genç bir adamdı. On iki yaşındaki Charlotte'sa ufak tefek, kısa ve kavgacıydı. İkisi çoğu zaman Angria'daki son maceralarını sahnelerlerdi. Burası, beraber yarattıkları, cesur maceracılarla dolu, çapkın Lord Northangerland'in siyasi entrikalarıyla cebelleşen hayali bir dünyaydı. Emily, Anne ve ben masanın etrafında oturup, onları boş gözlerle ve sabırla seyrederdik.

Orville'in neden *Angria Günlükleri*'ni okumamı istediğini biliyordum. Charlotte ile Branwell'in yazım tarzı, yabani, tutkulu ve ele avuca sığmazdı. Hayal gücünün iki genç, lekesiz zihinden fışkıran en saf hâliydi. Bu yüzden tarihçilere göre *Angria Günlükleri* her ne kadar dil bilgisi bakımından korkunç olsa da bir bütün olarak çocukluğun nefis bir ifadesiydi. Orville'in de aynı fikirde olduğuna emindim.

Öte yandan tarihçiler (ya da Orville) ne derse desin, ben *Angria* ve *Gondal*'ın masum fantezilerden ibaret olmadığını biliyordum. O eserler birer savaş ilanıydı. Charlotte ile Branwell, Emily ve Anne'e karşıydı. Kimin fantezi dünyası daha güzeldi? Kimin karakterleri daha gelişmiş, kimin hikâyeleri daha canlı ve fantastikti? Hayal güçleri arasında bir savaştı bu ve kardeşlerden hiçbirinin beklemediği kadar uzun sürmüştü. *Angria* ve *Gondal*, asla dile getirilmeyen ana çatışmanın temelini atmıştı: Hangi Brontë en iyisiydi?

Bir keresinde bütün bunları anneme açıklamaya çalışmıştım. Ancak, babamın ölü akrabalarıyla aramdaki samimi ilişkinin ona nasıl derin bir korku verdiğini fark edince durmuştum. Cenazeden kısa süre sonra evin kömüre dönmemiş olan diğer yarısında

benimle kalmaya gelmiş ve benim de aynı babam gibi delirmeye başladığımı sanmıştı. "Hayali arkadaşlar hayra alamet değildir, Samantha, hem de hiç," demişti. Herhâlde fazlasıyla babam gibi konuşmaya başlamıştım ve annem, bende gördüğü ona ait her şeyden nefret ediyordu. Babamı, patlayıp da etrafındaki insanların içine kendisinden küçük parçalar bırakmış radyoaktif ve tehlikeli bir şey olarak görüyordu. Hayatı boyunca en yakınında olan kişi de ben olduğuma göre en çok beni zehirlemiş olmalıydı.

Doğrusu, endişeleri tamamen yersiz de sayılmazdı. Saatlerce babamın harap olmuş hâldeki kütüphanesinde küçük daireler çizerek yürüyüp dururdum; tıpkı hayvanat bahçelerindeki şu aklını oynatmış, volta atıp duran kaplanlar gibi. Yangından kurtulan tek şey kütüphanenin kapısının üstünde duran, elle yazılmış tabelaydı ve artık üstünde şöyle yazıyordu: *Yeterince dikkatli olursanız, başınıza asla kötü bir şey.* Anlaşılan, yangın "*gelmez*" kısmını silmişti.

Tam olarak o aylarda yazmaya başlamıştım; Orville'in "yaratıcı yazarlık" diyeceği şekilde... Her gece yeni bir hikâye yazar ve anneme okurdum. Hikâyede, ben her zaman Brontëlerin oturma odasında olur, Emily'yle bitkiler, köpekler ya da çapkın Lord Northangerland hakkında konuşurdum. Annemse okumayı bitirdiğimde alkış tutar, sonra da doktor olmak istemediğime emin olup olmadığımı sorardı. Endişesini anlıyordum. Hikâyelerim pek güzel değildi. Doğru dürüst bir olay örgüleri yoktu ve herkesin zamansız ölümleriyle biterdi.

Annem gitgide endişelenmeye başlamıştı. Yazdıkça -tıpkı babam gibi- kendimi öldürene kadar içip evi yakacağıma daha da emin oluyordu sanki. Bu güvensizliğine içerliyordum. Fakat

dönüp bakınca, o zamanlar ona karşı daha anlayışlı olmam gerektiğini anlıyorum. Ne de olsa annem o zaman daha otuz yedi yaşındaydı. Bazı günler onu şişme havuzun kenarında oturmuş, kotunun paçalarını sıyırmış, eski şarkıları dinlerken bulurdum. Ne kadar korkunç bir üzüntü içinde olduğunun farkında değildim, çünkü o zamanlar Korkunç Üzüntü sadece bana ait olabilirmiş gibi gelirdi.

Bir akşam ben küvetteyken o da bileklerine kadar uzanan pamuklu geceliği ve gri çoraplarıyla dişlerini fırçalıyordu. Arkada ürpertici bir aşk şarkısı çalıyordu. Anneme en son hikâyemi okumaya karar vermiştim: "Hayat Izdıraptan İbaret, Anne." Daha en heyecanlı yerine gelemeden sözümü kesti.

"Yeter artık. Lütfen, yeter." Diş fırçasından fırlayan bir parça diş macunu aynaya yapıştı.

"Ben..."

"Yeter! Kahretsin, duyuyor musun?" diye patladı. "Âdeta canlı bir bomba gibisin."

Bir daha asla bu konuyu konuşmadık. Çok geçmeden ben yatılı okula, o da Fransa'ya gitti. Birimiz hemen büyümeye, diğerimiz de genç kalmaya hevesliydi.

Bu olaydan sonra yazmayı bıraktım. Anneme, hakarete uğramışım gibi davransam da aslında rahatlamıştım. Çünkü içten içe hiç yeteneğimin olmadığını biliyordum. Düğünlerde, davetlilerin çiftin bir sene içinde boşanmış olacağını bilmeleri gibi bir şeydi. Kendimi anlatmayan yazılar yazmaktan acizdim. Ne yaparsam yapayım, ana karakter hep bir şekilde kendisi olmaktan bıkmış, uzun boylu bir kumral oluveriyordu. Ana karakter kısa boylu ve sarışın olduğunda bile aslında uzun boylu

ve kumraldı. Nabokov ve Milton okumuş, kendileriyle hiçbir benzerlik taşımayan karakterler yaratabilme yeteneklerine hayret etmiştim. Eziklerin dünyasında birer dâhi miydiler? Yoksa en sıra dışı kurmaca karakterlerinde bile kendilerinden bir parça var mıydı? Babam tüm başkarakterlerin kendilerini yaratan yazarların bir örneği olduklarını söylerdi; bu, yazarın kendisinin varlığından haberdar olmadığı bir yönünü tanıması gerektiği anlamına gelse bile. Gereken tek şey, cesaretti.

Edebi yeteneksizliğim hayal kırıklığından çok bir trajediydi aslında. Asıl sorun şuydu: Babam mezardaydı ve onu oradan yazarak çıkarmak elimden gelmiyordu. Birini kaybetmek, hayat ya da bu ikisinin arasındaki kopmaz bağ üzerine genellemeler yapamazdım. Ölümün bir zarafeti yoktu, ya da en azından ben varmış gibi yapamıyordum. Ancak bir yandan da babamı ölümsüz kılacak bir şey yapma isteğiyle yanıp tutuşuyordum. Yapamazsam ölümü yavan, işe yaramaz, gerçek ve unutulmuş bir şey olacaktı.

Amacıma ulaşamadığımı gördükçe yaşamış tüm yazarlardan nefret etmeye başladım. Hemingway, Keats, Shakespeare, Tolstoy, Rumi, Poe, García Márquez. Ve Homeros, çünkü onun eseri olan *Odysseia* öyle uzun ve öyle güzeldi ki... Bu yazarlar hayattaki en büyük felaketleri alıp, güzel ve evrensel bir şeye dönüştürmeyi başarabilmiş insanlardı. Terk edilmişliği alıp, kalıcı bir bağa dönüştürebilirlerdi.

Her şeyden çok da kadın yazarlara içerlemeye başlamıştım. Brontë Kardeşler'e, yani eski dostlarıma bile kızmaya başlıyordum; hem de korkunç bir tutkuyla... Yalnızca yetenekli değil, cesurlardı da ve bu benim fazlasıyla hayranlık duyduğum, ama

bir türlü sahip olamadığım bir özellikti. Bu kadınları yetiştiren dünya, yazmalarına izin vermemişti. Ancak onlar tüm zorluklara rağmen bu coşku dolu romanları yazabilmişlerdi. Bense, onlara göre daha özgür bir dünyada yaşadığım hâlde başarısız oluyordum. Bugünün dünyasında Virginia Woolf'un en büyük feminist hayallerinden biri gerçekleşmişti. Bir kadın olarak kendime ait bir odadaydım. Dünya artık bana, *Yazmak mı? Yazmak senin neyine?* demiyordu. *İstersen yaz, benim için fark etmez,* diyordu.

Ve ben yine de değerli bir şey üretemiyordum. İstediğim her şeyi söyleyebileceğim şu zamanda, söyleyebilecek hiçbir şeyim yoktu. Kendi atalarımın, uğruna korkusuzca savaştığı entelektüel özgürlükten yararlanamıyordum. Virginia Woolf'un, Charlotte Brontë'nin bana yolladığı özgürlüğü alıp onlara geri fırlatmıştım.

Bu günahımın asla bağışlanmayacağını biliyordum.

İngiltere Merkez Bankası'ndan Blanche Howard'la kasım ayının soğuk bir cumartesisinde, İkinci Dünya Savaşı'ndan fırlamışa benzeyen pis bir kafede buluştum. Blanche (adını Blanç diye telaffuz ediyordu) kendisini tanıttı ve tatlı tatlı, İngiltere'nin üstündeki bulut örtüsünden konuştuk. Beni şiddetli bir kışın beklediğini bilip bilmediğimi sorarken, adamın yüzü bir köpek balığının karnı gibi beyazdı.

Oturduk ve Blanche önümüzdeki masaya eski, rengi solmuş bir ayakkabı kutusu koydu. Köşeleri turuncu renkli koli

bandıyla yapıştırılmıştı. Ben kutuya, kutu da bana bakıyordu. Kalbim küt küt atmaya başladı, öyle ki bir an göğsümden kopup çıkacağını sandım. Bana kalan miras bu olabilir miydi? Hayır, mümkün değildi.

Blanche kahve söyledi. Ortaokul çağında bir oğlanınki gibi saydam bir yüzü vardı.

"Sorduğum için özür dilerim," dedi birden. "Ama babanız öleceğini *biliyor* muydu?"

"Kimsenin o şekilde ölmeyi planlayacağını sanmam," dedim.

"Tabii, elbette," derken söylediklerine zerre kadar pişman olmuşa benzemiyordu. Sesi aynı telefondaki gibi gevrek ve tizdi. Konuşabilselerdi eminim yavru bitkilerin sesi de böyle çıkardı.

"Soruyorum, çünkü ölmeden sadece bir ay önce İngiltere'ye geldi," dedi. "Önce Oxford'a, sonra da bankamıza uğradı. Tüm varlığını size, ama yalnızca buraya, Oxford'a geldikten sonra teslim etmemizi istediğini açıkladı. Vasiyetini el yazısıyla yazmış. Biliyor muydunuz? Deşifre etmesi imkânsız sayılır. Görmek ister misiniz?"

"Pek değil."

"Yanımda bir nüshası var."

Karşı çıkmama fırsat vermeden elini çantasına daldırdı ve bir kâğıt çıkarıp bakmam için bana uzattı. Kâğıdı elinden aldım. Evet, doğruydu, bu babamın okunaksız el yazısıydı; *f* harfleri tembel sol anahtarlarına benziyordu, küçük *a* harflerininse üstü yoktu. Sayfadaki tüm boşluklar kullanılmış ve kâğıt hırpalanmıştı. Sayfadaki yazılar uzaktan bakınca bir kepçe siyah spagettiye benziyordu. Şurada burada kendi ismimi seçebildim, ama cümleleri bütünüyle okumak imkânsızdı. Blanche'a baktım.

Bir nefes aldı, sonra verdi. "Derdimi anlamışsınızdır."

"Derdinizi anladım."

"Şiir mi yoksa vasiyet mi yazmaya çalışıyordu, bilemiyorum," dedi. "Belki de onun için ikisi aynı şeydi? Burada somut bir açıklama bulmak bir hayli zor. Anlamayı başarabildiklerimize bakılırsa -ki bu hiç kolay olmadı- başına bir şey gelirse mirasının size kalmasını istiyordu. Ama *sadece* Old College'da okumanız şartıyla...Oxford'da olacağınızı nereden biliyordu? Ve en önemlisi Bayan Whipple, neden hayatta kalamayıp da bunu size kendisinin veremeyeceğinden şüpheleniyordu?"

Cevap vermedim. Bunun gerekli bir soru mu, yoksa kişisel bir merak mı olduğunu anlayamamıştım. Babamın neden Oxford'da okuyacağıma dair bir hüküm verdiğini, ölmeden önce neden oraya gittiğini bile bilmiyordum.

Kahve geldi ama Blanche hiç içmedi. Yalnızca kupayı iki eliyle kaldırıp üstüne üfledi.

"Evet?" diye üsteledi.

"Bilmiyorum," dedim. "Old College'ın hâlâ duvarlardaki yazıları okuyabileceğiniz son yer olduğunu söylerdi hep."

"O ne demek?"

"Hiçbir fikrim yok."

Blanche iç çekti. "Anlıyorum ki babanız gizemli bir adamdı."

"Kariyerini bunun üzerine kurmuştu."

Kahvesinden abartılı sayılabilecek kadar ufak bir yudum aldı. Babamın vasiyetini masaya bırakıp, boynumdaki şalı yağlı bir ilmek gibi düzelttim. Onunla üniversite konusunda sık sık yaptığımız konuşmaları hatırladım. Bir keresinde ofisinde birimiz süzme peynir yiyip, diğerimiz viski içerek oturuyorduk.

Islak gözlerini bana dikip oturmamı söylemiş (zaten oturuyordum), yumuşak Amerikan kurumlarının bozduğu şu dünyadaki son umut ışığının İngiliz usulü eğitim olduğunu açıklamıştı. *Bir beyin, asıl potansiyelini ancak çatışma esnasında ortaya çıkarır*, demişti, *tıpkı cesaretin kanatlarının ancak ona ihtiyaç duyduğunda açılması gibi*. Annemin bana seçtiği yatılı okulu görseydi eminim kahrolurdu. Blanston Akademisi ancak benim gibi kırılgan, alıngan muhallebi çocukları yetiştirirdi.

Yine Blanche'a döndüm. "Bana lafını ettiği tek okul orasıydı. Herhâlde bu yüzden hep aklımın bir köşesinde olacağını düşündü."

"Oxford'da hiç bulunmuş muydu?"

"Üniversiteye gitmedi."

"Yine de okulları biraz da olsa biliyordur."

Omuz silktim. "Belki."

Çantasından bir defter, bir de yarısına kadar küçük çikolatalarla dolu plastik bir torba çıkardı.

"Sayfanın sonundaki imzayı görüyor musunuz?" dedi. "Evet, evet, orası. Vasiyetini imzalarken babanızın yanında, olması gerektiği gibi bir şahidi varmış. Bayan..." gözlüğüne uzanıp notlarına baktı. "Bayan Rebecca Smith diye biri. Sizin...?"

Yüzüm asıldı. "Eski matematik öğretmenim."

"Ya," dedi. "Demek eski matematik öğretmeni."

Defterine bir şeyler karaladı. Rebecca Smith, yıllardır duymadığım bir isimdi, şimdi de hoş karşılamamıştım. İsim, beni âdeta eski ve kötü kokan bir yere götürmüştü.

Blanche bir açıklama bekliyor gibiydi. Bu yüzden ben de, "Rebecca çarşambaları ve pazarları gelirdi," dedim.

"Anladım," dedi. "Rebecca Smith artık babanızın verdiği adreste kalmıyor. Hatta görünen o ki orada hiçbir zaman Rebecca Smith adında biri kalmamış. Rebecca Smith'in nerede olduğunu biliyor musunuz?"

"Öldü."

Blanche kaşlarını kaldırdı. "Nasıl?"

"Basbayağı."

Yüzü asıldı. "Özür dilerim." Sorusunu sormadan önce bir süre saygıyla bekledi. "Onun hakkında konuşmak sizin için zor mu?" Susup, sessizliğimin konuşmasına izin verdim. Babam Rebecca'ya tapardı.

Blanche önündeki torbadan dikkatle bir çikolata seçti. Başparmağıyla işaret parmağı, pahalı restoranlardaki küçük, kalaylı servis maşalarına benziyordu. Bana da ikram etti ama başımı hayır anlamında salladım. Bir tanesini ağrı kesici yutar gibi ağzına attı.

"Merak ettiyseniz, size bunu bıraktı," dedi ayakkabı kutusunu işaret ederek.

Yutkundum. "Evet, merak ediyordum."

"Açmadan önce size bir şey sormak istiyorum."

"Buyurun."

"Vasiyeti dikkatle okursanız... Ya da sadece okursanız göreceksiniz ki, babanız bu kutunun içeriğinin gizli kalacağından ve size şahsen teslim edileceğinden emin olmak için defalarca uğraşmış. Sizin bunu öylece buluvermenizi istemiyordu, anlıyor musunuz? En alta son bir not karalamış, şuraya bakın, büyük harflerle aceleyle yazılmış gibi görünen bir dipnot."

Blanche'ın bakışlarını takip edip vasiyete baktım. Doğru söylüyordu. Sayfanın sol tarafında kargacık burgacık, eğik bir

yazı vardı. Eksik cümle bulmuş bir editörün yapacağı bir eklemeye benziyordu.

"Okuyamıyorum," dedim.

"Sanırım, 'Ve bunların hepsini John'dan uzak tutun,' diyor." Blanche bakışlarını kaldırdı. "Bu size bir şey ifade ediyor mu?"

"John Booker mı?" diye sordum.

Gözleri parladı. "Tanıyor musunuz? O kim?"

"Eskiden Cambridge'de hocaydı. Şimdi Brontëlerin eski evindeki Brontë Müzesi'ni yönetiyor."

"Herhâlde babanızla pek anlaşamıyorlardı."

"'*Beni sünger kafalının teki mi sanıyorsun*?'"

"Efendim?"

"Sör John'un lafı açılınca babam böyle derdi."

Duraksadı. "Anladım."

"Ona 'işkembe torbası' derdi."

Blanche gözlerini kırptı. Sonra da gözlüğünü burnunun ucuna indirip, gereksiz olduğunu tahmin ettiğim bir şey yazdı.

"Babanızın ölümünden sonra sizinle hiç iletişime geçti mi?" diye sordu.

"Sör John mu? Birçok kez."

"Ve?"

"Onu umursamadım."

Blanche'ın gözleri iri iri açıldı ve bir süre öylece kaldı. Nedense utanç duyarak bakışlarımı kaçırdım. Ardından Blanche, tek bir söz daha etmeden bir avucunu ayakkabı kutusunun üstüne koyup hafifçe bana doğru itti. Yüzünde bir rahatlama ifadesi gördüğümü sandım. Kutu artık benim sorunumdu, onun değil.

Uzun bir süre sessiz kaldım. Hissettiğim kadar tedirgin görünüyor olmalıydım çünkü birden, neredeyse şefkatli bir sesle şöyle dedi: "İsterseniz derin bir nefes alın, ha? Bu sadece bir kutu."

"Pandora da öyle demişti."

"İçinden ceset çıkmasını bekler gibi duruyorsunuz."

"Belki de çıkar. Babam hayatını ölüleri geri döndürmeye çalışmakla geçirdi."

"İyi misiniz? Hasta gibi görünüyorsunuz."

"İyiyim. Yalnızca ince yastalık."

Suratını astı. "Verem mi oldunuz?"

"Hayır, ince yastalık işte. Hani, inceden yasta olursunuz ya?"

Blanche dudaklarını büzünce bir an kalamara benzediğini düşündüm. Bir bakıma onu kıskanıyordum. Bu işte yalnızca gündüzleri çalışıyordu. Eve gittiğinde bütün bunlar hakkında bir daha hiç düşünmeyecekti. Derin bir nefes alıp verdim.

"Teşekkürler," dedim. Sesim titriyordu. "Çok naziksiniz. Şimdi açabilirim."

Kutuyu kaldırınca şaşırdım, çünkü bir bozuk para kadar hafifti. Yoksa boş muydu? Bandı yırtmak için anahtarımı kullandım. Birinin etini kesiyormuşum gibi bir ses çıktı. Kutunun içinde tek bir şey vardı; eski, yırtık pırtık, kırmızı bir kitap ayracı. Üstünde gümüş rengi pullar vardı ve alt tarafından parıltılı bir ip çıkıyordu. Üstünde "Delilik En Üstün Akıldır" kelimeleri yazılıydı. Hemen altında, sanki az önce kendi elini zımbalamış da yine de mutlu görünmeye çalışıyormuş gibi duran Emily Dickinson'ın kötü bir resmi vardı. Çocukluğumdan, yıllardır görmediğim bir hatıraydı bu.

Blanche masanın üstünden bana bakıp, büzülmüş dudaklarını büktü. "Bu ne anlama geliyor?"

"Hay lanet olası..."

"Affedersiniz?"

"Eş kitap ayraçları."

"Anlamadım?" dedi.

"İkiz ayraçlar. Diğeri ondaydı."

"Anlamıyorum."

Konuşmak gittikçe zorlaşıyordu. "Babam, okumadığım kitaplardaki önemli kısımlara ayraç koyar, sonra bana küçük sürprizler yapmak için kitapları evin bir yerlerine saklardı. Kitabı bulduğumda içinde onun ayracı olurdu ve ondan bir hediye olduğunu anlardım."

Blanche paniğe kapılmış gibiydi, sanki hava saldırısı anonsu yapmıştım. Nefes alıp verişleri hızlanmıştı. "Babanız tüm bu zahmetlere size bir kitap ayracı bırakmak için mi girdi yani?"

Eski ayakkabı kutusuna bakınca, göğsümde sancılı bir sıkışma hissettim. Sesim yumuşak ve alçak çıkıyordu. "Başka kimsenin anlamayacağını biliyordu herhâlde."

"*Siz* anlıyor musunuz?"

"Ah, lanet olsun."

Kendimi hasta gibi hissediyordum. Gerçekten, çok hasta... Sanki biri aniden bana yumruk atıp gövdemi delmişti ve vücudumun kalanı boşluğun etrafında çırpınıyordu.

"Bana hiç para bırakmadığından emin misiniz?" dedim bakışlarımı kaldırıp. "Nakit para yani?"

"Kesinlikle eminim," dedi Blanche. "Büyük miktarda borcu varmış. Boşanma davasında da bir hayli para kaybetmiş."

"Evet, annem rahat bir hayat sürüyor," dedim. "Peki, bir ihtimal, kitap bırakmış olabilir mi? Mesela *Agnes Grey*?"

"Dediğim gibi, sadece bu kutu."

"Başka *hiçbir* şey yok mu?"

Blanche mahcup olmuştu. "Başka bir şeyi varsa bile vasiyetinde değinmediği için korkarım hak talebinizin yasallığı tartışılır. Bu kutu, bu kitap ayracı, ondan size kalan tek şey. Üzgünüm, Samantha."

Ayracı parmaklarımın arasında çevirdim. Emily Dickinson bakışlarımın odak noktasına girip çıkıyordu. Gazetelere gidip gerçeği, Brontë Mirası'nın aslında Çin'de imal edilmiş bir ayraç olduğunu açıklamayı düşündüm, sonra vazgeçtim.

Blanche, "Çok kötü görünüyorsunuz," dedi. "Ne oldu?"

"Gidebilir miyim?"

"Efendim?"

"Yani, işimiz bitti mi?"

"Hayalet görmüş gibisiniz."

"Ben gideyim artık. Zaman ayırdığınız için teşekkür ederim." Vasiyeti Blanche'a verip eşyalarımı topladım. Ayağa kalkarken arkamdaki sandalyeye çarpmıştım.

"Edepsizliğimi mazur görün," dedim. "Amerika'da yetiştirilirdim. Kurtlar tarafından. Bir de babam."

"Samantha..."

Silindir şapkalı bir adama çarptım, sonra da o kafeden kurtulup her şeyin mukavva renginde olduğu bir dünyaya kaçtım.

2006 yılının Noel günüydü. Kar yağıyordu. Ağacımız bir zamanlar yenebilir, ama artık bayatlamış olan ev yapımı süslerle

donatılmıştı. Annem tam on gün önce evi öfkeyle terk etmişti. Mutfak kapısına verdiği hasar hâlâ belliydi. Dramatik bir veda sahnesi olmuştu. Tiz, gergin sesini, histerik hıçkırıklarımın yankılarını ve artık düşünmek istemediğim çaresiz ve yalnız sözlerimi hatırlıyordum. Annem bana öyle sıkı sarılmıştı ki canım yanmıştı, sonra da gitmişti.

Babam, ayrılıklarını bana açıklamaya çalışmıştı, ama ben ters gidenin ne olduğunu zaten biliyordum. Annem, babamla evlendiğinde çok gençti; şimdiki aklı olsa muhtemelen onunla evlenmeyecek olan çok genç bir insan. Tristan Whipple'la evlendiğinde onunla beraber içkiler, kitaplar ve Brontëlerin esrarengiz hikâyelerinin de geleceğini bilmiyordu. Düğün gününde kocasının onu terk edeceğini de; bedenen değil tabii ruhen... Yani sadece, sanırım bazen annemin evde olduğunu bile unutuyordu.

Dediğim gibi, 2006 yılının Noel günüydü. Babamın bir misafiri vardı ama annem değildi. Yeni öğretmenim Rebecca Smith'ti, İngiltere'den gelen gemisinden yeni inmişti. Uçakla seyahat etmeyi sevmiyordu çünkü korkuyordu. Bunu tuhaf bulmuştum, ne de olsa matematik öğretmeniydi ve *tam anlamıyla* sözünü bir cümlede üç kere kullanıyordu. Hayattaki her şeyin (ödevler, duygular, banyo suyunun sıcaklığı) bir algoritmayla çözülebileceğine inanıyordu. Bir keresinde bana kötü ilişkileri bir grafik yardımıyla anlatmıştı. Y ekseni duygu yoğunluğu, x ekseni de birbirinden uzakta geçirilen zamandı. Bunun üzerine babam, onun aslında çok zeki bir kadın olduğuna dair yorum yapmak zorunda kalmıştı.

Rebecca'yı uzun yıllardır tanıyordu. Babam genç bir adamken İngiltere'de tanışmışlardı. Kadın ondan on beş yaş büyüktü. Babam, nasıl olduysa, onu benim haddinden fazla nitelikli

matematik öğretmenim olmaya ikna etmişti. Harvard'da misafir profesördü ve şüphesiz ek işe ihtiyacı yoktu. Ancak babamın ikna kabiliyeti çok yüksek olsa gerekti, çünkü o günü takip eden bir buçuk yıl boyunca çarşambaları ve pazarları bana hayatı dev bir grafikmiş gibi düşünmeyi öğretmek için gelmişti. Güzel, başarılı ve eğlenceliydi. Babam da güzel, başarılı ve eğlenceli insanları severdi. Rebecca babamdan hoşlanırdı çünkü ikisi de lahanaya bayılırdı ve gerçek medeniyetin uzun yıllar önce bittiği konusunda hemfikirlerdi. *Tam anlamıyla.*

İlk tanışmamızı hatırlıyorum.

"Adım Rebecca," demişti bana. Sesinde bir sahtelik vardı.

"Kitap olan mı?"

"İsim olan."

"*Rebecca* kitabını biliyor musun?"

"Hayır."

"Kitaptaki kadının adı..."

"Rebecca mı?"

"Ha, yani okudun mu?"

Cevap vermemiş ve konuşmamız böylece bitmişti.

Rebecca Smith 2006'nın o Noel sabahında neden evimizde olmaya gerek görmüştü, bilmiyordum. Soğuk, kuru bir gündü. Babam hediyemi ağacın altına saklamıştı. Hediye küçük bir piyano boyutundaydı ve iki gündür pembe bir çarşafa sarılı hâlde orada duruyordu. Babam hiçbir şeye dokunmamamı, çünkü hediyemin radyoaktif olduğunu ve her an kendi içine çökebileceğini söylemişti. Büyük açılışa gün sayıyordum. Annemi boşayacaksa tazminat olarak büyük, şatafatlı bir hediyeyi hak ediyordum. Keşke Rebecca'nın önünde açmak zorunda olmasaydım.

Yanlış anlayacak, hediyenin iyilikten verildiğini sanacaktı. Hâlbuki bir özür girişimiydi.

Üçümüz zencefilli kurabiyelerle süslenmiş ağacın etrafına üçgen biçiminde, huzursuzca oturmuştuk. Ben yerde, hediyelerin yanındaydım, babam kanepedeydi, Rebecca şöminenin yanındaki koltukta, zayıf kollarını kavuşturmuş, ince yüzünde sabırsız bir ifadeyle oturuyordu. İçimden onu annemle karşılaştırmıştım ve annemin eksiklerini fark etmiştim. Rebecca yaşça çok daha büyük olabilirdi ama haşmetli bir güzelliği vardı. Tatlı kız değil, güzel kadındı.

Babam nihayet hediyemi açmamı söyleyince bir sihirbaz hareketiyle çarşafı çekip kaldırıvermiştim. Hayretle altında hiçbir şey olmadığını görmüştüm. Önümde sadece bir yığın plastik sandalye duruyordu. Kafeteryalarda bulunan, minyatür boyutta, çocuklar için yapılmış sandalyelerdendi. Acımasız bir şaka mıydı bu? Babama baktım, ağlamak üzereydim. Ama o sırıtıyordu. Parmağını yere doğrultmuştu. Sandalye ormanının altına bakmıştım. En yakındakinin altında küçük, yalnız bir zarf vardı. Zarfı açmıştım, içinden Emily Dickinson'ın yüzü çıkmıştı. Babam bana bir kitap ayracı vermişti.

İçli içli ağlamaya başlamıştım. Babam kocaman açılmış gözleriyle yanıma koşmasaydı, teselli olabilmem mümkün değildi. "Lanet olsun, Samantha, anlamıyor musun?" demişti. Sonra da açıklamaya çalışmıştı. Bu kitap ayracı, beni asıl hediyeme götürecek ipucuydu. Hazine avını doğru şekilde takip edersem, bunun eşi olan kitap ayracını bulacaktım. Eğer başaramazsam, hediyemi kaybedecektim.

"Cesaret," demişti. "Bulmak için cesaret gerekiyor."

Rebecca koltukta, unutulmuş ve kafası karışmış hâlde, bir morina balığınınki gibi açılmış gözlerle oturuyordu. Onu dışlıyor olmaktan tuhaf bir zevk almıştım ve keyfim yerine gelmişti. Ayracı defalarca okudum. *Delilik En Üstün Akıldır.*

Odayı hemen terk edip babamın kütüphanesine, bir diğer adıyla Tepeler'e gitmiştim. Bütün Emily Dickinson şiirlerini orada tuttuğunu biliyordum. Tepeler daima karanlıktı ama kapalı pencereden giren soluk ışığın yardımıyla en alttaki rafta ava çıkmıştım. En sevdiği kitapları burada tutardı: *Daniel Deronda, Gılgamış Destanı, Bir Hanımefendinin Portresi.* İşte, bulmuştum. *Emily Dickinson, Seçme Şiirler.* Hayretle iki yüz on yedinci sayfanın köşesinin katlanmış olduğunu fark etmiştim. Sayfanın bir bölümü parlak turuncu fosforlu kalemle çizilmişti:

Coşku, gitmesidir
Karaya ait bir ruhun denize,
Ötesine evlerin, ötesine limanların,
Derin sonsuzluğun içine!

Doğmuşuz biz, arasında dağların,
Anlayabilir mi denizci
İlahi sarhoşluğunu
Karadan ilk fersahın?

Bu şiiri daha önce hiç okumamıştım ama anlamını, en azından babam için taşıyacağını bildiğim anlamı kolayca çıkarmıştım. Evimizin, "Derin Sonsuzluk" adını verdiğimiz bir bodrum katı vardı. Babam bazen pil bulmak için aşağı indiğinde,

Sonsuzluğa gidiyorum, derdi. Emily Dickinson'ın şiirini tekrar okumuştum. *Anlayabilir mi denizci...?*

Odadan fırlayarak çıkıp şaşkın Rebecca'yı ve yüzü ışık saçan babamı geçerek bodrum katına koşmuştum. Derin Sonsuzluk, kullanılmaz hâldeki elektronik cihazlarımızın ve parçalanmış bisikletlerimizin yuvasıydı. Duvarda bir kara tahta vardı ve bugün üstünde bir cümle yazılıydı. *Aydınlık ve soğuk bir nisan günüydü, saat on üçü vuruyordu. George Orwell.*

O an babamın ne yaptığını anlamıştım. Bana edebi bir hazine avı düzenlemişti. Oyun öğlen saatlerine kadar sürmüştü. İpuçlarının çoğu romanların ilk cümleleriydi, tabii aslında hiçbirinde akla ilk gelen anlamları kastedilmiyordu:

Parmaklığın arkasından, sarmaşıkların arasından, vurduklarını görüyordum.

Güneş, başka seçeneği olmadığından, ışıklarını aynı şeylerin üstüne döküyordu.

Başlangıçta, bazen sokağa mesajlar bırakırdım.

Bu sonuncusu, beni sokağın ortasındaki lağım çukuruna götürmüştü. Babam üstüne koli bandından dev bir X işareti koymuştu. Rebecca sıkılmış, kestirmeye gitmişti, yani sadece babamla ben kalmıştık; zaten en başından böyle olması gerekiyordu. Ağır, metal kapağı kaldırmıştım. Babam içine inmemi mi bekliyordu? *Cesaret*, demişti. Cesarete ihtiyacım olacaktı. Küçük, nemli basamaklardan inmiştim. İşte oradaydı... Hayretler içinde

dev bir Dean & De Luca poşetini durduğu pis yerden almıştım. Poşetin içindeki ayakkabı kutusundan *Oz Büyücüsü* çıkmıştı. Noel hediyem. Muhteşem süslemeli ilk baskılardan biriydi. Babam, içine kendi Emily Dickinson kitap ayracını yerleştirmişti. Böylece ikiz ayraçların diğer tekini de bulmuştum.

Bu, hâlâ bugüne kadar babamın bana verdiği en güzel hediyeydi. Elimde ödülümle eve döndüğümde yüzünde gördüğüm gururu sa hediyeden bile güzeldi. *Oz Büyücüsü*'nü daha o gün yalayıp yutmuştum. Sanırım bir yerlerde kaybolmaya ihtiyacım vardı ve aklıma bir kitabın sayfaları arasında kaybolmaktan daha iyi bir seçenek gelmemişti. Dorothy'yi tanıdığım tüm ana karakterlerden daha çok sevmiştim. Bir şeyi öyle yürekten istemişti ki gerçek olmuştu. Bu seviyede bir hayal gücü, babamın dediğine göre, hayattaki yeteneklerin en büyüğü ve bulunması en güç olanıydı. O gün babama yeniden âşık olmuştum. Onun kitap ayracı, benim başka bir dünyaya -onun dünyasına; hayattan, acılardan ve boşanma davasından kaçmak için kullandığı dünyayagiriş iznimdi. İşte, artık ben de kaçabilecektim. Kendince bana yardım ediyordu.

2006 Noel'ini hatırlamak, yedi yıl sonra Oxford'daki ıssız kulemde, kucağımda babamın kitap ayracıyla ama babasız oturuyor oluşumu daha da dayanılmaz hâle getirdi. Eğer babamı tanıyorsam, bu ayraç bir ipucuydu. İpucu beni başka bir ipucuna, o da başka bir ipucuna götürecekti ve belki de bu defa Tecrübenin İhtarları'nı bulacaktım. İyi ama bu oyun dört duvar arasında, kapalı bir alanda, bir arka bahçede ya da belki bir kütüphanede oynanırdı, koca bir ülkede değil. Nereden başlayacağımı bilmiyordum. Hem tüm bunları bir mektupla

açıklayamaz mıydı? Ayracı masamın üstüne, *Agnes Grey*'in hemen yanına koydum ve tekrar yerime oturdum.

O akşam üçüncü defa kendimi kafayı Rebecca Smith'e takmış hâlde buldum. Babamın, vasiyetini imzalarken şahitlik etmesi için onu seçmiş olmasına şaşırmıştım. Çünkü Rebecca bana öğretmenlik yapmaya başladıktan bir buçuk yıl sonra, babam nazikçe ondan gitmesini istemişti. Bana nedenini hiç söylememişti. Gizlice konuştuklarını düşünmek sinirlerimi bozuyordu. Bir avukattan şahitlik etmesini isteyemez miydi? Ya da annemden? Aptalca bir tercih yapmıştı. Rebecca babamdan yalnızca birkaç ay sonra ölmüştü. Gazetelerde, İskoçya açıklarında bir gemi kazasına kurban gittiği yazıyordu. Bedeninden geriye kalanlar, orta parmağına taktığı tüm o altın yüzüklerle ve babamın ona söylediği her şeyle beraber bugün hâlâ denizin dibinde yatıyordu. Bu durumda herhâlde onunla beraber ilk ipucum da batmıştı.

Beşinci Bölüm

Haftalar geçip *Agnes Grey* ve kitap ayracımla ilgili saplantım büyürken, beni en az onlar kadar rahatsız eden bir kaygı daha edindim. Hava soğudukça sanki daha da aptallaşıyordum. Orville, zulmüne katlandığım her özel derste beni kelimeleriyle dövüyordu. Ders programımıza bakılırsa eleştirel teori ve Batı eyaletlerinin başyapıtları üzerine çalışıyorduk. Ancak tek öğrendiğim, söyleyecek bir şey bulamamanın ızdırabı ile kendi aptallığım üstüne kafa yormanın getirdiği bitkinlikti.

"Peki, bu ne *anlama* geliyor?" diye sorup duruyordu Orville. Koltuğuna -şöminenin yanındaki o doldurulmuş, yamru yumru, vebalı, turuncu deri parçasına- oturup şakaklarım zonklayana, dünyada bir tek o hastalıklı sırıtması ile cetveli kalana kadar bana tekrar tekrar aynı soruyu sormaktan hoşlanıyordu. Yüzündeki o pis sırıtış muhtemelen benim kolayca dehşete düşen hayal gücümün ürünüydü. Cetvelse Orville'in, sözlerini altını çizerek vurgulamak amacıyla, aramızdaki masaya vurmak için sağ elinde tuttuğu bir şeydi.

Bu sabah da ansızın "Eleştiri Üzerine Bir Deneme*" hakkında sınav olmaya başlamıştım. Orville, ben içeri girer girmez metni bana uzatmıştı. Aradan henüz yirmi dakika geçmesine rağmen kan ter içinde kalmıştım bile.

"Hâlâ bir şey söylemedin, Samantha," dedi tatlılıkla. Dizlerimin üstünde *İngiliz Başyapıtları* adlı bir kitap vardı. Öte yandan ben artık adının *Cehennem: I. Cilt* olduğunu düşünmeye başlıyordum. Şair Wordsworth'ün buğulu resimleri ve dört bin yetmiş iki tane dipnotla beraber âdeta nefret ettiğim her şey içindeydi.

Orville, "'Eleştiri Üzerine Bir Deneme' ne anlatıyor?" diye sordu.

"Eleştiri," dedim.

"Alay mı ediyorsun?"

"Duruma göre değişir. Doğru mu cevap verdim?"

Orville'in bakışları sabitti. Üstüne oturan gömleğinin kollarından, pazılarının istemsizce kasılıp gevşediğini görüyordum. Hem etkileyici hem de mide bulandırıcıydı. Avuç içlerim nemliydi ve kitabın sayfalarında ter izleri bırakıyorlardı. Doğum yapan bir kadın gibi terden parlıyor olmalıydım.

"Tekrar deneyelim. Deneme ne *anlatıyor*?"

"Şiir ve eleştirmenlerin rolü hakkında konuşuyor."

Küt.

Yerimden sıçradım. Cetvel, ahşap masaya çarpınca boş, ince bir ses çıkarmıştı. Orville sakin görünüyordu, sanki yaramaz mobilyaları dövmek yıllardır yaptığı bir şeydi.

*İngiliz şair Alexander Pope'un önemli eserlerinden biridir. (Ed. N.)

"Denemeler konuşmaz," dedi. "Böyle çocukça ifadeler kullanma."

"Deneme modern çağ şiiri hakkında."

"Böyle belirsiz ifadeler kullanma."

"Modern çağ derken, Reform Dönemi sonrası demek istedim."

"Böyle asılsız ifadeler de kullanma."

Gözlerimi kırptım. Orville'in çenesi seğiriyordu. Babamdan aldığım derslerin hiçbirinde kendimi böyle güçsüz hissetmemiştim. Böylesi bir savaşa önceden hazırlanmış olsaydım, belki... *Küt.*

Sıçrayarak dikkatimi geri topladım. "Affedersiniz."

Orville cetvelini nihayet elinden bıraktı. "Ah, Tanrı aşkına, Samantha, özür dileyip durmaya devam edersen notlarını düşürmek zorunda kalacağım."

Çayına uzandı. Dikkatini topladığında yüzünde yorgun, ızdıraplı bir ifade beliriyordu ve bunu çekici bulduğumu fark edince kendimden iğrendim. Zekâ, insanı olduğundan daha güzel gösterebiliyordu.

Orville, artık aşina olduğum bir hareketle arkasına yaslandı. Şimdi sırada ne olduğunu biliyordum; onun en sevdiği, benim de en sevmediğim soru. Beklediğim gibi "Eleştiri Üzerine Bir Deneme"yi işaret ederek, "Bu yazı sence güvenilir mi?" diye sordu.

Bir şeylere vurma isteğimi bastırdım. Öğretmenler bana bu soruyu yıllardır soruyordu ve her defasında kafayı yiyecek gibi oluyordum. Anlatıcının güvenilirliğini sorgulamak demek, bugüne kadar yazılmış tüm romanların –hatta tüm fiillerin, tüm virgüllerin- yalnızca insanları kandırmak amacıyla

var olduklarını söylemek demekti. Bu durumda hiçbir şey göründüğü gibi ele alınamazdı; gerçek olan tek şey yazarın yanlılığı ve benlik algılarıydı.

Orville öfkelenmeme memnun olmuş gibi görünüyordu. Ağzımın köpürmesini ve kendi içime çökmemi izlemekten daha çok zevk aldığı bir şey olmadığına inanmaya başlıyordum.

"Evet, güvenilir," diye yanıtladım sorusunu sonunda.

"Yanlış," dedi. "Nasıl güvenilir olabilir? Deneme, bir bakıma kınadığı şeyin bir örneği. Pope, yazarlar için kesin ve açık tavsiyeler sunuyor, sonra da kendi tavsiyelerinin her birini göz ardı ediyor."

"Tabii."

"Benzetme kullanımından şikâyet edip 'anlatımı' değişmez bir güneşe, 'sahte hitabeti' cam prizmaya, kelimeleri de yapraklara benzetiyor. Alexander Pope ahmağın teki."

"Ben..."

"Sözümü daha bitirmedim," dedi. "En önemlisi, bu tezadın mimarının Pope'un ta kendisi olması. Usta maskesi giymiş bir ahmak ve aynı zamanda ahmak maskesi giymiş bir usta o. Anlıyor musun? Alexander Pope bir dâhi."

"Bir karar verin."

"Hayır, *senin* karar vermen gerekiyor," dedi. "Pope'un denemesi, asıl eleştirmenin okuyucu olmasını gerektiriyor. Sana en iyi öğrencinin, onun fikirlerini sorgulayan kişi olduğunu öğretiyor."

Küt sesini bekledim ama gelmedi. İçinde bulunduğumuz sessizlik baloncuğu yatıştırıcıydı, sanki orkestra başlama işaretini kaçırmıştı. Bir süre bu şişkin durgunluğun içinde kalıp bekledik.

Boğazımı temizledim. "Bir şey söyleyebilir miyim?"

Sevecen bir hâli vardı... Yani, neredeyse. "Lütfen."

"Pope sadece başkasının fikrini istiyormuş gibi yapıyor. Yirmi üç yaşındaki bir dâhi kadar genç ve ukala birinin alçak gönüllülüğü ancak numara olabilir."

Orville kaşını kaldırdı.

"Bu eseri yazmasının tek sebebi herkesten daha akıllı olduğunu göstermekti," diye devam ettim. "Kendiniz söylediniz ya... Bunun mimarı kendisi. Ondan olsa olsa alçak gönüllülük maskesi takmış kasıntı herifin teki olur."

Keşke benim de bir cetvelim olsaydı da sırf zevkine bir şeylere vurabilseydim. Onun yerine yutkundum ve Orville'le göz temasını kesmemeye çalıştım. Yine bir sessizlik oldu, bu defa daha uzun sürüyordu. Bir an gözlerimizi birbirimize diktik, öyle bilinçli bir donukluk içindeydik ki sanki görünmez bir ressama poz veriyorduk.

"Söyle bana," dedi Orville gülümseyerek, "lafını ettiğin yirmi üç yaşındaki dâhi senden niçin böyle şiddetli bir tepki alıyor?"

"Şiddetli bir tepki vermedim."

"Aşağı bak."

Baktım. Parmaklarım "Eleştiri Üzerine Bir Deneme"nin ilk sayfasının etrafında kenetlenmişti. Sayfa elimin içinde buruşmuş ve yaralı bir güvercin kanadı gibi solmuştu. Kitabı dizlerimin üstünden alıp dikkatle masaya bıraktım.

"Alexander Pope'u sevmem," dedim.

"'Nefret, elde edilememiş aşktır,' derler."

"Bunu kim demişse belli ki daha önce hiç birinden nefret etmemiş."

O anda göz göze gelince hep yaptığım gibi gözlerimi kaçırdım. Çenesi güçlü ve köşeliydi, sanki çelikten yapılmıştı.

Konuşmamızın bittiğini sanıyordum ki, "Bu kadar saldırgan olmana gerek kalmadan da tutkularını uyandıran bir yazar olmalı," dedi.

Tutku. İşte, yine o kelime. Yeniden koltuğuma otururken az da olsa hoşlandığım bir yazar düşünmeye çalıştım. Ancak Orville'in suratı bende geçici hafıza kaybına yol açmıştı. Bildiğim tüm yazarlar zihnimden bir anda buhar olup uçmuştu sanki. Aklıma gelen tek isim Jül Sezar'dı.

Sonunda, "Frederick Douglass," diye cevap verdim.

Orville'in kaşları yine yukarı doğru, bu defa yavaşça ve derin bir hassasiyetle kıvrıldı. "Amerikalı eski köle ve kölelik karşıtı reformist olan Frederick Douglass mı?"

"Evet?"

"Bir sebebi var mı?"

Evet, bir sebebi vardı. Fakat hayır, bunu paylaşmak istemiyordum.

"Dilini... Dokunaklı buluyorum," dedim.

Orville öne doğru eğilip bir kâğıda bir şeyler çiziktirdi. Öyle iriydi ki kolları ve bacakları koltuğun ağzından dökülüyor gibiydi. Dizleri bükülmüş, pantolonunun paçaları yukarı çekilmiş, dirsekleri koltuğun kolçaklarından taşmıştı. Ona bakınca merak etmeden duramadım: Bu genç adam böyle bir koltukta ne yapıyordu? III. James Orville, seçebileceği onca meslek arasından (casusluk, işkence uzmanı, psikolojik savaş stratejisti gibi) neden onu, tek yoldaşının kitaplar olacağı ve öğlen yemeği yerine öğrencilerini yiyeceği bir on dördüncü yüzyıl edebiyatı hapishanesine tıkacak mesleği seçmişti?

"Pekâlâ, Samantha," dedi kendine bıraktığı küçük notu yazmayı bitirirken. Ayağa kalktı ve kısa süreli bir arayıştan sonra yakınlardaki bir raftan bir kitap çekip aldı. Kitabı bana uzattı. "Nasıl istersen. Frederick Douglass. Haydi, başlayalım."

"Şimdi mi?"

"Ona karşı bir tutku besliyorsan, herhâlde başarıyla tartışabilirsin."

Gözlerimi kırptım. Ders bitmemiş miydi? Dahası, yalan söylemiştim. Frederick Douglass en sevdiğim yazar değildi. Babamın en sevdiği yazardı. Babam hep Douglass'ın *Yaşam Öyküsü*'nün düşünebildiği en güzel iki edebi eserden biri olduğunu söylerdi. Diğeri de *Yeşilin Kızı Anne*'di, söylediğine göre kitapta insanı şok edecek kadar gerçek konular işleniyordu.

"Bu kitabı neden sevdiğini anlat bana, Samantha," dedi Orville gülümseyerek.

Homurdanarak *Yaşam Öyküsü*'nü elime aldım. Babamın en ilgi çekici bulduğu sahneyi arayarak sayfaları çevirdim. Bu sahnede Frederick Douglass gaddar köle sahibi Mr. Gore'u tasvir ediyordu. Başparmağımı sayfanın üstüne koyup kitabı açık hâlde Orville'e uzattım. Douglass yaşanılan dehşet verici şeyleri anlattıktan sonra şöyle diyordu:

> *...ve böylece tüm zamanların en kanlı ve mide bulandırıcı cinayetlerinden birinin faili, adaletin acımasız kırbacından kurtuldu. Yaşadığı bölgedeki insanlar tarafından kınanmadı bile. Mr. Gore, ben oradan ayrıldığımda Maryland'in Talbot kasabasındaki St. Michael's'da yaşıyordu ve hâlâ hayattaysa, muhtemelen şimdi de orada yaşıyordur...*

Orville paragrafı okuyup etkilenmemiş bir ifadeyle başını kaldırdı.

"Douglass gerçeği söylüyor. Manevi gerçeği ya da mecazi gerçeği değil. *Tam anlamıyla* gerçeği... Douglass pek üstü kapalı denemeyecek bir şekilde okuyucudan bu adamın peşine düşüp onu öldürmelerini istiyor. Mr. Gore'un hangi sokakta yaşadığını, kapı numarasını, sabah kaçta evden çıktığını da söyleseymiş, tam olacakmış."

Babamın ruhunun odanın köşesinde belirip beni teşvik ettiğini hisseder gibiydim. *Evet, evet,* derdi, *çok güzel!* Ama Orville'in suratı asılmıştı. Dizlerinin üstündeki elleri birbirine kenetliydi.

"Sence Douglass güvenilir bir anlatıcı mı?" diye sordu.

Yüzümün bir yanı seğirdi. Acaba Orville az sonra felç geçirmeme neden olacağının farkında mıydı?

"Bunu söylemenin sırası olamayabilir ama efendim, bu sorudan gerçekten nefret ediyorum," dedim.

Aldırış etmedi. "Cevap ver."

"Hayır, yani, *gerçekten* nefret ediyorum."

"Cevap ver."

"Evet," dedim. "Frederick Douglass güvenilir. Yazılmış bir günlüğe güvenemeyeceksek, bugüne kadar yaşamış hangi yazara güvenebiliriz?"

"Güvenemeyiz," diye cevap verdi Orville. Kitabı bana uzattı. "Bu yüzden yazarın yaşamı kitabın değerlendirilmesini etkilememelidir. Bu yazıya herhangi bir kurmaca yazıymış gibi yaklaşmalıyız. Yetmiş birinci sayfayı aç."

"Hayır."

"Anlamadım?"

"Özür dilerim."

Kitabı açıp, yetmiş birinci sayfayı buldum. Aşağı baktım. Evdeki eski kitabımda bu sayfanın üst tarafına bir ejderha çizmiştim.

"Bana ne olduğunu anlat," dedi Orville.

Sayfanın üstünde göz gezdirdim. "Frederick Douglass efendisiyle dövüşüyor."

"Efendisiyle yalnızca *dövüşmüyor*," dedi Orville. "Kölelik öykülerinde gelmiş geçmiş en destansı dövüşlerden birinde yer alıyor. Dövüş tam iki saat sürüyor, fark etmemiş miydin?"

Cevap vermedim.

"Tam iki saat, Samantha," diye tekrarladı. "Sence burada şüpheli bir durum yok mu?"

"Hayır. Demek ki adam fazlasıyla kaslıymış."

"Adam yalan söylüyormuş." Bir eli pantolonunun cebinde, bir eli arkasında ayağa kalktı. "Hiç biriyle kavga ettin mi, Samantha? Gerçek, fiziksel bir kavga?"

"*Siz* ettiniz mi?"

"Çok az insan tüm gücünü birkaç dakikadan fazla gösterebilir. Douglass, yani anlatıcı, içinde bulunduğu durumun ağırlığını daha iyi belirtmek için çekişmeyi abartıyor. Bir türlü anlayamadığın bu şey, kurmacanın en temel kavramlarından biridir. Bu yumruk yumruğa bir kavga değil, bu ezen ve ezilen arasındaki evrensel savaş. Bir kölenin özgürlük için verdiği savaşın dönüm noktası. Douglass'ın bize bu anın önemini iliklerimize kadar hissettirebilmesinin tek yolu, önce onu kurguya dönüştürmekti. Kitaplara ancak kendine hayrı dokunan

günlükler olarak değil, sanatsal varlıklar olarak bakman gerekir. O tek bir köle değil. O bugüne kadar yaşamış her köle. O *tam anlamıyla* gerçek değil, *duygusal* gerçek."

Orville oturduğum yere doğru birkaç adım attı. Şimdiyse tam tepemde duruyordu. Nefesinden ton balığı kokusu alıyordum.

Sakin kalmaya çalışarak, "Sanırım edebiyat anlayışlarımız biraz farklı, efendim," dedim.

"Evet, fark ettim."

"Siz kurmaca olmayan yazıların en iyilerinin, aslında kurmaca olduklarını düşünüyorsunuz. Bense kurmaca yazıların en iyilerinin, aslında kurmaca olmadıklarını düşünüyorum."

Suratı asıldı. "Bunu sana baban mı öğretti?"

"Buna 'somut gerçek' derdi."

Bir sessizlik. Orville'in bakışları başımı delip geçmek istiyor gibiydi. Normalde ifadesiz olan yüzünde ağır ağır, tuhaf bir duygu belirmeye başladı. Ne düşündüğünü biliyordum: *Babam Brontë eserlerinin kurmaca olmadığını mı düşünüyordu*? Bir şey söylemedim.

"Pekâlâ," dedi Orville. "Gidebilirsin."

Arkasını döndü ve pencerelere doğru yürüyüp perdeleri bir çırpıda açıverdi. Saldırgan sabah güneşi pencereleri delercesine odaya girdi. Odayı daha önce hiç gün ışığında görmemiştim; yalnızca şöminenin cehennemden gelmiş gibi duran alevleriyle aydınlanırdı. Bu hâliyle oda düşündüğümden çok daha griydi. Suyu çekilmiş bir okyanus tabanı gibiydi, ne kadar yaşlı ve yorgun olduğu gözler önüne serilmişti âdeta. Eşyalarımı toplamaya başlamıştım ki kendimi durdurdum.

"Efendim?" diye seslendim.

"Ne oldu?"

"*Agnes Grey* hakkında ne kadar bilginiz var?"

"Niçin soruyorsun?"

"Alexander Pope ya da Chaucer okuyacağımıza, Anne Brontë okusak?" diye öneride bulundum. "Onun kitaplarını nasıl analiz ettiğinizi duymak isterim."

Uzun bir sessizlik oldu. Zor bir soru sorduğumu sanmıyordum, ama yanılmış olabilirdim. Onu ilk defa bu kadar rahatsız olmuş bir hâlde görüyordum.

"Samantha, ben..." Kendini durdurdu. "Yani, seninle Brontëler hakkında konuşmamayı tercih ederim."

"Neden? Akademik bir proje sadece."

İkna olmuşa benzemiyordu. "Yardımcı olamam."

"Neden?" dedim ve cevap vermeyince ekledim: "*Lütfen?*"

Sesim istediğimden daha çaresiz çıkmıştı, keşke sözlerimi geri alabilseydim. Gözlerimiz buluştu. Yanaklarım yanıyordu. Acaba bu da şu kocaman, yeşil *Old College Disiplin Kuralları Kitabı*'ndaki kurallardan biri miydi? *Profesörler öğrencilerine yardım etmeyecektir*. Arkamı döndüm. Eşyalarımı toplarken Orville'in bakışlarını üstümde hissedebiliyordum. İşim bitince kapıya doğru yürüdüm. Ellerim titriyordu. Daha önce hiç birinden yardım istememiştim ve insanın ilk denemesinde reddedilmesi pek hoş değildi.

"Ne var, biliyor musunuz?" dedim tekrar ona dönerek. "Bence beni reddediyorsunuz çünkü ben Brontëler hakkında çok şey biliyorum ama siz bilmiyorsunuz."

Oldukça sakin, deneyimli bir ifadeyle, "Kendini bir şey sanma, Samantha," dedi.

Odayı terk ederken birbirimize hoşça kal demedik.

Old College'da biri kafayı bana takmıştı. H. Pierpont adındaki bu kişi, okul gazetesinin üretkenliğinden ve sinir bozuculuğundan asla taviz vermeyen yazarlarından biriydi. Pierpont'un son iki yazısı yetmezmiş gibi ("Kule Yeni Sakinine Kapılarını Açtı Ama Onu Gören Oldu mu?" ve "Kim Korkar Koca Kötü Brontë'den?") soğuk bir kasım sabahında yine gazeteye kusulmuş şu kelimelere uyandım:

BRONTË MİRASI ORTAYA MI ÇIKIYOR?
PAPAZ EVİNİN YÖNETİCİSİNİN YENİ KİTABI

Bu haber Sör John Booker hakkındaydı, anlaşılan o ki yıllar önceki o nahoş yazısını nahoş bir kitaba çevirmişti. Pierpont'un dediğine göre, yakında çıkacak kitabın "Brontëlerin edebi mirasının üstündeki sır perdesini kaldıracağı" ve "ilgi çekici" olacağı kesindi. Keşke insanlar Brontëler hakkındaki fikirlerini yazıp durmayı bıraksaydı. Bu yeni kitapların tek yaptığı, halkın kuruntuya giderek daha da yatkınlaşan hayal gücünü coşturmaktı. E-postamdaki gelen kutum, basından gelen okunmamış sorgularla tıka basa dolmuştu. Hepsini karşılıksız çekleri kâğıt imha makinesinden geçirir gibi düzenli biçimde teker teker siliyordum.

Okul gazetesinin incecik sayfasını avucumun içinde buruşturup, odamın köşesindeki çöp kutusuna attım. Şimdiye kadar Pierpont'un kim olduğunu bulma çabalarım başarıya ulaşamamıştı. Şaşırtıcı olsa da okul gazetesine ait internet sitesinin, çalışanları hakkında söyleyecek pek bir sözü yoktu. Burnunu

benim işime sokmaktan bu kadar zevk alan Pierpont denen bu adam (ya da kadın) kendisi hakkındaki hiçbir şeyi açık etmiyordu.

Belki de Pierpont ve okul gazetesi yüzünden, günler geçtikçe kendimi izleniyormuşum gibi hissetmekten alıkoyamıyordum. Yemek yerken etrafıma baktığımda yüzsüz, isimsiz öğrencilerin bakışlarını üzerimde buluyordum, yürüyüşe çıktığımda insanlar bazen dönüp bana bir daha bakıyorlardı. Bir de birkaç kere baştan sona halılarla kaplı Fakülte Kanadı'nda yürürken, yanımdan geçen bir profesörün bana yan yan baktığını hissetmiştim. Yabancı gözler beni koridor boyunca, Orville'in ofisine girene kadar takip ediyordu. Bazen kapalı kapıların ardından beni hâlâ izlediklerini sanıyordum.

Yanlış bir şey mi yapmıştım? Çimlere mi basmış, söz almadan mı konuşmuş, kaşığımı ayıplanacak bir biçimde mi kullanmıştım? Kural kitabının iki yüz seksen dördüncü sayfasını mı ihlal etmiştim? Yoksa Oxford'un şiddetli bir çekiciliğe sahip tek profesörüyle çok uzun zaman geçiren genç bir kadın olduğum için mi benden şüpheleniyorlardı? Her nedense, bütün Fakülte Kanadı bana karşı âdeta yukarı kalkmış dev bir kaşa dönüşmüştü.

Bu zamanlarda, yani kasım ayının sonlarında, artık *Mürebbiye*'nin yüzüne bakamayacağıma karar verdim. Bana çok acı veriyordu. Onunla uyum içinde yaşamaya çalışmış ama başaramamıştım. Sanki bana gittikçe yükselen bir feryatla sesleniyordu. *Ölmesine izin mi verecektim? Ha? İzin verecek miydim?* Bana Anne'i hatırlatıyordu. Emily'yi hatırlatıyordu. Charlotte'ı hatırlatıyordu. İşi felsefeye vuracaksam, kendimi hatırlatıyordu ki işi felsefeye vurmak istemiyordum.

Tablonun ismi başka bir şey olsaydı belki de beni bu kadar rahatsız etmezdi. Ama mürebbiye kelimesi bir zamanlar genç ve güzel olan, şimdiyse üstündeki siyah elbiseyle yere bakarak hangisinin -sıkıntının mı, yokluğun mu yoksa deliliğin mi- onu öldüreceğini düşünen bir kadının resmini akla getiriyordu. Mürebbiye olmak, babamın bir zamanlar "Mürebbiye Olmak ve Diğer Musibetler" adlı ünlü şiirinde tasvir ettiği musibetlerden biriydi. Bana, hayatım boyunca ne kadar çaresiz olursam olayım asla mürebbiye olmamamı tembihlemişti.

Bir keresinde Boston'daki bıyıklı komşumuz bana zırıl zırıl ağlayan, domates suratlı çocuğuna bakıcılık yapmak isteyip istemediğimi sorduğunda, babam tuhaf bir öfke krizine girmişti. Bu mesleğin köleliğin son yasal hâli olduğunu söylemişti. Ona yüz yıldır mürebbiye diye bir şey olmadığını anlatmaya çalışmıştım, ama beni başından savıp kitaplığına doğru ilerlemişti. *Emma*'yı çekip almış ve Jane Austen'ın mürebbiye Jane Fairfax'i betimlemesini okumuştu:

"Jane, adanmış bir rahibe çırağının dayanıklılığı ve fedakârlığıyla, yirmi bir yaşında hayatın tüm zevklerinden, mantıklı sohbetlerden, kendisine eşit topluluklardan, huzur ve umuttan ayrılarak sonsuza kadar çile çekmeye azmetmişti."

"Bundan dolayı," dedi babam.

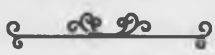
On dokuzuncu yüzyıl mürebbiyelerinin hepsi aynı görünürdü: Solgun, ekşi suratlı ve hafiften intihara meyilli, aynı şu anda duvarımda asılı duran tablodaki kadın gibi. İşverenlerine kişilik bakımından eşit olsalar da mevki bakımından değillerdi. Yalnızlıkla dolu bir Araf'ta kalmışlardı. Deyim yerindeyse, boğuluyorlardı. Mürebbiyeler, aslında bir nesil

dolusu eğitimli, saygıdeğer kadını temsil ediyordu, yalnızca babalarının parası bitmişti. Herhâlde sevgili babama kendi durumunu hatırlatıyorlardı.

Öte yandan babam beni mürebbiye hayatından uzaklaştırmak istemesine rağmen başarısız olmuş gibi görünüyordu. İşte, yalnız başıma, siyahlar içinde, Old College'daki küçük köşemde yaşıyor, günlerimi kulemde volta atarak geçiriyordum. Solgun, zayıf ve bekârdım. Orville efendiydi, ben de onun kölesiydim. Ona göre ne bir çocuktum ne yetişkin; ne arkadaşıydım ne de tamamen bir yabancı. Ben de tıpkı bir mürebbiye gibi, duvarları acı verici bir yalnızlıkla örülmüş bir Araf'taydım.

Yapacak bir şey yoktu. Mavi çarşafımı yatağımdan çekip aldım. Kuvvetle silkeledikten sonra da *Mürebbiye*'nin üstüne attım. Orada, ölü bir gelinin duvağı gibi asılı kaldı, uçları yerlere sürünüyordu.

Altıncı Bölüm

Cumartesi sabahı, kapımın çalınmasıyla uyandım. Köpek balığı dişli arkadaşım Marvin gelmişti, buradaki ilk günümde beni bu yıkık dökük evimle tanıştıran oydu. Arkasında bir öğrenci derneği partisini dolduracak kadar turist olduğunu görünce şaşırdım.

"Merhaba," dedim.

Kalabalık balık istifi gibiydi ve karşımda, bana Kanlı Mary'nin reenkarnasyonuymuşum gibi bakan düzinelerce göz buldum.

Marvin gülümsedi. "Tur zamanı."

Sesi oldukça canlıydı. Her hafta sonu kuledeki dairemden geçen turu unutmuştum. Normalde erken uyanır ve turistler gelmeden çok önce gitmiş olurdum, ama bu sabah aklımdan çıkmıştı. Bugün temizlik yapmamıştım ve kirli çoraplarım yerde sanki yarım kalmış bir ayinin ortasındalarmış gibi çember oluşturmuşlardı. Masanın üstünde boş bir humus kabı vardı ve dün giydiğim kıyafetler sandalyenin arkasında asılı duruyordu. Dün gece fırlattığım çarşaf da hâlâ *Mürebbiye*'nin korkunç yüzünün üstünde asılıydı.

Marvin'e döndüm. "Tur normalden daha mı erken başladı? Yoksa ben mi geç uyandım?"

"Siz geç uyandınız."

Başımı salladım. "Uyanmak zor oluyor. Bilirsiniz işte, pencere olmayınca..."

Marvin içeri girince ziyaretçi sürüsü de fazla sıkılmış diş macunu gibi peşinden geldi. Kendimi korumak istercesine kollarımı bağladım. Ayaklarım çıplak ve korunmasızdı. Bana en yakındaki kadın, benden birkaç santim uzundu ve üstünde *Tek Hörgüçlü Develer Kalp Ben* yazan bir bel çantası takmıştı. Çoğu kişinin elinde fotoğraf makinesi olduğunu fark ettiğimden kimseyle göz göze gelmemeye dikkat ettim.

"Kuleye hoş gediniz," dediğini duydum Marvin'in. İşini sevdiğini görebiliyordum. Sesinde, kendini nihayet güçlü hissetmenin verdiği memnuniyet vardı. "Bu kule, daha önce de söylediğim gibi, Old College'ın birçok ünlü sakinine ev sahipliği yaptı. Burada kalanların, ardında gelecek nesiller için bir şey bırakması gelenek hâline geldi denebilir."

Kafamı aşağı eğdim ve başıboş iç çamaşırlarımı toplamak için kalabalığın arasında manevra yaparak dolandım. Üstümü değiştirmek için dolabıma girdim. İçerisi karanlık ve kıymık doluydu, genişliği kollarımı kaldırmama zar zor yetiyordu. Boğazlı kazakla pantolonun içine girmeye çalışırken birkaç kere dolabın yan tarafına çarptım.

"Bu tarafa dönün, lütfen," dediğini duydum Marvin'in, "burada Sör Michael Morehouse'un kedisinin duvara diri diri gömüldüğü yeri tam olarak görebilirsiniz. Tuğladaki renk değişimini görüyor musunuz, tam şurada?"

Üstümü değiştirmeyi bitirince dolabın kapısını açıp dışarıya bir adım attım. Birden kafa karıştırıcı bir ışık patlaması oldu. Gözlerimi kırpıştırdım, bir kere, iki kere... Biri fotoğrafımı çekmişti. Vücudum acil durum sinyali verdi. Sağ tarafıma bakınca bodur, suratının önünde tek kullanımlık fotoğraf makinesiyle duran mor tişörtlü bir ergen buldum. Paniğe kapıldım. Hızlıca, gözlerim yerde, odanın diğer tarafına doğru ilerledim. Kalabalık balık istifi gibiydi ve birden fazla ayakkabıya bastım. Buradan çıkmalıydım. Bir gazetenin daha manşetine çıkmak istemiyordum, teşekkürler.

Marvin hızla ve öncekinden daha da büyük bir enerjiyle konuşuyordu. "Burada da, görüyor musunuz? Hayır, burada... Bir önceki öğrenci buraya baş harflerini kazımış. Yakından bakarsanız..."

İşte, çantamı bulmuştum. Ayakkabılarımı ayaklarıma geçirip ön kapıya doğru sıvıştım. Titriyordum. Son bir nefes alıp kulemin kapısını ardımdan kapattım ve merdivenden aşağıya kaçarcasına indim.

Dışarı çıkınca, bir an durup kendime gelmeye çalıştım. Hayret, hava o kadar da soğuk değildi. Kampüste kısa bir yürüyüş yaparak yıllardır görüşmediğim eski dostum güneşle kendimi avutmaya çalıştım. Yolun daha yarısını gitmiştim ki kendimi Hako'nun, giriş kapılarının yakınındaki küçük kulübenin, yanında buldum. Bacasından dumanlar tütüyordu. Marvin'in burada çalıştığını biliyordum. Ve yanlış hatırlamıyorsam, İsveçli manken arkadaşım da burada çalışıyordu. Nöbet tutan görevlinin yanından geçerken adam bana başıyla hafifçe selam verdi. Hans'ı sağ taraftaki odada, ayakları masanın üstünde oturur hâlde buldum. Sarışınlığıyla gözleri kör ediyordu.

Beni görünce yüzünde bir gülümseme belirdi ve oturduğu yerde dikleşti.

"Eh," dedi. "Bunu hiç beklemiyordum."

"'Beklenmedik olanı, beklemedikçe bulamayacaksın,'" dedim.

"Ne?"

"Heraklitos."

Aramızda geçen sıkıntılı sessizliğin içinde birden asla normal bir hayatımın olamayacağını fark ettim.

"Yani, Heraklitos'un sözü bu," diye açıkladım.

Güldü. Şaka yaptığımı sanmış olmalıydı ama ben ses çıkarmayınca, "Sen şu Brontë'sin," dedi.

"Biraz burada kalsam olur mu?"

Karşısındaki sandalyeye oturmamı işaret etti. Gülümsüyordu ama bakışları ihtiyatlıydı. Bana sanki öfkeli bir fokmuşum gibi bakıyordu.

"Dışarı da çıkabiliriz," dedi.

"Nereye?"

"Dışarıya, dünyaya," dedi. "Orayı hiç duymuş muydun?"

"Çalışman gerekmiyor mu?"

"Erken kapatırım."

"Öyle bir yetkin var mı?"

Sırıttı. "Etkilendin mi?"

Eşyalarını topladı. Süet ceketini giyerken onu izledim, sonra beni dışarıya, sıcak gün ışığına çıkardı. Eğlenceli bir öğleden sonra için nasıl da yanıp tutuştuğumun farkına yeni varıyordum. Şimdiden bunu yıllar sonra nasıl hatırlayacağımı düşünmeye başlamıştım.

"Ne yapmak istersin," diye sordu.

"Bilmem," dedim. "Uzun zaman sonra Avrupa'ya ilk gelişim."

"Anladım, peki."

Old College'ın kapılarından çıkıp benzin ve sigara kokan High Street'ten aşağıya yürümeye başladık. Caddelerde asık, ifadesiz yüzlü insanlar ve denizaltındaymış gibi yüzlerini cama yaslamış birkaç köpekle dolu çift katlı otobüsler ilerliyordu. Hans'la yürümek keyifliydi, gıcır gıcır, son model bir spor araba sürmek gibiydi. Ne hakkında konuşuyorduk, hatırlayamıyorum. Aklımda kalan tek şey her şeyi tekrar tekrar açıkladığı ve o aksanıyla "Google" deyince sesinin birini öldürmek ister gibi çıktığıydı.

"Ee?" dedi en sonunda.

"Ee, ne?"

Kafamı kaldırdım. Durmuştuk, Oxford Sineması'nın önündeydik. Bazı harfler düşmüş olduğu için tabelada artık OXFORD NEMASI yazıyordu. Hans'ın neden durduğunu anladım, önümüzdeki poster *Jane Eyre*'in bu hafta sonu gösterime girecek en son uyarlamasını tanıtıyordu. *Charlotte Brontë'nin sevilen romanı.* Basından birileri (*Daily Mail*'den miydi, yoksa *Paris Examiner*'dan mı?) geçen hafta birkaç defa e-posta yollayıp "filme Brontë yorumu" getirmemi istemiş, "Seks sahneleri size rahatsızlık verdi mi?" diye sormuşlardı. Cevap vermemiştim. Her sene *Jane Eyre*'in yeni bir uyarlaması çıkardı ve her sene aynı şey olurdu. Tanınmamış bir aktris Jane'i oynardı ve genelde gerekenden çok daha güzel olurdu. Çok yakışıklı, çok düşünceli, son derece seksi bir adam Bay Rochester'ı, Judi Dench de kalan herkesi oynardı.

İsteksizliğimi bir homurtuyla belirtip yola devam etmesi için Hans'ı kaslı kolundan ittim. Yerinden oynamadı. Arkadaşının ailesinin mezar taşını karşısında buluvermişti ve kendisini saygı göstermek zorunda hissediyordu.

"Bu kim?" diye sordu. Posterin köşesini, *Eyre*'in sonundaki *e*'nin tam yanında duran karanlık gölgeyi işaret ediyordu. Görünen tek yeri, kızarmış, ıslak gözleri ve kasvetli yüzünün dış çizgileriydi. Doğruca bana bakıyordu. Yıllar sonra tekrar bir araya gelen iki satranç ustası gibi yüz yüzeydik. Uzun süre sessiz kaldım. *Deli kadın.*

"Devam etsek ya?" dedim.

"Bir fikrim var. Hadi Ashmolean'a gidelim."

Onu takip ettim. On dakika kadar sonra, heybetli sütunları olan büyük, işlemeli bir binanın önündeydik. Burası bir müzeydi. Önündeki tabelada özel bir serginin posteri vardı: *Erken Dönem Kadın Yazarlar*. Somurtarak Hans'a döndüm, ama o müzeye girmek konusunda çok heyecanlı görünüyordu. Sanki beynini yıllardır kullanmamıştı da şimdi bir denemek istiyordu.

Hissettiğim kadar tuhaf görünüyor olmalıydım ki Hans, "Ne oldu?" diye sordu.

"Kadınlardan nefret ederim."

"Efendim?"

"Kadın yazarlardan yani."

İçeriye girdi, ben de peşinden gittim. Fuaye alanı, sıcak yapıştırıcı kokan kocaman, mermer bir salondu. Kapıdaki al yanaklı adam ikimize de birer broşür verirken birkaç hafta sonraki sergi açılışını kaçırmamamızı, Brontë Papaz Evi'nden Sör Booker'ın imza günü düzenleyeceğini ve bazı önemli

konuşmacıların orada olacağını söyledi. İlgilenmiyormuş gibi yapıp Hans'ın ardından üst kata çıktım. Rafael Öncesi Dönem sergisinin yanından ve kafasız bir Romalı kadın heykelinin önünden geçip asıl görmek istediğimiz yere ulaştık: *Erken Dönem Kadın Yazarlar*.

Broşüre göre, sergide birkaç kadının eserlerinin taslakları ve not defterleri gösteriliyordu: Mary Wollstonecraft, Frances Burney, Eliza Haywood, Mary Shelley, Jane Austen ve tabii ki Brontëler. Bunlar cesaretleriyle ilham veren ve kimsenin yapamadığı zamanlarda yazar olmayı başaran "aslan yürekli" kadınlardı. Çünkü yaşadıkları dönemde ev hanımlığı çerçevesinden dışarıya çıkan kadınlar, halkın acımasız eleştirisiyle karşılaşırdı. Ancak onlar deyim yerindeyse herkese orta parmaklarını gösterip, kendi istediklerini yapmışlardı.

"İyi misin?" diye sordu Hans.

"Evet," diye yalan söyledim. Oysa fena hâlde terliyordum. Yere bakarak adımlarımı sıklaştırdım. Madame Tussauds'un Korku Odası'nda kaybolmuştum sanki. Serginin ifade özgürlüğü ve cinsiyet eşitliğine övgü için yapıldığını anlıyordum, ama benim tek gördüğüm ızdıraba saygı duruşuydu. Bu yazarların hikâyesi bir sansür hikâyesiydi. Eserlerinin en önemli özellikleri ne yazdıkları değil, neleri yazmamak zorunda kaldıklarıydı. Frances Burney... Zavallı Franney! Gördüğümüz ilk vitrin onunkiydi. On beş yaşında, ailesinin aşağılamaları yüzünden tüm yazılarını yakmıştı. Ve Jane Austen... Janeciğim! Onun vitrininin önünden öyle hızlı geçtim ki Hans bana yetişmek için neredeyse koşuyordu. Ölümünden sonra mektupları incelikle düzenlenmiş, hatta bazı sayfalar tamamen yırtılıp atılmıştı. Öyle ki bugün tanıdığımız Jane Austen, gerçek Jane Austen değildi.

Gittikçe daha hızlı yürümeye başladım. Kulaklarım uğulduyordu. Duvarlardaki portreler, bir tımarhanenin pencerelerinden bakar gibi kafeslerinden bize bakıyorlardı. Biri sanki çok uzaklardan ama çok yüksek sesle bağırıyormuş gibi hissediyordum.

Sonunda Brontëler'e geldik. Onların vitrini üçüncü kattaydı, bir kat daha merdiven çıkmıştık. Parlak tabelada, *Sanatla Geçen Hayatlar: Charlotte, Emily, Anne,* yazıyordu. Bir süre dışarıda durup kendimi sakinleştirmeye çalıştım. Odanın ortasında, üstündeki takıma ve rozetine bakılacak olursa, ya stajyer ya da çok yeni bir çalışan olan bir kız duruyordu. İki Hintli turistle konuşuyordu. İçeri girdik.

"Fazla gençmiş," diye fısıldadım Hans'a tur rehberini göstererek.

"Fazla taşmış," dedi.

"Ne?"

"Fazla aşmış," diye düzeltti. "Yaşını diyorum."

Yaşı benden büyük olamazdı. Saçı safran rengiydi. Perçeminde utangaç bir tutam mor vardı.

"Çoğu insan, Brontëler'i yalnızca görsel sanatlara olan ilgileriyle anlamanın mümkün olduğunu bilmez," derken, kızın sesi boş salonda yankılanıyordu.

Hans'la dolaşmaya başladık. Kalbim, göğsümde hâlâ küt küt atıyordu. Buradaki çizimlerin çoğunu babamın Brontë tarihi hakkındaki kitaplarından tanıyordum. Hans, güverteden, sudan fırlayan bir balinayı işaret edermiş gibi eskizlerden bazılarını işaret etti. Her defasında gülümseyip başımla onaylıyordum, o da sanki cevabımı gelecekte kullanmak üzere dosyalıyormuş gibi sabırsız bir ifadeyle yüzüme bakıyordu.

Eskizleri böyle çerçeveli görmek canımı sıkmıştı. Duvara asılı, doldurulmuş geyik kafalarına bakmak gibiydi.

"Ne hoş," diye yalan söyledim Charlotte'ın büyük tablolarından birinin önünde durunca. Bunu hatırlamıyordum. Bir prens, şık çarşaflar içinde uyuyan bir kadının üstüne eğiliyordu.

"Eserlere biraz daha uzaktan bakabilir misiniz?" dedi mor perçemli müze çalışanı. Arkamdan yaklaşmıştı. Hintli çiftse gitmişti.

"Tabii," dedim. Duvardan uzaklaşarak geriye doğru bir adım attım ve Hans'a baktım. "Bunun ne kadar dehşet verici olduğunu anlıyor musun? Charlotte'ın aklından geçenleri gerçekten açıklıyor."

Kız boğazını temizledi. Arkama döndüm. Tam arkamızda duruyordu.

"Bu tablo A. B. Clayton'ın *Karısının Cesedine Bakan Ateist* adlı eserinin birebir kopyası," dedi kız.

Hans başını yana eğdi. "Brontëler başkalarının eserlerini mi kopyalamışlar?"

"Tabii," dedi kız. Sesi sincap gibiydi. "Kadınlar resim yapmayı var olan tabloları kopyalayarak öğrenirdi. Kimse onlardan ressam olmalarını beklemezdi. Resim yapmak, nakış işlemek gibi zaman doldurmak için yapılırdı."

Gözlerimi kırptım ve gülümsemedim. "İsminiz neydi?"

"Amanda."

Güzeldi. Dar bir pantolon giymişti. Bana eşlik eden iki insana baktım. Hans tartışmaya yer bırakmayacak kadar yakışıklıydı. Kocaman, mavi, balık gibi gözler; düzgün kesilmiş, mısır sarısı saçlar... İkisi birbirine Hans'la benden daha çok yakışıyordu.

Duvardaki başka bir tabloyu işaret etti. "Şuna bak."

"O da kopya," dedi Amanda.

Bir diğerini işaret etti. "Şu?"

"Kopya."

"Şuradaki üçü?"

"Kopya, kopya, kopya." Kız gülümseyince ön dişlerinin arasındaki boşluk ortaya çıktı. "Dediğim gibi, seviyeli hanımefendiler var olan tabloları kopyalardı."

"Peki ya seviyesiz hanımefendiler?" diye sordum.

"Affedersiniz?"

"Birkaç tane orijinal Brontë tablosu var," dedim.

"Çok az sayıdalar ve pek ilgi çekici değiller," dedi Amanda. "Ama teselli edecekse, kızların görsel yaratıcılıklarındaki eksiklerin yerini yazıları fazlasıyla dolduruyor. Kelimeleriyle resim yapmayı öğrenmişlerdi. Kitaplarının, resimlerinin birer tercümesi olduğu söylenebilir."

Böyle kendinden emin kitap cümleleriyle konuşmak için oldukça gençti, acaba yakın zamanda bitirme tezi mi yazmıştı? Nefes alamıyordum. Brontëlerin özgünlüğüne hakaret edilmesinden hoşlanmazdım. Bana göre bu, sadece benim yapmaya hakkımın olduğu bir şeydi. Lafımın gerçeklerle kesilmesinden de hoşlanmazdım. Benim zihnimdeki Brontë dünyası temiz ve düzenliydi; yabancıların fikirlerine de pek yer yoktu.

"O hâlde bahse girerim, bir yerlerde henüz bilinmeyen orijinal Brontë tabloları vardır," dedim. "Jane Eyre'in kendisi de basılı resimleri kopyalayarak başlayıp yaratıcı bir ressam olmuştu. Eminim Charlotte da aynısını yapmıştır."

"Olabilir."

Yüzümün yandığını hissedince arkamı dönüp odanın başka bir tarafına yürüdüm. Az önce köşede gördüğüm bir tablonun önünde durdum. Cazibesiz bir kadının daha da cazibesiz bir profiliydi, boyutsuzdu ve bir Mısır hiyeroglifine benziyordu. Başlığının ipleri boynunu birer zincir gibi çevreliyordu. Bu tabloyu tanıyordum. Çocukken babamın kitaplarında defalarca görmüştüm.

"Sizce bu da kopya mı?" diye sordum arkamda beliren Amanda'ya.

"Hayır," diye itiraf etti. "Bu değil."

"Ben de öyle düşünmüştüm."

"Kim olduğunu biliyor musunuz?" diye sordu belli belirsiz bir hayranlıkla.

"Ann Marshall," dedim.

Sanki dost olmak üzereymişiz gibi ayrık dişleriyle bana gülümsedi. "Görüyorum ki Thorp Green hakkında bilginiz var."

Evet, Thorp Green hakkında bilgim var, diye cevap vermeyi düşündüm ama hayır, ben bir vahşi değildim, bu yüzden vazgeçtim. Onun yerine odada ağır ağır yürüyerek sakinleşmeye çalıştım. Beni buraya getirdiği için Hans'a kızgındım. Alkoliğin birini bira fabrikasına götürmek kadar duyarsızca bir hareketti. Serginin kendisindense, benim sergiye verdiğim tepki merakını daha çok uyandırıyor gibiydi. Ama çok geçmeden arkamdan yaklaşıp elini belime koydu. Hemen sakinleştim, teninin sakinleştirici bir özelliği olmalıydı. "Hadi, gidelim, olur mu?" derken sesinde bir tatlılık vardı. Kalbim hafifçe sıkıştı. Galeriye son bir kez göz gezdirip çıkarken, kaşımı kaldırarak bir tabloyu daha işaret ettim.

Amanda sormadığım soruya cevap verdi: "Kopya."

Teşekkür ederek oradan çıktık.

Hans'la Moo Moos's'da dondurma yemeye gittik, sonra da bomboş parkta amaçsızca dolaştık. Eve giderken Oxford neması'nın önünden geçtik. *Jane Eyre*'in yanında bir de *Gazap Üzümleri: Bir İngiliz Müzikal Komedisi* oynuyordu. Akşam çökünce geri dönmeye karar verdik. İçim gururla doluydu. Eğleniyordum. Birisi soracak olsaydı -tabii kimse sormayacaktı- bugünün heyecanlı, hatta neredeyse romantik bir gün olduğunu anlatabilirdim.

"Bence insanlara istediklerini vermemen takdire şayan," dedi Hans, Old College'a yaklaşırken. Yavaş yürüyorduk.

"O ne demek?" diye sordum.

"Yani, insanlara babanın sana aslında neler bıraktığını anlatmıyorsun. Bir sebebin vardır diye düşünüyorum. Bence sadakatini gösteren, hoş bir davranış."

"İnsanlara bunu başka türlü nasıl açıklayacağımı bilmiyorum. Hiçbir şeyim yok."

"Nasıl diyorsan öyle olsun," dedi gülümseyerek, "ama bu on yılın ikonu sensin, kutlarım. Bir kuleye kapatılmış güzel bir yetim... Ülkenin dört bir yanındaki erkekler ne hayaller kuruyordur!"

Suratımı ekşittim. "Kulemi gördün mü hiç? Pek güzel bir tarafı yok."

"Hayır, ama görmeyi çok isterim."

Titrek bir sesle güldüm. Old College'ın kapıları kilitliydi, biz de kampüsün güney tarafındaki yan kapıdan girdik. Geyikli parkı ve havuzu geçtik. Hans yıldızlara bakmamı söyledi, ben de baktım. Hiç yıldız göremedim. Yalnızca gökyüzünü lekeleyen bulutlar vardı, sanki biri gökyüzüne açık saçık bir şeyler yazmış, sonra da silmeye çalışmıştı. Kafamı çevirip Hans'ın bana gülümsediğini görünce, acaba numara mı yapıyor diye düşündüm.

Kendimizi Fakülte Kanadı'nın arkasında buluverdik. Daha önce de gördüğüm çirkin tatlı su kuyusunu tanımıştım.

"Halford Kuyusu," dedi Hans, sormadığım soruya cevap vererek. "Eski bir öğrencinin adını vermişler."

"Ne için kullanılıyor?"

Cevabı elimi tutmak oldu. Birinin olduğu anda kalmasını istiyorsan, elini tutmak kesinlikle bu iş için biçilmiş kaftandı. O an geçmiş alakasız geliyordu, gelecekse gereksiz. İçime yeni bir duygunun yayıldığını fark ettim, sanırım rahatlamaydı.

Hans bana döndü. "Yukarı çıkmak ister misin?"

Gözlerimi kırptım. Hissettiğim huzur hızla yok oldu. İleride, ay ışığında bir köpek dişi gibi parlayan kulemi görebiliyordum. "Hayır," dedim.

"Ne?"

"Üzgünüm. Soruyu anlamadım."

"Yukarı gel," dedi.

"Ben yukarıda kalıyorum zaten."

"O yüzden söyledim."

"Sahi, sen nerede kalıyordun?"

Gülümsedi. "Senin evin daha yakın."

"Hayır, yani, dünya üzerinde nerede yaşıyorsun demek istedim."

"Londra'da."

"Vay, Londra ha..."

Muhabbetimiz bir anda sonlandı. Kuleme gitmekten başka yapacak bir şey yokmuş gibi görünüyordu. Aramızdaki hava değişti. Kesik kesik, ezber cümlelerle konuşmaya başladık. Ne hakkında konuştuğumuzu hatırlayamıyorum. Bir oyun sahneliyor gibiydik. Beşinci kata vardığımızda nefes nefese kalmıştım. Beceriksizce anahtarlığımı aradım, kapıyı açmayı başaramadan bir kere yere düşürdüm. Kilitli olmadığını neredeyse fark etmemiştim bile.

Bir yanım, Kanlı Mary'nin gizli randevusunun fotoğrafını çekmek için hazırda bekleyen turist kafilesini bulmayı bekliyordu. Ama oda boştu. İçeride hafif bir tıraş kolonyası kokusu vardı, acaba dolabıma kim saklanmıştı? Sonra tıraş kolonyası kokusunun Hans'tan geldiğini fark ettim. Ceketini çıkarmıştı ve *Mürebbiye*'nin önünde durmuş, suda çırpınmasını seyrediyordu. Gagasında bilezik taşıyan kuş çok ilgisini çekmiş gibiydi. Çarşafım düşmüş müydü, yoksa Marvin onu çarpıcı bir şekilde kaldırıp tabloyu meydana mı çıkarmıştı? Her ne olduysa, işte, tablodaki kadının korkunç suratı karşımdaydı. Bir de, hayal mi görüyordum, yoksa tablo son gördüğümden beri değişmiş miydi? Kadının suratı daha da asılmış, durumu daha da ağırlaşmış gibiydi. Daha hızlı boğuluyordu sanki, tamamen batmak üzereydi. Artık doğrudan yüzüme değil, arkama bakıyordu. İlk defa o an bana bir şey, önemli bir şey söylemeye çalıştığı hissine kapıldım.

"Sana benziyor," dedi Hans.

"Bunun için teşekkür mü etmem gerekiyor?"

Orada burada duran bazı eşyaları bir antika uzmanı edasıyla alıp geri koyarak odayı hızlıca turladı.

"Bu baş harfleri kim kazımış?" diye sordu.

Bakışlarını takip ettim. Yatağımın yanına, duvarın aşınmış bir bölümüne bakıyordu. *J.H.A.*

Omuzlarımı silktim.

"Burada ne çok şey yaşanmış olmalı..."

Çıkarmayı başarana kadar botlarımla uğraştım. Ellerimde bir tuhaflık vardı, şişmiş gibilerdi. Ayağa kalktığımda Hans çok yakınımda duruyordu. Yüzünde yarım bir gülümseme vardı. Bunu daha önce çok defa yaptığı izlenimine kapılmıştım. Daha da yaklaştı ve bir tutam saçı yüzümden çekti. Birden dudaklarımın şiştiğini hissettim.

"Sahtekârın birisin, biliyorsun değil mi?" dedi gülümseyerek.

"Ne?"

Başımı eğip ellerine bakınca nefesim kesildi. Elinde babamın *Agnes Grey*'i vardı. Bir anlık korkuyla kitabın kime ait olduğunu bildiğini sandım.

"Anlamadım?" dedim.

"Akrabaların hiç umurunda değilmiş gibi davranıyorsun. Ama bütün kitaplarını almışsın."

"Bir tane var sadece," dedim. Kalbim göğsümden çıkacak gibiydi. Yüzümün nasıl kızardığını fark ettiğinden emindim.

Perçemlerimi gözlerimden çekti. "Bence çok tatlı."

"Ne çok tatlı?"

"*Jane Eyre*'i yastığının üstünde tutuyorsun."

Beni öpmek için eğildi ama onu durdurdum. Çıldırmışçasına arkama döndüm. Doğru söylüyordu. İşte, çarşaflarımın

üstündeki küçük, yalnız, mavi yastığın üstünde *Jane Eyre* duruyordu. Dehşetle donup kaldım. Babamın çay lekeli, tuğla gibi kalın kitabıydı. Beş yıl önce o talihsiz yangında kül olmuş olması gereken *Jane Eyre*'di. Evden kaçıp, parası bitince geri dönen bir çocuk gibi başını kaldırmış, bana bakıyordu.

Hızla, panik içinde nefes alıyordum. Hans'ın ya umurunda değildi ya da hoşuna gitmişti, çünkü bana yaklaşıp kolunu belime doladı. Aramızda ya benim ya da onun güzelliği hakkında kısa ve abuk sabuk bir konuşma geçti. Dudaklarını kapalı gözlerimin üstüne kondururken yanaklarım alev alev yanıyordu. *Jane Eyre, Jane Eyre.* Titriyordum. *Jane Eyre*'in burada ne işi vardı, içeriye nasıl girmişti? *Agnes Grey* en azından dışarıda bekleme inceliğini göstermişti. Hans boynumu öpmeye başladı. Hayır! Hayır... Ve sonra dudakları tekrar tekrar benimkilerle buluştu. Beynim fazla mesai yapıyordu ve küçük, boğuk sesler çıkarıyordum. Hans tepkimi yanlış anlayıp beni daha da coşkulu öptü. Boynuma, sonra kulağımın etrafına, sonra tekrar boynuma doğru ilerlerken, biri bana başka bir yerlerden sesleniyor gibiydi: Jane, Jane!

Nihayet kendimi kurtarabildiğimde şiddetle titriyordum. İçimde bir şeyler yıkılıyordu, başkalarının görmesini isteyeceğim bir şey değildi bu. Hans'a iyi geceler diledim. Sonrasını pek hatırlamıyorum, sadece yüzündeki kırgın ifadeyi ve çıkarken kapıdan gelen tıkırtıyı... Yatağımın ucuna oturup yavaşça öne arkaya sallandım. *Bir Brontë'yle çıkmaya çalışırsan olacağı bu işte*, diye düşündüğümü hatırlıyorum. *Araya hep bir kitap girer.* Herhâlde bir çeşit kriz geçiriyordum, çünkü o dakikaları bilinç kaybıyla sonlandırdım.

Sonra, çok sonra, beş kat merdivenden aşağı Deli Kral George gibi indim ve akşam havasının içine daldım. Kulemde biraz daha kalsaydım aklımın ağır ağır başını alıp gideceğinden emindim. Dışarıda, çiğ kaplı avlu soğuk terler döküyor gibiydi. Doğru tahmin etmiştim. Öğlen güneşi sadece bir numaraydı. Fırtına yaklaşıyordu. Yukarıda rüzgâr bir şahin gibi halkalar çiziyordu, bulutlar yağmura gebeydi. Yürürken *Jane Eyre*'i sımsıkı elimde tutuyordum. Asfalt kaygandı ve birkaç kere düşmekten son anda kurtuldum.

Bu geceki gizemli ve neredeyse yasa dışı teslimatın sorumlusu olabilecek şüphelileri bulmaya çalışmaktan başka bir çarem kalmamıştı. Birincisi annemdi. Hâlâ Fransa'da olduğundan nasıl bu kadar emin olabiliyordum? Onu yıllardır görmemiştim. Belki de aslında Old College'ın mahzenlerini mesken tutmuştu. Ama hayatımızdan çekip gittikten ve kütüphane *yandıktan* sonra babamın kitaplarını eline geçirmiş olamazdı. İkinci olasılık Rebecca'ydı, o da son derece ölüydü. Üçüncü ihtimal İngiltere Merkez Bankası'ndan Blanche'tı. Ancak o da oldukça ihtimal dışı görünüyordu. Bir banka çalışanı müşterilerin aile yadigârlarını çalıp, sonra gizlice geri vermekle uğraşmazdı. Son olarak da herhâlde Brontë Papaz Evi'nin yöneticisi Sör John'u sayabilirdim. Tanıdığım tek aile düşmanı o olduğundan geri kalan tek seçenek oymuş gibi görünüyordu. Fakat onu hiç görmemiştim. Üstelik bu dünyada benden başka kimseye bir anlam ifade etmeyecek bir kitabı nasıl bulmuş olabilirdi? Değerli ilk baskılardan biri değildi. Babam, *Jane Eyre*'ini sıradan bir kitapçıdan almıştı.

Çaresizlik içinde, öğle vaktini aklımda tekrar canlandırdım. Bütün gün o kadar çok şey olmuştu ki (Hans, müze, Amanda) keşke önemli olan kısmına odaklanmayı düşünebilmiş olsaydım: Marvin ve lanet olasıca turist kafilesi. Suçlu Rus muydu? Amazon mu? Neden gözlerimi yere eğmiştim ki? Ve Marvin neden çıkarken kapıyı kilitlememişti?

Nefes nefese kalmıştım, bir an kitabın da nefes nefese kaldığını düşündüm. Bu bir roman değildi. Bu doğanın karşı konulmaz güçlerinden biriydi. İşte, ellerimde, milyonlarca ergen kızın ortak hayal gücü duruyordu. *Jane Eyre* dünyanın en ünlü romanlarından biriydi. Brontëler'i ünlerine kavuşturan kitaptı. Charlotte Brontë'nin, Thackeray'le düşüp kalkan bir ünlü olmasının sebebiydi. Günümüz kadınlarının içten içe gizem, tehlike ve efkârlı adamlarla ilgili fanteziler kurmasının sebebiydi. *Jane Eyre,* Külkedisi'nin karanlık bir uyarlamasıydı, duygusal şiddet gören bir çocuğun büyüyüp kasvetli bir malikânede mürebbiye olarak iş bulmasını anlatıyordu. Jane, evin asık suratlı efendisi Mr. Rochester'a âşık oluyordu. Mr. Rochester işine geldiğinde zaten Bertha adında, ortalığı yakıp yıkan, deli bir karısı olduğunu unutuyordu. Bu arada karısını da tavan arasında kilit altında tutuyordu. Rochester, Jane'e evlenme teklif ediyor, ama deli karısının kardeşi düğünü basıp Jane'e gerçeği söyleyerek işleri bozuyordu. Sonra, kısa kesmek gerekirse, yer yerinden oynuyordu.

Bu roman *Agnes Grey* kadar korkunç değildi, ama ben onu da bir o kadar tehditkâr bulmuştum. III. James Orville ne derse desin, *Agnes Grey* gibi *Jane Eyre* de kurmaca değildi. Charlotte Brontë'nin tek yaptığı, hayatındaki insanların ve

yerlerin isimlerini değiştirmek olmuştu. Jane'i kardeşlerinin gittiği Hristiyan yatılı okuluna yollamış, Jane'in ölü arkadaşı Helen Burns'ü kendi ölmüş kız kardeşi Maria'dan uyarlamış, Mr. Rochester'ı bile Brüksel'deki öğretmeninden esinlenerek yazmıştı. Tabii, gerçekte adamın mutlu bir evliliği vardı ve zavallı Charlotte hayatı boyunca aşk acısı çekmişti. Charlotte romantik bir sona kavuşamamıştı. İşte, bu noktada roman yazmanın faydaları devreye giriyordu.

Jane ve Charlotte'ın arasındaki benzerlikler karakterlerle sınırlı değildi. Romanın ortalarında Rochester, deli, mahpus karısının aklından çıkan bir cinayet girişimi sonucunda, neredeyse kendi yatağında yanarak ölüyordu. Bu hep tanıdık gelmişti çünkü tanıdıktı. Charlotte'ın *Jane Eyre*'i çıkardığı zamanlarda Branwell Brontë'nin de yatağı yanmıştı. Kitapta bu olay ölümcül bir intikam planıydı. Gerçek hayattaysa, bugüne kadar kimse yangını kimin çıkardığını bilmiyordu. Branwell'in dirseği mi? Talihsiz bir rüzgâr mı? Evlerine gizlice giren kötü kalpli bir yabancı mı? *Jane Eyre*'in sonlarında, Rochester'ın deli karısı perdeleri yakıp evde sürükleyerek Thornfield Konağı'nda yangın çıkarıyordu. Kitabın yazarı Charlotte da yangın korkusu sebebiyle otuz dokuz yaşına kadar evde perde asılmasına izin vermemişti. Bu bana tesadüf gibi gelmiyordu.

Eğer *Jane Eyre*'in gerçekle bir bağlantısı varsa, geriye çözemediğim tek bir muamma kalıyordu: Deli kadın Bertha. O, Thornfield Konağı'na musallat olmuş şer dolu kahkahaydı. Hakkında yazılan *Geniş Geniş Bir Deniz* ve *Tavan Arasındaki Deli Kadın* adlı iki kitap dolayısıyla, *Jane Eyre*'deki yeri 1960'lardan beri tartışma konusuydu. Günümüzde

Bertha'nın feminizmin moda olmasından iki yüz yıl önce feminizmi sembolize ettiği kabul ediliyordu. Öfkeli, güçlü ve şehvetli Bertha, Jane'in kendi içinde hissettiği tüm isyankâr eğilimlerin bir dışavurumuydu. Bertha nasıl tavan arasına hapsedildiyse Jane de kendi sönük mesleğinin kafesine ve cinsiyetinin sosyal ve politik sınırlarına hapsedilmişti.

Bu, oldukça derli toplu bir teoriydi ama fazla yol alamamıştı. Bertha, Brontëlerin yazdığı diğer karakterlerin hiçbirine benzemiyordu. Vahşi ve yabancıydı, öyle yersizdi ki tümüyle bir hayal ürünü olabileceğine inanmıyordum. Charlotte sahiden *Jane Eyre*'deki karakterlerin çoğunu gerçek hayattan aldıysa, tavan arasında yaşayan deli kadına ilham olan kim olabilirdi?

Birden küçük bir çığlık attım. Dengemi kaybetmiştim, kollarım boşluğu yakalamaya çalıştı ve bir yığın hâlinde çimlerin üstüne düştüm. Ayak bileğime keskin bir acı saplandı. Bağırdım ve küfrettim, bileğim çok fena dönmüştü. Yıllar önce Boston'daki evimizin pencere demirlerine tırmanıp düştüğümde kırdığım sağ bileğimdi. Yeniden öfkeye kapılmış bileğimi, boğarak eski hâline dönüştürmeye çalışırcasına sıktım. Yardım arayarak etrafa baktım. Tek görebildiğim Halford Kuyusu'nun belirsiz hatları ile ötesindeki katı ve hissiz Fakülte Kanadı'ydı. Sağıma, soluma baktım ve çimlere basmış olduğumu fark ettim.

Tepemde esen rüzgâr sertleşmişti. Havayı hafife almamalıydım. Başımın üstünde asılı duran kara bulutlar, bana kadınların hâlâ soğuk algınlığından öldüğü zamanları hatırlattı. Yağmur damlaları güçlü ve senkronize bir şekilde düşmeye başladı. Ayakta durunca canım çok yanıyordu, ben de oracıkta bir yem gibi oturup kaldım. *Jane Eyre*'i montumun altına gizlemiştim.

İçten içe yağmurdan mürekkebinin aktığını, babamın kenara yazdığı notların ölmek üzere olan bir insanın son nefesi gibi solup gittiğini umuyordum.

İlk umut ışığımı görene kadar bir hayli vakit geçti. Fakülte Kanadı'ndan bir gölge çıkmıştı. Hareketsiz durdum. Öğretim üyelerinden biri miydi? Dik oturup güçsüz bir sesle seslendim.

Karaltı durup bana doğru döndü. Kocaman bir kafası olduğunu fark ettim.

"Kim var orada?" diye kükredi.

"Öğrenci Raskolnikov?"

Beni duymamış olmalıydı çünkü, "Konuş!" diye emretti.

Tekrar denedim ama rüzgâr sesimi alıp götürdü. Gölge bana doğru ilerlemeye başladı. Kim olduğunu o anda anladım. Kalbim sıkıştı. Orville. Bu saatte burada ne yapıyordu? Uzun bacaklı bir sevgiliyle evinde olması gerekmez miydi? Paltosu arkasında yırtık bir pelerin gibi dalgalanıyordu.

Kameranın önünde ellerini ayaklarını nereye koyacaklarını bilen şu kadınlar gibi havalı görünmeye çalıştım. Ama sırılsıklam hâlde çimlere serilmiştim. Klozetten fırlamış gibi göründüğümden emindim.

Orville bana doğru geldi ve yanımda dikildi. Ağzından küçük, beyaz bir duman kaçıverdi. Yağmurun dövdüğü saçları alnına dökülüyordu. Başıboş tutamları gözlerinden çekmeye zahmet etmedi.

"Samantha," dedi bir solukta.

"Selam," dedim.

"Tanrı aşkına, burada çimenlerin üstünde ne işin var?" Sesi kesik kesik ve sertti, kulağa içine bir çim biçme makinesi kaçmış gibi geliyordu.

Etrafıma baktım. "Düşünüyorum?"

"Yaralandın mı?"

"Hayır."

Durdu. "Çok mu kötü?"

Sağ bileğimi işaret ettim. "Oynatamıyorum."

Sağına soluna baktı, sanki sağlık görevlilerinin gelmesini bekliyordu. Sonra yere eğildi, dirseklerini dizlerine koydu. Korkutarak iyileştirecekmiş gibi bileğime baktı. Kendimi 1820 yılında yaşayan, uçuk pembe elbiseli, Dashwood soyadlı bir kadın gibi hissediyordum. Orville eldivenli elinin işaret parmağıyla botumu dürttü.

"Dokununca acıyor mu?" dedi. Yüz ifadesi ciddiydi.

"Evet."

"Şimdi?"

"Aynı şeyi yapıyorsunuz."

"Şimdi?"

"Ciddi misiniz?"

Nazikçe ayağımı eline alıp botumu çıkardı.

"Efendim, canımı yakıyorsunuz!" diye ciyakladım.

Ayakkabıdan fırlayan soğuk, çoraplı ayağım sokak lambasının soluk ışığında ölü bir balık gibi parlıyordu. Kendimi hiç bu kadar çıplak hissetmemiştim. Keşke burada olmasaydım. İçeride, Boston'da, nerede olursam olsaydım ama burada olmasaydım. Elleri yapış yapış ve ıslaktı; canımı kabul etmek istemediğim kadar çok yakıyordu. Çorabımı çıkardı... Tanrım, ne münasebetsizlik!

"Lütfen," dedim yüzümü buruşturarak. "Önemli bir şey değil."

Cevap vermedi. Ayağımın alakasız kısımlarında parmaklarıyla daireler çizdi.

Çok geçmeden sonuca vardı: "İncitmişsin."

Birbirimize baktık. Yağmur, az çekilmiş tuz taneleri gibi dökülmeye devam ediyordu.

"Sağ olun, doktor bey," dedim.

Fakülte Kanadı'nın belirsiz çizgilerine, sonra da kuyuya baktı. Suratı fena hâlde asılmıştı.

"Burada kimseyi görmüş müydün?" diye sordu.

"Efendim?"

Birden parlayıverdi. "Kimseyi *gördün* mü?!"

"Sadece sizi. Niye sordunuz?"

"Burada bulunmak istemezsin. Gel, yardım edeyim."

Kollarımdan birini boynuna dolayıp beni ayağa kaldırdı. Kolumu hızlıca boynundan çektim ama tutup tekrar omzunun üstüne attı.

Şaşkınlık içinde ciyakladım. "*Ne yapıyorsunuz?*"

Boşta kalan kolunu belime doladı. "Seni hastaneye götüreceğim."

"Hastanelik bir şeyim yok."

Beni kaldırmak için dizlerime uzandı ama başaramadı. Neredeyse bir seksen beş boyundaydım ve sandığı kadar güçlü değildi. Tekrar doğruldu. Anlatmaya kelimelerin yetmeyeceği bir huzursuzluk içinde, hareket etmeden ayakta durduk.

"Lütfen," dedim, "hiç gerek yok. Büyüyünce bel ağrısı çekersiniz."

Cevap vermedi.

Yanaklarım yanıyordu. "Yani... Yaşlanınca demek istedim."

Sessizlik.

"Yaşınız ilerleyince," diye düzelttim.

"Samantha," dedi Orville iç çekerek, "gün gelecek, bana olan korkundan dolayı altına etmemeyi öğrenmek zorunda kalacaksın."

Çenemi kapattım.

Giriş kapısına doğru topallamama yardım etti. Zihnime üşüşen düşünceler başımı ağrıtıyordu. Sessizlikse garip bir şekilde yüksek sesli ve çirkindi. Arada sırada farkında olmadan, "İlginç," diyordum.

Nihayet okuldan çıktık. High Street'in cam gibi parlayan su birikintilerini etrafa sıçratan yalnızca birkaç araba vardı. Köşeyi dönen taksiyi gördük.

"Taksi!" diye böğürdü Orville. Taksi direksiyon kırıp, acı bir fren sesiyle kaldırıma çekti. Yağmurdan kurtulup arka koltuğa yığıldık. Orville, "Radcliffe Hastanesi'ne," dedi.

Adam dikiz aynasından bize baktı. "Kız mı, oğlan mı?"

Orville öne uzanıp aramızdaki plastik pencereyi kapattı.

Hastane, otoyolun yanında, Sovyet döneminden kalmış gibi görünen ve içi pis nefes kokan beyaz bir binaydı. Beni tenha bekleme odasındaki sandalyelerden birine bırakan Orville, veznedeki danışma görevlisini buldu. İncecik dudaklı, üç piercingli, otuzlu yaşlarında bir hemşireydi.

"Düştü," diye açıkladığını duydum.

Uzaklarda bir yerde biri klavyede bir şeyler yazıyordu. Hemşire bana bakıp, "Kızınız için elimizden geleni yapacağız," dedi.

Orville'in ne söylediğini duyamadım. *Jane Eyre*'i elimde sımsıkı tutuyor, bilinçsizce sayfaları çeviriyordum. Mürekkebin bir kısmı akmış ama babamın notlarının büyük bir kısmı zarar görmeden kalmıştı.

Orville bir süre sonra geri döndü. Kitabı hızla kapattım.

"Otursana, *baba*," dedim.

Hemen yanımdaki sandalyeye yürüdü, sonra fikrini değiştirip biraz uzaklaşarak aramızda bir sandalye boşluk bıraktı. Masanın üstündeki gazeteyi alıp sallayarak açtı.

"Buna gerçekten hiç gerek yoktu," dedim. "Meslek tanımınızda bu yok."

"Hatırlatmana gerek de yok," dedi. "Bu saatte dışarıda ne işin vardı, Tanrı aşkına?"

"Ben de size aynısını soracaktım."

"Bitirmem gereken işler vardı."

"Ben de yürüyüşe çıkmıştım."

"Fırtınada mı?"

"Zor bir akşam geçirdim."

Bana baktı. Yüzü tek başına çok da yakışıklı değildi, olmadık yerlerde kıvrımlar vardı, kaşları da haddinden fazla kalındı. Ama dikkatli, okunması güç ve kusursuz bakışları etkileyiciydi.

Yüzümü çevirdim. Bileğimi oynatmadığımda acı, hararetini kaybeden bir protesto yürüyüşü gibi diniyordu. Başımı kaldırıp Orville'in gözlerinin hâlâ üstümde olduğunu görünce şaşırdım.

"Samantha," dedi. "Başın dertte mi?"

Anlamamış gibi yaptım. "Efendim?"

Ağzını açtı, sonra tekrar kapattı. Gazetesine döndü. "Boş ver."

Yüzümü çevirmedim. "Size kişisel bir soru sorabilir miyim, efendim?"

"Hayır."

"Hayaletlere inanır mısınız?"

"Hayır."

"Ben de inanmam."

Uzun bir sessizlik... "Hayalet mi gördün, Samantha?"

"Sorun da bu ya. Hayır."

Durdu. "Hayalet görmek *istiyorsun*."

"Evet, belki. Öyle olsa her şey çok daha kolay olmaz mıydı? En azından elle tutulur bir sorunum olurdu."

"Hayalet elle tutulur mu?"

"Hiçliğe kıyasla öyle."

"Bana ne anlatmaya çalışıyorsun? Boş ver, cevap verme," dedi. "Sana yardım edemem."

"Sizden yardım istemedim."

"Harika."

"Hazır lafı açılmışken, bana yardım eder misiniz?"

En iyi, en acıklı bakışımla onu yenmeye çalıştım ama yüzünde tek bir duygu emaresi bile yoktu.

"Lütfen bana öyle bakmayın," dedim.

"Nasıl bakıyorum?"

"Böyle durumlarda katlanamadığım bir şey varsa, o da umursamazlıktır."

Gazetesine döndü. "Her neyse."

Bekleme odasında bir melodi yankılanmaya başladı. "Somewhere Over The Rainbow."[1] Söyleyen, farklı bir yorum getirmiş, yavaşlatarak *Titanic*'in şarkısına benzetmişti. Bunu inanılmaz derecede iç karartıcı bulmuştum. Sonunda *Jane Eyre*'i alıp Orville'in kucağına attım. Sanki üzerine ıslak bir bebek bezi atmıştım. Gazetesini bırakıp kitaba baktı.

"Evet?" dedi.

"Bir bakabilir misiniz, lütfen?"

Kitabı eline alıp, su içinde kalmış ilk sayfaları gözden geçirdi. "Bu kenar notlarını kim yazdı?"

"Babam."

Babamın lafı geçince Orville'in ilgisi artmış gibiydi. "Aklı yerinde miydi?"

"Asıl soru da bu işte, değil mi?"

"'Güller kırmızı, menekşeler mavi, ben bir şey görüyorum, sen göremiyorsun,'" diye okudu. "Ne demek istiyor?"

"Siz söyleyin."

"Bu notu sana mı bırakmıştı."

"Bilemiyorum."

"Ama baban bu kitabı sana bıraktı, öyle değil mi?"

"Kimin bıraktığından emin değilim. Bunu bugün odamda buldum."

"Anlamıyorum."

"Ben de."

Orville'in yüzünde kafa karışıklığı ve şaşkınlık arasında bir ifade vardı. Bana bir soru soracağını düşündüm, ama ağzını açtıktan sonra sessizce kapattı. Ardından kitabı bana geri verdi.

---

[1] *İng.* Gökkuşağının Üzerinde Bir Yer. Müziği Harold Arlen, sözleri E. Y. Harburg tarafından 1939 yılı yapımı *Oz Büyücüsü* filmi için yazılan şarkı. (Ed. N.)

"Bahse girerim, senin yaşındaki birçok kadın gibi senin de küçükken en sevdiğin roman *Jane Eyre*'di."

"Alakası yok," dedim.

"Öyle mi? Kadınların *Jane Eyre*'i çok sevdiğini sanırdım."

"Ana karakteri sevmiyorum."

"Kimi?" dedi. "Grace'i mi?"

Gözlerimi kırptım. "Grace kim?"

"Grace Poole."

"Hizmetçi o, ana karakter değil," dedim.

"Görüyorum ki kitabı dikkatlice okumamışsın."

Cevap vermek için ağzımı açtım ama koridordan yaklaşan topuklu ayakkabıların keskin sesi lafımı böldü. Kısa ve bodur biri oturma alanına girdi. Orta yaşlı bir kadındı ve bir zamanlar güzel olduğu belliydi. Şimdiyse geniş, kocaman bir beli vardı. Yeşilli grili denizci ceketi ve tüylü şapkasıyla benekli bir mantara benziyordu. Orville kendi kendine bir şeyler mırıldandı. Kadın paytak paytak yanımıza yürüdü. Onu tanıyordum, katıldığım ilk akşam yemeğinde öğretim üyelerinin başını çeken kadındı.

"Dr. Flannery," dedi Orville ayağa kalkmadan.

Topuklu ayyakabıların döşemelere çarparken çıkardığı takırtılar, steril duvarların arasında yankılanıyordu. Kadın merhaba demedi, sadece bir Orville'e, bir bana bakıp durdu. Allığı, yanaklarına ruj sürmüş gibi duruyordu.

"Öğrenci mi?" dedi tek kaşını kaldırarak. Yüzündeki çizgiler aynı anda yukarı kalktı.

"Teyzeniz nasıl?" diye sordu Orville.

"Morfin işe yarıyor." Bana döndü. "İsminiz nedir?" Yüzünde dişlerini hiç ortaya çıkarmayan, nazik, küçük bir gülücük belirdi. "Bana isminizi söyleyin, lütfen."

"Samantha." Ayağa kalkıp elini sıkamazdım, ben de çocuksu bir hareketle hafifçe el salladım.

"Evet, Bayan Whipple," dedi. "Hakkınızda pek çok şey duydum. Bayan Whipple hakkında pek çok şey duyduk, değil mi James?"

Orville ona sessizce baktı. Parmaklarının arasına aldığı bir kalemi yavaşça bir cop ya da şiş gibi çeviriyordu.

"Bayan Whipple bileğini burktu da," dedi Orville.

Flannery'nin çıkardığı ses "ayy" mı, yoksa "hayy" mıydı emin olamadım. Yine bana baktı, başını yana eğmişti, şefkatten miydi? Hayır, sanmıyordum. Acaba *Old College Disiplin Kuralları Kitabı*'nı yanında mı taşıyordu? Birazdan kitabı cebinden çıkardığı gibi suratıma yapıştıracak olabilir miydi? Ne de olsa neredeyse bir saattir bir profesörle beraberdim. Bir yerlerde, birileri beni ayıplıyor olmalıydı.

"Ne yapıyordunuz?" diye sordu bana. Sesinde sanki beni pijama partisine davet ediyormuş gibi tuhaf bir tını vardı. "Edepsizce bir şey değildi herhâlde?"

"Düştüm," dedim.

"Nerede?"

"Yeter," diye araya girdi Orville. "Kız yorgun, Ellery."

"Ellery" ona değil, bana bakıyordu. Gerçekten hoş bir yüzü vardı, küçük bir kızınki gibi aydınlıktı. "Neredeydin, tatlım?"

"Halford Kuyusu'nun oralardaydım," dedim. "Sanırım."

Flannery bakışlarını tekrar Orville'e çevrdi. Orville kalemini elinden bıraktı. Bir ona, bir ötekine baktım. İşte, ortada yine anlamadığım bir şeyler dönüyordu.

"Ders saatlerinden sonra oraya gitmenin *kesinlikle* yasak olduğunu biliyor olmalısın," dedi Flannery.

"Ellery," dedi Orville uyarır gibi. "Düştü."

Yüzümün kızardığını hissettim. Flannery gülümsedi, bu defa dişlerini de göstermişti. Dikenli teller gibi yamuk yumuklardı. Gülerken onları gizlediğine şaşmamak gerekirdi. Yüzü artık o kadar güzel değildi.

"Halford Kuyusu'nun adının nereden geldiğini biliyor musun, Samantha?" diye sordu.

Birden Orville ayağa kalktı; o kadar ani olmuştu ki Flannery de ben de şaşırdık. Flannery sendelediğini gizlemeye çalıştı.

"Bu kadar yeter," dedi Orville.

Flannery, başını kaldırıp tekrar Orville'e bakarken kendine fazlasıyla güveniyordu. Bu, onu yeniden güzelleştirmişti. Sanki bir devi öldürmesi gereken bir cüceydi ama nasıl yapacağını tam olarak bilmiyordu.

Gitmeden önce bana dönüp sadece, "Bilek burkulması çok fenadır," dedi. Koridordan kapıya gidene kadar ayakkabılarının hafif tıkırtısını dinledim. Yalnız kalınca Orville yine yerine oturup, âdeta burnundan solumaya başladı.

"Efendim?" diyerek konuşmaya çalıştım.

Ancak o sadece önüne bakıyordu. Biri elinde kâğıtlarla yanımıza geldi. Doktor beni görecekti.

Yedinci Bölüm

13 Aralık gününün öğleden sonrasında koltuk değneklerimi alıp -bileğim fena incinmişti- Ashmolean Müzesi yoluna düştüm. Sör John Booker *Erken Dönem Kadın Yazarlar* sergisinin resmi açılışında konuşma yapmak üzere davet edilmişti. Anlaşılan bu turnesinin on dördüncü durağıydı. Katılmamın tek sebebi artık nihayet onunla tanışmanın vaktinin geldiğine karar vermiş olmamdı.

Lobi hıncahınç doluydu, parlak bir afişin üzerinde *Erken Dönem Kadın Yazarlar Galası* yazıyordu. Sinir bozucu derecede normal görünen insan sürüleri, Yunan heykelleri ve Roma kalıntıları arasında kafaları karışmış hâlde dolanıyorlardı. Hayal kırıklığına uğramıştım. Hippi kılıklı, ellerinde pug cinsi köpekler tutan yaşlı kadınlar bulmayı bekliyordum. Çünkü başka insanların benden de fena hâlde Brontëler'e takıntılı olduğunu gördüğümde rahatlıyordum. Ancak buradaki diğer herkes çıldırtıcı derecede sıradandı. Brontëler yalnızca cumartesileri öğleden sonra ilgilendikleri bir şeydi, iskambil oynamak gibi... Bunlar, batmakta olan şehrimde gezen turistlerdi sadece.

Bugünkü ismimin Elvira Erstwood olmasına karar verdim. Whipple ismi buradaki insanların sorularını üstüme çekebilirdi. Kapıdaki kadın bana inandı ve üstünde sahne ismimin yazdığı yaka kartımı uzattı. Sahte isim sanatı babamdan öğrendiğim bir şeydi; o da herhâlde Brontëler'den öğrenmişti. Alışverişe giderken kullandığı takma adı, Snodgrass D. Diddleworm'du. Otuz üç yaşında, doğu Kansas'lı bir kişisel alışveriş uzmanıydı. Spor salonunda ise Echo Woodraine'i kullanıyordu. Litvanya'da büyümüş utangaç bir şairdi ve teniste rakiplerine aman vermezdi. Başka ne olacağını bulamadığı zamanlarda da Baba ismini kullanırdı.

Hemen açık büfeye doğru ilerledim, iki müstehcen heykelin bedenlerinden ayrılmış mermer başlarının arasındaydı. Old College'ın öğretim üyelerinden bazılarını tanımıştım. Güzel Ofisli Adam buradaydı, Kübist Earl de öyle. Şu anda bir eliyle acil durum papyonunu düzeltirken, diğer eliyle olmamış bir çilek yiyordu. Orville de buradaydı, onu hemen fark etmiştim. Siyah bir takım elbise giymişti; şeftali rengi çorapları olan, gri kısa elbiseli bir kadınla konuşuyordu. Kadının yüzündeki arzulu ifadeden rahatsız olmuştum. Sokağındaki manava kadar, Orville'in bugüne kadar tanıdığı tüm kadınlara gıcık olmaya başlamıştım. İkisini izlerken, benimle olsaydı nasıl olurdu diye düşünmeden edemedim. Belki siyah beyaz bir filmden fırlamış bir kokteyl sahnesinde, ellerinde uzun ağızlıklı sigaralar tutan kadınlara Orville'in ne kadar iyi briç oynadığını anlatırdım.

"Çok uzakta duruyorsunuz," dedi biri arkamdan. Uzun boylu, kır saçlı ve diktatör bıyıklı bir adamdı. Nefesi fevkalade kötü kokuyordu.

Etrafıma bakıp, "Nereden uzakta?" diye sordum.

"Ben Jerome." Elini uzattı, ben de sıktım. Cildi nemliydi.

"Ben Elvira."

"Hayır, siz Samantha Whipple'sınız."

Cevap vermedim.

"Sizi gazetelerden tanıdım," diye açıkladı. "Gelip gelmeyeceğinizi merak ediyordum. Sör John'un kitabı hakkındaki düşüncelerinizi duymayı heyecanla bekliyoruz." Arka taraftaki bir masayı işaret etti. Küçük yılan gözleri gibi ışıldayan, üst üste dizilmiş, ciltli kitapları gördüm.

Boğazımı temizledim. "Sizi buraya getiren nedir?"

Omuz silkti. "Kadınlar."

"Charlotte mı, Emily mi, Anne mi?"

"Hayır, ince kumrallar, sizin gibi."

Gülümsemiyordu. İçkisinden bir yudum aldı. Ben cevap veremeden açıklamaya başladı. "Sorbonne'da çalışıyorum. Bu akşam saat dörtte, üst katta Eliza Haywood üzerine bir konuşma yapacağım. Ayrıca keman çalıyorum ve kendimi yoğun duygularla ifade edebiliyorum. Bu akşam bir şeyler içmek istemez miydiniz?"

Arkamdan bir ses geldi. "Merhaba, Jerome."

Arkama baktım; Orville'di. Bir elini cebine atmıştı, diğerinde de bir maden suyu şişesi tutuyordu. İçeri girdiğimi gördüğünü bile fark etmemiştim. Diktatörle profesörüm el sıkıştılar.

"Samantha, bu Oren Smith," dedi Orville.

Suratımı astım. "Oren Smith."

"*Paris Examiner* gazetesinde yazıyor," diye açıkladı Orville.

Ha, şu Oren Smith...

"Bütün e-postalarınızı sildiğim için özür dilerim," dedim.

"Daha sonra buluşalım mı?" diye sordu.

Cevap veremedim ama neyse ki Orville beni sağ koltuk değneğimden tutarak, ikinci açık büfe masasına kadar götürdü. Biri, bir tepsi dolusu krakerin üzerine su dökmüştü, krakerler şişmiş süngerlere benziyordu.

"Rica ederim," dedi Orville.

"Niçin?" diye sordum. "Hayvani tutkularla dolu gecemi mahvettiniz."

"Yağlı çörek alsana."

"Çin mantısı o."

Tabaktan bir tane alıp bana doğru uzattı ve elinden alana kadar bekledi.

"Onu nereden tanıyordunuz?"

"Bir keresinde Paris'te yaptığım bir konuşmada tanışmıştık."

Ona benim de Paris'e gideceğimi söyledim. "Yakında" demek istesem de yanlışlıkla "bir gün" demiştim. Aramızda derin, dipsiz bir sessizlik oluştu. Daha iyi bir konu başlığı bulmaya çalıştım. Hayatımız film olsaydı tüm bunlar çok daha kolay olurdu. Uzun sessizlikler kurgu aşamasında kesilirdi. Orville'le birbirimize başka bir şey söylemedik. Onu takip ederek oturma alanındaki sandalyelerin üçüncü sırasına gittim. Sandalyeler beyaz, plastik ve titrekti.

Seçeneklerimiz kısıtlıydı; Noel Baba olma potansiyeline fazlasıyla sahip, pamuk sakallı adamın yanına ya da dağ yürüyüşü botlarını yeni çıkarmış, ayak parmaklarını döşemeli zeminin üzerinde serinleten kadının yanına oturacaktık.

"Hangisi?" diye sordum Orville'e, bir adama, bir de kadına işaret ederek.

Orada olduğumu yeni fark etmiş gibi bana döndü. "Beraber mi oturacağız?"

Yüzüm kızardı. Belki de hastaneden sonra aramızda bir bağ oluştuğunu düşünmem bir hataydı. Köpek şovuna çıkarılmış bir fino gibi çaresizce etrafıma baktım.

Orville iç çekerek, "Pekâlâ, otur bakalım," dedi.

Üstünden buram buram köri kokusu yayılan Noel Baba'nın yanına oturmayı tercih etmişti. Koltuk değneklerimi yere yatırmamda yardımcı oldu. Sandalyelerin her birinin altında Sör John'un bir kitabının olduğunu fark ettim. Kendi sandalyemin altında duranı alıp yüksek sesle ciyakladım. Orville şaşkınlık içinde bana döndü.

"Benimle dalga mı geçiyor?" dedim.

"Anlamadım?"

Kitabın ismini gösterdim. *Büyük Brontë Mirası*.

"Okudunuz mu bunu?" diye sordum.

"Hayır."

"Büyük Brontë Mirası hakkında."

"Onu anladım."

"Tanrım," dedim. "Büyük Brontë Mirası'ndan nefret ediyorum."

"Nefret etmediğin bir şey var mı senin?"

"Bu adamı tanıyor musunuz? Sör John Booker'ı yani."

"Akademik camia oldukça küçük," dedi.

Kitabı açınca karşımda bir dizi yorum buldum. *New York Times* kitabı, "Nadir bulunan kaynaklarla dolu *Büyük Brontë Mirası*, kayda değer bir başarı," diye yağlayıp ballıyordu. Muhtemelen önemli bir başka kişi de kitap için "buram buram

cesaret kokuyor" ve "oldukça insani" diyor, "neşe verici parçalar" içerdiğini söylüyordu.

Burnumdan soluyarak kitabın sayfalarını karıştırdım. Korktuğum gibi ailemle ilgili bir deneme değildi. Hatta pek yazı bile yoktu. Görünüşe bakılırsa karşımda bir resimli kitap duruyordu. Sör John, Brontëlerin her şeyinin bir kataloğunu çıkarmış, hepsi için birer fotoğraf, bir de kısa başlık koymuştu. Üçüncü sayfada Emily'nin bir suluboya tablosu, yüz üçüncü sayfada Anne'in ilk kafiyeli kuplesi vardı. Analiz ya da açıklama yoktu. Sayfalar sonsuz bir fotoğraf denizi hâlinde devam ediyordu:

"Nergis"
Anne Brontë'nin on altı yaşındayken yazdığı bir şiir.
1892 yılında Floss ailesi tarafından bağışlanmıştır.

Kırmızımsı Defter
1842 yılında Emily Brontë tarafından kullanılmıştır.
Bilinmeyen Bağışçı

"Buram buram cesaret kokan" bir şey göremiyordum. Kitap kapsamlı, dikkatli ve kronolojikti ama sıkıcıydı. Biraz rahatlama, bir tutam da zafer hissettim. Kitap da konusu kadar ölüydü. Sayfaları çevirmeye devam ettim ve birden boş bir sayfaya geldim. Suratımı astım. Fotoğraf yerine büyük, boş, beyaz bir alan vardı. Üstünde bir şeyler yazıyordu:

Eğrelti Otu Eskizi
1840 yılında Anne Brontë tarafından Thorp Green'de çizilmiştir.
KAYIP

Ve sonra...

Whipple Ailesi'nin elinde bulunduğu düşünülüyor.

Sessiz, kesik kesik bir hırıltı çıkardım. İftira? Karalama? Dava? Başımı kitaptan kaldırıp, bir an herkesin beni izlediğini düşünerek sağıma soluma baktım. Fakat ziyaretçiler olmaları gerektiği gibi, her şeyden habersiz hâlde oturmaya devam ediyorlardı. Başımı indirip diğer sayfalara baktım. Arka arkaya, fare yavrusu gibi çoğalan boş kutular görüyordum:

Günlük Elbise
1842'nin Eylül ayında Anne Brontë tarafından
Thorp Green'de giyilmiştir.
KAYIP
Whipple Ailesi'nin elinde bulunduğu düşünülüyor.

Yanaklarım yanıyordu. Kayıp eşyaların ve eserlerin her biri bizimle ilişkilendirilmişti. Bu nasıl bir kindi böyle? Öfkeyle, sayfaları birbiri ardına çevirmeye devam ettim. Hepsi yalandı. "Eğreltiotu eskizi" her ne kadar merak uyandırsa da benim ailemin elinde değildi. "Kuşlarla süslü bir kupamız" ya da "yüzük takan kadın tablomuz" da yoktu. Sör John, *Büyük Brontë Mirası*'nı değil, *Büyük Brontë Yalanı*'nı basmıştı.

Nefes alıp vermek güçleşmeye başlamıştı. Öfkeliysem bunun sebebi, hissettiğim dehşet duygusunu öfkemin ardına saklayabiliyor olmamdı. Anlayamadığım bir sebepten dolayı hiç tanımadığım ve üstelik benden çok daha güçlü birinin saldırısına uğruyordum. Aşırı ısınmış yüzümü ve bir kurbağanınkiler gibi açılmış gözlerimi görür de yardımıma koşar diye umutla Orville'e baktım. Ancak tırnağının altında kalmış bir

şeyi inceliyordu ve oralı bile olmadı. Kitabı tekrar yere bıraktım ve tekmeleyerek sandalyemden uzaklaştırmaya çalıştım. Herhâlde kendimi hiç bu kadar yalnız hissetmemiştim.

Bir süre sonra süs köpeği tipli, saçını zor kullanarak sarartmış bir kadın önümüzdeki geçici sahneye çıktı. Yanakları elma kabuğu gibi gergin ve parlaktı. Sör John'u methiyeler düzerek tanıttı. Cambridge'e, Oxford'a, sonra da tekrar Cambridge'e gittiğini bilmiyordum, Aydınlanma Çağı üzerine toplam yedi tane kitap yazdığını da, bilmeme gerek de yoktu. Aralarında "edebiyat teorisine yaptığı önemli katkıların" da bulunduğu eserleri için şövalye ilan edilmişti. Kulağa aynı ölçüde ciddi ve önemli gelen başka birçok ödül daha almıştı. Dinledikçe umutsuzluğum artıyordu. Böylesi bir adama karşı gelemezdim. Zeki insanlara verilen en büyük ödül, yeni kurallar icat etme ve en küçük görüş ayrılığını dahi aptallığa eşit koşma izniydi. Sahnedeki kadın öyle çok ödül saydı ki hepsinin bir dizi krep gibi üst üste dizildiğini hayal ettim. Kimse Sör John'un yerini dolduramazdı, Sör John'un kendisi bile.

Süs köpeği sonunda konuşmasını bitirdi ve sahneyi Sör John aldı. Neredeyse içgüdüsel bir tavırla kollarımı bağladım. İşte, babamın deyimiyle "Eşek Herifin Teki" tam karşımdaydı. Babamın alçak sesle küfür ederken kızarttığı pastırmanın kokusunu neredeyse alabiliyordum. Sör John hiç hayal ettiğim gibi değildi. Neron'a benzeyen, tıknaz, sarışın bir adam bekliyordum. Aksine karşımdaki adam ince, yaşlı ve uzun boyluydu; şaşırtıcı biçimde de yakışıklıydı. Çiğnenmiş kar renginde uzun saçları vardı. Saçlarının büyük bir kısmını

tokayla toplamıştı, serbest kalan kısımsa arkasından bir kunduz kuyruğu gibi sarkıyordu.

Kürsüye ağır adımlarla yürüdü. Hiç boyu bu denli uzun yaşlı bir adam görmemiştim. Sandalyeme gömüldüm. Gençken çok çekici olduğu belliydi. Umduğum gibi komik görünüşlü ya da insan ilişkilerinde beceriksiz biri de değildi.

Orville'e dönüp, "Onu nereden tanıyordunuz?" diye sordum.

"Çok ünlü biri."

"Ne kadar ünlü?"

"Artık sessiz olalım."

Çenemi kapattım. Sör John kopan alkış tufanına rağmen mutlu değilmiş gibiydi. Hatta garip bir biçimde rahatsız görünüyordu. Zekâsı bir tek kendini etkilemiyor olmalıydı.

"Sözleriniz için teşekkür ederim," dedi. "Burada olmak büyük bir zevk."

Oysa sesinden zevk aldığı hiç anlaşılmıyordu. Tutuk bir aksanı vardı ve ergenlik çağının bir noktasında çene kemikleri çimentoyla birbirine yapıştırılmış gibi konuşuyordu. Acaba dişleri birbirine mi kenetliydi? Mikrofonu kendi boyuna göre ayarlamasını izledik. Başaramayınca mikrofunu, mikrofon sehpasından çekerek çıkardı. Hoparlörler gürültüyle ciyakladı.

"Bu akşam," diye başladı, "Sizlerle bu kitabın ortaya çıkışı, yazın eleştirisi ve yazarın amacı hakkındaki ilişkiden konuşmak istiyorum."

Yine ona doğru uzanarak Orville'in omzunu dürttüm. "Efendim?" diye fısıldadım.

"Artık sessiz olalım," diye tekrarladı.

"Yazın eleştirisi ne demek?"

"Bilmiyor musun?"

"Bir yazı üzerinden insanlara hakaret etmek mi?"

Herhâlde anlamı bu değildi; yanılmıştım. Çünkü Orville yorumumu duymazlıktan gelip dikkatini yeniden sahneye verdi. Yaşlı Booker'da bana tanıdık gelen, ne olduğunu çıkaramadığım bir şey vardı. Belki de tanıdığım birinin hayaleti, yüzünün çizgileri ardında gizleniyordu. Belki de babam aslında bizi bir zamanlar tanıştırmıştı.

"Çoğunuzun da bildiği gibi yazarın amacının ne olduğu sorusu, onlarca yıldır akademik tartışmaların merkezine oturmuştur," dedi Sör John bıkkınlıkla ve tane tane. "Bazıları bir yazıya getirdiğimiz yorumun, yazarın yaşamı hakkında bilgiler, tarihi durumlar, hatta yazarın kendi eserini değerlendirirken, belirli bir bakış açısını desteklemek amacıyla yazmış olabileceği bazı sözler gibi dış unsurlardan etkilenmemesi gerektiğini öne sürebilir. Bu kişiler yazarın amacının yalnızca önemsiz değil, konuyla alakasız da olduğunu, edebi eleştiri için değer taşıyan ipuçlarının yalnızca sayfaya basılmış kelimeler olduğunu iddia ederler."

Sözlerinin etkisini artırmak için doğru bir zamanlamayla ara verdi.

"Bu kişiler," diye devam etti, "yanılıyorlar. Öyle yanılıyorlar ki, şunu da söyleyebilirim: Bu felsefeye sarılmak mantıktan feragat edip vahşi, ilkel bir zamana geri gitmektir."

Etrafımdaki dinleyicilerin oturdukları yerde hareketlendiklerini duyabiliyordum. Birkaç kişi heyecanla fısıldaşıyordu, sanki Sör John Booker az önce dünyanın dört bir yanında süregelen zulmün sonunu nasıl getireceğini açıklamıştı. Bir açıklama bekleyen gözlerle Orville'e döndüm, ama nedense

öfkesinden patlayacak gibi görünüyordu. Daha önce hiç duygularını bu kadar belli ettiğini görmemiştim, ama işte, şimdi belli ediyordu. Sör John'u bir edebiyat teröristini izler gibi izliyordu. Anlamıyordum; Orville hakarete mi uğramıştı? Herhâlde yazınsal eleştiriye pek alışık değildim.

"Kurmaca bir eseri okurken," dedi Sör John, "yazarın vermeye çalıştığı mesajı elimizden gelen en iyi şekilde çıkaracağımıza dair gizli bir anlaşmaya imza atarız. 'Yazar artık yaşamıyorsa, yazarın ne iletmeye çalıştığını anladığımızdan nasıl emin olabiliriz?' diye sorabilirsiniz. Yapılacak en mantıklı şey, yazarın eserinin ilk versiyonlarına bakmaktır. Taslaklar arasında sürekli silinip baştan yazılan bir şey bulabilirsek, yazarın esere gizlediği mesajı ararken nerede hata yaptığımızı görebiliriz. Brontëlerin yazıları üzerine yürüttüğüm çalışmalarımda, romanlarının birinci, ikinci ve üçüncü taslaklarında üstü tamamen çizilerek okunmaz hâle getirilmiş büyük bölümlerden anlaşıldığı üzere, kendi kendilerini sansürlediklerine dair büyük ölçüde kanıt buldum. Bundan ne çıkarabiliriz? Romanların gerçek amaçlarının, yazarlar tarafından gizlenen bir şey olduğunu düşünebilir miyiz?"

Bir süreliğine, sözlerini vurgulamak için bıraktığından emin olduğum bir sessizlik baloncuğuna girdik. Herhâlde bu, hayatını bir sınıfın önünde geçirmiş olmasının sonucuydu. Sör John doğrudan seyircilere bakıyordu; hatta nedense tam olarak bana bakıyormuş gibiydi.

"Bir yazarın asıl amacını öğrenebilmek için benim de yıllarca uyguladığım bir diğer yöntem, yazıların ilk taslaklarının ya da yazarın yazdığı diğer her şeyin de ötesine geçerek yazarın

günlük yaşantısının en sıradan kısımlarına biçim veren detayları incelemektir. Giysiler. Tablolar. Evet, hatta tabak çanak. *Jane*'i Charlotte'tan, *Agnes*'ı Anne'den, *Cathy*'yi Emily'den nasıl ayıramıyorsak, Brontëler'i de kırlardaki hayatlarından ayıramayız. Yazılarında bulduğumuz sansürü yayımlanmamış, plansız 'karalamalarında', eskizlerinde ve bazı mektuplarında bulamayız. Romanlarından neleri çıkarmışlardı? Sansürledikleri şeyleri eski eşyalarını dikkatle inceleyerek bulmak mümkün mü?"

"Karalama" kelimesi İngiliz aksanıyla söylenince muhteşem oluyordu ama bunu benden başka kimse fark etmemiş gibiydi. Bu defa benim kuruntum değildi. Sör John, kısa süre de olsa bana bakmıştı. Gerildim.

"Önünüzde duran kitabımda gördükleriniz yalnızca bir dizi eşya değil," dedi. "Kitapta en gizemli yazarlarımızdan üçünün, en şifreli romanlarının içine saklamış oldukları zenginliğin anahtarını veren gerçek birer portresini bulacaksınız. Teşekkürler, iyi akşamlar."

Bu son sözlerinden sonra notlarını toplayıp sahneden uzaklaştı. Üç dakika bile sürmeyen konuşması bitmişti. Sırık gibi, yaşlı vücudu sahneden ayrılırken, dinleyiciler Sör John'u kuvvetli bir alkışla şımarttılar. Mutlu ya da gururlu görünmüyordu, yüzünde bir Bizans portresinin amansız umursamazlığı vardı. Bir şey saklıyor olabileceğini düşündüm.

En azından Sör John'la babam arasındaki anlaşmazlığın kaynağını ya da kaynaklarından birini bulduğuma inanıyordum. Babam büyük ölçüde "yanılanların", yani yazının kutsallığına inanan ve bir romanı yalnızca sayfadaki kelimelerle

yargılayan insanların içindeydi. Tabii, babam bu teoriyi biraz değiştirmişti. Ona göre kitaplar yaşayan, nefes alan şeylerdi. Bir kitap yazarının zihninden çıktıktan sonra, kendi hayatına başlar ve okuyucuyla yazar arasındaki tek bağ olma niteliğini taşırdı. Dikkatli okursanız kitap size, bazen içindeki karakterler, bazen de kendi yazarı hakkında türlü sırlar açıklayabilirdi. Sör John, yazıları hakkında ipuçları bulabilmek için Brontëlerin hayatlarını araştırırken, babamsa onları Brontëler hakkındaki gerçeklere ulaşmak için kullanıyordu.

Orville'e bir şey söylemek amacıyla döndüm ama kendimi tuttum. Elmacık kemikleri bembeyaz olmuştu ve çenesi hafifçe seğiriyordu. Durmadan gömleğinin kollarını düzeltiyordu.

"Öfkeli görünüyorsunuz," dedim.

"Konuşma saçmalıktan ibaretti," dedi Orville.

"Konuşmak ister misiniz?"

"Hayır." Kıpkırmızı olmuş yüzüyle bana döndü. "Brontëler'den en az senin kadar nefret ediyor olabileceğimi hiç düşündün mü?"

Kaşlarım şaşkınlıkla havaya kalktı. Hayır, bu düşünce aklımdan hiç geçmemişti. Sesimi çıkarmadan tekrar yerime oturdum. Orville gözlerini Sör John'un az önce boş bıraktığı kürsüye çevirdi; dudakları sert, ince bir çizgi hâline gelmişti. Sonra da tek bir kelime etmeden kalkıp gitti.

İmza etkinliği ve kutlama bittikten sonra ona yaklaştığımda Sör John, Adonis'in yarı çıplak heykelinin yanında duruyordu.

Etrafındaki kalabalık azalıp dağılana kadar beklemiştim. Bir kolu hareketsiz biçimde vücudundan sarkıyor, diğeri kan sızdıran bir yarayı kapatmaya çalışır gibi dirseğini tutuyordu. Yanakları batık savaş gemilerine benziyordu. İfadesinde hiç tutku yoktu; yalnızca sakin, derli toplu bir öfke vardı.

Koltuk değneklerim yüzünden, aramızdaki olası bir mücadeleye bir sıfır geride başlıyordum. Topallaya topallaya yanına vardığımda nefes nefese kalmıştım. Kim olduğumu gayet iyi biliyor gibiydi. Belki de koltuk değneklerimi gördüğü anda babamın kızı olduğumu anlamıştı ve ben de iki insan arasındaki o büyük mesafeyi mümkün olan en zor yolla aşmaya çalışıyordum.

Kendimi tanıttım. "Samantha Whipple."

Koyu renkli gözlerini yüzüme dikti. Yüzündeki nezaketsiz, net ifadeyi bir yerden tanıyordum, ama nereden?

"Babanıza benziyorsunuz," dedi umursamaz bir tavırla. "Sizin de gözleriniz kanlı."

Yakından bakınca, Sör John'un alnında yıllarca kaşlarını çatmaktan dolayı oluşmuş kırılgan çizgileri görebiliyordum. Bekledim, o da bekledi. Herhâlde ikimiz de babamın hayaletinin aramızda vücut bulmasını bekliyorduk.

"Nasılsınız?" dedim.

"Dışarı çıkalım."

Akşam oluyordu, gökyüzünün her yanı eşit bir beyazlıktaydı. Sör John arkasında öğrencilerin sıra olup onu takip etmesine alışık birinin rahatlığıyla yürüyordu. Vücudu güçsüzdü ve yakından çok daha yaşlı görünüyordu. Ashmolean'ın merdivenine ulaştığımızda durdu, döndü ve bana baktı. Birinden Orville'den korktuğum kadar korkacağımı hiç düşünmezdim;

ama işte, karşımda ondan daha da keskin zekâya sahip bir adam duruyordu. Daha keskindi, çünkü onun iç dünyasını henüz tüm boyutlarıyla bilmiyordum. Yaklaşmakta olan tüm belirsiz şeyler gibi korkunçtu.

Babam, Sör John'un ana kusurlarının arasında, okumayı ve düşünmeyi bilmemenin geldiğini söylerdi. Ona göre tanıdığı insanlar arasında en az hayal gücüne sahip olan Sör John'du. Acaba babam yanılmış olabilir miydi? Çünkü bu adam daha çok saygı gören bir öğretim üyesiydi. Babam arada bir "akademik" makaleler yazmış olsa da üniversiteye gitmeye zahmet etmemiş, zamanının büyük kısmını çalışma odası dediği harabede kitap okuyup kurmaca yazılar yazarak geçirmiş bir adamdı. Bu sırada Sör John ise kariyerini akademik diplomalarla tamamlamış, arkasında dünyanın en köklü ve saygın kurumlarının desteğiyle düzgün ifade edilmiş teoriler geliştirmişti.

Sör John bana döndü. "Yıllar boyu sizinle iletişime geçmeye çalıştım."

"Biliyorum."

"Cevap vermediniz."

"Biliyorum."

Nefes alışlarım hızlandı. Ona kabalığımın nispet yapmak istememden değil, büyük ölçüde durumun rahatsızlığından kaynaklandığını söylemek istedim ama bir türlü konuşamadım. Herhâlde karşısında tartışmaya hazır bir yetişkin bulmayı bekliyordu. Bense gözlerine bile bakamıyordum. Deneyimsizliğin tuhaf bir zar gibi cildime yapıştığının farkındaydım. Suçluluk hissediyor, utanıyor ve burada olmak istemiyordum.

Bana kendinden emin bir bakış attı. "Patrick Brontë'nin kim olduğunu biliyor musunuz, Bayan Whipple?"

Bu soruyu beklemiyordum. "Tabii," dedim.

Patrick Brontë, Brontë Kardeşler'in babasıydı. Halktan o denli az ilgi görürdü ki ki insanlar varlığını bile unuturdu. Tüm çocuklarını gömmüş, dünyaya kazık çakarcasına seksen dört yaşına kadar yaşamıştı. Kimse onu pek düşünmezdi. Yaşlı adamların, geriye sadece onlar kalınca bile görünmez olmayı başarabilmeleri ne acayipti!

"Bileceğinizi düşünmüştüm," dedi Sör John. "Patrick Brontë inzivaya çekilmiş bir yazardı, kendi ününün getirdiği bencillik ve yanılgıların tesirindeydi. Edebiyat konusundaki kendini beğenmişliği, sarsıcı sıradanlığıyla yüzleşmekten onu alıkoyuyordu."

Yutkundum. "Evet."

"Patrick Brontë çocuklarını evde okuttu, onları hem düzgün bir eğitimden, hem de arkadaşlardan yoksun bıraktı. Brontëler bu yüzden sosyal hayattan dışlandılar. Nihayet tüm çocukları öldüğünde hayata geri dönmelerine yardımcı olan oydu. Çocuklarının hayatları hakkında bir efsane yarattı, Brontë Kardeşler'in ölümsüzlükleri onun eseridir. Onlara ait tüm notları, günlükleri ve kitapları sakladı. Onları ya kilit altında tuttu ya da seçtiği birkaç akrabasına dağıttı. Başka bir deyişle Patrick Brontë bir sır perdesi yaratma ve onu yayma peşindeydi. Size tanıdık geliyor mu?"

Yanaklarım yanmaya başladı. "Böyle bir soruya cevap vermem, efendim."

Sör John'un bakışlarındaki keskinlik yoğunlaştı. Gözleri soğuk, parlak mavi mücevherler gibiydi.

"Belki de Patrick Brontë sadece yalnız bir insandı," deyiverdim.

"Ya da olağanüstü bir iş adamıydı."

"Anlamıyorum."

"Patrick Brontë'nin eşyalarını yıllardır arıyorum," diye açıkladı. "Brontë mirasının bir zamanlar nelerden oluştuğunu bulabilmek için eski mektuplar ve biyografilerden yola çıktım. En son yayımlanan kitabım hâlâ o zamandan kaldığını düşündüğüm mirasın sadece yarısını içeriyor. Brontë eşyalarının büyük bir kısmı, Patrick Brontë'nin ailesinde nesilden nesile aktarılmış. Biliyorsunuz ki bu nesil sonunda babanıza ve şimdi de sanırım, size ulaşıyor. Patrick Brontë halka Brontë mirasının işe yaramaz kısmını bıraktı; kaşıklar, bitkiler ve çiziktirdikleri şeyler. Ailenin içinde gizli tuttuklarıysa en kişisel olduğunu düşündüğü kalıntılardı, yani en değerli olanlar."

"Parasal olarak mı?"

Yanaklarımı yeniden ateş bastı. Parasal diye bir kelime var mıydı? Sör John saatine bakıp hafifçe iç çekti. Öğrencilerin vaktini boşa harcamaması gerekirdi.

"Babanız nasıl tanıştığımızı hiç anlatmış mıydı?" diye sordu sabırsızca. Sesi kesik kesikti ve içinde yaşadığı vücuda uymuyordu.

"Hayır, anlatmadı."

"Yıllar önce hayatımı değiştiren bir keşfe imza attım. O zaman Elizabeth Gaskell üzerine bir araştırma projesi yürütüyordum. Bayan Gaskell'ı tanıyorsunuz, değil mi?"

"Evet."

"Brontëlerin çağdaşı, Charlotte'ın biyografisini yazan kadın."

"Tabii."

"Yaşayan akrabalarını aramaya aylarımı harcamıştım. Araştırmalarım beni Bay Edward Elmes diye birine götürdü, Londralı bir avukattı, Gaskell'ın ikinci göbekten kuzeninin büyük torunuydu. Edward'ı ziyarete gittim. Şöminesinin üzerinde ne asılıydı, tahmin edin."

"Elizabeth Gaskell mı?" diye sordum.

"Orijinal bir Anne Brontë sulu boya tablosu, şöminenin üzerindeydi. Nasıl şaşkınlığa uğradığımı hayal bile edemezsiniz. Brontë resimleri üzerine yıllarca çalışmıştım ve karşımda daha önce hiç görmediğim bir tablo duruyordu. Öylesine boyanmış gibiydi ve henüz bitmemiş, imzalanmamıştı. Anne muhtemelen o tabloyu kimseye göstermek istemiyordu. Edward Elmes'ın da o tablonun kime ait olduğunu ya da değerini bilmediği belliydi. Sersemlemiştim. O zamanlar Brontëler'den kalan her şeyin keşfedilmiş olduğunu düşünüyordum. Babanıza yazıp kendimi tanıttım, ailesiyle ilgili büyük önem taşıyan bir keşif yaptığımı söyledim. Ortalamanın üstünde zekâya sahip iki adamın birlikte dostane biçimde çalışacağını ve bu keşfin hakkını vereceğini düşünmüştüm."

Duraksadı. Sinirlenmeye başlıyordu, üst dudağının seğirmesinden anlayabiliyordum.

"Birkaç hafta sonra babanız İngiltere'ye uçtu," dedi. "Yanıma geldiğinde tablo masamdaydı."

"Yoksa tabloyu adamcağızdan çaldınız mı?"

Sorumu duymazlıktan geldi. "Babanız gelince ona keşfimi sundum. Teorilerimi onunla paylaştım ve fırça darbelerinin neden Anne'e ait olması gerektiğini açıkladım. Babanızın da bana katıldığını düşünüyordum."

Parmaklarını kütürdetti. Bu hareketi bir İngiliz'e hiç yakışmıyordu.

"Ve?" diyerek devam etmesi için teşvik ettim.

"Kısa süre konuştuk, sonra babanız sessizleşti. Tek yaptığı beni dinlemekti. Ayağa kalktı, oturdu, yine ayağa kalktı... Masaya bir yaklaştı, bir uzaklaştı. İçecek bir şey isteyip içmedi. Sonra ofisimden çıktı ve onu bir daha hiç görmedim. Bundan sonraki iletişim taleplerimin hepsini görmezden geldi. Hayatımda hiç babanız kadar kırıcı ve itici biriyle tanışmadım."

"Annem gibi konuştunuz."

"Tabii, sessizliğinin beklentisinin tam tersine yol açacağını fark etmemişti. Buluşmamız beni ailenizin halktan titizlikle sakladığı bir dünya dolusu Brontë mirası olduğuna ikna etti. Günler ve haftalar geçtikçe başka bir şey düşünemez olduğumu fark ettim. Bir ay içinde işten izin alıp yine aramaya koyuldum. Brontëlerin yazdığı her mektubun, arkadaşlarının, akrabalarının, uzak akrabalarının, soylarından gelen insanların izini sürdüm. Mektuplarda sözü geçenleri görünce hayrete düştüm. Anne'e rahmetli annesinin hediye ettiği altın bir broş, Branwell'in kullandığı fildişi bir divit, Charlotte'ın yazdığı ikinci bitmemiş romanın taslağı... Charlotte'ın bitmemiş bir roman daha yazdığını biliyor muydunuz? Sizce o nerede, Samantha?"

"Hiçbir fikrim yok," dedim. "Bu eşyaların size ne kazandıracağını düşündürüyorsunuz, sorabilir miyim? Bir divitten çok fazla bilgi toplayabileceğinizi sanmıyorum."

"Romanları daha derinden anlamayı, elbette."

"Elbette."

Gözleri kısıldı. "Anne'in keşfedilmemiş sulu boya tablosu Brontëlerin başkarakterlerinin neden yazar değil de ressam olduğuna bir nebze açıklık getiriyor. Şövale, Brontëlerin yaratıcılıklarının ilk dışa vurumuydu. Yayımlayamayacakları şeyleri ifade etmelerini mümkün kıldı. Bu tablo, onların kendi hayal güçlerini resmettiklerinde sonuçları gizli tuttuklarını gösteriyordu."

"Tabii."

Serinkanlılıkla gülümsedi. "İlgilenmiyormuş gibi yapıyorsunuz ama günlerce başka bir şey düşünemeyeceğinizi görebiliyorum."

"Hayır."

"Hayır mı?" Bana dudaklarını büken küçük bir çocuğa bakar gibi küçümser bir tavırla baktı.

"Eski divitler ve eskizler babamın umurunda olmazdı," dedim hızlı hızlı nefes alarak. "Babam bu hayatta iki şeyi umursardı; romanlar ve benim onları okumayı öğrenmem. İkiniz farklı şeyler arıyordunuz."

"Görüyorum ki babanızı sandığınız kadar iyi tanımıyorsunuz."

Bam telime basmıştı çünkü bu aslında benim en derin korkularımdan biriydi. Yanaklarım kızarmaya devam ediyordu, Sör John'un da bunu fark ettiğinden emindim. Soğuk, deneyimli bakışları yüzümden ayrılmak bilmiyordu. Küçük penguenin buzun üstünden kayıp, ağzına düşmesini bekleyen deneyimli katil balinaydı o.

"Bence hikâyenizin bazı kısımlarını atladınız," dedim. "Mesela, babama ne dediniz de odanızı terk etti, söylemediniz."

"Babanız kendisini tehdit altında hissetti," diye kestirip attı. "Ailesinin etrafına kurduğu mahremiyet kalkanını delip geçecek güce sahiptim."

"Bu 'kayıp mirasları' ararken gerçekten bir şeyler bulabildiniz mi?"

İşte, gülümsemesi nihayet kaybolmuştu. Boğazını temizledi. "Pek az şey."

"Anlıyorum," dedim. "Bulduklarınız, kitabınızdaki 'pek az şey' mi?"

Sör John'un bakışları alevlendi. "Bilmişlik taslamayın."

"İnsanların bununla ne demek istediğini hiç anlamamışımdır."

Durduğu yerde dikleşti. Bir an cebinden tertemiz bir çift beyaz eldiven çıkarıp suratıma vuracağını düşündüm. "Babanız benimle çalışsaydı, her şeyi bulabilirdik."

"Fakat gerçekte var olmayan şeyleri bulmak zordur."

"Sözlerinize dikkat edin."

Sesimi kestim. Dikkatsiz davrandığımı biliyordum ama Sör John'un haklı çıkmasına izin veremezdim. Kendisini savunamayacak bir ölünün arkasından konuşmak ucuz bir numaraydı. Bir süre sessiz kaldık, bu sırada Sör John dönüp ufka baktı. Başını hafifçe sallıyor, sanki Amerika'da doğan aptalların sayısını bir türlü hesaplayamıyordu. Acaba kendisinin hiç çocuğu var mıydı? Cevap hayır olmalıydı. Babalar asabiliğin ne zaman öfkeden, ne zaman korkudan kaynaklandığını ayırt edebilirdi.

"Gitsem iyi olur," dedim. "Geç oluyor."

Geç olmuyordu.

"Bana güvenmeyi öğrenmelisiniz," dedi boynundaki şalı çekiştirerek. "Akrabalarınız hakkında benim kadar bilgiye sahip bir tek kişi daha yaşamıyor. Sizin için birçok sırrı çözebileceğimi düşünüyorum."

Duraksadım. "Ne demek bu?"

Bana baktı. "Bana söylemek istediğiniz bir şey olmadığından emin misiniz?"

"Hayır."

"Paylaşmak istediğiniz bir derdiniz de mi yok?"

Aklıma bir anda yatak odamdaki *Jane Eyre* geldi. O garip şüphe yine yüzeye çıktı. Bu adam, maalesef, beni babama bağlayan ve yaşayan son bağlantılardan biriydi. Bana bu kitapları bırakan Sör John olabilir miydi? Hayır. Fakat... Orada öylece dururken klasik bir şüpheliyi öylesine andırıyordu ki suçluyu bulduğumdan emindim.

"Merak ettim de... Bunu neden soruyorsunuz?"

Sör John hiçbir şey söylemedi. Bu sessizliği *Agnes Grey* ve *Jane Eyre*'i bana gönderen kişinin o olduğuna daha çok inanmama neden oluyordu. Zihninin içine girip, cevabı orada görmeyi bekler gibi kısık gözlerle ona bakıp bekledim.

"Anlıyorum," dedim.

"Ne anlıyorsunuz?"

"*Siz* miydiniz?"

"Efendim?"

Baklayı ağzımdan çıkarıverdim: "Neden kapıma kitap geliyor?"

Yüzü değişti. İlk defa şaşırmış görünüyordu. Daha ağzını bile açmadan cevabımı almıştım: Hayır, bu adam kapıma gelen

kitaplar hakkında hiçbir şey bilmiyordu. Yanılmıştım. Sessizlik içinde bekledik. Hay aksi.

"Size *kitap* mı geliyor, Bayan Whipple?"

Bocaladım. "Hayır. Evet. Yani... Sadece birkaç tane."

"Anlamadım."

"*Jane Eyre. Agnes Grey.* Bilirsiniz ya."

"*Orijinal* el yazmaları mı?" diye sordu Sör John.

"Hayır. Sıradan, yayınevi baskıları."

Yüzünü astı. "Babanıza mı aitlerdi?"

Cevap vermedim, tabii onun ihtiyacı olan tek cevap da buydu. Bu konuşma hiç planladığım gibi gitmiyordu. Gücümün vücudumdan çekildiğini hissediyordum. Sör John'un gözlerinde aniden beliren vahşi ifade beni şaşırtmıştı. Babamın ondan hoşlanmamasına şaşmamak gerekirdi.

"Güzel," dedi. "Söylediğinize sevindim. Kim bıraktı o kitapları?"

Bekledim. "*Siz* olmayasınız?"

Bugün ilk defa yüzü kızarmıştı. Cebinden bir kalemle kartvizit çıkarıp bir şeyler yazmasını izledim.

"O kitapları görmek isterim," dedi. "Diğeri de geldiğinde bana mutlaka söyleyin. Kişisel e-posta adresim burada yazıyor."

"Başka kitap gelmeyecek."

Alay eder gibi güldü. "Kimse birine *Jane Eyre*'le *Agnes Grey*'i verip *Uğultulu Tepeler*'i vermemezlik etmez. Onlar bir takımdır. Son kitap da gelince, ne anlama geldiklerini anlamakta yardımıma ihtiyaç duyacağınızı düşünüyorum."

"Kendi başıma okuyabiliyorum, teşekkürler."

"Söylediğinize göre babanız öyle düşünmüyormuş."

Suratım asıldı. Sör John bana düşmanca gülümsedi.

"Kendinizi aptal gibi hissetmiyor musunuz?" diye sordum. "Bu yaşta hazine avına çıkıyorsunuz." Aklım sıra onu iğnelemeye çalışmıştım.

Hiç cevap vermeden bana kartvizitini uzattı. Çenemi kapattım çünkü içten içe haklı olduğunu biliyordum. Gerçekten de yardıma ihtiyacım vardı. Bu dünyada iki tane kavrama düzeyi vardı; o en yükseğindeydi, bense en alçağında. Onun yanında bir hiçtim.

Sör John, veda etmek için elini uzattı. Ben de elimi uzatınca parmaklarımı soğuk, gevşek bir biçimde sıktı. O an bir kez daha aynı hisse kapıldım; bu eli bir yerlerde daha önce de sıkmıştım.

O hafta sonu Sör John'un korkunç küçük kitabını baştan sona okudum. Beklediğim gibi, bahsettiği sözde kayıp miraslardan birini bile babamın Boston'daki evinde kıyıda köşede görmemiştim. Şövalye ilan edilmiş bir adam, on yıllık tarihi eser arayışı sonucunda ancak bunu mu başarabilmişti? Amacının Brontëler'i daha iyi anlamak olduğunu belirttiyse de içimde bu kitabın içindeki her şeyin akademi tarafından önce gizlenmiş, sonra tasdiklenmiş kişisel kininden çıktığına dair bir his vardı.

Yine de kitabın bir kısmı ilgimi uyandırmıştı. Sözde, babamın elinde olan tüm Brontë eşyaları, Anne Brontë'nin Thorp Green'de çalıştığı dönemde çizilmiş, yazılmış, giyilmiş ya da kullanılmış şeylerdi. Kâğıt üstünde, Thorp Green yalnızca

Anne Brontë'nin beş senesini mürebbiyelik yaparak geçirdiği yerdi. Gerçekteyse Anne'in hayatının en fırtınalı dönemiydi, onu tamamen değiştirmişti. Baba evinden normal bir kadın olarak çıkmış, beş sene sonra evine huysuz bir yazar olarak dönmüştü. Aynı yıl içinde o, Emily ve Charlotte edebi kariyerlerine gerçek anlamda başlamışlardı. Rastlantı mıydı bu? Muhtemelen değildi. Thorp Green'de olan bir şey dönemin en önemli romanlarından üçüne ilham olmuştu.

O pazar, Old College Kütüphanesi'ne gittim. Loş bir ışıkla aydınlatılmış koridorlar ve eski kitaplarla çevrili küçük çalışma odalarından oluşuyordu. Aradığımı buldum (Büyük Brontë Kitabı) ve alıp çalışma alanlarından birine götürdüm. İçeride sadece bir öğrenci vardı. Önünde bir kitap açıktı ama o hareketsiz biçimde uzaklara bakıyordu; sanki dalağına bir şey olmuştu ama tam olarak ne olduğundan emin olamıyordu. Bir sandalye çektim. Duyabildiğim tek şey esrarengiz bir sifon sesiydi, esrarengizdi çünkü bu binada tek bir tuvalet bile görmemiştim. *Büyük Brontë Kitabı*'nı açtım. Doğru hatırlıyorsam onuncu bölüm, 1840-1845 arasına, yani Thorp Green yıllarına ayrılmıştı.

Ergenlik çağımda delice bir tutkuyla yaptığım araştırmalar sonucunda, Thorp Green benim için bu dünyada bildiğim her şey kadar gerçek bir yer olmuştu. Tozlu giriş salonunda gözümde canlandırdığım eski bitkileri hâlâ görebiliyor, içeriyi dinleyen hizmetçilerin ayak parmaklarının üzerine açılan kapı seslerini duyabiliyordum. Thorp Green sakinlerini kendi arkadaşlarım gibi tanıyordum. Evin sahibi Bay Robinson iri cüsseli, ağzı kötü kokan, küçük parmağına yüzük takan,

bıyıklı eski bir dolandırıcıydı. İsmi Edmund'dı. Karısı Lydia ise yarasa gözlü, çelimsiz bir yaratıktı ve çoğu şeyin ziyadesiyle orta sınıf olduğuna inanırdı. İkisinin (Edmund'la yarasanın) köşeli yüz hatları olan dört çocuğu vardı.

Dünyanın bildiği şuydu: Anne Brontë, 1840 yılının mayıs ayında bir mürebbiye olarak malikâneye varmıştı. 1845'te de arkasında huzursuzluk verici bir sessizlik bırakarak ayrılmıştı. Bilinen tek şey bu deneyimin Anne'i "insanlıktan ve insanlığın iğrenç âdetlerinden bıkmış" hâle getirdiğiydi. Thorp Green'de neler yaşandığı konusu herkesin aklını kurcalardı. Dedikoduların çoğu Branwell Brontë'yle ilgiliydi. 1842'de Anne işverenlerini, kardeşini orada resim öğretmenliği yapmak üzere işe almaya ikna etmişti. Ancak Anne'in yardımseverliğinin sonuçları felaket olmuştu. Branwell çok geçmeden Bayan Robinson'a göz koymuştu. Kadın kendisinden yirmi yaş büyüktü ve mafya babası Edmund'ın karısıydı.

Bu büyük bir skandaldı. Bir yanda zengin bir toprak sahibinin eşi Bayan Robinson, diğer yanda geleceği olmayan bir işte çalışan, borca batmış, yalnız, yeni yetme bir alkolik olan Branwell. Bu yasak ilişki zavallı kız kardeşinin sorunsuz bir hayat yaşama umudunu suya düşürmüştü. Anne o evde kendi deyimiyle "insan doğasına dair oldukça nahoş ve akla hayale sığmayacak bir deneyim" ile yüzleşmek zorunda kalmıştı. 1845'te Edmund Robinson bu ilişkiyi öğrenmişti, Branwell'i evden kovmuş ve onu vurmakla tehdit etmişti. Bunun sonucunda çapkın aşk kuşu eve dönmüş, yatağına hapsolmuş ve sonunda daha otuz üç yaşındayken içe içe kendisini öldürmüş.

En azından, hikâye böyleydi. Eğer doğruysa tüm bu yaşananlar Anne için gerçekten de çok üzücü olmalıydı. Öte yandan bu gerçekten de Anne Brontë'yi bu denli değiştirebilecek bir olay mıydı? Anne, Branwell'in çapkınlıklarına daha önce de defalarca şahit olmuştu, yani buna çok şaşırması beklenemezdi. Hayır, o malikânenin gölgeleri arasında yaşanmış başka şeyler olmalıydı; on dokuzuncu yüzyılda yaşamış bir kadını, şerefli ismini feda edip bir değil iki roman yazmaya sevk edecek şeyler.

Bu noktada diğer çalışanları düşünmeye başladım. Thorp Green'de bir pembe diziyi dolduracak kadar hizmetçi, uşak, aşçı, temizlikçi ve bahçıvan çalışıyordu. Çalışanlardan birini özellikle ilgi çekici bulurdum: Anne Brontë'yle yakın bir ilişkisi olan Ann Marshall. Ann, Bayan Robinson'un kişisel hizmetçiliğini ve sırdaşlığını yapan, tuhaf, içine kapanık bir insandı. Anne Brontë gibi o da, oraya yirmili yaşlarında umutlu bir genç kız olarak gelmişti. Öte yandan 1847'de tek başına öldüğü gün, Ann Marshall kimseye bir defada iki kelimeden fazla laf etmeyen, çelimsiz bir kız kurusu olup çıkmıştı. Bu dikkat çekici değişimin sorumlusu neydi? Ve Thorp Green'de umut dolu genç kadınları böylesine tüketen ne vardı?

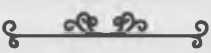
Önümdeki kitabı elime alıp çabucak Ann Marshall'ın portresini aradım. Brontëlerin hayatında üçüncü dereceden bir karakter olduğu için genelde ancak dipnotlara girebilirdi. Ama her nasılsa Anne Brontë'nin çizme zahmetine katlandığı tek hizmetçi oydu. Portresini dört yüz yirminci sayfada buldum. Güzel değildi ve yaşlanmaya başlamıştı, dudaklarının kenarları aşağa sarkmıştı, yuvarlak burnu da küçük bir şemsiye boyutundaydı.

Çirkin, kahverengi bir elbise giymiş, eski bir başlık takmıştı. Ashmolean'da gördüğüm tabloydu bu. Daha önce çok kez yaptığım gibi o ekşi yüzüne baktım.

Önümde duran kitabı kapatınca yıllardır hissetmediğim bir kırgınlık hissettim. Anne Brontë'nin Thorp Green'deki günleriyle *Jane Eyre*'in Thornfield Hall'daki günleri arasındaki benzerlik reddedilemezdi. *Jane Eyre*, ıssız bir malikânede mürebbiyelik yapmaya başlayan, korkunç bir sırrı ortaya çıkardıktan sonra kimseye başına gelenlerin iç yüzünü anlatmadan kaçan yalnız bir kadının hikâyesini anlatıyordu. Anne Brontë'nin hikâyesini andırmasının sebebi, zaten Anne Brontë'nin hikâyesi olmasıydı. Öte yandan *Jane Eyre* kitabının yazarı Anne değil, ablası Charlotte'tı.

Bütün bunların sonucunda aklıma bir soru takılmıştı. Kız kardeşinin hikâyesini çalması nasıl olmuştu da Charlotte Brontë'nin yanına kalmıştı?

Sekizinci Bölüm

Noel haftası, beraberinde kışın en büyük fırtınasını getirdi. Gazeteler -gerçek gazeteler, okul gazetesi değil- bunun çoktan bütün yıl geçireceğimiz en büyük fırtına olacağına karar vermişti. Yani sarınıp sarmalanın ve kendinize dikkat edin, diyordu gazetedeki neşeli haber. Devamını okumadım çünkü gazete okumayı bırakmıştım. Sör John'un yeni kitabı hakkında beni sorguya çeken İngiliz gazetecilerden aldığım e-postaları aklıma getirmekten başka işe yaramıyorlardı. *Söyledikleri doğru mu? Yorum yapmak ister miydiniz? Röportaja açık mısınız? Lütfen, cevap verir misiniz?*

Perşembe akşamı Marvin mum isteyip istemediğimi sorana kadar, yaklaşan fırtınayı pek dert etmemiştim. Ben Hako'daki posta kutuma bakarken, o da tatil için bavul hazırlıyordu. Yeni dönemin başlamasına bir ay vardı.

"Mum mu?" diye sordum. "Mumu ne yapacağım?"

"Elektrik kesintisi olursa diye," dedi. Çamur rengi melon şapkasına uyan trençkotuyla birazdan 1920'lere gidecekmiş gibiydi.

"Burada çok olur mu?" diye sordum.

Omzunu silkerek gülümsedi. "Kulenizin elektrik tesisatının çok iyi olduğu söylenemez."

"Merkezi ısıtma sisteminin de çok iyi olduğu söylenemez."

Marvin bir nebze mahcup görünüyordu. Sanki, "Şah mat," demişim de bana şahını veriyormuş gibi mumları uzattı. Ona karşı hâlâ biraz öfkeliydim ve onun da bunun farkında olduğunu düşünüyordum. Geçtiğimiz ay içinde buraya birçok kez gelmiş, *Jane Eyre*'in masamın üstünde belirdiği gün kuleme giren insanların listesini görmeyi talep etmiştim. Ancak Marvin böyle bir yetkisinin olmadığını, isim paylaşmanın üniversitenin gizlilik politikasına uymadığını vurgulamıştı. Ben de artık onunla arkadaş olmadığımıza karar vermiştim.

"Hayır," dedim sonunda Marvin'e. "Mum istemiyorum."

"Karanlığı mı tercih ediyorsunuz?"

Çıkmadan şiddetle hapşırarak, "Karanlıktan nefret ederim. Ama ateşten daha çok nefret ediyorum," dedim.

Noel arifesi gelip çattığında yüksek ateşle yatağa düşmüştüm. On kilo ağırlaşmış olan başım, yaralı bir boğa gibi sağa sola sallanıp yere çakılsa şaşmazdım. Elimden ancak yatağımda sırtüstü uzanıp, çatıyı döven kabadayı rüzgârı dinlemek geliyordu.

Tanıdığım herkes Noel'i kutlamak için evine gitmişti. Noel'i Boston'da geçirmeyi aklımdan geçirmiştim, ama eski evimde artık Schwartz soyadlı iki adam yaşadığı için eski dostum Tenis Uzmanı Sven'in evinde kalmam gerekecekti. Annem haftayı onunla Paris'te geçirmem için ısrar etmeye çalışmıştı ama oradaki yalnızlığım daha da büyük olacaktı. Beraber zaman geçirdikçe

ne kadar az ortak noktamız olduğunun farkına varmak zorunda kalacaktık. Ayrıca onu zaten ocağın sonunda ziyaret edecektim ve bence o kadarı yeterliydi.

Ancak şimdi, gidecek bir yerimin olmasını her şeyden çok istiyordum. Yılın bu zamanında insan kendini şişman, mutlu ailelerle karşılaştırmadan edemiyordu. Üç gündür kimseyi görmemiştim ve öyle yalnızdım ki yalnız olmak bile anlamını tamamen kaybetmişti. Üç boyutlu insanlar sanki çocukluğumda, uzak bir zamanda kalmıştı. Kendi kendime konuşmaya başladım. Önce normal, sonra anormal bir şekilde... Babamla, annemle, yemeğini elleriyle yiyen eski dostum Sally'yle yaptığım konuşmaları tekrarladım. Bazen *Mürebbiye*'yle, bazen de III. James Timothy Orville'le aramda hiç gerçekleşmemiş konuşmalar uydurdum. Yavaş yavaş aklımı oynatıyor gibiydim.

Zaman, kırlarda gezip ölmek için sessiz bir yer arayan yaşlı bir at gibi yavaş geçiyordu. Akşam saatlerinde bir ara dişlerimi fırçalamak üzere kulemden ayrıldım. Fırtınanın yol açtığı sel yüzünden kulemin en alt katındaki banyo kullanım dışıydı. Ana binadaki tuvalete gitmek zorunda kalacaktım, yani ikisini birbirine bağlayan koridorda uzun ve soğuk bir yürüyüşe çıkacaktım. Loş koridorun duvarları, emanet dolapları ve yer yer grotesk oymalarla kaplıydı. Başlangıçta yavaş yürüyordum. Üstümde montum ve üzerinde *Lucy'yi Seviyorum* yazan pijamalarım vardı. Pijama üstünün yırtık yakası, yerinden çıkmış bir kol gibi aşağı sarkıyordu. Binanın gözeneklerinden içeriye tarih öncesi dönemlerden fırlamış ölümcül bir esinti sızınca montuma iyice sarındım. Toplumun karmaşasından bu kadar uzak bir yeri babam bile hayal edemezdi, burası tam anlamıyla bir yalnızlar cennetiydi.

Koridoru yarılamıştım ki ışıklar aniden söndü. Olduğum yerde kalıp paniklememeye çalıştım. Gözlerimin karanlığa alışmasını bekledim ama olmadı. Kara boşluğun içinde elimi önüme uzatıp bir şeye, herhangi bir şeye tutunmaya çalıştım. Hiçbir şey bulamadım. Kolum gölgelerin arasında asılı kalmıştı. Anahtarlığımdaki küçük feneri çıkardım ama ışığı çok zayıftı. Yavaşça dönüp geldiğim yoldan kuleye dönmeye çalıştım. Duvarı ve üstüne *Esphestus* yazılmış olan kapıyı buldum. Hava o kadar soğuktu ki tenimi bıçak gibi kesiyordu.

Çok huzursuz hissediyordum. Karanlıkta bir başına kalmış hayal gücü kadar korkunç bir şey yoktu. Yağmur damlalarının sesi şimdi, ıssız gecede yankılanan ayak seslerini andırıyordu. Koridorda başka biri mi vardı? Durup etrafı dinledim. Oxford'a geldiğimden beri ilk defa olmak istediğim kadar yalnız değildim.

"Merhaba?" diye seslendim.

Cevap gelmedi. Hemen sonra gözlerim kulemin merdiveninin nemli taşlarını buldu. Rahat bir nefes alarak basamakları çıkmaya başladım. Daha yeni yeni iyileşen bileğime beş kat merdiven çıkmak ağır gelmişti ve yukarı çıkmak, isteyeceğimden iki kat daha uzun sürdü. Kapımın önündeki merdiven sahanlığına vardığımda nefes nefese kalmıştım. Havada alışılmadık bir koku vardı, yonca mıydı? Bir an duraksadım, sonra kapı koluna uzandım. Fakat birden durdum. Hayır, yanılmıyordum, kesinlikle yoncaydı. Çok uzun bir zaman öncesinden hatırladığım bir kokuydu. Arkamı döndüm. Burnumu kırıştırıp bir daha kokladım. Belki geçici körlüğüm koku duyumu kuvvetlendirmişti. Belki de...

Gözlerimi kırptım. "Merhaba?"

Ses, hareket, hiçbir şey yoktu; yalnızca havada sessiz bir yoğunluk, alnımın üstünden yavaşça süzülüp giden bir esinti ve dikkatli bakarsam, karşımdaki karanlık boşluğun içinden bana bakan bir çift göz göreceğime dair içimde kuvvetli bir his vardı.

Olduğum yerde kalakaldım. "Kim var orada?"

Cevap gelmedi.

Güçlükle nefes alıyordum. Öne doğru bir adım atıp elimi uzattım. Birkaç adımdan sonra parmaklarım hafifçe karşıdaki duvara çarptı. Utanarak bir nefes aldım. Bir şey yoktu. Geri dönüp kapımın önüne gittim ve minik fenerimin çelimsiz ışığını kapının tokmağına tuttum.

İşte, onu o anda gördüm. *Uğultulu Tepeler* paspasımın üstünde uyuyan bir kaplan gibi yatıyordu.

Hızla arkama döndüm ancak artık çok geçti. "Kim var orada?"

Bir anda bir sürü şey oldu: Bir parça kumaş sağ yanıma sürtünerek geçti, kuvvetli bir çığlık kopardım, sert bir rüzgâr kulemin duvarlarına çarptı ve bir karaltı merdivene doğru atıldı. Fenerimin zayıf ışığıyla tek bir görüntüyü yakalayabildim; tırabzanlara tutunan beyaz bir el. Çığlık atarak geriledim, maalesef merdivenin tam ucundaydım ve dengemi kaybettim. Bir çığlık daha attım. Bileğim ağırlığımı daha fazla taşıyamayınca kendimi merdiven basamaklarının üstüne boylu boyunca uzanmış hâlde buldum. Tırabzanlara tutunarak kendimi kaldırmaya çalıştım. Davetsiz misafirimin ayak sesleri uzaklaşmıştı. Her kimse çoktan yolu yarılamıştı.

Olduğum yerde, korkudan felç olmuş hâlde kalakaldım. Hepimiz cesur olduğumuzu hayal ederiz, ama cesaret çoğu zaman onu göstermemiz gereken an geçtikten sonra ortaya çıkar. Davetsiz misafirimin arkasından koşup onu yakaladığımı söylemek isterdim, fakat onun yerine oracıkta ses çıkarmaktan bile korkarak uzanmaya devam ettim. Avucumun altındaki soğuk taşlar ve yeniden yaralanan bileğimin yakıcı acısından başka hiçbir şeyin bilincinde değildim.

Birkaç dakika sonra ayağa kalkabilecek kadar toparlanmıştım. Asıl tehlike geçmiş olmalıydı ve şimdiden bu hikâyeyi birilerine nasıl anlatacağımı düşünüyordum. Kendimi kaldırıp ayaklarımın üstünde durdum ve paspasın üstündeki kitabı aldım. *Uğultulu Tepeler*. Hay aksi şeytan! Kitabın kapağına silinmez mürekkeple bastırarak yazılmış *Tristan Whipple'ın kitabı* yazısının üzerine zavallı ışığı tuttum. Bu kitabın gerçek olduğundan emin olmak için bir ipucuna daha ihtiyacım vardı; o da ilk sayfasındaki el iziydi. Benim on bir yaşındaki avucum, benim ortaokul çağındaki yamuk yumuk parmaklarımdı.

Odama girer girmez kitabı odanın köşesine, *Agnes Grey*'i ve *Jane Eyre*'i attığım yere fırlattım. Karanlıkta, üçünün bana pis pis sırıtan küçük cinler olduğunu hayal ettim. Aniden Emily Brontë'nin sesi zihnimde yankılandı: *Bu kadar korkunç bir gece geçirmem başka neden kaynaklanabilir ki? Acı çekmenin ne demek olduğunu öğrendiğimden beri, böylesi bir gece daha geçirdiğimi hatırlamıyorum.*

Kendi mezar taşıma bakar gibi kitapları fırlattığım karanlık köşeye baktım. Başından beri hep böyle değil miydi? Yapayalnız bir ben ve Brontëler, sonsuz bir boşluğun iki ucundan birbirimizi görmeye çalışıyorduk.

Yarım saat sonra Fakülte Kanadı'nın önüne gelmiştim. Yağmur dinmişti ama rüzgâr deli gibi esiyor, yanağımı sertçe tokatlıyordu. Buraya gelmem aptallıktı. Hastaydım ve yatakta olmalıydım. Ama *Uğultulu Tepeler*'le yalnız kalmanın fikri bile korkunçtu. Kulemde ikimize yetecek kadar yer yoktu.

Aslında tek istediğim Orville'i görmekti. Noel arifesi olduğunu, muhtemelen gizli sevgilisi ve babasız köpek yavruları gibi ayaklarının etrafına toplaşan bütün gayrimeşru çocuklarıyla evinde olduğunu biliyordum. Saatin geç olmasına rağmen çok geçmeden Fakülte Kanadı'nın kapıları savrularak açıldı. İki profesör gülüşerek evlerine gidiyordu. Adamın bir elinde bir kâğıt torba, diğer elinde de masa süsüne benzeyen bir şey vardı. Tabii ya, unutmuştum. Tatilde Oxford'da kalan fakülte üyeleri ve çalışanlar, okulun Noel yemeğine davet edilirlerdi.

Profesörlerden birini tanımıştım; hastanede tanıştığım kadın Flannery'ydi. Bu akşam mor giyinmişti, vücuttaki bir morluğu andıran çirkin bir tondu. Arkadaşı da kanca burunlu, sol yanağında Bermuda Şeytan Üçgeni biçiminde üç tane beni olan çökmüş, yaşlı bir beyefendiydi. İkisi de beni orada gördüklerine şaşırmıştı, ama özellikle Flannery şok geçiriyor gibiydi. Şoku atlattıktan sonra normale döndü, hatta sanki memnun bile olmuştu. Bana, eski ve karmaşık bir teoriyi destekleyen bir kanıt bulmuş gibi bakıyordu.

"Profesör Orville'i görmek istiyorum," dedim.

Flannery kapının önünde duruyordu. "Sorun nedir, canım? Bugün tatil."

Arkalarındaki kapıya baktım, gıcırdayarak yavaşça kapanmaya başlıyordu. Aceleyle, "Bir şey oldu, yardım istemeye geldim," dedim.

"Tanrım, ne oldu?" dedi adam. "Bizimle de konuşabilirsin." Tatlı bir gülümsemesi vardı, onu sevmiştim. Küçükken insanların "evlat" diye seslendiği birine benziyordu.

"Teşekkür ederim," dedim bir ona, bir ötekine bakarak. Flannery'yle ikisi bir çift olmalılardı. Adam Flannery'nin elini tutunca bakışlarımı kaçırdım.

"Orville'le konuşmayı tercih ederim," diye ekledim.

"Dr. Orville," diye düzeltti beni Flannery. Tekrar ona, sonra kapıya baktım; sessizce kapanmıştı. Flannery'nin yüzünde garip bir ifade vardı. "Tatil boyunca her bölümde bir dekan kalır," dedi çantasının kulpunu ayarlayarak. "Dekan Sidney'yle de konuşabilirsin herhâlde, değil mi?"

"Ona gittim," diye yalan söyledim. "Adam yerinde yok."

Flannery gülümsemiyordu. "Dekan Sidney," dedi ağır ağır, "adam değil. O bir kadın."

Cevap vermedim. Dekan Sidney'yi hiç görmemiştim.

"Bence odanıza dönün," dedi. Konuşmayı bitirirken yüzünde, Noel'de olmasak daha çok şey söylerdim, dermiş gibi bir ifade vardı. Adam şapkasını kaldırdı ve bana havaya dikkat etmemi söyledi. Flannery gülümseyerek arkasından gitti. Kollarımı göğsümde kavuşturup, "Evet, evet, pekâlâ," dedim. Sağa döndüler, ben de sola dönüp bir süre yürüdüm. Gözden kayboldukları anda hızla geri döndüm. Kapının tamamen kapanmamış olduğunu görünce sessizce içeri süzüldüm.

Burada da elektrik yoktu ve şamdanlar yanıyordu. Başıboş alevleri görünce kendimi tuhaf hissettim. Dengesiz ve

çılgınlardı. Hızla merdiveni çıktım. Işık zayıflıyordu. Bir güvenin örümcek ağına uçması gibi, beni Orville'in odasına götürmeleri için içgüdülerime güvendim. Bir elim duvarın üstünden kayıyordu. Körler alfabesini okurcasına, parmaklarımı üstlerinde isimlerin yazdığı tabelalara sürdüm. Milton, Norris, Northington. Son kapı, Orville'in kapısı, kilitliydi. Burada olmamasına şaşırmamalıydım.

Başımı sessizce soğuk ahşaba dayayarak şakaklarımdaki ateşi söndürmeye çalıştım. Kulaklarımda kendi kalbimin atışını duyuyordum. Başımda korkunç bir ağrı vardı ve hayatımda ilk defa öyle güçsüzdüm ki ayakta zor duruyordum. Sırtımı kapıya yaslayıp ağır ağır yere düştüm. Bir süreliğine orada öylece durup, ağrının geçmesini beklemeye karar verdim.

Saat gece yarısını geçerken Anne Brontë elinde bir mumla yürüyordu. Thorp Green'in hiçbir yere çıkmayan, lahana kokan üst koridorundaydı. Dışarıda bir fırtına kopuyor ve rüzgâr duvarlarda inliyordu. Anne dikkatle köşeyi döndü. Bessie'nin diğer hizmetçilere bu koridorlarda gezen, iri yarı ve efendiden bile uzun kadından bahsettiğini duymuştu. Anne de geceleri bu garip kadının güldüğünü duyuyordu ve onu yakalamayı aklına koymuştu. Koridorda ilerlerken mumu sıkıca elinde tutuyordu. Buraya her gece korkunç bir şey bulmayı umarak geliyor, ama tek bulduğu aynalardaki kendi yansıması oluyordu.

Birden koridor kayboluvermişti. Ne tuhaf, diye düşündü Anne. Burası artık Thorp Green'e benzemiyor; yeni, parke

zeminli ve bir erkek tarafından katalogdan seçildikleri gün gibi açık olan çirkin, parlak kırmızı perdeli bambaşka bir ev. O sırada koridora bir kız girdi. Neden üstünde pijama vardı? Saçı koyu renkli ve karmakarışıktı. Muhtemelen yeni uyanmış olmalıydı, çünkü yüzünde öyle bir sersemlik vardı. Kızın yüzündeki huzursuzluk gittikçe artıyordu. Gözleri iri iri açılmıştı, öksürmeye başladı. Anne aniden her yeri kaplayan dumanları fark etti. Hemen sonra da kız çığlık atmaya başladı. Koridorda koşarak ilerlemeye çalışıyor ama sanki ayakları hareket etmiyordu. O sırada üniformalı adamlar içeriye dolmaya başladı, sahi, nereden çıkmıştı bunlar? Kimin kâbusuydu bu? Biri kızı belinden tutup merdivenden aşağı indirdi ve evin dışına çıkardı. Anne'in kulaklarında gürültülü bir uğultu vardı. Kız neden bağırıp duruyordu? Daha da önemlisi, böyle dar, eski bir sokakta neden bu kadar çok insan vardı? Ses hafifledi, uzaklaştı ve sonunda tamamen kesildi. Fakat birden Anne, bağıran kızın bir başkası değil kendisi olduğunu fark etti. Kaldırıma oturmuştu. Yanındaki üniformalı, büyük ayaklı adam ona bir şeyler söylerken, çatıların üstünden güneş doğuyordu.

"Samantha."

"Ha?"

"*Samantha.*"

Gözlerimi açtım. İlk önce yalnızca kırmızımsı bir aydınlık gördüm.

"Cehennem mi burası?" diye mırıldandım.

"Senin için öyle olabilir."

Etrafımdaki ayrıntılar belirginleşmeye başladı. Orville'in ofisinde, deri kanepesinin üstünde uzanıyordum. O da karşımdaki koltuğa oturmuş, bacak bacak üstüne atmış, gazete okuyordu. Vişneçürüğü renginde bir kazak giymişti, gözünde şöminedeki alevleri yansıtan bir gözlük vardı. Kapısının önüne oturduğumdan beri acaba kaç yıl geçmişti? Yoksa onunla ben hep böyle miydik, ondan önceki hayatım gösterişli bir yalan mıydı?

"Burada ne işiniz var?" diye sordum.

"Aynısını ben de sana soracaktım," diyerek elindeki gazeteyi salladı. "Yemekten döndüğümde seni ölü bir balık gibi kapımın önüne boylu boyunca uzanmış hâlde buldum."

Gözlerimi kıstım. "Uyuyor muydum?"

"Kıvranıyordun."

Ağzımdan bir hırıltı çıktı. "Biraz hastayım da."

Ayağa kalkmaya çalıştım ama başım fena hâlde dönüyordu. Kâbusumun dehşeti beni ele geçirmişti. Kanepeye geri yığıldım. Titriyordum. Yıllardır böyle bir rüya görmemiştim. Zavallı kollarım sızlıyordu.

"Saat kaç?" diye sordum.

"İkiye on var."

"Gecenin ikisi mi?"

Orville cevap vermedi.

"Kaç saattir orada oturuyorsunuz?" dedim.

"Uzun zamandır."

Gözlerimi kısarak bir ona, bir de ateşe baktım. Şöminedeki alevler soğuk havanın içine yumuşak, turuncu renkli

kıvılcımlar püskürtüyordu. Battaniyeyi üstüme çektim (battaniye de nereden çıkmıştı?) ve olan biteni yeniden zihnimde canlandırdım. Gerçekten koridorda bayıldıysam, Orville'in beni taşıyıp buraya getirmiş olması gerekirdi. Montum yakındaki bir sandalyeye asılmış, botlarım şöminenin yanına kurumaya bırakılmıştı. Orville mi çıkarmıştı onları? Tanrım, bunu düşünmek bile istemiyordum!

Elektrikler gelmiş olmalıydı çünkü odanın köşesindeki lambalardan birinden donuk, sarı renkli bir ışık yayılıyordu. Masanın ortasındaki, şeffaf kâğıda sarılmış, buzları çözülen tuğlayı işaret ettim.

"Bu ne?"

Dönüp yüzüme baktı. "Pasta. İster misin?"

Pek aç değildim ama Orville kalkıp odanın diğer ucuna yürüdü. Olduğum yerden bacakları olağanüstü uzun görünüyordu. Bana sırıkla yürürken şalvarı dalgalanan cambazları hatırlatmıştı. Başımı şişkin koltuğa dayadım. Tekrar başımı kaldırıp baktığımda Orville, elinde iki bardakla tepemde yükseliyordu. Bardağı elinden almayınca benimkini masaya bıraktı.

"Bu ne?" diye sordum.

"Konyak."

Bardağa baktım.

Bekledi. "İçki içmez misin?"

"Tabii içerim," diye yalan söyledim.

Bir öğretim üyesinin içtiğini görmek garipti. Bu bana onların da gerçek hayatlarının olması gerektiğini düşündürmüştü. Bazen etrafta donla gezerek yemek yaptıkları, bazen tenis

oynadıkları, bazen kadınlarla yattıkları, bazen de sıradan insanlar gibi oturup televizyon izledikleri bir hayat...

Konyak bardağını kaldıracak gücü kendimde bulmam biraz zaman aldı. Burnumu bardağın içine daldırdığım anda kendimi geri çektim. Berbat bir kokuydu. Belki de sandığımdan da bitkin olduğumdandı ama bir an, içkinin üstünde babamın çarpık ve belirsiz yüzünü seçebildiğimi sandım. Bardağı masaya geri koydum. Ona ihtiyacım yoktu. Alkol insanı duman ederdi, tıpkı rüyalarım gibi...

Kafamı kaldırınca biraz irkildim. Orville beni dikkatle izliyordu.

"Onu sık sık düşünür müsün?" diye sordu. Ateş sönüyordu ve bu loşlukta gözleri keçeli kalemle çizilmiş iki noktaya benziyordu.

Cevap vermedim.

"O zaman kaç yaşındaydın?" diye sordu bu kez de.

"Ne zaman?"

Sessizlik...

Boğazımı temizledim. "On beşime yeni basmıştım."

"Senin için korkunç olmalı, Samantha..."

Sesi derinden geliyordu ve nazikti. Suratımı astım. Acaba rüya görürken konuşmuş muydum? Kısa bir an daha birbirimize baktık, sonra Orville öne uzanıp donmuş pastayı açtı. Bıçağını üstüne tutup sertçe vurdu. Pastanın bir parçası masaya balyoz gibi indi. Orville soğuk dilimi açık avucuma bıraktı.

Pastayı dikkatlice tuttum. Orville hâlâ beni inceliyordu. İlgisini üstümde bulmaya alışık değildim; yani bir öğretmen olarak göstermesi gerekenden fazlasını. Yüzümdeki saçları geriye

çektim. Nedense, dikkatli bakılınca aslında güzel olabildiğimi kanıtlama ihtiyacı duyuyordum.

"Efendim," dedim, "birinin odasına izinsiz girmenin cezası nedir?"

"Okuldan atılma."

"Öyle mi?"

"Birinin odasına girmeyi mi düşünüyorsun?"

Bir sessizlik daha... Ateş kendi kendine sönüyordu. Loş ışıkta Orville'in yüzü eksik gibi görünüyordu. Sanki portresini çizen ressam korkudan işini bitirememişti.

"Bana bir kitap daha bıraktılar," dedim. "*Uğultulu Tepeler*."

Bir anlığına yüzünden telaşlı bir ifade geçtiğini gördüm, fakat hemen silindi.

"Babanınki mi?"

Başımı evet anlamında salladım. Suratını astı. Brontëler hakkında konuşmak istemediği belliydi. Sadece boşluğu doldurmaya yarayan bir sessizliğin içinde asılı kaldık. Sonra ayağa kalkıp kitaplığına doğru yürüdü. Beni unuttuğunu sanmıştım ki eski, siyah bir kitapla geri döndü. *Uğultulu Tepeler*'di.

Başımı kaldırıp ona baktım. "Sizde de varmış."

"Bir zamanlar en sevdiğim kitaptı."

"İşte, bu yüzden asla arkadaş olamayacağız."

Orville, tanıştığımızdan beri ilk defa yanıma oturdu. Kanepe ağırlığıyla biraz çöktü. Birbirimize çok yakındık, acaba okulun tüm kurallarını bir anda yıkıyor muydu?

"Bu babamın kitabıydı," dedi ilk sayfaya karalanmış notu açarak. "Bak. 'James'e sevgilerle, Baban.'"

"Ne güzel düşünmüş."

Orville o kadar yakınımdaydı ki vücudundan yayılan sıcaklığı hissediyordum. Yüzüm sol omzuna yakındı ve o an tek istediğim o omzun üstünde erimekti. Bir keresinde, Hans elimi avucuna aldığında hissettiğim o yoğun huzuru hatırladım ve içimden Orville'den de aynısını yapmasını istemek geldi. Onun yerine, "Efendim, lütfen beraber Brontëler üzerine çalışabilir miyiz?" diye sordum.

"Hayır."

"Bunun kişisel bir sorun olduğunu düşündüğünüzü ve terapistim olmadığınızı biliyorum. Ama aslında konu tamamen akademik... Profesyonel yardıma ihtiyacım var. Biri bana çok bilinen romanlar bırakıyor, babamın hayatını onları çözümlemeye adadığı romanlar... Benimse elimdeki tek şey düzensiz bir araştırma, bir kılavuzum yok."

Orville, "Bu kitaplar yüz yıldan fazladır inceleniyor. Baban ne bulmayı umuyordu ki?" dedi. "Kayıp bir bölüm mü?"

"Bilmiyorum."

"O zaman, lütfen, benden bu işe karışmamı isteme."

"Lütfen, efendim. Aynı normal dersler gibi olacak, sadece bir işe yarayacak."

Orville ayağa kalkıp masanın diğer tarafındaki koltuğuna doğru yürüdü. Koltuğunun kenarına oturup yavaşça, narin bir hediyeyi paketler gibi, buzu çözülmüş pastayı toplamaya başladı. Battaniyeyi üstüme çekip şömineye baktım. Çıtırdayarak tükürdüğü alevler ufak tefek tartışmaları andırıyordu.

"Onu en son nasıl gördüm, biliyor musunuz?" diye sordum.

Kısa bir sessizlikten sonra, "Kimi?" dedi.

"Babamı."

Cevap gelmedi.

"Duvara bir tablo asmaya çalışıyordu," dedim.

"Bana anlatmak zorunda değilsin."

"Ağır bir tabloydu," diye devam ettim. "Çerçeveliydi. Saat geç olmuştu ama o hâlâ çivi çakıyordu. Öyle çok ses çıkarıyordu ki uyuyamıyordum. Aşağı indiğimde, işaret parmağıyla orta parmağının arasında bir çivi, diğer elinde bir çekiçle durmuş, sanki pantolonu düşmüş de nasıl çekeceğini bilmiyormuş gibi kendisine bakıyordu."

Orville bir kez daha tekrarladı: "Samantha. Bana anlatmak zorunda değilsin."

Onu duymazlıktan geldim. "İçmişti, sağa sola sallanıyordu. Çiviyi sabitledi ama çekici salladığında isabet ettiremedi. Parmaklarına vurduğundan emin olsam da tepki vermedi. Haksızlıktı. Yaptığı haksızlıktı. Ona bağırarak tabloyu bırakıp yatmaya gitmesini söyledim. Öyle ağzından nefes almayı da kesmesini istedim. Bağırıyordum çünkü onu hiç böyle kusurlu görmemiştim. Cevap olarak çekicini sallayıp duvara vurdu. Gülmeye, sonra da şarkı söylemeye başladı. Vedalarla ilgili garip bir şarkıydı. Üst kata çıkıp kulaklarıma tıkaç taktım ve yastığımı kafama kapattım."

Durup bir iç geçirdim.

Orville yumuşak bir sesle, "Sonra?" diye sordu.

"Sonrası yok."

Sessizlik oldu. Ona bakınca kafasını çevirdi. Evet, bazı şeyleri eksik bırakmıştım, mesela yangını... Ama o kısımlarda hafızamın açtığı delikleri gazeteciler doldurmuştu. *Ne tuhaf*, diye yazmıştı New Yorker, *gizemli Tristan Whipple, Branwell*

Brontë'nin ve Jane Eyre'deki Bay Edward Rochester'ın neredeyse öleceği şekilde öldü. Tristan Whipple'ın ölümü sanki kaderinde yazıyordu. Olağanüstü bir şairin elinde bu olay kalıcı ve sanatsal bir şeye dönüşebilirdi. Öte yandan bunun hakkını verebilecek tek yazarın, Tristan Whipple'ın ta kendisi olması da ayrı bir ironi. On altı yaşına geldiğimde gazete okumayı işte böyle haberler yüzünden bırakmıştım.

İç geçirdim. "Artık her şey kurmacaymış gibi... Sanki tüm bunlar hiç yaşanmadı."

Orville hareket etmedi. "Tabii ki yaşandı."

"Hayır," diyerek ayağa kalktım. "Hayır. Artık bana hiç yaşanmamış gibi geliyor. Bardağımı nereye koyayım?"

Orada olmak birden yanlış gelmişti. Kendimi bir düzenbaz gibi hissediyordum. Az önce en yakın arkadaşımın son anlarını anlatmıştım ama gözlerimde bir damla yaş yoktu. Oysa benim duygularım hep yüzeyde olurdu. Babam eskiden, iyi bir hikâye anlatmak için cesaret gerekir, derdi. Bambaşka biri olabilmek, hatta özellikle kendinden çok daha hassas biri olabilmek için cesaret gerekirdi. Bense cesur bir insan değildim; ağlamıyordum bile.

Bardağımı masaya bıraktım. "Belki bu konuşmayı unutmaya çalışırım."

"Sen bilirsin."

"Siz de unutacak mısınız?"

Cevap vermedi. Şömineye doğru yürüyüp botlarımı ayağıma geçirdim.

"Samantha, seni odana bırakayım mı?"

Öyle endişeli görünüyordu ki, elinde cetvelle odasında volta atan adamın bu olduğuna inanmakta güçlük çektim. Başımı iki yana salladım ve göğsümdeki tüm kemikleri titreterek öksürdüm. Dışarı çıkmak üzere eşyalarımı topladım ama kapıya gelince durdum.

"Efendim," diye başladım, "*Uğultulu Tepeler*'de biri gecenin bir yarısı Lockwood'un odasına girmişti. Hatırlıyor musunuz?"

"Hatırlıyorum."

"Lockwood odaya girenin bir hayalet olduğunu anlamıştı. Öyle gerçek bir hayaletti ki onun için fiziksel bir gerçek olmuştu."

"Evet. Yani?"

Bekledi. "Şey..." dedim güçlükle yutkunarak. "Sizce böyle bir şey mümkün mü?"

Ama cevabını duymak istemediğimi fark ettim. Montumu üstüme geçirdim. Orville öne doğru bir adım attı. Gözlerine bakmadan pasta için teşekkür edip odadan çıktım. Kapı ardımdan kapanırken bana mutlu Noeller dilediğini duydum.

Uğultulu Tepeler'i her okuduğumda, acaba Emily Brontë uyuşturucu mu kullanıyordu, diye düşünürdüm. Hayal dünyasının nerede bitip, gerçekliğin nerede başladığı kendisi için bile yeterince açık değildi. Tüm hayatını İngiltere'nin ıssız, çorak topraklarında geçirmiş bir kadına göre Emily Brontë, dünyaya dair oldukça incelikli ve çağdaşlarından çok daha gelişmiş bir anlayışa sahipti.

Babamın en sevdiği Brontë'ydi. Emily de onun gibi şöhretten nefret eden, neredeyse hiç arkadaşı olmayan, yazdıklarının çoğunu yakan son derece antisosyal bir varlıktı. Hayatının büyük kısmını kırlarda geçirmiş, tüberküloza yakalandığında her türlü tıbbi tedaviyi reddetmiş ve otuz yaşında ölmüştü.

Uğultulu Tepeler, çok sevdiği tek romanıydı. 1847'de yayımlandığında pek övgü toplayamamış ve Emily bir yıl sonra kitabının başarısız olduğunu düşünerek hayata gözlerini yummuştu. Kitap, bir yığın sevimsiz karaktere hayat veren, tuhaf, hastalıklı, sapkın bir hikâyeyi anlatıyordu. Hareton, Heathcliff, Hindley gibi bir sürü benzer ismin iç içe geçtiği, Rus hanedanı kadar karmaşık soyağaçları vardı. Ayrıca kurgunun temelleri de bu dünya ile Emily Brontë'nin hayal dünyası arasında bir yerlere dayanıyordu.

Uğultulu Tepeler'i birkaç defa okumuştum. Rüzgârı bol, diyaloğu az, eski, siyah beyaz filmlerden, rahatsız edici seks sahneleri ve göğüs kıllarıyla doldurulmuş sanatsal Fransız filmlerine kadar bütün film uyarlamalarını da izlemiştim. Cathy ile Heathcliff'in amansız Yorkshire kırlarında gezmeleri, en az *Titanik*'in batması kadar akıllarda yer etmişti. Kimse bu romanın İngiliz Edebiyatı'nın gelmiş geçmiş en tutkulu, en romantik aşk öykülerinden biri olduğundan şüphe duymuyor gibiydi. Hâlbuki Heathcliff ile Cathy arasında pek az romantizm vardı. Heathcliff hayvandı, insan değil. "O sert, acımasız, kurt gibi bir adamdı," demişti Cathy; bu sözlerle kendisini de anlatıyor olabilirdi. Ortada bir aşk hikâyesi varsa bile bu çok zayıf bir aşktı. Cathy ile Heathcliff beraber gelişmiyorlardı, yalnızca *beraberlerdi*. Evin kâhyası

Nelly Dean, bu çifti çok güzel anlatıyordu: *Heathcliff bana dişlerini gıcırdatıp, kudurmuş bir köpek gibi köpürerek, açgözlü bir kıskançlıkla Catherine'i kendisine çekti. Kendi türümden bir yaratıkla beraber olduğumdan emin değildim.* Kitabın sonunda ikisi de önce içler acısı hâllere düşüyor, sonra da ölüyordu.

Bu kitabın büyük bir aşk hikâyesi olduğu fikri, Emily Brontë'nin yaptığı bir hokkabazlık numarasından başka bir şey değildi. Hep büyük hayallere inanan biri olmuştu ve hayallerin gücünü ispatlamak için okuyucuyu hayal etmeye sevk eden -daha doğrusu hayal etmek zorunda bırakan- bir kitap tasarlamaktan daha iyi bir yol olabilir miydi? Heathcliff'le Cathy arasındaki aşk, milyonlarca hevesli okuyucunun uydurmasından ibaretti. Ortada bazı tutarsızlıklar olsa da okuyucu birbirlerini sevdiklerini kabul etmek istiyordu. Emily, babamın hep yapmak istediği şeyi başarmış ve insanlara hayal güçlerini kullandırmıştı.

Uğultulu Tepeler babamla okuyup bitirdiğimiz sondan ikinci kitaptı. On dört yaşındaydım. Beraber arka bahçede oturmuş, bacaklarımızı şişme havuza sarkıtmıştık. Su turuncuydu çünkü üç senedir oradaydı. Babama, "Çocuk felci kapar mıyız?" diye sormuştum. O da, "Aşımız var, sanırım," demişti. Günlerdir bana *Uğultulu Tepeler*'i okuyordu. Her gün turuncu suyun içindeki ayaklarımızı izleyerek babamı dinliyordum. Radyoaktif atık laboratuvarındaki denekler gibiydik.

Kitabı bitirince babam fikrimi sordu. Tezatlarla dolu olduğunu söyledim. O zamanlar tezat en sevdiğim kelimeydi, bir de topaklanmak. Emily, günah ve ahlaksızlığa gebe, vahşi

bir dünya icat etmiş ama bu dünyayı, İngiliz nezaketi ve terbiyesiyle kör olmuş bir anlatıcının ağzından aktarmıştı. İngiliz Edebiyatı'nın en kalıcı aşk hikâyelerinden birini yaratıp, böyle bir aşkın asla hayatta kalamayacağını hissettirmişti. Geçmişte yaşayanların oradan asla kurtulamamakla lanetlendiklerini göstermiş ama okuyucuyu vahşi, fırtınalı bir geçmişin hikâyelerine hapsetmişti. Ergenlik çağındaki bir çocuğa göre iyi bir analiz yaptığımı düşünüyordum.

Babam gülümsemedi, yalnızca ayağıyla etrafa su sıçrattı. Bana katılmadığını görebiliyordum. Mecazlardan bahsetmeye kalkıştım ama sözümü kesip, analiz etme işini abarttığımı söyledi. Bu kez kitaptaki ikilemlerden bahsetmek istedim, ama bana o kelimeyi bir daha asla ağzıma almamamı söyledi. Yoksa gidip futbol oynamak mı istiyordum? İkilem, *pırıltı*dan sonra en sevmediği kelimeydi.

O gün babamın kitapta yalnızca bir bölümü umursadığını öğrendim; elden bahsedilen bölüm. Romanın ilk bölümlerinden biriydi. Heathcliff'in pek sıcak denemeyecek ev sahipliğinin duygusal şiddetinden muzdarip olan anlatıcı, rüyasında penceresinin önünde gürültü yapan bir ağaç dalı görüyordu. Babam daha iyi vurgulamak için bölümü bana tekrar okumuştu:

> *"'Ne yapıp edip bu gürültüyü durdurmalıyım!' diye söylendim. Camı yumruğumla kırıp, dalı yakalamak için kolumu dışarı uzattım ama parmaklarım dal yerine buz gibi soğuk, küçük bir elin parmaklarını yakalamıştı. Kâbusun dehşeti üstüme çöktü, kolumu geri çekmeye*

çalıştım ama el sıkıca kavradığı kolumu bırakmıyordu. Oldukça hüzünlü bir ses: 'Beni içeri al... Beni içeri al!' diye ağlıyordu."

Okumayı bitirince, "Pek uymuyor, değil mi?" dedi.

"Nasıl yani?"

"Beceriksiz ve acemice bir yazı."

"Rüya sadece," dedim. "Lockwood kâbus görüyor."

"Gerçekten öyle mi? Bu bölüm kitabın kalanına uymuyor. İnsan neden kitaba dâhil edildiğini merak ediyor."

"Belki Emily kötü bir yazardır," dedim.

"Çok yetenekli bir yazardı."

"Belki de ilk romanı olduğu için ne yaptığını bilmiyordu."

Babam somurtuyordu. Sinirlenmişti. Gözlerinde hastalıklı bir parıltı vardı, çok geçmeden ellerini oraya buraya sallayarak konuşmaya başlayacağını biliyordum. Dersin bitmesini istiyordum ama yerimden kalkmadım.

"Tekrar dene," dedi.

"Bilmiyorum," dedim. "Belki de rüya değildi ve Emily hayaletlere inanıyordu."

"Daha iyi. Buradan yola çık."

"Nereden yola çıkayım?"

"Rüyalardan ne kadar somut şeyler çıkabileceğini bilsen şaşardın."

"Salya gibi mi?"

"Belki de bu senin için fazla ileri seviyedir," diye çıkıştı. "Daha hazır değilsin."

Ders böylece bitmişti. Günlerce hiç konuşmadık. Neden sinirlendiğini biliyordum. Babam, yeterince hızlı öğrenemediğimi düşünüyordu. Bunca çabasından sonra neden onun gibi düşünemediğimi anlamıyordu. Çok sıradan, çok sakin, çok usluydum ve anneme haddinden fazla benziyordum. Okuduğum kitapların benim bir parçam, yaşayabileceğim, birlikte nefes alabileceğim bir şey değil, sadece bir kitap olduğunu düşüneceğimi biliyordu. Benim güzel, acayip babam, ne kadar çabalarsa çabalasın bana yaratıcılığı öğretemiyordu.

Ve sonra iki ay geçmeden öldü. Elden bahsedilen bölümün onu neden bu kadar büyülediğini asla öğrenemedim. Elimden gelen tek şey altını çizdiği kelimelerin üzerine kafa patlatmaktı. *Beni içeri al... Beni içeri al!*

Ben de aynı sözlerle ona bağırmak istiyordum.

Yılbaşından birkaç gün sonra kapım çalındı. Herhâlde bir turist kafilesi daha gelmişti. Yoksa yeni bir kitap mıydı?

"Kim o?" diye seslendim.

Kapıdaki yüksek sesle cevap verdi: "Kapıyı aç, Samantha."

"Profesör?"

"Kapıyı aç."

Söyleneni yaptım ve hayretler içinde karşımda Orville'i buldum. Montunda tek bir damla yağmur ya da kar lekesi yoktu. Yoksa helikopterle mi gelmişti? Bir elinde bavul, diğerinde de küçük bir plastik torba vardı. Nefes nefeseydi.

"Her gün bu merdiveni mi çıkıyorsun yani?" dedi. Cevap vermedim. İçeri girip etrafa baktı. Duvarın soyulmuş kırmızı

boyası, kurumuş kan gibi parlıyordu. Islak çarşaflarım da şöminenin üzerinde kuruyordu. İç Savaş zamanından kalma bir hasta odasında gibiydik.

"Odan güzelmiş," dedi Orville boğazını temizleyerek.

Burada olduğunu görmek beni bir hayli şaşırtmıştı. Papanın radyoaktif bir patlamada harap olan bir bölgeyi ziyaret ettiğini görmek gibiydi. Çarşafsız yatağıma oturmasını işaret ettim ama oturmadı. Onun yerine plastik torbayı bana uzattı. İçine bakmadım.

"Neden buradasınız?" diye sordum. "Hem de pazar günü?"

"Bugün pazartesi."

"Şey..." Suratımı astım. "Dersimizi mi kaçırdım? Beni azarlamaya mı geldiniz?"

"Önümüzdeki üç hafta dersimiz olmayacak, yani yeni dönem başlayana kadar."

"Haberim yoktu," dedim.

"Evet, vardı. Sana e-posta yolladım."

"E-postalarımı okumayı bıraktım."

"Ben de o yüzden gelip yüz yüze konuşmam gerektiğini düşündüm."

"Anladım, efendim."

"Bana 'efendim' demeyi kes, Samantha," dedi aniden parlayarak. "Senden bana öyle hitap etmeni hiç istemedim."

Duraksadım. "Nasıl hitap edeyim?"

"Dr. Orville diye."

"İsminizle hitap edebilir miyim?"

"Hangi ismimle?"

"James."

"Hayır."

Omuzlarımı silktim. "Sorun değil. Zaten James'e benzemiyorsunuz."

"Neye benziyorum?"

"Irving'e."

"Bana Irving deme."

Duygusal destek bekler gibi *Mürebbiye*'ye baktım. Bugün normalden daha da düşmanca bir ifadesi vardı; sanki kalçasına ateş etmek için Orville'in menziline girmesini bekliyordu. Son birkaç günde Orville'in sakallarının çıkmaya başladığını fark ettim. Çenesinin aşağı kısımları kalemle gölgelendirilmiş gibi görünüyordu.

Bavulunu işaret ettim. "Nereye gidiyorsunuz?"

"Bir haftalığına kuzeye."

"Anladım."

"Geçen gece sana kötü davrandım," dedi. "Özür dilemeye geldim."

Aldırış etmiyormuş gibi yaptım. "Anlamadım, neden söz ediyorsunuz?"

"Eğitim istedin," dedi. "Vermeliydim."

"Anlamıyorum."

"Haklısın," dedi sözlerimi duymamış gibi. "Gerçekten de Brontëler hakkında oldukça bilgi sahibiyim. Ortalama bir insandan daha çok şey bildiğimi söyleyebilirim. Hatta ortalama bir öğretim üyesinden bile... Uzmanlığımı senden esirgemem merhametsizlik olur."

Kaşımı kaldırdım. "John Booker kadar biliyor musunuz?"

Soruma cevap vermedi. "Bununla birlikte, Brontëler hakkında konuşmanın kötü hatıralarımı canlandırdığını bilmen gerekiyor." Elimdeki torbayı işaret etti. "Hadi, aç."

Söyleneni yaptım. İçinde *Uğultulu Tepeler* duruyordu. En son ne zaman aşağı baktığımda şu lanet olasıca kitabı görmemiştim? Kapağın üstünde Cathy vardı, Heathcliff'in çıplak, kıllı göğsüne tutunuyordu. Bu kitabı hatırlamıştım. James Orville'in kendi kitabıydı. Babasının notu ilk sayfadaydı. *James'e sevgilerle, Baban.* Bir an konuşamadım.

"Sendeki kitapta *Jane Eyre*'deki kadar çok kenar notu varsa bunu okuyabilirsin," dedi. "Bunu gizli yapacağız. Kimseye sözünü etmeyeceksin."

"Kime söyleyeceğim ki?"

"O zaman anlaştık mı?"

Başımı evet anlamında salladım. Bana çok yakın duruyordu. Papatya ve tıraş kolonyası kokuyordu.

Saatine baktı. "Kitabı baştan sona oku ve pencerelerin kullanımı üzerine bir deneme yaz."

"Neden pencereler?"

"Gayet açık değil mi?"

"Hayır."

"Bu akşam sana yapman gereken ek okumaları içeren bir e-posta yollayacağım," dedi. "Ben dönene kadar bitirmeni bekliyorum."

"Teşekkürler," derken sesim titredi. "Gerçekten, sağ olun. Ben..."

"Bu ziyaret," diye sözümü bölerek işaret parmağını havada salladı. "Hiç yaşanmadı."

"Tamam."

"Ve Brontëler hakkında yapacağımız dersler de hiç yaşanmamış olacak."

"Peki."

Beni bir defa baştan ayağa süzdü, sonra başıyla çabucak onayladı. Atkısını çekiştirdi. Tam gidecekti ki birden *Mürebbiye*'yi görünce duruverdi. *Mürebbiye* o an gayet iyi görünüyordu, loş ışık yüzünün kasvetli çizgilerine yakışmıştı.

"Şu tablo... Nereden buldun onu?"

Omuzlarımı silktim.

"Cevap ver," dedi.

"Kulenin yanında bedava geldi."

Orville bir ona, bir bana baktı. Sanki bir ikizim olduğunu keşfetmişti. *Mürebbiye*'yle ikisi birbirlerini tanıyormuş gibi bakışıyordu. Boğazını temizledi, yüzündeki o aşina olduğum umursamazlık ifadesi geri gelmişti. Hiçbir şey olmamış gibi atkısını boynuna sardı.

"Sana benziyor da," dedi.

Dudaklarımı sıktım. "Bunu bir erkekten ikinci kez duyuyorum."

"Öyle mi?" Bana doğru döndü. Öyle yakışıklıydı ki yüzüne bakmakta güçlük çekiyordum. "Samantha, dikkatli olacağına söz veriyor musun?"

"Anlamadım?"

"Dikkatli olacağına diyorum."

Onu onaylamak için bir goril gibi göğsümü dövdüm. Orville ne yaptığımı anlamadı, zaten ben de anlamamıştım. Sonra kapıya doğru ilerledi ve çıkarken kapıyı arkasından

kapattı. O gidince dönüp tekrar tabloya baktım. İşte, yine değişmişti. Işıktan mı yoksa yorgunluğumdan mıydı bilmiyordum, ama her nedense *Mürebbiye* sanki az önce gözlerini kırpmıştı.

Dokuzuncu Bölüm

Sevgili Samantha,

Ben Brontë Papaz Evi'nden Sör John Booker. Nasılsınız? Umarım güzel bir tatil geçirmişsinizdir.

Büyük bir hayal kırıklığına uğradığımı söylemek zorundayım. Babanız değilse de annenizin size daha iyi bir terbiye vermiş olacağını düşünmüştüm. Şimdiye kadar size üç tane sesli mesaj bıraktım ama bana hâlâ geri dönmediniz. Bir baba olarak, size biraz öğüt vermemin yerinde olacağını düşünüyorum. Bir gün sorunlarınızla beraber kendinizi bir odaya kapatmayı bırakıp, onlarla yüzleşecek cesareti kendinizde bulmak zorunda kalacaksınız.

Lütfen, kısa sürede beni arama nezaketini gösterin. Babanızın kitaplarının hâlâ kapınıza gelip gelmediğini ve size nasıl yardımcı olabileceğimi öğrenmek istiyorum.

Sevgiler,
John

İki hafta sonra, hiç yaşanmamış olacak olan dersimiz için Orville'le akşam sekizde buluşmak üzere anlaştık. İsmi telaffuz edilemeyecek kadar tuhaf olan leş gibi bir bar seçmişti. Anlaşılan, kimsenin bizi görmeyeceği bir yer bulmak için insanüstü bir çaba göstermişti.

Şehrin, özel konutlarla kaplı, iç karartıcı bir bölgesindeki karanlık bir yol olan Agatha Sokağı'nı bulmam bir hayli vakit aldı. Düzenli bir biçimde peş peşe gelen dar, sıska evler, sanki ısınmak için birbirlerine yapışmışlardı. Kapı numaralarını sayarak evleri takip ettim. Sözü geçen tuhaf mekânın adresi olan 11 numara, kendini çürümeye yüz tutmuş bir tuğla duvarın içine gizlemeye çalışan eski bir kapının üzerindeydi. Dışarıda buluşacaktık ve Orville geç kalmıştı. Duvara yaslanıp bekledim. Montuna ve şalına sıkıca sarınmış bir adam, elinde alışveriş torbalarıyla alelacele önümden geçti.

Telefonum titredi. Tanımadığım bir numaraydı. "Merhaba?" dedim.

"Samantha'yla mı görüşüyorum?"

Suratımı astım. Beni kimse aramazdı. "Annemle mi görüşüyorum?"

"Ben James."

"James."

"III. James Orville."

"Telefon çekmiyor."

James Orville'in bir numarasının ya da bir cep telefonunun olduğunu bilmiyordum.

"Bir krep standının önündeyim," dedi. Lafını bitiremedi çünkü bozuk, kulak tırmalayan bir aksanla Fransızca konuşmaya

başlamıştı. Herhâlde yanındaki biriyle konuşuyordu. Dikkatini tekrar bana verince, "Neredesin?" diye sordu.

"Sokak kenarında," dedim. "Adam düşürüyorum."

"Dinle, geç kalacağım," dedi. Arkadan bir gürültü geliyordu, bir kamyon ya da belediye aracı geçiyor olmalıydı. "Bir şeyler yiyorum. Aç mısın?"

"Pek değilim."

Küfretti.

"Ne?" dedim.

"Bir şey yok, çok sıcaktı da."

"Neylisinden aldınız?"

"*Jambon et fromage*."

"Jambonlu peynirli," dedim.

"Fransızcasını söylemiştim."

"Ben de İngilizcesini söyledim."

Telefondan, esen sert rüzgârın sesi geliyordu. "Seni çok bekletmeyeceğim."

"Acele etmeyin, burası çok eğlenceli," dedim.

Fakat o, telefonu kapatmıştı bile. Gülümsüyordum ama sonra gülümsemeyi kestim. Kaldırımda durup kendi kendine sırıtan birini görmek huzursuzluk verici bir şeydi. Hoş, etrafta beni izleyecek kimse yoktu. Sokaklar hızla boşalmıştı. Rüzgâr, sıkışık trafik gibi bir hareketleniyor, bir duruluyordu. Ceketime sıkıca sarınıp, yakasını kaldırarak suratımın yarısını soğuğa karşı zırhlandırdım. Babam bu harekete *kaplumbağalamak* derdi. Annemse, yüzünde sivilce çıkacak diye uyarırdı.

On dakika sonra uzaklarda iri bir karaltı belirdi. Üstünde... Pelerin mi vardı? Orville'in düğmelerini iliklemediği yün

paltosunun arkası, bir süper kahraman edasıyla rüzgârda savruluyordu. Yanıma geldiğinde krepinden son ısırıklarını alıyordu. Onu böyle günlük kıyafetlerle görmeye alışık değildim. Bu akşam paltosunun altına bir deri ceket giymiş, kafasına da Ray-Ban gözlüğünü takmıştı. *Ben geldim, bebeğim, hadi sörfe gidelim*, der gibiydi.

Çenemle jambon et fromage kalıntılarını işaret ettim. "Güzel kokuyor."

"İster miydin?"

"Hayır."

11 numaranın önünde durup, sanki yalnızca cinlere açılan sihirli bir geçitmiş gibi kapının tam ortasına avucunu yerleştirdi.

"Fransızca bildiğinizi bilmiyordum," dedim.

"'*Sous le pont Mirabeau coule la Seine. Et nos amour, faut-il qu'ilm'en souvienne, la joie venait toujours après la peine.*'"*

Aksanı rezaletti, konserve kutusuna konmuş bayat mahun cevizi gibi kulak tırmalıyordu.

"Devam etmezseniz çok iyi olur," dedim.

"Şiir sevmez misin?"

"Fransızcayı da sevmem."

Orville önümüzdeki kapıya vurdu ve ellerini cebine koyup geri çekildi. Bugün üstünde anormal bir sakinlik vardı. Belki de Noel'den sonra aramızda gerçekten de bir şeyler değişmişti. Yakın arkadaş mı oluyorduk yoksa?

*Fr. Seine akıyor Mirabeau Köprüsü'nün altından/Ah, şu bizim aşkımız/ Olur mu hiç hatırlamadan, sevincin geldiğini acının ardından? Fransız şair Guillaume Apollinaire'in 'Mirabeau Köprüsü' adlı şiirinden. (Ed. N.)

Kapı açıldı. İçerideki adam her yönüyle yuvarlaktı. Islak ıslak bakan, bir güvercininkini andıran gözleri ve kafasının üstünde, gözlerinin önüne bir gelin duvağı gibi dökülen papatya sarısı saçları vardı. Kimliklerimize bakarak bizi içeri alıp küçük, paslı bir koridordan çarpıcı biçimde karanlık bir salona kadar götürdü.

Orville bizi bir dizi org borusu gibi parlayan barın yanından geçirdi. Barmen kadının derin bir dekoltesi ve büyük, balık gibi dudakları vardı. Barda rengârenk kravatlı bir grup adam oturuyor, salonun ortasında yeşil elbiseli bir kadın bir o yana bir bu yana sallanarak tek başına dans ediyordu.

Orville arkalardaki sessiz bir köşede masa buldu ve paltosunu çıkardı. Etrafa baktı. "Ee?"

"Kesinlikle çok tuhaf."

Yerlerimize oturunca Orville bize birer içki söyledi. Siparişi alan kadının bacakları öyle uzundu ki, yalnızca tam yüzümün hizasında duran ekoseli eteğini görebiliyordum. Kadın gidince Orville, "Bu haftaki okuma nasıldı?" diye sordu.

"Hangisi?" diye sordum. "'*Uğultulu Tepeler*, Freud'cu Bir Cinsel Dramadır' mı, yoksa 'Emily Brontë: Postmordern Lezbiyenlik Üzerine Bir İnceleme' mi?"

"İkisi de."

"Edebiyat dünyası adına birer yüz karası olduklarını düşünüyorum," dedim.

"Seks hakkında oldukları için mi?"

Gözlerim fal taşı gibi açıldı. III. James Orville'in o kelimeyi kullandığını bilmiyordum. Duruma uygun, akıllıca bir şey söylemek istedim, ama aklıma bir şey gelmedi. Orville beni

deniyordu; hissediyordum. Dudaklarım titredi fakat bir ses çıkarmayı başaramadım. Aklımın bir köşesinde Samantha Whipple okkalı cevaplar veriyordu, ancak ne yazık ki sesini kimse duyamıyordu.

"Denemen hakkında konuşmak istiyorum," dedi Orville.

"Tabii."

"Oldukça... Farklıydı."

"Orası kesin."

Cevap vermeyince beni okuldan en kolay nasıl attıracağını düşündüğünü sandım. Bu denemeyi sabahın dördünde yazmaya başladığımda, sağlam bir iddia oluşturmayı düşünmek aklıma bile gelmemişti. Orville benden pencerelerle hiçbir alakası olmayan bir romanda, pencerelerin kullanımını analiz etmemi istemişti. Ben de pencerelerin aslında pencere olmadığını, vahşi kırları medeni yapılardan, Thrushcross Çiftliği'ni *Uğultulu Tepeler*'den, hatta Cathy'yi aklında kurduğu diğer kişiliklerinden ayıran tek şey olduğunu savunmuştum. Pencereler hem bu dünya ve sonrası, hem de okuyucu ile yazının kendisi arasındaki kadar belirsiz bir duvardı. Kısacası yazdığım deneme tam bir saçmalık şöleniydi. Daha önce sadece erkek şampuanı reklamlarında gördüğüm bir bayağılık seviyesine ulaştığım için kendimi tebrik etmiştim.

Boğazımı temizledim. "Nasıl buldunuz, efendim?"

Orville bana uzun uzun baktı. Bu ışıkta gözleri bir çift zeytine benziyordu.

"Bugüne kadar öğrencilerimin yazdığı en güzel yazılardan biriydi," dedi.

Gözlerimi kırptım. Yüzünde tuhaf, sadist bir gülümseme vardı. Sanki nihayet kralın dikkatini çekebilmiş saraylı bir kadındım, ama sonra o kralın VIII. Henry olduğunu öğrenmiştim. İçkiler geldi; benimki yeşildi.

"Görüyorum ki sen yazdıklarını beğenmemişsin," dedi.

"Aptalcaydı," dedim. "Hiç aklınız olmasa bile bir romanda üstü kapalı anlamlar bulup, onlara birer amaç uydurarak insanları konuyla alakalı olduklarına ikna edebilirsiniz. Ben buna entelektüel kibir diyorum."

"Bense yaratıcılık diyorum," dedi Orville. "Edebiyatın amacı insana nasıl düşüneceğini öğretmektir; nasıl gerçekçi olunacağını değil. Gerçek dünyadaki olaylar arasındaki ilişkiyi anlamaya bizi hazırlayabilecek tek şey, birbiriyle alakasız gibi görünen olayları birbirine bağlayan dokuları keşfetmeyi öğrenmektir. Ben bu ödevi sana öylesine vermedim. Dünya onlarca yıldır pencere sembolizmini analiz ediyor."

"Bunu bilmiyordum."

Tam düşündüğüm gibi dercesine başını salladı. Dudaklarımı kenetleyip yeşil bardağı kendime doğru çektim. Orville ilk defa bana iltifat etmişti. Bir parçam iltifatı kabul etmek ve bazı insanların ölü hayvanları astığı gibi çerçeveleyip duvarıma asmak istiyordu. Fakat kendi aptallığımdan emin olduğum için içim rahat etmeyecekti. İçkime baktım ve bir yudum alıp hemen yuttum. İçinde zencefil, armut ve tanınmaz hâle gelmiş alkollü bir içecek vardı.

"Beğendin mi?" diye sordu Orvillle bardağımı göstererek.

"Hayır. Değişelim mi?"

Orville bana kendi içkisini uzattı. İçki bronz rengindeydi ve tadına bakılırsa herhâlde önceki hayatında viskiydi.

"Öpücük hastalığınız yoktur umarım," dedim. "Hani, şu tükürükle bulaşandan."

Aldırış etmeden, "*Uğultulu Tepeler* yanında mı?" diye sordu. "Artık başlayalım."

Başımla onaylayıp iki kitabı da çantamdan çıkardım; hem babamınkini hem de Orville'inkini. Kitapları aramızdaki masaya koyarken kendimi alışılmadık biçimde korunmasız hissediyordum. Sanki ona böbreğimi veriyordum. Pek güzel sayılmazdı ve ne işe yaradığını tam olarak anlamıyordum ama kişisel bir şeydi ve benimdi. Orville'in hareketlerini dikkatle izledim. Parmaklarını babamın kitabının sırtına yerleştirip, derin derin iç geçirerek kendisine doğru çekti. Yüzündeki acı dolu ifade sinirlerimi bozuyordu. Brontëler onda neden benimkilerden çok daha acı dolu hatıralar uyandırıyordu? Yanlış anlaşılan, trajik bir karakter olma özelliğimi çalıyordu resmen.

Dikkatle ona doğru yaklaşıp elle ilgili bölümden başlamamız gerektiğini söyledim. Sonuçta kitabın en önemli parçası orasıydı, öyle değil mi? Orville elini sallayarak beni uzaklaştırdı ve sayfayı kendisi buldu. Bu eserin tüm ayrıntıları üzerine incelikle düşünmüş gibiydi. İçimde aniden bir koruma dürtüsü belirdi. Ya kitabı aklında çarpıttıysa? Ya Cathy'yi uzun saçlı hayal ettiyse? Tanrım, ne korkunç bir düşünceydi!

Boğazımı temizledim. "Bu bölümün size ne ifade ettiğini söyler misiniz? Babam buna çok kafa yorardı."

Orville çaresizlik içinde ondan cevap beklediğimin farkında olmasa gerekti, çünkü sessizce kendi kendine bir şey düşünüyordu. Kendimi çok yalnız hissettim.

Uzun bir sessizlikten sonra, "Çok güzel bir bölüm," dedi.

"Öyle mi?"

"Âşığın ızdırabını çok iyi betimliyor," dedi. "Kederle yanan Heathcliff, gittiği her yerde ölmüş sevgilisinin hayalini görüyor. Acı insana bir kez bulaştı mı onu korkunç yerlere çekebilir, Samantha. Burada, Cathy'yi diriltme çabasının Heathcliff'i bir tür Araf'ta, sonsuza kadar ızdırap içinde bıraktığını görüyoruz."

Biraz daha özgün bir yorum bekliyordum. "Ben ne düşünüyorum, duymak ister misiniz?"

"Tabii."

"Bence bu kısımda pencerede bir kadın beliriyor, o kadar."

"Anlamadım?"

"Belki Brontë Papaz Evi'nin önünde biri belirdi, Emily de o anı kitaba koymaya karar verdi. Ne biliyorsunuz?"

Orville gözlerini kırptı. "Biz öğretim üyesiyiz, aptal değil."

"Aptallığımı aklınızda büyütmeyi bırakabilir misiniz? Diğer türlü düşünürsek bu kısmın burada olması için hiçbir sebep yok. Kötü yazılmış ve kitabın kalanına uymuyor. İnsan Emily'nin bunu buraya neden eklediğini merak ediyor. Muhtemelen gerçekten başına geldiği için ekledi."

"Lütfen, tamamen duygusal bir sahneyi büsbütün doğru sayma," dedi Orville. "Yıllar önce ölmüş kız kardeşin birden pencerede belirse *sen* nasıl hissederdin?"

Aniden duraksadım. "Kız kardeşim mi?"

"Aynen öyle."

Ona dehşet içinde baktım.

"Heathcliff'le Cathy," diye açıkladı. "Kardeşti."

"Hayır. Ne?"

"Yani," dedi Orville, "üvey kardeş."

Gözlerim hayretle açıldı. Dakikalarca sessiz kalarak içinde bulunduğum şoku ifade etmeye uygun kelimeler aradım. Kendimi bir çizgi filmde uçurumdan atlayıp, boşlukta asılı kalan bir fare gibi hissediyordum.

"Ah, Tanrı aşkına, Samantha," dedi Orville. "Dikkatli oku. Bay Earnshaw'ın Londra'nın pis kenar mahallelerinden topladığı sıska, hoyrat bir çocuğu sırf kalbinin yüceliğinden kendi çocuğu gibi yetiştirdiğine gerçekten inanacak mıydık? Bunun tek açıklaması Earnshaw'ın aslında Heathcliff'in babası olması."

Gözlerimi kaçırıp odada gezdirdim. Sanki üstüme bakıp bir anda çıplak olduğumu fark etmiştim. Bütün roman bambaşka bir hava kazanmıştı. Cathy'yle Heathcliff tabii ki kardeşti. Beraber dedikodu yapıyor, kavga ediyor, el ele tutuşup kırlarda koşuyor ve hiç sevişmiyorlardı. Birbirlerine adanmışlıkları çocuksu bir şefkatten başka yöne kaymıyordu. Cathy bir keresinde ne demişti? *Ben Heathcliff'im, Heathcliff de ben.* Herhâlde gerçeği söylüyordu.

Yenik bir ifadeyle Orville'e baktım. Diğer insanların saçma fikirlerinin bana hep doğruymuş gibi görünmesi inanılmazdı. Bakışlarımı yeniden etrafta gezdirdim. Birden her şey çok daha düz görünmeye başlamıştı. Artık ışıkta bir gizem, bir romantizm yoktu.

"Bu mu yani?" dedim. "Tüm zamanların en büyük aşk hikâyesi ileri derece bir ensest olayı mıymış?"

Orville, "Sakin ol, Samantha. Sadece bir hikâye bu," dedi.

"'Sadece bir hikâye' diye bir şey yoktur," dedim. "Pencerelerin başka dünyalara açılan geçitler olabileceği bir dünyada, böyle bir şey mümkün olamaz. Bu, Emily Brontë'nin gizliden gizliye kardeşine âşık olduğu anlamına mı geliyor?"

Orville bıkkınlıkla uzun bir nefes aldı. "Konuya dönelim, olur mu?"

"Ama doğru olabilir, değil mi?" dedim, heyecanlanıyordum. "Emily'nin bütün hayatı, hayal dünyası ile gerçek hayatı arasında sıkışıp arap saçına dönmüştü. Bir gece Branwell Brontë'nin penceresinin önünde belirmediğini kim bilebilir? Çok yakın bir ilişkileri olmadığını kim bilebilir? Ya babamın benimle paylaşmak istediği büyük sır buysa?"

"Samantha, lütfen..."

"Ne de olsa Cathy delinin tekiydi ve Emily Brontë de delinin tekiydi; Heathcliff dengesizdi ve Branwell de öyleydi. Emily tuhaf, ensest içerikli bir şey yazdıysa, belki de yazdığı kendi hayatının bir yansımasıydı?"

"Lütfen, doğruluk payı olmayan şeyler söyleyip durma."

"Mümkün olduğunu düşünmüyor musunuz? Brontëlerin kitaplarında zaten gerçek hayattan esinlenmeler yer alıyor."

"Romanlar, yazarın hayatı temel alınarak yorumlanmaz."

"Öyle mi? *Jane Eyre*'de deli bir kadın Rochester'ın yatağını yakıyor ve Rochester da neredeyse ölüyordu, hatırlıyor musunuz? Branwell'in de kendi yatağını yaktığı söylenir. Tesadüf mü sizce?"

"Branwell'in başına gelen deli bir kadının saldırısının sonucu değildi."

"Nasıl bu kadar emin olabiliyorsunuz? Bir işe girse hayatlarını kurtarabileceği üç sefil kardeşiyle aynı evde yaşıyordu.

En azından birinin onu öldürmek istemediğini mi düşünüyorsunuz yani?"

Orville bir an bana baktı. "Akrabalarına inanılmaz ölçüde kin besliyorsun."

"Bu benim hakkım," dedim. "Ailemi yıktılar."

"Benimkini de yıktılar ama ben onlara iftira atmıyorum."

Şaşkınlıkla duraksadım. Sözler ağzından öylece çıkıvermiş gibiydi.

"Bir içki daha?" diye sordu.

"Daha ilkini bitiremedim ki."

Sırık garsonu çağırmak için döndü, ama kadın ortadan kaybolmuştu. Yeniden bana baktı.

"Nerede kalmıştık?" diye sordu.

"Karanlık sırlarınızı ortaya dökecektiniz."

"Senin sorunun, Samantha, bu romanlardaki büyük anlamı bulmak için gereğinden fazla uğraşman. Oysa genellikle gecenin bir yarısında, sen hiç beklemezken, anlam *seni* bulur."

"Yani, bir katil gibi mi?"

"Cathy Linton'ın hayaleti gibi," dedi. "Emily Brontë'nin en büyük ablaları, Maria ve Elizabeth, çocuk yaşta tüberkülozdan öldüler. O zaman Emily, Anne ve Charlotte daha çok küçüktü. Eğer *Uğultulu Tepeler*'deki bu sahnede yazarın kendi hayatından bir esinlenme varsa, budur. Hiç rüyanda ailenin ölmüş üyelerini gördüğün ve sana sanki hayattalarmış gibi gerçek geldikleri olmadı mı? Sevgi de iyi kurmaca yazılar gibi hiçlikten bir gerçeklik yaratabilir. İşte, illa bir amaç istiyorsan Samantha, elle ilgili bölümün 'amacı' bu. Pencerede gerçek bir kadın belirdiyse bunun sebebi, Cathy'nin hayaletinin Heathcliff için maddi dünyadaki her şeyden daha gerçek olması."

Dudaklarımı sıktım. "Görüyorum ki Frederick Douglass'a geri döndük. Bu bölümün yalnızca duygusal gerçeği temsil ettiğini düşünüyorsunuz; bense -haklı olarak- tam anlamıyla gerçek olduğunu düşünüyorum."

"Bazen asıl gerçeği yaratmak için duygusal gerçeğe ihtiyaç vardır."

İçkimi karıştırıp içine baktım. "Bir gün iki saatlik bir kavga düzenleyeceğim ve size, hiç yorulmadan kavga etmenin mümkün olduğunu göstereceğim."

"Heyecanla bekliyorum."

Orville sırıttığında kurda benziyordu. Bardağını eline aldı, boş olduğunu fark edince masaya vurarak bıraktı.

Onu dikkatle inceledim. "Size bir sorum var," dedim bir süre bekledikten sonra.

"Buyur."

"Tecrübenin İhtarları hakkında bir şey biliyor musunuz?"

Başka bir dilde konuşuyormuşum gibi baktı. "Ne hakkında?"

"Tecrübenin İhtarları. Ne olduğunu biliyor musunuz?"

Suratını astı. "Hayır."

Hayal kırıklığına mı uğramıştı yoksa rahatlamış mıydı, anlayamadım. "Pekâlâ," dedim.

"Niçin soruyorsun?"

"Babam... Bana onu bırakacağını söylerdi. Tecrübenin İhtarları'nı."

Orville uzun süre hiçbir şey söylemedi. Etraf o kadar karanlıktı ki gözlerini seçemiyordum. Elimde tuttuğum boş bardağımın, üstümüzdeki mavi ve kırmızı renkli loş ışıkları etrafa yansıtmasını izledim. Sabırla cevabını bekliyordum.

"Bana bu bilgiyi paylaşacak kadar güvendiğin için," dedi Orville en sonunda, "teşekkürler, Samantha."

Omuz silktim. "Bildiğinizi umuyordum, o kadar."

Uzun bir soluk verdi. Lafı tekrar *Uğultulu Tepeler*'e getirecektim ki birden, "Bunu düşünmekten bıktım," dedi. "Ya sen?"

Gözlerimi kırptım. "Bunu düşünmek beni hep bıktırıyor."

"İyi."

"Yani, gidiyor muyuz?"

Saatine baktı. "Birer içki daha içelim."

Etekli Sırık Kadın yeniden belirdiğinde, büyük bir hayretle III. James Timothy Orville'in birer içki daha söylemesini izledim.

Geçirdiğim en güzel akşamlardan biri olmuştu. Üstüne hafif bir yanık balık tadı olan bir tabak çikolata kaplı fındık söyledim, Orville de yine hafif bir yanık balık tadı olan Hindistan cevizi kaplı bir şey sipariş etti. Ben ergenlik çağında yazarlık konusunda uğradığım hüsranı, o da bana bir zamanlar dağlara tırmanıp aslan beslemek istediğini anlattı. İkimiz de saatlerimize bakmadık. Karanlık bir barda birlikte olmanın hoş bir şey olduğunu düşünüyor olmalıydık.

Muhabbet aslanlardan Hemingway'e, oradan organik gıdaya, oradan da anne babalarımıza döndü. Orville'in annesiyle babası boşandıktan sonra annesinin, akademinden ayrılıp hukuk alanına geçtiğini, şimdi de Londra'nın en iyi avukatlarından

biri olduğunu, yarı kalıcı yeni bir erkek arkadaş edindiğini ve bir bitkisine George adını verdiğini öğrendim. Babam hakkında konuştum ama kısa sürdü. Küçük oyunlarımızı, gelecek için yaptığımız aptalca planları anlattım.

"Ellinci doğum gününde beni Oscar'ın mezarına götüreceğine söz vermişti," dedim.

"Oscar kim?" diye sordu Orville.

"Wilde."

"Ha," dedi. "Oscar'la o kadar samimi olduğunuzu bilmiyordum."

"Eskiden ona deli gibi âşıktım."

"Erkekleri tercih ettiğini biliyorsun, değil mi?"

"Evet, ölü olduğunu da. Kimse mükemmel değil."

Güldü, ses beni o kadar şaşırtmıştı ki gözlerimi kaçırdım.

"Seni F. Scott Fitzgerald gibi biriyle hayal ederdim," dedi.

"Fazla genç, fazla yakışıklı."

"Jack London."

"Bana bakmaz."

Gülümsedi. "Kendine haksızlık ediyorsun."

Yanaklarım kızarınca dikkatimi içkime çevirdim. Bardağı kafama dikip hızlıca birkaç yudum içtim. Bir iltifat daha mı almıştım? Emin değildim. Orville'le ikimiz muhtemelen etraftaki herkese bir çift gibi görünüyorduk. Belki de hüzünlü bir Edward Hopper tablosundan çıkmış gibiydik. Orville'le benim aramda bir ilişki yaşanmasının imkânsız olduğunu biliyordum; belki de bu yüzden hayal etmekten kendimi alamıyordum. Aramızda asla bir şey olamayacağını bilmek bana kendimi güvende hissettiriyordu. Aslında bir erkekle ne yapacağım

hakkında hiçbir fikrim yoktu ve Orville'in de bunu bilmesi gerekmeyecekti.

"Oscar'ın mezarına hiç gidebildin mi?" diye sordu.

"Babam elli yaşını göremedi."

"Hımm... Üzgünüm."

"Hep, bir gün orada buluşacağımızı söylerdik. Hani, yabancı filmlerin sonunda olur ya... O güney tarafından gelecekti, ben de kuzey tarafından, sonra kuşlar uçmaya başlayacaktı."

"Gidelim."

"Kalkıyor muyuz?"

"Hayır, mezara gidelim. Père Lachaise çok güzel bir mezarlıktır. Görmelisin."

Omuzlarımı silktim. "Ya da sadece oraya gittiğimi yazarım. Babam olsa ikisinin arasında bir fark olmadığını düşünürdü."

"Sen yazıyor musun ki?"

"Hayır. Bir içki daha alacak mısınız?"

Orville dönüp garsonu bir daha çağırmadan önce bana uzun uzun, inceleyen gözlerle baktı. Bira sipariş ettikten sonra yeniden bana döndü. "Biliyor musun, ben de hep Agatha Christie'den hoşlanmışımdır."

"Ne garip," dedim, içkimin kalanını tek bir yudumda boğazıma indirerek. "Sizin yanınıza daha çok Virginia Woolf'un yakışacağını düşünürdüm."

İkinci biralar geldi. Açıkçası birinci biralar pek güzel değildi; babamın viskiyi tercih etmesine şaşmamak gerekirdi.

"Öğrencilerinizle içebileceğinizi bilmiyordum," dedim.

Saat gece yarısına geliyordu ve elimde boş bir bira bardağı vardı. Sarhoştum. Sarhoş mu? Evet, sarhoş. Öyle harika bir his de değildi. Kendimi rüyamdaki ana karakter gibi hissediyordum. Sanki koşmaya çalışıyor, ama bacaklarımı yeterince hızlı hareket ettiremiyordum.

Orville omuzlarını silkti. "Öğrencilerimle yapmamın yasak olduğu çok şey var."

"Biliyorum. Kural kitabının C bölümünü gözden geçirdim. Bir hayli uzundu."

Havlar gibi sesler çıkararak güldü. "O kitabı okuyan ilk öğrenci sen olabilirsin. Alkışlıyorum."

"Derslerimiz sırasında üstümdekilerden birini çıkarırsam, çalışma arkadaşlarınızın ve ülke kanunlarının huzuruna çıkmak zorunda olduğunuzu biliyor muydunuz?"

"Öyle bir şey vardı, evet."

"Profesörünün ofisindeki bir eşyayı gasp eden bir öğrencinin mallarına el koyulacağını, bu mallara topraklarının ve kalelerinin de dâhil olduğunu, ama el koyulacakların bunlarla sınırlı olmadığını biliyor muydunuz, peki?"

"Kural kitabı birkaç yüz yıllık."

"Peki, şimdi sizinle yakalanırsam ne olur?"

"İdam."

"Giyotinle mi?"

"Tabancayla."

Güldüm. Hafifçe sallandığımı fark ettim. "Okulun neden bu kadar çağ dışı kuralları var, anlamıyorum."

"Ben çağ dışı demezdim," dedi Orville arkasına yaslanarak. "Bazı ayrıntılar geri kalmış olabilir ama özünde bu yasalar, eğitimin kutsallığını el üstünde tutmak, öğretmen ve öğrenci arasındaki ilişkinin usulüne göre ilerlediğinden emin olmak için var."

Tek kaşımı kaldırdım. Bu öğretmen ve öğrencinin şu anda barda bira yudumladığı gerçeğine dikkat çekme gereği duymadım, çünkü profesörlerin satır aralarını okuyabilmesi gerekirdi. Orville'in sözleri, kulağa okulun reklam filminden çıkmış gibi geliyordu. Araştırmalarım sayesinde, geçtiğimiz yüzyıllarda okulun başından bir ömre yetecek kadar bela geçtiğini biliyordum. Kütüphanede bulduğum, *On Sekizinci ve On Dokuzuncu Yüzyılların İhtiraslı Olayları* adında bir kitaba göre okulda her türlü yasak ilişki, hırsızlık, cinayet ve darbe girişimi yaşanmıştı. Beni şaşırtan suçların kendileri değil, suçları işleyenlerin hevesiydi. Sanki yasa dışı şeyler yapıp paçayı kurtarmak, resmi kayıtlara geçmese de okulun en saygın sporuydu.

Parmaklarımı masaya vurdum. "Siz hiç yanlış bir şey yaptınız mı, efendim?"

Orville başka bir şey düşünüyor olmalıydı ki yavaşça gözlerini kaldırdı. "Ha?"

"Hiç kuralları çiğnediniz mi?"

"Ne şekilde?"

"Geçtiğimiz birkaç on yılda Old College'ın birçok kaçamağa sahne olduğunu duymuştum."

Orville'in bakışları canlanıverdi. Yanaklarım bir anda kıpkırmızı oldu. Bunu söylemek, yani en azından bu şekilde söylemek istememiştim. Aramızda sert bir sessizlik meydana geldi. Keşke masanın altına saklanabilseydim. Sözlerim âdeta ağır çekimdeki bir mermi gibi havada asılı kalmıştı.

Tek söylediği, "Bunun ne kadar ciddi bir soru olduğunu fark ettiğini sanmıyorum, Samantha," oldu.

Bu geceki o güzel hava aniden dağıldı. Orville öfkeli görünmüyordu, sadece sessizdi. Hayatının büyük kısmını neden kendi yaşındaki insanlarla geçirdiğini fark etmiş olmalıydı. Hesabı istedi. Hesap geldiğindeyse borcun yazılı olduğu kısmı eliyle kapattı. Ödedikten sonra ayağa kalktık. Kapıya giderken onu takip ettim.

Boğazımı temizledim. "Bu dersin pek bir faydası dokunmadı aslında," dedim havayı yumuşatmaya çalışarak. "Sanırım *Uğultulu Tepeler*'in ardında saklı gerçek anlamın, beni gecenin bir yarısı elinde bir baltayla bulmasını beklemem gerekecek."

Cevap vermedi. Sanırım dışarısı soğuktu ama biranın verdiği sıcaklık göğsümde bir canlılık yaratmıştı.

Orville paltosuna sarındı. "Seni odana bırakayım, Samantha."

"Bırakmayın. Ya biri görürse?"

"Saat gece yarısını geçti."

"Evet, ama bir adamın adı bir defa kirlenirse bir daha temizlenmez," dedim gülümseyerek.

Orville hiç tepki vermedi. Uzun sokağı sessizlik içinde geçtik. Yanlış bir şey mi yoksa doğru bir şey mi söylediğimi kestiremiyordum.

Bir sonraki sokakta fikrini değiştirdi ve sağ kolunu kararlılıkla kaldırarak bir taksi durdurdu.

"İçkiler için teşekkürler," dedim.

"Lütfen, lafını bile etme."

"Merak etmeyin, etmem."

Taksi sessizce önümüze yanaştı. Bana sarılmasını ya da en azından gülümsemesini bekliyordum, ama Orville'le birbirimize mümkün olan en yapmacık şekilde veda ettik. Sanırım o eğildi ve ben de elimle selam verdim. Uzun bir bakışmanın ardından ikimiz de gecenin içinde kaybolduk.

Sevgili Sör John,

Mektubunuz için teşekkür ederim. Sizinle daha önce iletişime geçerdim ama kitaplar konusunda bana yardım edecek birini zaten buldum. Heathcliff'le Cathy'nin üvey kardeş olduğunu biliyor muydunuz? Biliyorum, biliyorum... Ne numara ama!

Yine de papaz evini ziyaret etmeyi çok isterim. Babam bir keresinde, bir gün onu orada bulacağımı söylemişti. Bir hafta sonu gezintisi düzenleyebilir miyiz?

Bir de, bir ara bana nasıl şövalye ilan edildiğinizi anlatır mısınız? Kulağa çok ilginç geliyor.

Sevgiler,
Samantha

Onuncu Bölüm

Yangın, sessiz sakin bir gecede, gece yarısından sonra gerçekleşmişti.

Yıllardan muhtemelen 1847'ydi, 1846 olması da mümkündü. Kesin tarihini kimse bilmiyordu. Dört Brontë kardeş, babalarıyla beraber papaz evinde, yine hep bir aradaydı. Anne ile Branwell, Thorp Green'deki gizemli sıkıntılarından kurtulup, eve daha yeni dönmüşlerdi. Hiç kimse, Emily bile bu ani dönüşün asıl nedenini bilmiyordu.

Yeniden bir araya gelişleri uzaktan bakılınca hoş bir tablo gibi duruyordu. Biyografi yazarları bu dönemden, Brontëlerin hayatlarının en verimli dönemi olarak bahsetmeyi severlerdi. Charlotte, Emily'nin şiirlerini sakladığı gizli yerini o zamanlarda bulmuş, üç kız kardeş en ünlü romanlarını yazmaya o yıl başlamıştı. Ancak ters giden bir şey vardı. Kardeşler evlerine, tamamen bambaşka insanlar olarak dönmüşlerdi. Charlotte kendine güvenini, Anne tatlılığını, Branwell'sa yeteneğini, ayıklığını, saygınlığını, mizah anlayışını, paltosunu, evinin anahtarlarını ve tüm arkadaşlarını kaybetmişti. Eğlenceli

gençlik dönemi eserlerinin yerini, söyleyecek çok şeyi olup yeteri kadar zamanı olmayan insanlara ait çılgınca bir yazma ihtiyacı almıştı. 1846'da Charlotte en kötü romanı olan *Profesör*'ü, yani Brüksel'deki deneyiminin beceriksizce gizlenmiş bir uyarlamasını, Emily de kırlarda yaşarken gittikçe deliliğe ve depresyonun pençesine düşen sapkın aileler hakkında bir roman yazdı. Anne'se o sıralarda asla kimseyle paylaşmadığı Çok Gizli El Yazması üzerinde çalışıyordu.

Kardeşler arasında en ciddi dönüşümü geçiren Anne'di. Yıllar önce evden ayrılan iyi huylu, terbiyeli genç kızın yerini Thorp Green'de başından geçenler sorulduğunda ağzını bıçak açmayan, sabırsız, ne yapacağı belli olmayan biri almıştı. Artık kararlı ve dişliydi.

Charlotte, kardeşindeki bu değişikliğin farkındaydı. Muhtemelen küçük kardeşin asla onun dengi olamayacağını düşünüyor ve gecenin geç saatlerine kadar Anne'in tüy kaleminin parşömen üstünde ilerlerken çıkardığı gıcırtıyı dinliyordu. Hırs, Charlotte'ın damarlarında bir zehir gibi dolaşıyor olmalıydı. Önemsiz küçük kardeşinin yazılarını okumak için hayatında ilk defa yanıp tutuşuyordu. Anne'in romanı, *Profesör*'den daha iyi olabilir miydi? Alelade bir merak değildi bu. Bu ailede sadece tek bir yıldıza yer vardı. Hatırlanmak Charlotte'ın hakkı değil miydi? En büyük, en kısa, en çirkin ve üstüne basılmış kalbi artık paramparça olan oydu. Mutluluğu bu hayatta bulamayacaksa, en azından öldükten sonra hatırlanmayı hak etmiyor muydu?

O yılın sonucu benim için tam bir hayal kırıklığı olmuştu. Thorp Green'den eve dönerken beraberinde getirdiği tüm o tutku ve aleve rağmen Anne'in yazdığı roman (*Agnes Grey*)

rezaletti. Zararsız. Sıkıcı. İçindeki zehir nereye gitmişti? Yazmaya başladığı roman, şüphesiz, bu olamazdı. Odasında tek başına volta attığı saatlere ne olmuştu? Neden *Agnes Grey*?

Bence suçlu Charlotte'tı. En büyük eseri *Jane Eyre*'i yazarken kardeşinin hikâyesini çalan oydu. O sene kardeşlerinin eserlerinin derleme ve düzenleme işini üzerine almış, bu işe hepsi ölene kadar devam etmişti. Menajer, iş kadını, girişimci oydu. Düzgün bir yazma eğitimi alan tek kardeş o olduğu için aileyi, üslup ve kurgu konusundaki bilgisinin kardeşlerininkinden çok daha ileri düzeyde olduğuna ikna etmek kolay olmuş olmalıydı. Anne'in Çok Gizli El Yazması'nı okuyup, değerli yorumlarını yapması gayet doğaldı. Değil mi?

Keşke Anne, Charlotte'a Thorp Green'de olanların en kanlı ayrıntılarını belgeleyen, vahşi ve uygunsuz ilk el yazmasını gösterirken onların yanında olabilseydim. Charlotte'ın, içinde Tanrı korkusu taşıyan Anne'i bu kadar hararetli bir yazının halkla paylaşılmaması gerektiğine ikna etmesi kolay olmuş muydu? *Sence böyle şeyleri açığa vurmak mantıklı mı?* demiş olmalıydı Charlotte. *Hristiyan bir kadına yakışır mı? Babana haksızlık etmiyor musun? Ya bize? Ölüm döşeğindeki ağabeyine? Annemizi düşün. Rahmetli annemiz ne olacak?*

Anne tereddütte kalmış olmalıydı. Artık farklı bir kadındı ama umduğumuz kadar da farklı değildi. Kardeşinin ahlak bekçisi sözleri karşısında duraksayıp, tekrar Annie'ye dönüşmüş, sonunda Charlotte kazanmış olmalıydı. Anne el yazmasını bırakıp hafifletilmiş ikinci taslağı (*Agnes Grey*'i) yazarken, herhâlde Charlotte da sessizce *Profesör*'e eklemeler yapıyordu. Elbette *Profesör*'ün adı da değişmişti. *Jane Eyre* adındaki bu yeni taslak, Anne'in gün ışığına çıkamayan hikâyesinin tüm açık

saçık ayrıntılarını içeriyordu. Profesör ve öğrencisi arasındaki ana ilişki aynı kalsa da Charlotte hikâyeye yeni, vurucu bir arka plan eklemişti: Gotik ihtişamı, huysuz çalışanları, al yanaklı çocuğu ve gizemli hizmetçisi Ann Marshall'la Thorp Green. Bu Anne'in hayatıydı ve Charlotte o hayatı çalmıştı. Onu sömürgesi yapmış, kesip biçmiş ve parçalarını satmıştı.

Sonra da tabii Papaz Evi Yangını gerçekleşmişti. Yangın, Branwell'in yatağını, perdelerini, komodinini ve duvarın yarısını yutan bir felaketti. Neredeyse bir saat süren söndürme işlemi için dört kardeşin ve aceleyle uyandırılan Patrick Brontë'nin ortak çabası gerekmişti.

Bu olaydan sonra Branwell ateşten korkmaya başlamamıştı. Yangın hakkında hiç yazmamış, olaya göndermede bile bulunmamıştı. Travma geçirmişe benzeyen tek kardeş Charlotte'tı. Travma sonrası stres bozukluğunu andıran bir şey yaşıyordu ve sonunda bu olayın yeniden gerçekleşeceği korkusuyla evde perde asmayı yasaklamıştı. İlk kitabına alevler içinde bir yatak ekleyen Branwell değil, oydu.

Jane Eyre'deki yangın da benzer bir ortamda, gece yarısından sonra gerçekleşiyordu. Jane, koridorda yankılanan şeytani bir kahkahayla uyanıyordu. Ne olduğuna bakmak için yataktan süzülüyor ve Edward Rochester'ı odasında bir başına, alevlerin yarısını yuttuğu yatağında buluyordu. Yangını söndürüp Rochester'ı kurtarmayı başarıyordu ama gerçek suçlunun kim olduğunu öğrenmesi aylar sürüyordu. Suçlu Bertha, yani deli kadındı. Varlığından bile haberdar olmadığı, yıllardır adamın evinin çatı katında gizlenen kadın...

Jane Eyre'deki yangının tam olarak ne kadarının gerçek, ne kadarının kurmaca olduğunu kestirmek güçtü. Ancak şu kadarını biliyordum: Papaz evindeki yangın kesinlikle Branwell'in odasında başlamamıştı. Yangından kurtulan insanlar genelde Branwell gibi hayatlarına hiçbir şey olmamış gibi devam edemezlerdi. Bunu kişisel deneyimlerimden biliyordum. Hayır, yangın Charlotte'ın odasında çıkmıştı ve yangını çıkarabilecek tek kişi Anne Brontë'ydi.

Kuşkusuz, Anne'di. Köpeklerin depremi hissettiği gibi bunu iliklerimde hissediyordum. Anne Brontë'yi adım gibi bilirdim. Öfkesinin, elindeki tek iyi hikâye de kıskanç bir abla tarafından gasp edilmiş bir kadının perişan öfkesinin alevlerini, içimde hissediyordum. Çay yapan, sıkıcı elbiseler giyen bir kadına cinayeti yakıştıracak pek az insan vardı, ama ben asıl o kadınlardan korkulacağını biliyordum. Anne'in içinde biriken intikam hırsının, onu gecenin bir yarısı ablasının odasına götürdüğünü tahmin edebiliyordum.

Keşke yangının kesin tarihini bilebilseydim. Tek bilinen *Jane Eyre*'in yazıldığı zamanlarda, kitap yayımlanmadan hemen önce ya da hemen sonra çıktığıydı. Charlotte Brontë, başından geçen korkunç yangını romanına eklemeye mi karar vermişti? Yoksa biri, bittikten sonra *Jane Eyre*'i okuyup yazardan en uygun şekilde intikam almaya mı kalkışmıştı?

Ne olduğunu belki de asla tam olarak bilemeyecektim ama Anne Brontë'nin, *Jane Eyre* kitabında yangını çıkaran deli kadına ilham olduğuna dair içimde çok güçlü bir his vardı.

Ocak siyah ve sessiz bir aydı, mümkün olacağını hiç düşünmediğim biçimlerde karanlık ve soğuktu. Orville bana o kadar çok okuma ödevi yüklemişti ki yemeklerimi tek başına kulemde yemeye başlamıştım. Sonraki üç hafta, Edith Wharton, Samuel Baker, Ovidius, John Davies, Dante, Mevlana, Cicero, Henry James ve Konfüçyüs üzerine çalıştık. Sanki ders programımızın üstüne bir edebiyat mezarlığı dökülmüştü. Ortada düzgün bir sıralama bile yoktu ve keşke mühendislik okusaydım diye düşünmeye başlamıştım.

Ayın sonuna doğru öğlen yemeği yemek ve dışarıdaki hayatın hâlâ devam ettiğinden emin olmak için yemek salonuna indim. Çilli bir adam bana biraz yemekhane marulu ve hardallı topak topak bir şey servis etti, ben de tepsimi alıp yemek salonuna girdim. Eski İngiltere kralları portrelerinden kendilerine has, insanı hor gören ifadeleriyle bakıyorlardı. Odanın diğer tarafında Hans'ı gördüm, altın bukleleri bilime meydan okurcasına parlıyordu. Beni görünce yanına oturmam için eliyle selam verdi. Şaşırmıştım. *Jane Eyre*'in gizlice odama geldiği geceden beri görüşmemiş ve konuşmamıştık. O geceyi, geçirdiğim en rahatsız gece olarak bir kenara yazmıştım.

Yanına gidince, "Samantha!" dedi. Yüzünün ne kadar temiz ve çocuksu olduğunu unutmuştum. Öyle klasik bir yakışıklılığı vardı ki Orville yanında goril gibi kalırdı.

"Uzun zaman oldu," dedi beni etrafındakilerle tanıştırmadan.

"Nerelerdeydin?" diye sordum.

"Doğruluk, adalet ve Amerikan idealleri için savaşıyordum."

Duraksadım. "Benjamin Franklin?"

"Superman," dedi.

"Yaa," dedim yanaklarımın kızardığını hissederek. "Sanırım dün gece onu rüyamda gördüm."

"Kimi, Superman'i mi?"

"Benjamin Franklin'i."

Hans sırıttı. "Rüyanda ben de var mıydım?"

"Rüyam Oxford'da geçiyordu, yani muhtemelen sen de oralarda bir yerlerdeydin."

Yemeğe başladık. Hans'ın bütün arkadaşları ter kokuyordu. İçlerinden biri kalın boyunlu bir ragbi oyuncusuydu, gözlerinin feri gitmişti ve araba tamiri hakkında konuşuyordu. Yanındaki arkadaşı Fransızdı ve hasta gibi görünüyordu; sanki içten içe *Araba mı? Oh la la, bir kadınla konuşuyorsun*, diye düşünüyordu.

Hans bana hafta sonu ne yapacağımı sordu. Paris'e gitmeye karar verdiğimi söyledim.

Kaşını kaldırdı. "Paris'te ne var?"

"Annem."

"Yakın mısınız?"

"Hayır, sadece annem."

"Anladım."

Karabibere uzandım, aslında yemeğe hiç karabiber atmazdım. Fakat ellerimi koyacak bir yer bulmam gerekmişti. Masanın üstüne yayılmış okul gazetesi nüshalarını fark ettim.

"Bu gazeteden öylesine nefret ediyorum ki," dedim.

Hans cevap vermedi. Sadece bir anlığına kalın boyunlu arkadaşına baktı, sonra tekrar bana döndü.

"Neden bu kadar çok var?" diye çıkıştım. "Bakteri gibi çoğalıyorlar sanki."

"Genelde öğlen saatinde dağıtılır," dedi Hans.

Birine uzanıp yine iftiralar ve karalamalar bulmayı bekleyerek başlıklara şöyle bir göz gezdirdim. Pierpont denen kişinin yazısını bulamayınca rahatladım. Ön sayfadaki tek şey bir öğrencinin bir asistana karşı yaptığı suçlamaydı. Yazana göre asistan, bir sandviç satıcısının önünde kendisine ahlaksız teklifte bulunmuştu. Dördüncü sayfayı, sonra beşinciyi açtım. Hiçbir yerde adım geçmiyordu. Ancak altıncı sayfa dikkatimi çekti. Gözlerimi kıstım. Sayfanın sağ alt kısmında çok küçük bir kadının fotoğrafını içeren, çok küçük bir haber vardı. Ağzım hayretle açılıverdi. Hayır. Evet? Hayır.

OLD COLLEGE ÜYESİ REBECCA DEFOE
ULUSAL AKADEMİ'DEN ÖDÜL ALDI

Çatalım elimden düştü.

"Ne oldu?" diye sordu Hans.

"Rebecca," dedim.

"Hangi Rebecca?"

Gözlerimi kırptım. Kelimenin tam anlamıyla sersemlemiştim. Haberin yanındaki vesikalık fotoğraf seksenlerden kalma şu bulanık resimlerdendi. Kadının kabarık saçları ve az önce gözlerinden öpülmüş gibi uykulu bir ifadesi vardı. Bu Rebecca'yı tanıyordum. *Benim* Rebecca'mdı.

Sanki ortaokula dönmüşüz de biri bana yersiz bir şaka yapıyormuş gibi Hans'la arkadaşlarına baktım. Fakat Hans'ın yüzü samimi bir kafa karışıklığıyla gölgelenmişti.

"Rebecca Defoe'yu tanıyor musun?" diye sordum.

Başıyla onayladı. "Matematik bölümünün başkanı."

"İngiliz mi? Yirmi beş yaşında bir ders kitabı yazmış mı, bir de altın yüzükler takıyor mu?"

"Onu tanıyor musun?"

Benzim attı. Aklım sanki şiddetli dalgalara kapılmıştı ve kontrolden çıkıyordu. İyice buruşmuş gazeteyi elimde tutuyordum. Bu kadar küçük, iki boyutlu kelimelerin güçleri nasıl oluyordu da dünyaları değiştirmeye yetiyordu? Rebecca ölmüştü. Ölmüştü, yani artık ödül alabilecek durumda değildi. Hem, Rebecca Defoe da kimdi? 1982 yılına ait fotoğraftan bana bakan kadın, Rebecca Smith'ti.

Hans bana tavus kuşu tüylerini andıran mavi gözleriyle baktı.

"Bir şey yok," dedim sormadığı soruya cevap vererek. "Sadece burada profesör olduğunu bilmiyordum, o kadar."

"Çok tanınmış biri."

"Öyle mi? Tam ona göre!"

"Efendim?"

Yanaklarım kızarmıştı. Zihnimin derinliklerine inerek babamın bizi nasıl tanıştırdığını hatırlamaya çalıştım. Matematik öğretmeni olduğunu söylemişti. *Öğretmen, Oxford profesörü değil.* Önemli bir ihmaldi bu, değil mi? Yine de bu haberin gerçek olması imkânsızdı. Rebecca boğulmuştu. Babam öldükten yalnızca birkaç hafta sonra hem de. Gemisi sabahın erken saatlerinde kaza yapmış, Yunanlı âşığıyla birlikte okyanusun dibini boylamıştı. Onu günler sonra kamarasının zemininde

yüzüstü yatar hâlde bulmuşlardı; sanki birkaç dakika kestirmek için uzanmıştı. Deli değildim ben, bu gerçekten olmuştu. Öte yandan bu gazeteye göre kendisi kesinlikle hayattaydı ve ulusal konferanslarda konuşmalar yapıyordu.

Hans, "İyi görünmüyorsun," dedi.

"Hardallı yahniden olacak."

"Balıktı o."

"O zaman ondandır."

Tekrar ona dönüp güneş gibi parlayan saçlarına baktım. Geçmişimden bir parça daha dirilip aramızda belirmeden onunla konuşabilmeyi ne çok isterdim! Onunla olan ilişkim bitmeye mahkûmdu. Hayatım hayaletlerle dolup taştığı sürece normal bir yaşam süremezdim.

Hans, "Seni odana bırakayım, olur mu? Yolda konuşuruz," dedi.

Cevap vermeden dönüp öğretim görevlilerinin masasına baktım. Bir an Rebecca'nın önde oturduğunu, bir kurt gibi bana sırıttığını gördüğümü sandım.

"Nerede o?" diye sordum. "Burada mı?"

"Salonda yemek yemesine izin yok."

"Matematik bölümünün başı olduğunu söylemiştin."

"Bu ceza alamayacağı anlamına gelmiyor."

"Ne yapmış?" diye sordum. "Kendini ölü olarak mı göstermiş?"

Hans bir şey söyledi ama dinlemiyordum. Ağzımdan benden çıkmışa benzemeyen küçük bir ses kaçıverdi. İçimde uyanan ergen kızdan geliyordu, o kız bir zamanlar kokulu kürdan koleksiyonu yapan İngiliz bir kadından, trigonometri

öğrenmek zorunda kalmıştı. *On iki kere yedi kaç eder Sam, on iki kere yedi?* Avuçlarımı masaya bastırıp, serin ahşabı hissettim. Soğuk, gerçek nesnelerin, Rebecca Smith'in hâlâ hayatta olduğu bir dünyada var olabilmesi bana doğru gelmiyordu.

Ayağa kalktım ve Hans'a benimle gelmesine gerek olmadığını söyleyerek veda ettim. Dışarı çıkarken içimde odadaki birinin (bir tablonun, bir insanın, hatta belki bir ruhun) beni izlediğine dair bir his vardı.

Odama dönünce bilgisayarımı âdeta kırarcasına açtım. Rebecca'nın ölüm haberini okuduğum sabahı dün gibi hatırlıyordum. On beş yaşındaydım. Üstümde bir sabahlık, saçımda bigudilerle paspasın üstünde dikiliyordum. Başlıklar tekrar tekrar *Denizde Esrar* diye bağırıyordu. İçimde insana ancak ani bir trajedinin verebileceği o tuhaf, ölçüsüz heyecanı duyduğumu hatırlıyorum. Ölen kadın Londra doğumlu Rebecca Smith'ti. Elli beş yaşındaydı. Öğretmendi. Bekârdı.

O zamanlar babam ölmüştü ve annem benimle birlikte Boston'da yaşıyordu. Başlıkları tekrar tekrar okuyup, en azından babamın bunu asla öğrenmeyecek olmasının güzel olduğunu düşünerek verandada bir ileri bir geri yürüyordum. Anneme söylememiştim çünkü üzüleceğini biliyordum. Babamın Rebecca'dan bahsetmesinden hiç hoşlanmazdı. Eski öğretmenimin ölümü hakkındaki haber, yalnızca benim taşıyacağım bir yüktü.

Kuleme geri döndüğümde parmaklarım uyuşmuştu ve titriyordu. Google'a doğru ismi ancak üç kere denedikten sonra yazabildim. *Rebecca Smith denizde öldü, flaş haber, sevgili, yat.* 'Enter' tuşuna bastım. Bir anda bir sürü haber belirdi. *Denizde Esrar, Denizde Esrar.* Bir an haklı çıktığımı sandım. Yakından bakıp daha dikkatlice okuyunca, gerçekten de bu kadının benim tanıdığım kadın olmadığını gördüm. Bu Rebecca Smith (ölen kadın) ilkokul öğretmeniydi ve aşk romanları yazıyordu.

Koltuğuma gömüldüm. Kalbim artık göğsümden çıkacakmış gibi atmıyordu. Kanıyor, kanlarını dört bir yana sıçratıyordu. Bu hayatı bana her kim verdiyse hastalıklı bir mizah anlayışı vardı. Öfke doluydum. Kendime karşı değil, çocukluğuma karşı, saçlarını bigudiyle saran o kıza karşı... Gazetede okuduğu şeye inanmayı öylesine istemişti ki haberi okumayı bitirmemişti bile. Babam olsa, *yakın okuma yapmazsan olacağı budur*, derdi.

Yıllarca boşa harcadığım onca günü düşündüm. Rebecca'nın 'öldüğü' günlerde siyah giyinir, yemek yemezdim. Kıyafetlerimi çıkarmadan küvete girer, kafamı suya batırır, içime doğru çökeceğimi sanmaya başlayana kadar kirli baloncukların arasında beklerdim. Nereden çıktığını hatırlayamadığım bir yas merasimi gereğince kendime avokado ve peyniri yasaklamıştım. On parmağımı da dudaklarıma bastırıp, gökyüzüne bir öpücük yollayarak içimden *Tanrı seni kutsasın, Rebecca*, diye geçirirdim. Aslında hiç dindar değildim ve Tanrı herhâlde sahtekârların taleplerini kabul etmezdi. Suçluluktan birçok şey yapmıştım çünkü gerçeği kabul edecek cesaretim yoktu: Rebecca'dan nefret ediyordum.

Gerçekten, ondan büyük bir tutkuyla nefret ediyordum. Öyle saf bir nefretti ki sevgi bile sanılabilirdi. Birisi ağza alınmayacak bir felaket sonucunda ölmediği sürece kabul edebileceğiniz türden bir nefretti. Ancak hayatta olduğunu öğrenince yıllardır gizlediğim gerçeği kabul edebilmiştim. Belki de ilk defa şimdi güvenilir bir anlatıcıydım.

Anılarımı çarpıtılmamış, kurgulanmamış biçimleriyle bir bir hatırlamaya başladım: Rebecca'nın şişme havuzda babamın yanındaki benim eski yerimde oturması, Rebecca'nın pazartesi sabahları bile ebeveyn banyosunu kullanması... Derslerimiz akşamın geç saatlerine kadar uzadığında eve kadar araba sürmek istemediği için bizde kalırdı. En azından, öyle söylerdi. Zaman geçtikçe ebeveyn banyosunu gece bizde kaldığında ihtiyacı olacak şeylerle doldurmaya başladı; diş macunu, diş ipi, ruj.

Bazen kaldığı misafir odasına camdan gizlice girip, Rebecca'nın bazı eşyalarını alırdım. Evet, buna 'çalmak' da denebilirdi. Belki doğru değildi ama ben adil olduğunu düşünüyordum. Dergilerini, şallarını, asetonunu cebe indirirdim. O zamanlar böyle küçük şeyler bana büyük zaferler gibi gelirdi. O benim hayatımı nasıl çekilmez kıldıysa, eminim ki ben de onunkini çekilmez kılıyordum. Hırsızlıklarım hakkında tek söylediği, aynı zamanda bana verdiği tek öğüttü. Bir gün oturmuş birinci dereceden denklem çalışırken bana dönüp sakince, *Bu dünyada sahip olduğun tek şey ismindir, Samantha*, demişti. *Kirletilmesine izin verme.* Öğüt mü veriyordu yoksa beni tehdit mi ediyordu, hiç anlayamamıştım.

Jane Eyre, *Uğultulu Tepeler* ve *Agnes Grey*'i dizdiğim köşeye bakmayı reddederek kulemin gevşek döşemeleri üzerinde

yürüdüm. Sanırım kitapları getiren kişiyi sonunda bulmuştum. Kandırıldığımı hissediyordum. Biri hayata dönecekse o kişi babam olmalıydı. Yatağımın kenarına oturup etrafımdaki yastıkları düzenledim. Düşünebildiğim tek şey, Rebecca'nın engin okyanusun dibinden bana bakan boş gözleriydi. Sessizce çarşafıma uzanıp *Mürebbiye*'nin üstünü yeniden örttüm.

O perşembe gizlice Rebecca'nın ofisine girdim.

Bu yaptığım kulağa aşırı ve yasa dışı bir şey gibi geliyor olabilir çünkü aşırı ve yasa dışı bir şeydi. Aslında Fakülte Kanadı'na odasına girmek amacıyla gitmemiştim. Paris yolculuğuma çıkmadan önceki gündü. Bavulum kulemde beni bekliyordu. Tek amacım ofisine uğrayıp kibarca kalan kitapları da vermesini ve ne halt ettiğini açıklamasını istemekti.

Onun yerine, olaylar şöyle gelişti: Akşam 16.55'te Fakülte Kanadı'na sokulup yirmi dakika boyunca Rebecca'nın ofisini aradım. Ofisinin Güney Kanadı'nda bulunan, plastik ve ayakkabı cilası kokan kemerli bir koridorda olduğunu öğrendim. Ofisi kolaylıkla buldum sayılırdı, köşedeydi ve üstünde gazetede okuduğum o yanıltıcı soyadı yazıyordu: Defoe. Ofisinin kapısı eskiydi. Kilidin bir ayağının çukurda olduğunu fark ettim. Bir kere, iki kere, sonra bir daha kapıya vurdum ama cevap gelmedi. Daha sert vurmaya başladım. Sinirlenmiştim. Nihayet izini bulmuştum, benden kaçmasına ne gerek vardı? Kapıya tekrar tekrar vurdum. Kapının kolunu tutup ittirdim, biraz daha ittirdim ve son bir kere kuvvetlice ittikten sonra, işte, içerideydim.

İçeri girmem o kadar kolay olmuştu ki bana numara yapıldığını düşündüm. Eminim Rebecca birazdan beni diferansiyel denklemlerle dövmeye hazır hâlde dolaptan fırlayıverecekti. Ama içeride kimse yoktu. Ofisi güneşliydi ve bu kadar temiz olabileceğine inanmak güçtü. Bu düzeni bozan tek şey bir zamanlar yemek olan bir şeyin artıklarıydı. Masasının tam üstünde ton balıklı ve çedar peynirli bir sandviç duruyordu. Öğlen yemeğinden kalanları çöpe atmak aklına gelmemiş miydi? Pis kadın.

Kalbim küt küt atıyordu. Aklıma *Old College Disiplin Kuralları Kitabı* geldi. Acaba bir öğretim üyesinin odasından eşya çalmanın cezasına, topraklarım ve kalelerime el koyulması da dâhil miydi? Suçumun ağırlığını fark edip hemen oradan çıkmalıydım. Ancak bunu yapmadım. Onun yerine yavaşça dönerek odada etrafıma baktım. Dudaklarım kırgınlıkla büküldü. Rebecca bunca zamandır hayattaydı ve ton balığı yiyordu. Odanın kenarında bir buzdolabı duruyordu; siyahtı, ortasında beyaz bir dikdörtgen vardı. İçinde ne bulacağımı düşündüm: Karpuz, reçel, bir şişe beyaz şarap ya da bir insan kalbi. Masanın üstünde, üstüne kurşun kalemle vektör çizilmiş olan kâğıtlar diziliydi. Hemen yanında masa lambasına yapıştırılmış bir not vardı. Üstünde, *Tavsiyelerin için teşekkür ederim. Seni tüm kalbimle seviyorum*, yazıyordu. Suratımı buruşturarak odaya göz attım. Sanki notu yazan yakınlarda bir yerde bir şeyler tüttürüyordu.

Buraya almak için geldiğim şeyi aramaya koyuldum, ancak tam olarak ne aradığımı bilmiyordum. Kanıt mı? Neyin kanıtı? Negatif sayıların karekökünün sanal sayı olduğunun kanıtı mı?

Çünkü aradığım oysa, masasının üstünde küçük bir dağ gibi yükselen kitaplar bolca kanıt sunuyordu: *Vektör Hesabı, Sayı Teorisi Üzerine Problemler, Lisansüstü Düzeyinde Matematik.*

Rebecca'nın odasının bir kısmı biraz daha araştırma istiyordu. Masasının arkasındaki duvara düzinelerce çerçeveli belge asmıştı. Okuyabilmek için daha yakından baktım. Hayatı boyunca bir sürü ödül kazanmış bir kadındı, ama duvarında yalnızca kaldığı sınavlar, farklı üniversitelerden aldığı ret mektupları, ilk kitabına burun kıvıran yayınevlerinden gelen notlar asılıydı. Bu ofis akademik zaferinin bir sembolüydü fakat o burayı küçük başarısızlıklarıyla donatmayı seçmişti. Bunu yapan tek bir kişi daha tanıyordum, o da babamdı.

Birden her şey yanlış gelmeye başladı. Durumun ağırlığı üstüme çöküverdi. Evimizdeyken Rebecca'nın odasından çaldığım hiçbir şeyin yanıma kalmadığı kafama dank etti.

Huzursuzluğum artarken Rebecca'nın kitaplığını hızla araştırdım. Kalbim göğsümden fırlayacak gibiydi. Matrisler ve birinci dereceden denklemler üzerine kitapları tararken paniklemeye başlıyordum, çünkü Rebecca'nın sandviçinin dünden kalmamış olabileceğini fark etmiştim. Bugünün sandviçiydi. *Aptal kız*, dedim kendi kendime. Tabii ki bugündü. Rebecca dönecekti, dolaba saklanmak zorunda kalacaktım ve...

İşte. İşte, buradaydı. *Wildfell Hall'un Kiracısı. Kuantum Mekaniğine Giriş ve İleri Düzeyde Oyun Kuramı*'nın arasına sıkışmıştı. Kalın ve şişkindi, sanki yıllarca beslenip semirtilmişti de artık hiçbir yere rahatça sığamıyordu. Onu raftaki yerinden çekip aldım. Arka kapağı yoktu. Ön tarafta

çiğnenmiş bir yeri olduğunu hatırladım. Orayı neyin çiğnediğini hiç öğrenememiştim. Evet, evet, bu babamın kitabıydı. Demek bunca zamandır buradaydı.

Suratımı astım. İçinde çocukluğumdan hatırlayamadığım, farklı bir şey vardı. Ortasından, bir şeyi yakalamaya çalışan boş bir el gibi bir ayraç fırlamıştı. Ayracın konulduğu sayfayı açtım. Emily Dickinson'ın pis pis sırıtan suratını gördüm, demir parmaklıkların ardından beni izliyor gibiydi. Anlamıyordum. Benim kitap ayracım kırmızıydı. Bu yeni, tuhaf ayraçsa sarıydı ve buram buram parfüm kokuyordu. Evimizde hiç sarı bir Emily Dickinson ayracı görmemiştim. *Delilik En Üstün Akıldır.* Bu ayraçtan Rebecca'da da mı vardı yani? Nefesim kesiliyordu. Bu ayraçlar baba kız içindi. Baba, kız ve matematik öğretmeni için değildi. Bu garip, küçük mücevherlerin tek varisi ben olmalıydım. Babam sevgisini ikiye mi bölmüştü?

Ağzımdan hafif bir hırıltı çıktı. Ayracı da kitabı da koltuğumun altına sıkıştırıp kapıya yöneldim. Arkama bakmaya tenezzül bile etmedim. Gitmem gerekiyordu. Bir anda Rebecca Smith'in odasından çıkıvermiştim. Kapıyı çarptım ama çınlayan kilit tam olarak kapanmadı. Kırılmıştı.

Sonra her suçlunun yapacağı şeyi yaptım. Koridoru gayet sakin bir tavırla geçip ülkeden kaçtım. Oxford daha *"Atıldın!"* diyemeden ben Manş Denizi'ni geçmiştim bile.

On Birinci Bölüm

Zamanla yarışıyordum. Old College birkaç gün içinde bir profesörün odasına zorla girdiğimi öğrenirdi. Artık Oxford'da yerim yoktu. Öğrenci ve öğretmen arasındaki sessiz anlaşmayı bozmuştum. Muhtemelen bir törenle dört parçaya bölünecektim, sonra da yemek salonuna girme hakkım elimden alınacaktı.

Cuma sabahını Paris treninde suçluluktan boğularak, kendi idamımı hayal ederek geçirdim. Uçuk mavi, mikroplu kabinde yanımda iki kişi oturuyordu: Fosforlu yeşil bir ceket giymiş bir adam ve ciyak ciyak bağıran tombul yanaklı bebeğini ana kucağına koymuş bir anne. Bebek birkaç dakikada bir tiz sesli bir canavar gibi çığlık atıyor, bunun üzerine yeşilli adam da Tanrı'yla kavga edercesine yukarı bakıyordu.

"Merak etme," dedi anne özgüven dolu gülümsemesiyle terleyerek. Ağlayan bebeğin sırtına vurdu. "İlaçların yanımda."

Önümde *Wildfell Hall'un Kiracısı* duruyordu. Bir saat önce çantamdan çıkardığımdan beri ona dokunmamıştım. Kapaktaki orta yaşlı, kahverengi saçlı, alnı açılmaya başlamış

kadın, hayatın bütün badirelerini iki kere atlatmış gibi görünüyordu. İkimiz de üstümüze düşen yeni sorumluluğun farkında gibiydik. Benimki onu anlamak, onunki de kendisini anlatmaktı.

Manş Tüneli'inde hızlanırken kulaklarım bir tıkanıp bir açıldı. Bebek de bunu bekliyormuşçasına bir cankurtaran düdüğü gibi çığlık atmaya başladı. Annesi bebeğin sırtına vurarak, saçma sapan sözleri olan saçma bir şarkı söylüyordu. *Wildfell Hall'un Kiracısı*'na, tam anlayamadığı hüzünlü bir İtalyan operasına bakar gibi merakla baktığını fark ettim. Güzel ama gereksiz bir şey gibi...

Fransa sınırına yaklaşınca kitabı açtım. Bu romanı okumak hiç keyifli değildi. *Wildfell Hall'un Kiracısı* karmakarışık bir şeydi. Kaostu. Anne'in içine kustuğu duygular, ağırbaşlı bir metnin arkasına gizlenmişti. Kitaba çok fazla anlatıcı, çok fazla hikâye içinde hikâye ve paylaşılamayan sır koymuştu. Onun gibi öfkeli bir yazar, fazlasıyla karmaşık bir hikâyeyi büyük bir aceleyle yazarsa olacağı buydu. *Jane Eyre, Agnes Grey* ve *Uğultulu Tepeler*'den sonra yazılmış olan *Wildfell Hall'un Kiracısı* âdeta edebi bir matruşka bebeğiydi. Bir kitabın içindeki bir mektup, bir mektubun içindeki bir günlüktü. Ortada bir yazar olduğunu, adının Anne Brontë olduğunu, bir gece yalnız başına bir masaya oturup sırlarını en iyi nasıl açık edeceğini bulmaya çalıştığını fark etmeden edemiyordunuz.

Wildfell Hall'un Kiracısı Anne'in ikinci romanıydı. İlk kitabı *Agnes Grey* sıkıcı ve işe yaramazken, aynı zamanda ablası tarafından yazılan *Jane Eyre* tesirli ve popülerdi. Anne tekrar denedi, bu sefer elinden geleni ardına koymamaya kararlıydı.

Fakat beklendiği üzere roman sert eleştirilere maruz kalmıştı. *Sharpe's London Dergisi*'ne göre "sayfaları açık saçık ifadeler, akla hayale sığmayacak kadar kaba bir dil ve mide bulandırıcı sahnelerle bezenmiş" bir kitaptı. Öte yandan *Wildfell Hall'un Kiracısı,* Anne'e nihayet hakkı olan mesleki başarıyı getirmişti. Satışları *Uğultulu Tepeler*'i bile geçen kitap, yalnızca altı hafta sonra ikinci baskıya girmişti.

Babamla bu kitaptan *Kiracı* diye söz ederdik. Yalnızca *Kiracı*. Babam bu kitabı sevmese de ona saygı duyardı. Ona göre bu kitap, Brontë edebiyatının Hera'sıydı. Her şeyi görürdü, bilgeydi ama kendisinden daha dikkat çekici tanrıların arasında kaybolmuştu. Babamla kitabı tamamen incelemeye vaktimiz yetmemişti. O ölmeden önce ancak ikinci baskının ön sözüne kadar ilerleyebilmiştik. Aldığı kötü eleştiriler karşısında Anne, kendisini ve eserini savunan küçük ve iğneleyici bir deneme yazmıştı. İsmi hâlihazırda tehlikede olan bir kadın için bu cesurca bir hamleydi. Anne bir kere bile dönüp ardına bakmamış ve özür dilememişti. Direnmişti. İkinci baskının ön sözünü okumak çok sevdiğiniz birinin nihayet biraz yüreklendiğini izlemek gibiydi. Şöyle yazmıştı:

> *...Eğer nahoş bir gerçeği dile getirmeyi kendi vazifem olarak görürsem, adım kirlense hatta hem okuyucumun hem de benim keyfim kaçsa bile Tanrı yardımcım olsun, dile getiririm.*

Kendisinden bekleneceği üzere ablası Charlotte, *Wildfell Hall'un Kiracısı*'nı baltalamak için elinden geleni yapmıştı.

Kardeşinin kitabını eleştirmenlerinkinden bile büyük bir nefretle yorumlamıştı. "*Kiracı* bana korumaya pek değecek bir şeymiş gibi görünmüyor," demişti. "Bu eserdeki konu seçimi hatalı."

Anne öldükten sonra Charlotte kardeşinin romanının yeniden basılmasını basitçe reddetti. Belki Anne'in temiz ismini gelecek nesiller için korumaya çalışıyordu. Ama ben Anne'in korunmak istediğinden emin değildim. *Wildfell Hall'un Kiracısı,* reklamı düzgün yapılsaydı *Jane Eyre* kadar ünlü olabilirdi. Büyük Charlotte Brontë'nin desteği olsaydı Anne bir yıldız olabilirdi. Bunun yerine Charlotte, kardeşinden hakkı olan itibarı göz göre göre esirgemişti. Anne hiçbir şeyi değiştirememiş bir sosyal reformcu olarak ölmüştü.

Karşımdaki Marslı bebek kulak tırmalayan bir savaş narası daha attı. Ardından da güçlü bir tekmeyle elimdeki kitabı düşürdü. Herhâlde bebekler bile karşılarındaki tehlikeyi hissedebiliyorlardı. Yeşil takım elbiseli adama baktım. Tavanla tartışmayı bırakmış, yeni kitapları için gizlice hikâye malzemesi toplar gibi meraklı bir ifadeyle beni izliyordu. Suratımı hafifçe ekşiterek şapkamı kafama geçirdim.

Paris güzeldi, yani herhâlde öyleydi. Şehir bana, onlarla anlaşmak zorunda olduğunuzu bildikleri için sizi etkileme çabası göstermeye gerek duymayan insanları hatırlattı. Annem beni tren istasyonundan alacağını söylemişti, ben de düşük bütçeli bir katedrale benzeyen, yankılı ve ışıltılı ana lobide bekledim.

Vardıktan kısa bir süre sonra çiçek tezgâhının yanında tanıdık yüzlü, kürk paltolu, beyaz çerçeveli gözlük takmış bir kadın gördüm.

Annem değildi. Annem, açık renkli kot pantolonu ve genç kız işi, renkli, karpuz kollu bluzuyla bana doğru geliyordu. Onu görmeyeli iki seneyi geçmişti. Saçını koyu bir kahverengiye boyatmıştı. Aklımdaki eski görüntüsü, filmini izledikten sonra hayal gücünden kazınan bir kitabın karakteri gibiydi. Yeni yüz, zar zor tanıdığım bir gülümsemeyle önümde durdu. Girdiği ortamı etkisi altına alan, gösterişli bir kadındı ve dişleri inci gibi parlıyordu.

"Gel sana bir sarılayım!" dedi yüksek sesle. Boyu upuzundu. Sarılıp geri çekildikten sonra yumuşak hatlı, genç yüzüne baktım. Annemle ilgili şunu söyleyebilirdim: Yalnızca kırk iki yaşındaydı.

"Bavullarını ben alırım," dedi.

Dışarı çıktık. Taksi yanaşınca annem sanki ilk randevumuzmuş gibi bana kapıyı açtı. Hatırladığımdan daha güzeldi ama belki de güzelliği yaş ve özgüvenle birlikte artmıştı. Arabaya bindik. Bavulum aramızda karaya vurmuş küçük bir balina gibi duruyordu. Taksiciye bir adres söyleyip bana döndü.

"Fransızcayı unutmadın, değil mi, Samantha?"

"Fransızca mı biliyordum?"

"Kemerini tak."

Araba hızla öne doğru fırladı. Akşam oluyor, güneş binaların arkasına çekiliyordu. Batmakta olan güneş, son anda açılıp pembe ve turuncu renkli ışınlarını dışarı saçan bir çiçek

gibiydi. Bu belki başka insanlara şiirsel gelirdi. Fakat bana her şey Rebecca'nın ofisi gibi görünüyordu. Kendimi hasta gibi hissediyordum. Annesini ziyaret eden bir kız değil de tanıdığı bir Amazon tarafından kendisine yardım ve yataklık edilen bir suçluydum.

Annem hâlinden çok memnun görünüyordu. Araba yolculuğu boyunca gülümsemesi yüzünden silinmedi. Elini üç dört kere elimin üstüne koydu, birkaç defa da sıvazladı. Gülümsediğinde gayet derli toplu görünüyordu; bir iş arkadaşı ya da havalı bir teyze gibi. Ona ilk defa bakan bir çocuk olsaydım annem olmasını dilerdim. Hayatının zirvesindeymiş gibi görünüyordu.

Annemin yeni dairesi Magdebourg Sokağı'nın en şık tarafında, pahalı bir çikolataya benzeyen bir apartmanın yedinci katındaydı. Ön kapısında birden fazla kilit olduğunu fark ettim. İyi düşünmüştü. İşte bu, benim gibi suçluları engellerdi. İçeride her şey tertemiz ve bir katalogdan çıkmış gibi düzenliydi. Mobilyalar parlak ve köşeliydi. Evin ortasında devasa, cilalı bir tortul kayaç duruyordu. Son derece tuhaftı. Dünyanın çok uzaktan bakıldığı zamanki görüntüsünü temsil ediyor olmalıydı.

Annem hemen mutfağa giriverdi. Bavullarımı yere bırakıp etrafa baktım. Hiç kitap yoktu, bu da mekânı ruhsuz gösteriyordu. Annem hep Paris'e taşınmamı istemişti. Bense Boston'ı seçmiştim. O zamanlar babamı terk edemezdim. Annemle babam arasında bir tercih yapmıştım ve kaybeden annem olmuştu. Bu konuyu düşünmeyi sevmiyordum.

"Hazır buradayken sana bir şey almak istiyorum," diye seslendi annem yan odadan.

"Bana bir şey almana gerek yok," dedim.

"Sana ne yakışır biliyor musun?"

"Bir Porsche mi?"

"Diz boyu etek."

"Yaa."

"Misafir odası sağ tarafta. Hemen geliyorum."

Kendimi odama kadar geçirdim. Sarı ve mavi renkleriyle dekore edilmişti, bir kız çocuğu için tasarlandığı çok açıktı. Fırfırlar. Perdeler. Kocaman, turuncu bir yatak. Mor ve yeşil renklerde, altı ayaklı bir kadını gösteren sanatsal bir tablo. Komodinin üstüne on iki tane Fransız moda dergisi dizilmişti. Hepsinin bir sayfası kıvrılmıştı. O sayfalar muhtemelen ayakkabılar ve diz boyu eteklerle doluydu. Sanki bu odada yaşayan çocuk ölmüştü de o zamandan beri kimse buraya dokunmamıştı.

"Beğendin mi?" diye sordu annem.

Geldiğini fark etmemiştim, arkamı dönünce onu elinde bir bardak sıcak çikolatayla buldum. Bardağı bana uzattı. Bayat görünen şekerlemeler içeceğin üstünde yüzüyordu.

"Sana yaptım," dedi sabırsızlıkla.

Duraksadım. "Teşekkürler."

Beraber geçirdiğimiz en hüzünlü an buydu.

Bir adım gerileyip yanlışlıkla çantamı devirdim ve *Wildfell Hall'un Kiracısı* içinden düşüverdi. Dışarı fırlayan diş ipiyle ikisini alıp yatağın üstüne bıraktım. Annemin gözleri kitabın üzerindeydi. Ona endişeyle bakıyordu, sanki yatağın üstüne birkaç bin dolarlık kokain bırakmıştım.

Boğazını temizleyip sakin bir sesle, "Bu kitabı zaten okumamış mıydın?" diye sordu.

"Evet," dedim.

"Bir kereden fazla mı okudun?"

"Kapıma gelen kitaplardan biri bu. Söylemiştim ya, unuttun mu?"

Bir an tereddüt etti. "Babanı yanında taşıyorsun."

Cevap vermedim. O gün annemin gülümsemesi ilk defa kayboldu. Bakışları kâküllerimden boynuma, kulaklarımdan burnuma, kaşlarımdan ağzıma, oradan da alnıma gitti. Elmacık kemiklerim, küçük göğüs kafesim, kemik yapım ona benziyordu ama bende kendisine ait başka şeyler aradığını biliyordum. Ben babamın kızıydım. Çocukken bu konuda ne yapacağını bilmiyordu ve şimdi de durum değişmemişti.

"Yarım saate akşam yemeği yiyeceğiz," dedi ve küçük bir gülümsemeyle odadan çıktı.

Yemeği bir saat kırk beş dakika sonra yedik. Bu sırada e-postalarıma baktım. O sabah sekiz buçukta yazılmış bir e-postayı okuyunca kalbim duracak gibi oldu.

Sevgili Öğrencimiz,

27 Şubat Perşembe akşamı, Fakülte Kanadı'ndaki bir odaya zorla girildiği haberini aldık. Bu suçun ağırlığını açıklamamıza gerek olduğunu düşünmüyoruz. Bu konu

hakkında herhangi bir bilginiz varsa, okulumuzun öğretim üyelerinden birine açıklamanızı rica ediyoruz. Kanıtları sakladığı ortaya çıkanlar ağır şekilde cezalandırılacaktır.

Sevgiler,
Ellery Flannery
Öğrenci İşleri Başkanı

Güçlükle nefes alıyordum. Flannery'nin mesajı son kâbusumdan çıkmış gibiydi. Ancak benim kâbusumda mektubu yazan Orville'di ve Rasputin'e benziyordu. Kendi kendimi kimsenin beni görmediğine, o yüzden asla yakalanmayacağıma inandırmaya çalıştım. Peki, o zaman neden omzumun üstünden bakan görünmez bir varlığın beni yargıladığını hissediyordum? Tabii ki yakalanacak ve Oxford'dan atılacaktım. Ciğerlerim sıkıştı. Ölmek için çok gençtim.

Telefonumu çıkarıp dikkatle numarayı çevirdim.

"Alo?" dedi diğer taraftaki ses.

"III. James Orville'le mi görüşüyorum?"

Bir sessizlik. "Samantha, bu numarayı nereden buldun?"

"Beni aramıştınız, unuttunuz mu?"

Sesim nefes nefese kalmış ve telaşlı çıkıyor olmalıydı. Bir cuma akşamı onu aramaya nasıl cesaret ettiğime hayret ediyordum.

"Şey, meşgul müsünüz?" diye sordum. Arkadan bir gürültü geliyordu. Sanırım bir partide, bir barda ya da bir kadınla beraberdi. Meşguldü. Kalbim küt küt atıyordu.

"Neredesin?" diye sordu Orville. "Sesin gidip geliyor."

"Paris'teyim."

Arkada bir şeyler kırıldı ve bir kalabalık bunu bağırarak kutladı. Kıskanmıştım, hafta sonlarını kitap okuyup kendini odasına kapatarak geçirdiğini umuyordum.

Orville, "Dinle, kötü bir zamanda aradın. Bir sorun mu var?" diye sordu.

"Hayır."

"Başın mı dertte?"

"Ben..."

"Cevap ver."

"Hayır. İyiyim."

Bekledik. Sesindeki endişe çok çekiciydi.

"Anne Brontë hakkında bir sorum vardı," dedim.

Orville iç geçirdi. "Cuma gecesi."

"Ben evde eğitim aldım," diye açıkladım. "Sakıncası yoksa Anne Brontë'nin üçüncü bir kitap yazmaya başlayıp başlamadığını sorabilir miyim?"

Bir sessizlik oldu. Demek ki ya çok saçma ya da zekice bir soru sormuştum. "Ben nereden bileyim?" dedi sonunda.

"*Kiracı* bana sanki bitmemiş gibi geliyor da."

Arkadan bir bağırtı daha geldi.

"Samantha, şu anda meşgulüm."

"Bir kitap daha geldi. *Wildfell Hall'un Kiracısı*."

Sessizlik.

"Her şey yolunda mı?" diye sordu.

"Evet, ama kitap hakkında sorularım var."

Orville bir süre cevap vermedi. Sonra, "Önümüzdeki perşembe, tamam mı?" dedi.

"Olur."

"Kitap üzerine bir deneme yazabilirsin. Yaratıcı olmaya çalış."

"Mesela, şiir mi yazayım?"

"Umarım yazmazsın. İyi akşamlar, Samantha."

"Bu kadar mı yani?"

"Uyku saatin geçti."

"Saat sekiz buçuk."

"Evde eğitim aldığını söylememiş miydin?"

Hızlıca bir cevap düşünemeyince sinirim bozuldu. Ağzımı açıp, "Efendim?" diyene kadar Orville telefonu kapatmıştı bile.

Akşam yemeği bezelye, patates püresi ve pembemsi tavuktan oluşuyordu. Et sertti, gıda zehirlenmesinin bir tadı varsa herhâlde böyle olmalıydı. Annem öyle memnun görünüyordu ki sanki tavuğu kendisi vurup öldürmüştü. Muhabbetimiz zoraki ilerliyordu, sancılar içinde doğum yapar gibiydik. Annemin dekorasyon işi çok iyi gidiyordu, gelinlik firması yıllar önce kapanmıştı, hayır, çıktığı biri yoktu, evlenmeye ihtiyacı da yoktu, benim var mıydı sanki? Ellery Flannery'nin elinde benim için bir tutuklama emri olduğunu söylemedim, çünkü bu ilk randevuda söylenecek bir şey değildi. Aramızda geçen uzun sessizliklere annem de ben de hiç hazır değildik. Bizim aramızdaki, en kötü anne kız ilişkilerinden biriydi. Anne kızdan çok tenis partneri gibiydik.

"Yazılarından bahsetsene," dedi. "Yazma işi nasıl gidiyor?"

"Yazmayı bıraktım," dedim.

"Yazık olmuş. Neden?"

"Bilmem, sen hâlâ resim yapıyor musun?"

"Hiç resim yapmadım ki."

"Aynen öyle."

Şarap dolu kadehinden bir yudum aldı. Gözleri iki siyah mermi gibiydi. "Samantha, iyi misin?"

"Ne?"

"Mutlu yani. Mutlu musun?"

Yüzüne baktım. "Pek sayılmam."

Fakat anında söylediğime pişman oldum. Kelimeler ağzımdan çıkınca köşeli ve geri dönüşü olmayan şeylere dönüşmüştü sanki.

"Sıkıntını anlat bana," dedi.

Çatalımı alıp tabağımdaki bezelyeleri itiklemeye başladım. "Kitabı kapımın önüne kimin bıraktığını buldum. Rebecca Smith'miş. Babam bana kitaplarını bırakma işini ona layık görmüş. Ama artık Defoe ismini kullanıyor."

Annemin gözleri kısıldı.

"Defoe," dedi şarap bardağını eline tekrar alarak. Sesi tekdüzeydi. "Defoe ikinci adıydı."

"Onu tanıyor muydun?"

"Baban ondan çok sık söz ederdi."

Sessizleştik. İçinden, bu konuşma bitse de yatağıma gidip yirmi yıl sonra uyansam, diye geçiriyor gibiydi. Babamın, Rebecca'ya masanın diğer tarafından bir planları varmışçasına bakmasını hatırladım. Sanki iki kişilik, gizli bir kulüpleri vardı. Babam anneme hiç öyle bakmış mıydı? Baksaydı mutlaka hatırlardım.

Annem gözlerimin içine bakarken, etraftaki sessizlik beni öldürüyordu.

"Artık ona âşık değilim. Yani, eğer onu soracaksan," dedi.

Gözlerimi kaçırdım. "Hayır, onu düşünmüyordum."

"Her neyse, âşık değilim. Onu *ben* terk ettim, unuttun mu?"

Sessizce, "Aralarında bir ilişki olduğu için mi?" dedim.

Bakışlarımı kaldırınca annemin kocaman, kara gözlerinin hâlâ beni incelediğini gördüm. Cevap vermedi. Yalnızca yine kadehine uzanıp büyük bir yudum aldı. Tuhaf olsa da içimde bir yerlerde ona olan sevgim yeniden kabarıyor gibiydi.

"Tavuk ister misin?" diye sordu.

"Hayır, teşekkür ederim," dedim. "Şu anda Oxford'da profesör, biliyor muydun?"

"Kim? Rebecca mı?" Annemin sesi tizdi. "Hep Oxford'da profesördü. Biz evliyken baban oraya onu ziyarete gitmeyi çok severdi."

"Anlıyorum."

"Ben gittikten sonra Boston'a gelmiş diye duydum."

Umurunda değilmiş gibi yapmak için büyük çaba gösterdiğini görebiliyordum. Gözlerini kaçırdı, sonra istemememe rağmen bana tavuk uzattı. Anlaşılan tek ortak noktamız moralimiz bozulduğunda dudaklarımızı sıkmamızdı.

Sessizce, "Sana bir şey söylesem, kimseye söylemezsin, değil mi?" diye sordum.

"Tabii."

Derin bir nefes aldım. "Dün gizlice ofisine girdim."

Annem gözlerini kıstı. "Kimin ofisine?"

"Rebecca'nın."

Durdu. "*Ne*?"

Çenemin fermuarı açılmıştı bir kere... Fazlasıyla karmaşık şekilde de olsa bütün olayı baştan sona, hatta sonra tekrar

başa dönerek anlattım. Ona, yaptığımın kaçınılmaz olduğunu söyledim. Rebecca'nın kapısını nasıl zorladığımı, orayı burayı nasıl karıştırdığımı, sonra nasıl kitabı alıp çıktığımı, o anda kendimde olmadığımı, içimdeki çocuğu dinlediğimi anlattım. Konuşup duruyordum ve ne hakkında konuştuğumdan bile emin değildim. Ancak sözlerimi bitirdiğimde annem bana beni hiç tanımıyormuş, rüyasında bile görmemiş gibi bakıyordu.

Sonunda, "Lanet olsun, Samantha," dedi.

"Biliyorum, biliyorum. Öğrenilirse okuldan atılırım."

Avucunu masanın üstüne koyunca kısa bir çat sesi çıktı. "*Lanet* olsun, Samantha."

Refleks olarak gözlerimi kapattım. Cezalandırılmak istiyordum, evet, cezalandırılmaya ihtiyacım vardı. Cezanın bir bağışlayıcılığı vardı. Canlandırıcı bir azar, normal annelerle normal, yaramaz genç kızların dünyasının bana kucak açmasına yetecekti.

Annem, "Kapıdan mı? *Kapıdan* mı girdin?" diye sordu.

Gözlerimi kırpıştırdım. "Anlamadım?"

"Bir dahaki sefere *pencereden* gireceksin. Anladın mı?"

Hayretle açılan ağzım kapandı. Annem ayağa kalkıp buzdolabına yürüdü. Duyduğum bu pıt sesiyle fışırtı, bir içecek kutusunun açıldığı anlamına geliyordu. Geri dönüp karşıma oturdu. Ve o akşam saat onda, Magdebourg Sokağı'nın en şık binalarından birinde, annem bana bir bira uzattı.

Cumartesi gününü Paris'te dolaşarak geçirdik. Annem hakkında birkaç şey öğrendim. Californialı bir hippi ailesinden geliyordu. Bunu muhtemelen zaten biliyordum ama nihayet anlıyordum. Kuşlar hakkında araştırma yapmıştı ve ilk sevgililerinin birden fazlası İrlandalı bir punk grubunun üyesiydi. Hayatının babamla olan kısmını hızlıca geçtik çünkü konumuzla alakasızdı. Avrupa'daki hayatına odaklandık. Norveççe'yi akıcı konuşmayı öğrenmiş, vahşi köpekler üzerine bir blog açmıştı. Şimdi bir şirketin CEO'suydu ve sadece dört yakın arkadaşı vardı; çünkü dediğine göre yaşınız ilerledikçe sahte davranacak enerjinizi kaybediyordunuz.

Öğlenin erken saatlerinde Notre Dame Katedrali'nin önünde fotoğraf çekildik, Seine Nehri boyunca dolaştık ve ilk defa sekiz dolarlık sıcak çikolata içtim. Eve gidip öğlen yemeğinde spagetti yedik ve adını bir Baudelaire şiirinden alan açık saçık bir Fransız filmi izledik. Son derece Avrupai günümüz kısa, tuhaf bir tatil gibiydi. Annem sırtlan gibi gülüyordu. Birkaç defa, babam yerine ona çekseydim nasıl bir hayatım olacağını düşündüm.

Akşam bir müşterisiyle görüşmesi gerekiyordu ama sonrasında L'écume des Pages'da buluşmaya karar verdik. Erken gidip Orville'in istediği denemeyi yazmak üzere arka taraftaki bir masaya oturdum. Cumartesi akşamları kitapçı kafelerine ilginç tipler geliyordu. Yanımdaki kadın *Yağmur Ormanının Böcekleri*'ni okuyordu. Yakınlardaki Fransız bir adamsa görünüşe göre buraya ayakkabılarını çıkarıp ayak kokusunu salmaya gelmişti. Parmaklarını oynatıyordu. *Wildfell Hall'un Kiracısı*'nı masaya koyup, yazacağım denemenin taslağını

çıkarmaya başladım. Kendi kendime bu denemeyi *Orville* için yazdığımı söylüyordum ama aslında *ona* yazıyordum. James Orville'in bunu okurken, kelimelerin arasında benim sesimin fısıltısını duyacağını düşünmeden edemiyordum.

Arkama yaslanıp sandalyemin iki arka ayağının üstünde dengede durarak söyleyecek akıllıca bir şey düşünmeye çalıştım. Ne bir tezim ne de bir fikrim vardı. Babamın dayak yemiş gibi görünen kitabını okumak neredeyse imkânsızdı. Bu yüzden yarısına geldikten sonra vazgeçmiş, yalnızca satırları taramaya başlamıştım. Neredeyse her satırın altını çizmiş, yanına yıldız koymuş ya da bir şeyler çiziktirmişti. Ön sözün ikinci sayfasında, hepsinden çok sevdiğini bildiğim bir bölüm vardı. Üstü heyecanla, kırmızı fosforlu kalemle çizilmişti:

> *Hakikati söylemek istedim çünkü hakikat her daim, almaya hazır olanlara dersini kendiliğinden verir. Fakat çoğu zaman, kuyunun dibinde yatan bu paha biçilmez hazineyi dalıp çıkarabilmek cesaret ister. Çünkü bunu yapan çıkardığı cevher için teşekkür almak yerine, içine batmaya cüret ettiği çamur ve su için kınanacaktır.*

Bu tabii ki de babamın bana Noel'de verdiği ve beni bir kanalizasyon çukurunun dibine yollayan ipucuydu. *Agnes Grey* gibi bu kitapta da "paha biçilmez bir hazine" vardı.

Kalemimi çıkardım. Denememi kitaptaki Helen Graham karakteri üzerine yazmaya karar vermiştim. Dünya onu dengeli, aklı başında bir başkarakter ve *uzun, siyahlara bürünmüş bir hanımefendi* olarak tanıyordu. Ancak ben kadının ters bir tarafı

olduğundan şüphelenmeye başlıyordum. Helen toplumdan, gizemli eski kocası ya da gayrimeşru çocuğu yüzünden değil, tuhaf davranışları yüzünden dışlanmıştı. Bir cadı gibi tasvir ediliyordu. Gilbert onunla tanıştığında yanında olmaktansa, onu uzaktan görmeyi tercih edeceğini söylüyordu. Pek sevilmemesinin basit bir açıklaması vardı: Helen'ın bağımsızlığı on dokuzuncu yüzyılda ücra bir İngiliz köyüne yabancı kalıyordu. Öte yandan Helen'ın tasvirleri çok geçmeden bağımsızlığın da birkaç adım ötesine geçiyordu. *İşte! Çıplak boynu, rüzgârda dalgalanan kara bukleleriyle Helen Graham bana doğru atıldı.* Bağımsızlık illa böyle vurgulanmak zorunda değildi elbette ama deli bir kadın böyle tasvir edilebilirdi.

Arkama yaslandım. Evet, bu teoriden oldukça hoşlanmıştım. Helen Graham'ın gizliden gizliye keçileri kaçırmış olduğu, vahşiliği ve gücü yüzünden herkesin ondan korktuğu düşüncesini sevmiştim. Tamamen saçma bir fikir de değildi. Orville'in söylemeyi çok sevdiği gibi anlatıcı güvenilmezdi. Kim bilir, belki de Helen, hapsedilmeye nihayet karşı koyan bir başka deli kadındı. Ve o da Anne'in kaleminden çıkmıştı.

"Ne okuyorsun?"

İrkildim. Soluk soluğa kalmış olan annem, erken gelmişti. Soğuktan yanakları kızarmıştı. Sargı açar gibi boynundaki atkıyı çıkardı.

"Kruvasan ister misin?" diye sordu.

"Hayır, teşekkürler."

"Çoktan sipariş verdim."

"Bademli mi?"

"Bademli."

Oturdu. Canını sıkan bir şey olduğunu görebiliyordum. Alnında San Andreas fay hattı boyutunda bir çizgi belirmişti. Bir *Wildfell Hall'un Kiracısı*'na, bir bana bakıyordu.

"Bu kitaptan nefret ediyorum," dedi.

Aynı benim gibi konuşmuştu.

"Çıktığımız zamanlarda baban bunu bana okutmuştu," diye açıkladı. "Her şeyin gözlerimin önünde olduğunu, ama yaratıcı şekilde okumayı başaramadıkça asla bir halt göremeyeceğimi söylemişti. İnsan müstakbel karısına böyle bir şey söyler mi?"

"Hayır."

Annem bir nefes aldı. Tüm hafta sonu yüzünde taşıdığı gülümseme, derin bir somurtmaya dönüşmüştü. "Gitmeden seninle bir şey konuşmak istiyorum, Samantha. Brontëler var ya?"

"Affedersin, kim?"

"Dalga geçme, ciddiyim. Artık kendini onlardan ayırmanı istiyorum. Şu andan itibaren."

Kısa bir sessizlik oldu. Annem daha montunu bile çıkarmadan, bana söylemek istediği her şeyi konuşmak yerine hepsini suratıma tükürmüş gibiydi.

Bekledim, başka bir şey söylemeyince, "Bana bunu yaptırabileceğini sanmıyorum," dedim.

Annem dudaklarını büktü. "Kendine bir bak," dedi. "Burada, etrafında Paris dururken oturmuş şu bok gibi kitabı okuyorsun. Çok acınası değil mi?"

Aklıma başka bir şey gelmeyince, "Öyle olsa gerek," dedim.

"Babanın Rebecca'dan çok önce de metresleri olmuştu," dedi. Metres kelimesi sert ve çirkin olsa da annem, patlamış bir lastikten bahseder gibi rahatlıkla söylemişti. "Brontëler'e olan

takıntısı hayatındaki bütün ilişkileri mahvetti; korkarım buna seninle olan ilişkisi de dâhil."

Bunu duymazlıktan gelmeye karar verdim. "Babamın ne bulmamı istediğine dair bir fikrin olmalı."

"Brontëlerin temizlenmek için kullandıkları eski havlular falandır," dedi.

"Ciddiyim."

"Benim ciddi olmadığımı nereden çıkardın? Hiç de karmaşık olması gerekmeyen bir şeyi karmaşıklaştırıyorsun."

"Karmaşıklaştırmayı öğrenmek insanı zeki yapar."

"Ancak okuldaysan."

"Hayat da bir okul değil mi?"

"Tanrı aşkına, Samantha."

"Özür dilerim," dedim. "Özür dilerim."

Bana alev alev yanan gözlerle baktı. "Baban idolün olabilir ama unutma, her zaman iyi bir adam değildi," dedi. "Ona ikizi kadar benzeyen Sör John Booker'la hiç tanışmış mıydın? Ne çift ama! Kendi uydurduğu bir sır yüzünden yeteneğini yıllarca babanın peşine düşerek harcayan, Papa'dan daha çok madalya almış bir Cambridge profesörü. İkisinin hâline de dikkatini çekmek istiyorum, Samantha. Baban kırklı yaşlarında öldü. Yangında ölmese, çok geçmeden içmekten ölecekti. O da bunun farkındaydı eminim. Ya Booker? Delinin teki. Birkaç yıl önce adamı papaz evinin dışında, çamurun içinde debelenirken buldular, herhâlde bir şey arıyordu. Onun hakkında birkaç haber okumalısın, Samantha. Adam acınası hâlde. O da boşanmış."

Kruvasan kâğıt bir torbada geldi. Getiren yeşil önlüklü kız kaybolmadan önce, "*Chaud*," dedi. Bir ısırık aldım ama tuzdan başka bir tat alamıyordum. Annem bir süre bana baktı, sonra ellerini küçük bir beşik şeklinde birleştirip dizlerine koydu.

"Senin için endişeleniyorum," dedi. "Yalnızlığın içine o kadar batmışsın ki orada olmayı seviyor gibisin."

Boğazım düğümlendi. "Benim seçimim değildi."

Bana ciddiyetle baktı. "Ben sana hiçbir şey yapmadım, Samantha. Kendi uydurduğun bir hikâyeye inanıp seni terk etmişim gibi davranma. Yedi senedir seni yanıma yerleşmeye ikna etmeye çalışıyorum. Bana neden bakamadığını biliyorum, çünkü her baktığında onu görüyorsun. Ne var, biliyor musun? Ben de sana bakınca onu görüyorum. Zeki ama korkak bir adamdı. Geçmişte yaşıyordu çünkü orada kaybedebileceği bir şey yoktu."

Cevap vermedim. Annem hatırladığımdan çok daha kendinden emin bir kadına dönüşmüştü.

"Acı çektiğini biliyorum, bir tanem," dedi. "Acını onurlandırmak istiyorsun çünkü seni sen yapanın o olduğunu düşünüyorsun. Ben sadece içine attığın bir sürü şey olduğundan endişe ediyorum. Bir gün hepsi patlayıverecek ve çılgınca, aptalca bir şey yapacaksın. Başın derde girecek."

"Zaten çılgınca ve aptalca bir şey yaptım."

"Rebecca'nın ofisine girmen mi? Yasa dışı olabilir ama çılgınca değil."

Kruvasanımdan bir parça kopardım. Gözlerimde birikmeye başlayan yaşları hissediyordum. Dökülmeyeceklerini biliyordum, hiç dökülmezlerdi.

"Lafı nereye getireceksin?" dedim.

Annemin başı yana eğildi. Bana öyle kadim bir anlayışla bakıyordu ki onun gözlerinden, gelmiş geçmiş tüm annelere bakıyor gibiydim.

"Seni seviyorum," dedi annem içtenlikle. "Senin de aklını kaybettiğini görmek istemiyorum."

Sessiz kaldım. Artık annemin gözlerinin içine bakamıyordum. Sevgi kelimesini duymayalı o kadar zaman olmuştu ki insana neler yapabildiğini unutmuştum. Babam bile bana olan sevgisini sözlü bir şekilde hiç ifade etmemişti. Kısa, neşe dolu bir an boyunca kalbim hızla attı. Babamı tamamen unutup karşımdaki bu yabancı, duygulu kadınla yaşamaya başlamak istedim. Neden yaşamayacaktım ki?

Hoş bir düşünceydi ama sadece bir an sürdü. Çok geçmeden ezici bir keder beni etkisi altına aldı. Sanki babamın hayaleti uyku sersemliğini üstünden atıyor, elinin tersiyle kafama vurarak beni cezalandırıyordu. Önümdeki kruvasana baktım ve kahvaltıya koştuğumda beni kucaklamasının verdiği neşeyi, uyuyamadığım zamanlar kafamı kaşımasını hatırladım. Mükemmel, yorgun, ince suratını anımsadım; sanki bu dünyaya ait değilmiş gibiydi. Onu öyle özlüyordum ki canım acıyordu.

Annem bir konuda yanılıyordu. Babamın bana bıraktığı eski kitaplar umurumda değildi. Benim istediğim daha büyük bir şeydi (bir mesaj, bir ders, ne olursa) ve belki de hakikaten o şeyi birkaç eski havluya sarılı hâlde bulacaktım. Babamın güzel sesinin konuşup bana derin ve imkânsız bir şey söylemesini ya da en azından uzun zaman önce başladığımız konuşmayı bitirmesini

istiyordum. Herhâlde herkesin istediği şeyi istiyordum; bir anlam bulmayı. Bu noktada mutluluğun konuyla hiç ilgisi yoktu.

Nihayet başımı kaldırıp yüzüne baktığımda annemin kafası karışmış gibiydi. Başka ne yapacağımı bilemediğim için elini avuçlarımın arasına aldım. Parmakları soğuktu. Bir süre sonra onların da benim elimi sıktığını hissettim, küçük ve kırılganlardı.

On İkinci Bölüm

Pazar akşamı Oxford'a geri döndüğümde kapımın önünde bir dizi gazete ve broşür buldum. Okul gazetesi, Rebecca'nın ofisine zorla girilmesini, haberin dibini kurutana kadar kullanmıştı. Pierpont'un engerek yılanları takımı, çoğu suçlunun odaya bir ödevden aldığı notu değiştirmek için girdiğini ortaya atan birçok köşe yazısı yazmıştı. Hepsi berbat ve saçma haberler olsa da hiçbirinde adımın geçmediğini görmek içimi rahatlattı. Haberlerden birinde, otoritelerin bu büyük "hırsızlığı" yapan "suçluyu" yakalamak "üzere" olduğu yazıyordu. İkinci sayfadan sonrasını okumadım. "Kaynaklarını" nereden bulduklarını bilmiyordum ama bana kalırsa "atıyorlardı."

O hafta *Wildfell Hall'un Kiracısı* üzerine denememi bitirdim. Tamamlanmış hâli denemeden çok Brontëler hakkında bir hikâyeye benziyordu. Orville'in benden "yaratıcı" olmamı istediği düşünülürse yaptığım uygundu. Son başlık şuydu: Gerçekten de Çok Üzücü Acınası Bir Hikâye. Yazan: Samantha J. Whipple.

İşte, şimdi de gece yarısındaki teslim saatinden önce teslim etmek için Fakülte Kanadı'na yürüyordum. O gün daha erken bir saatte gitmekten beni alıkoyan, içimi kemiren paranoya olmuştu. Ellery Flannery'nin karşıma çıkıp, bir bakışta suçlunun ben olduğunu anlayacağından emindim. Paris'ten döndüğümden beri kulemi sadece sabah erken ve gece geç saatlerde terk ederek, mümkün olduğunca herkesten kaçmaya çalışıyordum. Gazeteler, Tuhaf Antisosyal Brontë Varisi mi istiyordu? İstediklerini almışlardı.

Rebecca'nın ofisine girdiğimden beri Fakülte Kanadı'na gitmemiştim, kalbim küt küt atıyordu. Gizli aşk kaçamağının yaşandığı yere geri dönen metres gibiydim. Arka yoldan yürüdüm. Halford Kuyusu artık kullanılmayan bir Alman sığınağı gibi karanlığa gömülmüştü. Fakülte Kanadı'nın önündeki iki kanatlı kapıya ulaşmam uzun sürmedi. Her zamanki gibi kilitliydi. Avucumu buz gibi cama bastırdım. Geçen sefer nasıl girmiştim? Birden küçük bir çığlık attım. Karşımda, camın diğer tarafında bir adam yüzünü cama yaklaştırmıştı.

Ellerimi rica edercesine göğsümde birleştirdim. Kapı açıldı. Yalnızca okuldaki görevlilerden biriydi. Islak bakışları bana *Oz Büyücüsü*'ndeki Teneke Adam'ı hatırlattı.

"Evet?"

"Selam," dedim.

"Nasıl yardımcı olabilirim?"

"Ödevimi bırakacaktım."

Bir şey söylemeyince elimdeki denemeyi havaya kaldırdım. Dosyanın tepesi bileğime doğru kıvrıldı.

"İsminiz?" diye sordu.

"Samantha Whipple."

Suratını asınca ben de suratımı ekşittim. Sahte isim uydurmak konusunda hızlanmam gerekiyordu.

"Öğretim üyeleri çıktı, hanımefendi," dedi.

"Profesörün kapısının altından atsam yeter."

Cevap gelmedi.

"Atabilir miyim?" diye sordum.

Bir an -uzun bir an- beni dikkatle süzdü, sonra yavaşça yana çekildi. Bir şey gıcırdadı, ya kapı ya da adamın tenekeden eklemleri olmalıydı. Ona hafifçe değerek yanından geçtim ve fuaye alanında yürümeye başladım. Arkama baktım. Gölgeler içindeki görevli, ellerini arkasında bağlamış ilerleyişimi izliyordu. Ben mi yanılıyordum, yoksa artık okulun nöbetçileri mi vardı?

Yer Bilimleri ve Felsefe Bölümü'nün yanından geçerek İngilizce Bölümü'ne ulaşana kadar yürümeye devam ettim. Koridordaki parlak ışıklar yüzünden yürürken gözlerimi kısıyordum. Orville'in kapısı elbette kapalıydı. Kapının pirinç tokmağı her şeyi gören tek bir göz gibi parlıyordu. Eğilip denememi kapının altından içeri attım. Niyetim hızlıca atıp gitmekti ama önümdeki levhada yazan isme takılıp kaldım. *III. James Timothy Orville.* Acaba benim ismim de onun içinde aynı buruk acıyı canlandırıyor muydu? Onu bu hafta onlarca kez düşünmüştüm. Onlarca mı? Yüzlerce kez... Nereye gitsem onu görüyordum. Sanki dev bir yapbozdu da bozulup parçalarını İngiltere'nin dört bir yanına saçmıştı.

Hayretler içinde kapının açıldığını gördüm. Karanlığın içinde Orville duruyordu. Koyu yeşil bir donla kurt adamlı bir tişört giymişti.

"Ah," dedim. "Siz."

Yüz ifadesi değişmedi. "Bir şey duyar gibi oldum."

"Burada ne işiniz var?"

"İşim burada."

Bir an şu anda bir öğrencisiyle olduğunu, sonra gelmemi söyleyeceğini sandım.

"Burada mı yaşıyorsunuz?" diye sordum.

"Denemenin teslim tarihi bu geceydi, unuttun mu?"

"Yoksa siz de onu mu bekliyordunuz?"

Yere baktı, denemem ayaklarının dibinde, dilini dışarı çıkarmış itaatkâr bir köpek gibi yatıyordu. Eğilip aldı ve odanın bir yerine fırlattı. Oda karanlıktı, içeride yalnızca düzensiz ışıktan oluşan bir kare vardı.

"Ne izliyorsunuz?" diye sordum başımla içeriyi işaret ederek.

"*Jane Eyre*," dedi. "Yeni çıkan."

"Yıllardır film izlemedim," dedim.

"Seni davet etmemi mi istiyorsun?"

"Hayır," dedim. "Hayır."

"Bu hayır mı demek yoksa evet mi?"

"Hayır. Evet."

"İzlemek istiyorsun."

"Bilmem," dedim. "Belki."

"Gel o zaman."

"Ne?"

"Gel, dedim."

"Ben..."

"Samantha."

İçeri girdim. Haklıydı, davet edilmeyi istemiştim. Oda fazla ısınmış elektronik cihaz kokuyordu. Gecenin bu saatinde burada olmama izin var mıydı?

"Montun?" dedi Orville elini uzatarak.

Montumu verdim.

"Otur," dedi.

"Hav hav."

"Efendim?"

Oturdum. Filmi durdurmuştu. Ekranda donmuş bir sahne vardı. Kadın Jane olmalıydı. Kitapta hiç olmadığı kadar şehvetli ve yanık tenli görünüyordu. Kamera onu, renkleri binlerce ışıkçı tarafından düzeltilmiş, İngiliz bahçelerinde asla görülmeyecek vahşilikte bir bahçedeki gezintisinin ortasında yakalamış gibiydi.

Orville odanın köşesine gidip montumu sönük şöminenin yanındaki koltuğa bıraktı. Sonra mini buzdolabının kapısını açtı. Soğuk ışık yüzünü aydınlatmıştı.

"Ofisinizde hep böyle donla mı otururusunuz?" diye sordum.

"İngiltere'de buna 'şort' diyoruz."

"Babam buna 'kısa pantolon' derdi."

Dolaptan bir şey çıkardı. "Sıcak çikolata sevdiğini söylemiştin, değil mi?"

"Biranız var mı?"

"Kahvaltılık gevrek ister misin?"

Buzdolabının kapısı kapandı. Hemen arkasından da mutfak dolabının kapağının açıldığını duydum. Sonra da bir şey

tıkırdayarak kâseye döküldü. Kulağa kedi maması gibi geliyordu. Orville dönüp koltuğa oturdu. Bana bir kâse mısır gevreği uzattı. Sessizdim. En son ellerimle kahvaltılık gevrek yediğimde sekiz yaşındaydım.

"Gerçekten, neden evinizde değilsiniz?" diye sordum.

"Bazen dairem ıssız bir yer gibi geliyor."

"Bu ofisle karşılaştırınca mı?"

"Benim gerçek evim burası. Hayatımı burada kurdum."

Başımla tişörtündeki kurt adamı işaret ettim. "Kendi portreniz mi?"

Omuzlarını silkti. "Dolunayda görürsün."

İstemeden bir kahkaha koyverdim. Hoşuna gitmiş gibiydi, ayaklarını önümüzdeki masaya koydu. Sonra 'oynat' tuşuna bastı ve ekran hayata döndü. Doğru düşünmüştüm, Jane Eyre masum masum yemyeşil bir bahçede geziniyordu. Başına gelecekleri tahmin edememesi bana hep çok saçma gelirdi. Kasvetli ışıklandırmayı, ürpertici sakinliği, yaklaşan yağmuru görememek için aptal olmak gerekirdi. Elbette sonraki karede Bay Rochester belirmişti. Çalıların arasına eğilmiş, pek de iyi gizlenememiş hâlde saldırıya geçmeyi bekliyordu. O da fazlasıyla bronzlaşmış bir aktördü, yüzü tuhaf biçimde turuncuydu ve güçlü, gladyatörlere yakışır bir çenesi vardı. Onu *Hayvan* filminden tanımıştım. Bay Rochester'ı oynamak için fazla yakışıklıydı. Jane Eyre'in sevdiği adam, insanı iç güzelliğe inandıran, daha yaşlı, yamuk yumuk bir adam olmalıydı. Bu Rochester -yani Hayvan- gardenyaların arkasından sallana sallana çıkıp, aklındaki alkışların dinmesini bekler gibi kameranın önünde durdu. Jane hiç şaşırmışa benzemiyordu. O ve

Rochester, işveren ve mürebbiye, hiç bitmeyen danslarında yüz yüze geldiler.

Boğazımı temizleyip Orville'e, "Bu filmi seçmenizin bir sebebi var mı?" diye sordum.

"Film izlerken hep konuşur musun?"

Çenemi kapattım. Oldukça tuhaf bir açıyla dik oturuyordum ve kollarımdaki tüyler diken dikendi. Orville'in yalnız başına oturup bu filmi izlediğini düşünmek, *Mesajınız Var* filmini izlerken papatyalardan demet yaptığını hayal etmek gibiydi. *Yoksa başından beri beni mi bekliyordu?*

Jane'in onca zaman önce aklıma kazıdığım diyaloğu bağıra bağıra söylemesini sabırla bekledim: *Yoksulum, güzel değilim, ufak tefek ve gösterişsizim diye benim bir kalbim, ruhum yok mu sanıyorsunuz? Yanılıyorsunuz! Benim de sizin gibi bir ruhum, en az sizinki kadar büyük bir kalbim var!* Sonra Rochester kollarını kızın olmayan beline dolayıp onu kendisine çekti ve dudaklarını dudaklarına yapıştırdı. Böylece yağmurun yağması için işaret verilmiş oldu ve damlalar üzerlerine düştü. Sahnenin bitmesini bekledim (sahne burada bitiyordu, değil mi?) ama devam etti. Yönetmen "Kestik!" diye bağırmayı unutmuş olmalıydı. Jane ve Rochester ateşli ateşli, düzensiz bir tutkuyla öpüşüyorlardı. Rochester kızın paltosunu yırtarcasına çıkarmaya başladı. *Tanrım, bu gerçekten oluyor muydu?* Kız da adamın hayvani tutkusuna karşılık verdi. Hayır, hayır, hayır, bu kitapta yoktu. Çok geçmeden çamura düşüyorlardı. Her tarafları çamura bulanmıştı ve işte, of, hayır, adamın gömleği çıkmıştı bile. Yanaklarım yanmaya başladı. Gözlerimi ekrandan kaçırdım, yalnız kendi adıma

değil, zavallı Charlotte Brontë'nin adına da utanmıştım. O hayatında hiç böyle bir şey yazmamıştı ama muhtemelen yazabilmeyi isterdi.

Sahne bitti.

"Nasıl da üstü kapalı bir sahne!" dedi Orville.

"Neyi açık bulduğunuzu görmek isterdim," dedim.

Cevap vermedi.

O karanlıkta, sessizliğin insanı öldürebileceğini öğrenmiştim.

Film devam etti. Daha bitmesine çok olduğunu biliyordum, tüm bu süre boyunca burada sanki rahatmışım gibi davranarak oturacağımı da... Bu aptalca fikri kim ortaya atmıştı ki? Jane önce içsel sonra fiziksel bir savaş verecek, kaçacak, günahlarından arınacak ve çözüme ulaşacaktı. En az yüz elli sayfa daha vardı.

Saatler, günler, aylar hatta neredeyse bin yıl geçtikten sonra film nihayet bitti. Film bittiğinde ne diyaloglara ne oyunculuğa ne de mekânlara dikkat etmiştim. Jane Eyre, Küba devrimci komünist hareketinin yakıcı bir portresini bile çizmiş olabilirdi, bilmiyordum. Tavan arasındaki, evi yakan deli kadını da tamamen kaçırmıştım. Onu eklemeye zahmet etmişler miydi, yoksa bu sadece bir seks filmi miydi? Sonunda jenerik akmaya başladı. Hareket etmedim. Orville'in vücudunun öyle farkındaydım ki... Sanki iki mıknatıstık ve bana doğru hareket ediyordu. Büyük bir dikkatle ekrana odaklanmıştım. Yapım tasarımcısı Alpheus Thomas adlı bir adamdı. Birden tüm bunlar ne kadar da ilginç görünmüştü! Orville'le

yapım şirketinin logosu ekranda belirene kadar bütün jeneriği izledik. Logo kısa bir süre kaldıktan sonra bizi terketti. Sonunda ekran karardı.

"Ee," dedi Orville. "Nasıl buldun?"

Önümüzdeki masaya aniden kazanıverdiğim bir kararlılıkla bakarak, "Eh," dedim.

"O ne demek?"

"Bence Rochester göt herifin teki."

Gülmekle homurdanmak arası bir ses çıkardı. "Gözünü korkutan her şeyden nefret ediyorsun."

"Kırk yaşında evli bir adam, karısını tavan arasına kapatıyor ve on sekiz yaşında bir mürebbiyeye sarkıntılık ediyor."

"Yani?"

"Amerika'da böyle tipler için bir lafımız vardır."

"Neymiş?"

"Namussuz."

Televizyonun ışığı sönünce Orville'in yüzünün çizgileri eriyip gölgelere karıştı. "Rochester, Jane'i yalnızca deniyor, başka türlü asla kabul etmeyeceği tutkularını alevlendiriyor," derken son derece sakindi.

Duraksadım. "Jane tutkularını ondan bağımsız olarak da fark edebilirdi."

"Cinsel duygularını bastırırken bunu yapamazdı."

"Belki cinsel duyguları bastırılmış olarak kalsa daha iyi olurdu."

"Efendim?"

"Ben gideyim."

Öyle ani bir şekilde kalktım ki kanepe (ve Orville) biraz yana kaydı. Kafam çok karışmıştı. İlk defa, Orville'e karşı

beslediğim karşılıksız ve son derece uygunsuz duyguların tamamen tek taraflı olmayabileceğinden şüpheleniyordum. Bu öyle dehşet verici bir düşünceydi ki keşke kanepenin arkasına atlayabilseydim. III. James Orville'e kafayı uzaktan takmak bana yetiyordu. Ancak ikimizin arasında bir şey olursa -bu yalnızca zihnimizde gerçekleşecek olsa bile- ne olacağını bilmiyordum. Orville haklıydı; ona olan korkumdan altıma edecek gibiydim.

Montumu aramaya koyuldum. Orville beni kapıya kadar geçirdi. Nefes alamıyordum. Aniden ışıkları açtı ama yapmasaydı daha iyiydi. Parlak ve yoğun ışığın altındayken, kapatmaya uğraşmadığım sivilcemi düşünmeden edemiyordum. Orville'le birbirimizi olduğumuz gibi görüyorduk.

"Nasıl veda edeceğiz?" diye sordu. "El mi sıkışacağız?"

"Biz Amerika'da el sallarız," dedim.

Ancak ikisini de yapmadık. Başımla selam verdim, az daha mutlu Noeller diliyordum. O bir kelime daha edemeden kapıyı açıp kaçıverdim. Yani, aslında kaçmadım. Kapı kapandıktan sonra uzun süre sırtımı serin ahşaba yaslamış bir hâlde dışarıda durdum. Derin bir nefes alıp yavaşça verdim. Onunla ilişkimiz bu şekilde kalmak zorundaydı. Aramızda sert bir set olduğu sürece ona istediğim kadar yakın olabilirdim.

Alıcı: "Samantha J. Whipple" swhipple@old.ox.ac.uk
Gönderen: "Ellery Flannery" eflannery@old.ox.ac.uk
Konu: Soru

Sevgili Samantha,

İki gece önce 23:50'de Dr. Orville'e bir deneme bırakmak için Fakülte Kanadı'na girdiğini öğrendik. Görevli, 3:15'e kadar profesörün ofisinden çıkmadığını fark etmiş. Mümkün olan en kısa zamanda bana bu gecikmenin sebebini açıklayan bir e-posta göndermeni rica ediyorum.

Sevgiler,
E. Flannery

Alıcı: "Ellery Flannery" eflannery@old.ox.ac.uk
Gönderici: "Samantha J. Whipple" swhipple@old.ox.ac.uk
Konu: RE: Soru

Sevgili Dr. Flannery,

İş arkadaşınızla ilişki yaşıyorum. Umarım gereken cevabı almışsınızdır.

Teşekkürler,
Samantha

Sil, sil.

Saat akşamın sekiziydi ve hâlâ Beethoven gibi karmakarışık saçlarımla masamda oturuyordum. Yanımda, yarısı bitmiş bir şişe şarap vardı. Çakırkeyif olmuştum. Ne taraftan baktığınıza bağlı olarak hem hoş hem de iğrenç bir histi. Yalnız içmenin acınası bir tarafı vardı ama şiirsel bir geçiş ayini olduğunu düşününce, gayet katlanılır bir şeye dönüşüyordu. Bu iyi mi yoksa kötü müydü bilmiyordum ama her geçen gün biraz daha babamın kızı oluyordum.

Telefonum çaldı. Orville? Orville mi? Hemen telefonu masadan aldım. Açık kitaplar ve buruşmuş kâğıtlar etrafımda darmadağınık bir çember oluşturmuştu.

"Samantha," dedi diğer taraftaki ses.

Gözlerimi kıstım. "Profesör?"

"Ben John. Sör John."

"Booker mı?"

"Aynen öyle."

Yüksek sesle homurdandım. "Telefonda konuşmam ben."

"Anlıyorum," dedi. "Benim için bir istisna yapabilir misiniz?"

Düşündüm. Sessizliğimden evet anlamını çıkardı. "Harika. Ben..."

"Geçen gün bir şey duydum," diye sözünü kestim. "Duyduğuma göre bir keresinde sizi çamurda debelenirken bulmuşlar."

Sessizlik.

"Siz de mi delisiniz?" diye sordum.

"Anlamadım?"

"Ben de debeleniyorum."

Durdu. "Çamurda mı?"

Sessizce geğirip daha düzgün oturdum. "Mecazi anlamda çamurda," dedim.

"Korkarım ne demek istediğinizi anlamıyorum."

"Benzetme yapıyorum, efendim."

Kimi kandırıyordum? Benzetme falan değildi.

Sör John, "Sizi babanızın kitaplarını sormak için aradım." dedi. "Bir tane daha geldi mi?"

"Siz," diye hakaret ettim, "Wackford Squeers* adında adi bir solucansınız."

"Bana Dickens'la mı saldırıyorsun?"

"Elimde bir tek o vardı."

Boğazını temizledi. "Kitaplar, Bayan Whipple?"

"Kafanızı bir şeye takmışsınız."

"Sesiniz fazlasıyla mutsuz geliyor, ayrıca ne dediğiniz de anlaşılmıyor. Bundan yardımıma ihtiyacınız olduğunu çıkarıyorum."

Haklıydı. "Pekâlâ," dedim. "İyi. *Wildfell Hall'un Kiracısı* geldi. Nur topu gibi. Dört kilo seksen beş gram. Ne iyi etti de geldi!"

Sör John Booker beni umursamadı. "Konuşmak için bir zaman belirleyelim, olur mu?" dedi.

Sesi sinirli ve iticiydi. Onunla ders yaptığımı hayal ettim. Fikri bile hoş değildi. Oxford bana zekânın farklı kişiliklerde bulunduğunu öğretmişti. Bazıları mutluydu, bazıları hoştu, bazıları kibirliydi, bazılarının düşmanca bir tavrı vardı. Sör John'unkinin onunla yattıktan sonra, sizi bir daha hiç aramayacak bir zekâ olduğunu düşünüyordum.

"İyi," dedim. "Ama her şey benim kurallarıma göre olacak."

"Hangi kurallar?"

"Papaz evini görmek istiyorum."

Durdu. "Hayır, ben size gelirim."

"Kitabı görmek istiyor musunuz, istemiyor musunuz?" dedim. "Ancak bana özel bir tur yaptırırsanız onu görebilirsiniz."

"Papaz evinin yolu çok uzundur."

"Dayanırım."

---

*Charles Dickens'ın *Nicholas Nickelby* adlı romandaki kurgusal karakter. (Ed. N.)

Uzun, düşünceli bir sessizlikten sonra, "Peki, bunu ayarlayacağım," dedi.

"Fevkalade."

Bu kelimeyi daha önce hiç kullanmamıştım ve aniden kelime dağarcığımda belirmesinin talihsizliğini atlatmam biraz zaman aldı.

"Gelirken kitapları getirmeyi unutmayın," dedi.

"Önce onlara sormam lazım ama bence onlar da yolculuğa çıkmak isteyeceklerdir."

Bir sessizlik daha. Ortada bir sebep yokken okkalı bir kahkaha koyverdim. Telefonu kapattık. Esnedim. Kitap çetem (*Uğultulu Tepeler, Jane Eyre, Agnes Grey, Kiracı*) sol tarafımdaki köşede düzgünce üst üste dizilmiş hâlde duruyordu. Görünüşe göre onlar kazanmıştı. Kendimden vazgeçip onlardan biri olmuştum. Tuhaf, antisosyal, takıntılı, ele avuca sığmaz, sanatsal... O kitaplara bakarken nihayet benden başka herkesin sahip olduğu, sevgi dolu, sorunlu bir ailenin parçası olmanın nasıl bir şey olduğunu anlıyordum. Karşımdaki bu insanları sevmeye başlıyordum, çünkü delilerdi ve benimlerdi.

Alıcı: "Ellery Flannery" eflannery@old.ox.ac.uk
Gönderici: "Samantha J. Whipple" swhipple@old.ox.ac.uk
Konu: RE: Soru

Sevgili Dr. Flanery,

E-postanız için teşekkür ederim. Denememin teslim saati gece yarısıydı. Sonrasında Dr. Orville'le bir süre alegori ve cinsel etik konularını tartıştık. Onun durumu benden daha iyi açıklayacağından eminim.

Sevgiler,
Samantha

On Üçüncü Bölüm

Orville'i sonraki perşembeye kadar görmedim. Ofisine gittiğimde bir iskemleye çıkmış, arkası bana dönük hâlde en üstteki raftan kitap alıyordu. Kravatını sol omzuna atmıştı. Söyleyecek hoş bir şey düşünmeye çalıştım ama başarısız oldum.

Bana hiç bakmadan, "Geç kaldın," dedi. Sanki bana değil de raflara söylemişti. İskemleden inip masaya bir deste kitap bıraktı. Gözlüğü böyle burnunun ucundayken bütün sabah kapitalizmin çöküşünü düşünmüşe benziyordu. İki bardak çay doldurmak için eğildi. Artık bana çayımı nasıl içtiğimi sormasına gerek yoktu. Saatime baktım. Kırk dört saniye geç kalmıştım.

Çayını içtikten sonra bir hafta önce beraber oturduğumuz kanepeye geçti. Gözleri normalden daha siyahtı. Gergin hâlde karşısına oturdum. Böyle doğal davranmamız pek de doğal değil gibiydi. Fark etmediyse diye aramızda bir rahatsızlık ve yapmacıklık olduğunu açıklamak istedim.

"Hikâyemi beğendiniz mi?" diye sordum.

Sesi tekdüzeydi. "Çocuk romanı mı yazmaya çalıştın?"

"Brontëler hakkında kısa bir hikâyeydi," dedim. "Kısa roman da denebilir."

"Kısa roman ne demek, biliyor musun?"

"Kısa insanlar için roman?"

"Çok komik."

Hıçkırık gibi kısa ve ani bir sessizlik oldu. Orville alıştığımdan çok daha soğuktu, sanki birbirimizi hiç tanımıyorduk. İfadesini çözümlemeye çalıştım, ama neredeyse hiç tanımadığım birinin bir sonraki hamlesini tahmin etmeye çalışmak çok yorucuydu. Omuzlarının ne kadar geniş olduğu, onların yanında kafasının ne kadar küçük göründüğü dışında hiçbir şeyin farkında değildim.

Orville, "Bana Brontëlerin hayatıyla ilgili bir hikâye yazmışsın ama gerçekleri de eklemek hiç aklına gelmemiş," dedi.

"Yanlış," dedim. "Gerçekler orada, yalnızca aramanız gerekiyor."

"Anlıyorum," derken yüzü, doldurulmuş bir keçininki kadar hareketsizdi. "Hiç mi saygın yok Samantha?"

"Efendim?"

"Charlotte'ı bir canavar olarak anlatmışsın."

Cevap vermedim. Yüzündeki ifadeyi gören, öz kardeşine hakaret etmişim sanırdı. Sanırım moral bozukluğunun kaynağını bulmuştum. İşkence gibi bir sessizliğin içinde asılı kaldık. Orville'in gözleri benimkileri delip geçmeye çalışıyordu.

"Aynen öyle," dedim.

Havayı dolduran gerginliği iliklerime kadar hissedebiliyordum. "Haydi, ağzındaki baklayı çıkar, ne anlatmaya çalıştığını söyle," dedi.

"'*Hakikati söylemek istedim çünkü hakikat her daim, almaya hazır olanlara dersini kendiliğinden verir.*'"

"Hakikat," dedi yüzünü ekşiterek, "bu değil."

"Belki tam anlamıyla hakikat değildir," dedim. "Ama herhangi bir tarih kitabındansa benim hikâyemden Brontëler'i daha iyi anlayabilirsiniz. Yani, olaylar böyle gelişmiş *olabilirdi*."

"Böyle gelişmiş *olamazdı*." Sesi sertti. Benim zihnimdeki Brontë gerçeği, onunkiyle çelişiyor olmalıydı çünkü deli gibi bakıyordu. Bakışları parlak ve soğuktu. Tarihin son derece kişisel bir konu olduğunu duymuştum.

"Bana imkânsız olan tek bir kısmını söyleyin," dedim.

Sesini yükseltti. "Anne Brontë ablasını *öldürmeye* kalkışmadı."

"Ha. Olay şu ki ben Anne Brontë'nin, ablasının romanındaki deli kadına ilham olduğuna karar verdim," dedim.

"Deli," diye tekrarladı.

"Evet. *Jane Eyre*'deki Bertha Mason, yani şu evi yakan deli kadın. Charlotte Brontë'nin deli kadını. Charlotte bu karakteri kardeşinden esinlenerek yarattıysa, Anne elbette bir katil olabilir."

Cevap gelmedi. Sessizce Orville'in sözlerimden etkilenmesini bekledim. Hayali bir kürsüye tokmağımı vurduğumu, şimdi de dünyanın yerinden oynamasını beklediğimi düşünüyordum. Ama Orville pek de eğleniyor gibi değildi. Bakışları gittikçe daha da büyüyen bir karanlığın esiri olmaya devam ediyordu.

"Bu fena hâlde yanlış," dedi.

"Yanlış olabilir, ama yine de gerçek. Charlotte Brontë'nin tavan arasındaki deli kadını uydurduğunu mu sanıyorsunuz?

Hayır, yıllarca mürebbiyelik yapan kardeşinin neye dönüştüğünü görmüştü. Anne'in Thorp Green'de yaşadıklarının üstündeki esrar perdesini kaldırdığımı düşünüyorum. Birçok mürebbiye gibi o da delirdi."

Orville bundan hoşlanmamıştı. "*Agnes Grey*'in yazarı Anne Brontë deli bir kadın değildi."

"Olabilir, ama *Wildfell Hall'un Kiracısı*'nı yazarken kesinlikle delirmişti. *Wildfell Hall'un Kiracısı* ve ablasının yazdığı *Jane Eyre* aynı hikâyenin farklı şekillerde anlatılmış iki hâli. Biri, bir malikânede gizlenen deli kadını arayan bir kadının ağzından, diğeriyse deli kadının kendisinin ağzından anlatılıyor."

Sessizlik. Orville cevap olarak, hayatın sırrını çözmüş bir adamın tavrıyla ellerini saçından geçirdi. Fikirlerimle ilgili böbürlene böbürlene konuşmaya devam etmeme izin vereceğini sanmıştım ama...

"Samantha, deli kadının gerçekten de deli olduğunu kabul etmişsin. İşte, sorunun bu," dedi.

Gözlerimi kırptım. "Evet, deli kadınlar delidir. O yüzden onlara deli kadın diyorlar."

"İlk dersimizi hatırlıyor musun? Benzer bir konuyu konuşmuştuk."

"Evet, hatırlıyorum," dedim. Hatırlamıyordum.

"'Porphyria'nın Âşığı'nı hatırlıyor musun?"

Biraz düşündüm. "Evet. Sevgilisini boğan adamın deli olmadığını, cinayetin sanat olduğunu, bu yüzden yaptığı kötülüğü bağışlamak gerektiğini söylemiştiniz."

Orville bekledi. Çok yorgun, çok yaşlı görünüyordu ya da ikisi birden. "Tam olarak değil," dedi sonunda. "Sana

söylediğim, deliliğin tahmin ettiğinden çok daha mantıklı olabileceğiydi. Birçok deneyimsiz okuyucunun yaptığı hatayı yaparak, *Jane Eyre*'deki Bertha Mason gibi deli kadınların dengesiz ve vahşi olduğunu düşündün. Fakat Bertha'yı daha yakından değerlendirmeni istiyorum. Bertha Mason kocası tarafından terk edilmiş, tavan arasına hapsedilmiş, zindan denebilecek bir yerde yaşamak zorunda bırakılmıştı. Bunlar kendi gerçekleştirdiği değil, ona *karşı* gerçekleştirilmiş eylemlerdi. Bertha Mason'ın kendi iradesiyle hareket ettiği anları gözden geçir. Planlı şekilde davranıyor. Rochester'ın yatağını yakmak, önceden düşünülmüş bir hareket. Herhâlde bu sahnedeki gizli anlamın üzerinde durmama gerek yok... Ya da yüzündeki boş ifadeye bakılırsa, belki de gerek var. Yangın tam da Rochester, Jane'e olan hislerini dışarı vurmaya başladığında gerçekleşiyor. Bertha; asi, egzotik, derin şehvetle dolu Bertha, Rochester'ın yatağında hem mecazen, hem de gerçekten yangın çıkarıyor. Ve bununla birlikte ihmal edilen eş, kocasına asıl vazifesinin kime karşı olduğunu hatırlatıyor."

Yüzümü ekşittim. "Derin şehvet nasıl gösterilir?"

Küt.

Hafifçe yerimden sıçradım. Cetvel nereden çıkmıştı? Orville hâlâ kanepede oturuyordu ama şimdi sağ elinde cetvel vardı. Belki de eskiden düello tabancalarını arka ceplerine saklayan adamlar gibi o da cetvelini kanepenin arkasına saklamıştı. Geçtiğimiz haftalarda kaybolmuşa benzeyen güç dengesini yeniden kurmaya çalışıyor gibiydi. Dik oturdum.

"Sonra," dedi, "Jane'in Rochester'la evleneceği zaman, Bertha gizlice Jane'in odasına girip duvağı yırtıyor. Bu bir tesadüf mü? Bertha, Jane'le Rochester'ın birlikteliklerini

temsil eden bir nesneye saldırıyor. Bu delilikten doğan bir eylem değil, Samantha. Bu, evliliğin ağırlığı altında ezilmiş bir kadının, Jane'e yaptığı gizli bir uyarı. Bertha Mason, senden ya da benden daha 'deli' değil. Sen deliliği vahşi ve şiddetli bir şey olarak görüyorsun, bense vahşi ve şiddetli durumlara karşı mantıklı bir tepki olarak görüyorum."

Son sözüne boğuk bir *küt* sesi eşlik etmişti ama cetvel masaya değil, bir deste gazeteye çarpmıştı. Hiç tatmin edici değildi.

"Charlotte Brontë'nin yarattığı en ilgi çekici karakteri yok etmeye çalışıyorsunuz," dedim. "Deli kadını olduğu gibi, yani *deli* olarak görürseniz, Charlotte'ın kilit altında tutulacak kadar güçlü bir karakter yarattığını görürsünüz. Eğer şu anda yaptığınız gibi mantıklı biri olarak görürseniz, on dokuzuncu yüzyılın en özgün karakterini ortadan kaldırırsınız. Aslında normal bir kadınsa, deli bir kadın yazmanın ne anlamı var?"

"Çünkü deli kadın aslında 'normal' bir kadınsa bu çok daha inandırıcı olur," dedi Orville. "Hayır, sözümü kesme. Bertha ağzından köpükler saçan bir akıl hastasıysa *Jane Eyre*'in en gerçek dışı kısmı hâline gelir ve romanı mantıksız bir Gotik kurmacaya dönüştüren tek karakter olur. Öte yandan eğer deli kadını kilit altına alınmış aklı yerinde bir kadın olarak ele alırsak, o zaman Brontëlerin dünyasında gerçekten var olan bir şeyi fark etmek zorunda kalırız: Kuşaklar boyu gözlerden uzak, tutkuları dizginlenmiş hâlde yaşamış sessiz, hapis kadınlar. Brontëlerin kendilerini bir düşün. Zekâlarını deliliğe yormaktansa, yaratıcılıklarına saygı duymayı daha uygun buluyorum."

Cevap vermedim. Bu sözleri çarpan bir kapıyı takip eden cinsten uzun bir sessizlik takip etti. Orville kazanmıştı ve bunu biliyordu. Derinlerde bir yerde onun gerçeklik algısı benimkinden daha gerçekti. Soğuk bir düşmanlık hissediyordum. Eserim -sevgili kısa romanım- bana artık boş ve gereksiz görünüyordu.

"Hatırlarsan, bir keresinde sana romandaki hizmetçi Grace Poole'a daha çok dikkat etmeni söylemiştim," diye ekledi Orville.

"Evet, hatırlıyorum."

"Tavan arasındaki kadın deliyse Jane'in ondan korkması gerekirdi, değil mi? Ama Jane deli kadından değil, Grace'den korkuyor. Grace bir yan karakter, hani şu bildiğimiz, görünmez hizmetçilerden biri ama yine de Jane'in düşüncelerinde ve korkularında orantısız bir yer kaplıyor. Jane kendisini Grace'le karşılaştırıp, aralarında benzerlik bulmamayı umuyor. Görmüyor musun? Thornfield Hall'da bir tehlike varsa o Bertha değil. Jane Eyre, Bertha gibi delirme tehlikesi altında değil; Grace gibi kırk yılını yalnız bir hizmetçi olarak geçirme tehlikesi altında. Asıl deli kadın, Samantha, konuyla alakasız."

Bir sessizlik daha... Beynim hızla işlese de cevap veremiyordum. Orville içimdeki çekişmeyi hissetmiş gibi insanı çıldırtacak kadar mükemmel bir şekilde gülümsedi.

"Benimle tartışmak için yanıp tutuşuyorsun," dedi.

"Ama aklıma bir şey gelmiyor."

"Nihayet başarısız bir roman yazarı gibi değil, bir öğretim üyesi gibi düşünmeye başladığın için olabilir mi?"

Dişlerimi gıcırdattığımı görünce sırıttı. Keşke o gülümsemesini ona yedirebilseydim. Kömür karası gözlerine bakarak kazanmak için çaresizce savaştım.

"Efendim," dedim.

"Ne?"

"Gecenin bir yarısı odanıza gelip siz uyurken yatağınızı yaksam, bence mantığıma iltifat etmezdiniz."

"Fikir vermiş gibi olmayayım."

"Sağduyumuz, oraya buraya saldırmasalar da ağızları köpürmese de bu kadınların bir bakıma deli olduğunu söylüyor. Mürebbiye olarak yeterince zaman geçiren herkesin başına gelecek olan şey budur. Deli kadın Bertha'nın, Rochester'ı öldürmek için gayet açık sebepleri olabilir, ama kardeşi onu bulduğunda ne hâlde olduğunu bir düşünün. Belki deli doğmamışlardır, efendim, ama bir noktada delirtilmişlerdir."

Orville kaşını kaldırdı. "Eh, Samantha, belki de ilk defa bir orta nokta bulabileceğiz."

Sonra uzun, çok uzun bir işkence seansı bitmiş gibi arkasına yaslanıp cetvelini bıraktı. Bekledim.

"Ne? Bu kadar mıydı?"

Orville beni hayretler içinde bırakarak yalnızca gülümsedi. Aramızdaki kara bulutlar dağılmış gibiydi. Daha önce düşüncelerimiz hiç aynı noktada buluşmamıştı. Oda değişmişti; sanki daha hafif, daha aydınlıktı. Her şey uygunsuz biçimde güzel görünüyordu. Gülümsemem kafa karışıklığı içinde uzun bir somurtmaya dönüştü. Şimdi ne yapacaktık? Kart mı oynayacaktık?

Birden telefon çaldı. Yerimden sıçradım. Sabit telefon sesini duymayalı o kadar uzun zaman olmuştu ki 1960'larda, tüm adamların haber spikerine benzediği eski filmlerde olduğumuzu sandım. Orville, "Bir dakika," diyerek çalışma masasına yürüdü. Başparmağı ve işaret parmağıyla ahizeyi kaldırdı.

"Evet?" dedi. "Ah, merhaba."

Diğer taraftan gelen boğuk sesi dinledim. Bir kadın mıydı? Elimde olmadan merak ediyordum.

"Ne istiyorsunuz?" diye sordu. "Çok mu acil?"

Belli ki sevdiği bir kadın değildi.

"Pekâlâ, devam edin," dedi saatine bakarak. "Şimdi mi yani? Kısa sürecekse olur. Bir öğrencimleyim. Ne? Evet. Evet, peki. Pekâlâ, gelin, buradayım."

Veda etmeden telefonu kapattı. Sanırım onunla evli olmanın nasıl bir şey olacağına dair bir fikir edinmiştim.

"O kimdi?" diye sordum.

"Öğretim üyelerimizden biri kapımın kolunu incelemek istiyor."

"Ne güzel."

"Yeni bir kapı kolu alacakmış. Bir öğrenci odasına girmiş."

Tam o anda sanki dünya durdu.

Olduğum yerde kaskatı kesildim. "Rebecca Defoe mu?"

"Evet, aynen öyle. Şimdi... Nerede kalmıştık?"

Boğazım hissettiğim panikle âdeta düğümlendi; nefes almakta zorlanıyordum. Oda bulanıklaştı. Rebecca buraya mı geliyordu? Gitmeliydim.

Ayağa fırladım. "Eh, çok güzel bir dersti. Başka bir şey var mı?"

Orville saatine baktı. "Daha yirmi dakika oldu."

"Harika bir yirmi dakika."

Kaşları çatıldı. "Solgun görünüyorsun. Bir şey mi oldu?"

"Hep solgundum."

"Gözlerinde de bir şey var, çok büyükler."

"Seni daha iyi yiyebilmek için."

Oturup arkasına yaslandı. Yüzünde meraklı bir ifade vardı. Tüm günahlarımın gözler önüne serildiğinden emin hâlde bakışlarımı kaçırdım. Görüşüm bulanıklaşmıştı. O farklıydı, ben de farklıydım, bugün baştan sona farklıydı. Dersimiz şimdiden çok uzak bir geçmişe ait gibi görünüyordu. Terliyordum. Gitmeliydim. Birden yaşadığım anı tüm detayları ile idrak etmeye başladım. Saat ilerler. Öğretmenin ağzı hareket eder. *Ayakta duran kız yavaşça delirir.*

"Eve gitmek istiyorum," dedim.

"İşimizin daha bitmediğini söyledim ya."

"Gerçekten eve gitmek istiyorum."

"Kulene mi yani? Hasta mısın?"

"Hayır, Boston'a."

"Anlamadım?"

"Lütfen, efendim."

Fakat gitmeme izin vermedi, ben de onu geri çeviremeyeceğim için yerime geri oturdum. Dakikalar ağır ağır geçiyordu. Konuşmamıza devam etmeye çalıştık. Eğer deli kadın gerçekten deli değilse o zaman bunun Jane için anlamı neydi? Peki, Grace için? Gotik romanlar için? Tuvalete gitmek için izin istedim ve yine basitçe geri çevrildim. Orville'le konuşup durduk. Ben de orada celladımı bekler gibi oturdum.

Ve nihayet kapı çalındı. Hayatım bitmek üzereydi, biliyordum. Garip bir şekilde, durumun böyle olacağı önceden belliymiş gibi geliyordu. Üçüncü sayfada yapılan yanlışların acısı, daima yüz seksen beşinci sayfada çıkardı. Bu, şaşırtıcı olsa da kaçınılmazdı.

Su ısıtıcının düğmesine basmak için ayağa kalkan Orville, "Kapıyı açabilir misin Samantha? Çok sürmez," dedi.

Ayağa kalktım. İçimde bir yerde çığlık atıyordum. Kendime özene bezene yarattığım tüm o küçük dünyalar, kâğıt fenerler gibi sönüyordu.

Kapıyı açtım.

Karşımdaydı, hay aksi şeytan! Rebecca Smith. Yüzünü hemen tanımıştım. Uzun ve ölmüş gibi duran solgun saçları, ne tam anlamıyla kırdı ne de tam siyah; onu yıllarca yağmur altında kalmış bir heykele benzetiyordu. Gözlerinde iç karartıcı ve her an tetikteymiş gibi bir ifade vardı.

Hakkını vermeliydim, o da en az benim kadar sarsılmıştı. İri iri açılan gözleri hızla kısıldı. Şekersiz çayın ve gördüğü uzun kışların sertleştirdiği buz gibi ifadesiyle bana baktı. Eskiden her hafta dört saatimizi birlikte geçirirdik, bana üçgenlerin üç, karelerin dört kenarı olduğunu ve hayatın mantıklı, düzenli bir olgu olduğunu öğretirdi. Şimdi de burada, müzedeki cam bölmelerinden birbirlerine bakan iki Amerikan yerlisi mankeni gibi birbirimize bakıyorduk. Orville'le benim de bir gün birbirimize böyle bakacağımızdan korkuyordum.

Kalbim şiddetle atıyordu. Orville ortada korkunç bir şeyin döndüğünü anlamışa benzemiyordu. Rebecca'ya merhaba demek üzere yanımıza geldi. İki öğretmenim sakin sakin sohbet etti. Yüzümdeki bütün ifadeleri silip, Rebecca'nın gözlerindeki gri harelere baktım. Orville'le konuşuyor ama bana bakıyordu. Biliyordu. Yüzünden anlayabiliyordum. Odasına girenin ben olduğumu, beni gördüğü anda anlamıştı. Acaba neden çok önceden tahmin etmemişti?

"Affedersiniz, kabalık ediyorum," dedi Orville. "Rebecca, bu Samantha Whipple. Samantha, bu Dr. Defoe."

"Selam, Sam," dedi Rebecca. Sesi netti, sanki Hemingway'in kadınlarından biriydi. *Sam, Sam.* Hatıralar, bir iğnenin içinden ruhuma sızıyormuş gibi canımı yakıyordu. Eskiden taktığı açık mor şal, sabahları getirdiği balkabaklı çörekler, havadaki alkol kokusu, annemin masa örtülerinin üstüne dökülen çay aklımda bir bir canlandı.

Orville bir ona, bir bana bakıp duraksadı. "Birbirinizi tanıyor musunuz?"

Rebbeca ona döndü. Dudakları, kafatası beyazlığındaki soğuk yüzünde iki ahududu gibiydi. "James, bu odama giren öğrenci."

O anda hayatım, aniden kapatılıveren bir kitap gibi durdu. Orville gülümsemeye çalışarak Rebecca'ya saçmalamamasını söyledi. Rebecca ise cevap olarak ben küçükken yaptığı gibi başını bana doğru eğdi ve kaşını kaldırdı. Güzelliğinde kötücül bir yan vardı. Orville'e, "İstersen kendin sor," gibi bir şeyler mırıldandı. Sonra, güzel öğretmenimin bakışları tekrar bana çevrildi.

Orville bir süre bekledi. "Samantha?" Bakışlarında suçlama değil, yalnızca şaşkınlık vardı.

Gözlerine bakamıyordum. "Mösyö, affınızı diliyorum."

Durdu. "Soruya cevap ver."

"Evet ya da hayır diye cevap verilecek bir soru değil ki."

Bakışları gölgeliydi. Artık aynı safta olamazdık, onun halkına saldırdığımı öğrenmişti. Akademik bir suç işlemiştim. Bu kedisini öldürmekle aynı şeydi.

"Cevap vermeden önce açıklama yapsam olur mu?" diye sordum. "Mümkünse, yalnız konuşsak?"

Orville sertçe nefes aldı. Yüzünden bir korku ifadesi geçti. "Bir öğretim *üyesinin* odasına *zorla* mı girdin?"

Cevap vermek için ağzımı açtım ama hiçbir ses çıkmadı. Orville benden bir adım uzaklaştı. Birdenbire Rebecca'nın ofisine aslında hiç girmemiş olduğuma yürekten inandım. Tamamen masumdum. Bütün bu husumet, kalpsiz dünyanın bana karşı gösterdiği korkunç bir adaletsizlikten kaynaklanıyordu. Babamın öldüğünü unutmuşlar mıydı? O da mı işe yaramazdı?

"Bir öğretim üyesinin odasına zorla girdin," diye tekrarladı Orville. Artık soru sormadığını fark ettim.

"Açıklayabilirim," dedim.

"Ne yaptığını sanıyordun?" dedi. "Deli misin? Sorunun ne senin?"

Geri çekildim. "Önce hangi soruya cevap vermemi istiyorsunuz?"

"Delilik bu."

"Deliliği takdir ettiğinizi sanıyordum. İçinde gerçekten parlak bir zekâ olduğunu söylemiştiniz."

Orville'in birleşip sert bir çizgi hâline gelmiş olan kaşlarının altındaki gözleri, dumanı tüten iki silah gibi parlıyordu. Gereksiz yere zalimlik ediyordu.

"Kazara oldu," dedim.

"Nasıl kazara olmuş olabilir?"

"*Rebecca*'yı okumuş muydunuz?"

"Konuya dön, lütfen."

"Anlayacağınız bir şekilde açıklamaya çalışıyorum."

Cevap vermedi. Yüzündeki ifadeden artık kim olduğumu ve ofisinde ne işim olduğunu bilmediği anlaşılıyordu. Rebecca kapının eşiğinde durmuş, gülümsüyordu. Hâlinden gayet memnun gibiydi. Yüzü içimde bir öfke seli yarattı.

Orville'e dönüp çıkıştım. "*Wildfell Hall'un Kiracısı*'nı bulmaya çalışıyordum."

"Matematik bölümünde?" dedi sorgularcasına.

"Evet," dedim.

"Nasıl..."

"Efendim," diyerek lafını böldüm ve Rebecca'yı işaret ettim. "Bu kadın babamın metresiydi."

Sessizlik. Rebecca'nın gözlerinde bir ateş yanıp söndü. Ordular değişmiş, artık kimse kimin kazandığını bilmiyormuş gibi tuhaf bir sessizlik oldu. Orville hiçbir şey söylemedi. Bana bir yabancıymışım gibi bakıyordu.

"Ben hallederim, James," dedi Rebecca, sesi sakindi. "Bize birkaç dakika verebilir misin?"

"Efendim," dedim birden. "Lütfen, beni onunla yalnız bırakmayın."

"James, bizi yalnız bırak," diye tekrarladı Rebecca.

"Yalvarırım, efendim," dedim. "Bilmiyorsunuz."

"James."

Orville kadınlar arasındaki kavgalara alışkın gibi durmuyordu. Kimin tarafını tutacağını düşünürken, yüzüne yansıyan çekişmeyi izledim. Öğrenci mi, öğretmen mi? Ezilen mi, ezen mi? Aramızdaki ilişki hakkındaki kafa karışıklığım, tek bir hareketiyle ortadan kalkacak gibiydi. Erkekler sevdikleri şeyleri korumazlar mıydı? İzliyor ve bekliyordum.

Orville nihayet bir iç çekti. Yüzüme bakmadan Rebecca'ya, "Ne karar aldığını lütfen bana bildir. Oturma alanında olacağım," dedi.

Ve dönüp arkasına bakmadan odadan çıktı. O giderken ruhum da sanki ızdırap dolu tek bir seferde bedenimi terk etmişti. Her şey silinmeden önce tek gördüğüm, kapının kusursuzca çerçevelediği yüzüydü. Uzun zaman önce bana söylediği şey aklıma geldi. *Bu hiç yaşanmadı.*

Anlaşılan, ölüp cehenneme gitmiştim. Orville yoktu. Rebecca kapanan kapıya, sonra da bana baktı. Yüzünün yerindeki maskeyi ince, küçük bir gülümseme çatlattı.

"Çay?" diye sordu tatlı bir sesle. Tatlı bir insan değildi ve tatlılık yüzüne yakışmıyordu. Ayağa kalktı, su ısıtıcısına giderek kendisine çay koydu.

"Hayır," dedim. "Teşekkürler."

"Otursana."

Artık çayına krema koymadığını fark ettim. Orville gerçekten gitmiş miydi? Bütün sene beni endişelendiren ufak tefek şeyleri düşündüm: Denemelerimi beğeniyor muydu, dakikliğim onu memnun ediyor muydu, bu kadar uzun olmamdan ve makyaj yapmamamdan gizliden gizliye hoşlanıyor muydu? Bunların yerine aklından hiç geçip geçmediğimi merak etmeliydim. Onunla arkadaş değildik, hiç olmamıştık. Sadece bir seneliğine ödünç aldığım bir insandı. Aramızdaki samimiyet yalnızca benim kuruntumdu.

Rebecca'ya, "Yaptığın zalimlikti," dedim.

"Öyle miydi? Seni oracıkta okuldan da atabilirdim, onu mu tercih ederdin? Odama girmek pek akıllıca değildi."

"Kitabın kaybolduğunu daha önceden fark etmemene şaşırdım."

"Her gün kontrol etmiyorum."

"*Wildfell Hall'un Kiracısı* bana ait."

"Hayır, *bana* ait. Baban ölmeden önce bana verdi." Sesinde sahiplenici bir ton vardı. "Hırsızlığa gerek yoktu. Eninde sonunda sana verecektim."

"Yani gecenin bir yarısında mı?" dedim. "Tuhaf bir posta yöntemi."

Gözlerini kırptı. "Sanırım seni bir daha görmek istemiyordum."

Ağzım hafifçe açıldı. Böyle nispet yapar gibi konuşmak için yaşı çok büyüktü. Sanırım bunu benim gibi o da fark etmişti çünkü gözlerini kaçırdı. Öğretmenlerin öğrencilerinden, öğrencilerinin onlardan nefret ettiği kadar nefret edebileceklerini hiç düşünmemiştim.

"Az önce özel bir anı böldüm, sanırım," dedi Rebecca.

"Ders yapıyorduk, özel dediğin oysa."

Oturup kolunu kanepenin arkasına attı. Hareketine küçük bir kahkaha eşlik etti. "Beni aptal mı sanıyorsun?"

"Efendim?"

"Ona âşıksın. Şu anda burnunu gördüğüm gibi görebiliyorum bunu."

Kaskatı kesildim. "Kime?"

"Sen ilk değilsin. Orville buraya geldiğinden beri cahil kız öğrencilerin kalplerini çalıyor. Orville'in yerinde gözü olan öğretim üyelerinin elindeki en iyi bahane bu. Bu durumdaki bir adam nasıl öğretmenlik yapabilir? Çalışmaya çalışırken kızların ağzının içine düşmesi zor bir durum olmalı."

"Kusura bakmazsan bu konuyu konuşmak istemiyorum," dedim.

"Yanakların kızardı, Sam."

"Bana babamla aranızda olanları anlatsana. Sizin de fazlasıyla yakın bir ilişkiniz vardı, öyle değil mi?"

Yüzü ifadesizdi. "Babanla aramızdaki ilişkiyi zerre kadar anladığını sanmıyorum."

"O zaman zahmet olmazsa senden dinlemek isterim."

Bir an duraksadı, sonra suratında bir gülümseme belirdi. "Ona çok benziyorsun, biliyor musun?"

"Biliyorum. Tıpatıp aynıyız."

"Her zaman iyi bir adam değildi."

"Bunu ikinci kez duyuyorum."

Parmağını koltuğun kenarında dolaştırdı. Kıyafetinin pek düzgün olmadığını fark ettim. Bluzu, üstüne tam oturmayan kahverengi pantolonuna yarım yamalak sokulmuştu ve ucundaki kırışık yerler yanlardan çıkıyordu. Onu küçük bir kızken hayal ettim: Sessiz, zeki, beceriksiz. Babam bir keresinde, annesiyle babasının Rebecca'dan çok şey beklediğini, onun da detaylı bir veri analizi yaparcasına hepsini teker teker yerine getirdiğini söylemişti. Yıldız öğrenci, yıldız profesör sonra da kadrolu profesör olmuştu. Babamı baştan çıkarmak bu sıralamanın neresindeydi? İşte, bunu bilmiyordum.

"Birçok alanda çok iyiydi," dedi Rebecca.

"Kim, babam mı?"

"Kaldıramadığı tek şey hayatında iki kadın olmasının yıpratıcılığıydı."

"Annemi karıştırmayalım lütfen."

Sanki alakasız bir şey söylemişim gibi omuzlarını silkti. "Nasıl istersen."

"Yuvasını yıktığına göre herhâlde ona çok âşıktın."

Yüksek sesle, güçlü bir kahkaha attı. "Şu zavallı, şaşkın surata da bak. Her şeyi bilmek istiyorsun, değil mi? Ne yaptığımızı, nerede oturduğumuzu, neler söylediğimizi... Kabul et."

Siyah beyaz filmlerdeki gibi hızlı hızlı, insana seyircinin nerede olduğunu sorgulatan yapmacık bir sesle, dişlerinin arasından konuşuyordu.

"Evet," dedim. "Çoktan kabul ettim. Onunla nerede tanıştın?"

"Burada, Old College'da."

"Yalan söylüyorsun," dedim.

"Tanrım, gerçekten böyle mi düşünüyorsun?"

"Babamın burada işi neydi? Oxford'da hiç yaşamadı ki."

Gün gibi ortada olan bir şeyi gözden kaçırmışım ya da zaten en başından hiçbir şey bilmiyormuşum gibi duraksadı. Ağzı hafifçe açıldı.

"Babanla ne kadar konuşurdunuz?" diye sordu.

"İngilizce mi?"

"Sana anlattığı hikâyeleri özenle seçmiş."

"Peki, o zaman kalanını sen anlatsan olmaz mı?"

Bir an ifadesinde küçük bir zafer belirtisi gördüğümü sandım. Ayağa kalktı ve Orville'in kusursuz derecede düzenli odasında dolaşmaya başladı.

"Ne bilmek istiyorsun?" dedi ellerini arkasında kavuşturarak. "Buluşmalar? Kaçamaklar? Skandallar? Aşk hikâyelerini sevdiğini görebiliyorum. Baban da severdi. Muhtemelen o

yüzden öldü. Ölmeden bir ay önce Old College'a beni ziyarete gelmişti, biliyor muydun? Onu uzun zamandır görmemiştim. Hasta görünüyordu. Alkol yüzünden... Sonra, yangını okuduğumda kazandığını anladım. Hayatını sanata dönüştürmüştü. Diğer yönlerden bakınca biçimsiz bir hayata iyi düşünülmüş bir son vermişti. Kusursuz, yıkıcı bir ölüm."

Rüya gördüğümü sanmıyordum, sesi gerçekten de gizliden gizliye durumdan memnunmuş gibi geliyordu. Halının üstünde yürürken topukları neşeli tıkırtılar çıkarıyordu.

"Onunla ilk tanıştığımız günü hatırlıyorum," dedi. "Üstümde mavi bir elbise vardı. Onun üstünde de gri bir kazak. Genç ve küstahtı. On dokuzunda mıydı? Yirmisinde mi? Hatırlayamıyorum. Asla gerçek olamayacağını düşünmüştük. Aşkımızın, yani. Her şey, ara sıra çıktığımız öğlen yemekleriyle başladı. Ara sıra öğlen yemeğine çıkmalarımız, ara sıra içmelere dönüştü, onlar da ara sıra, kuzeyde, adı sanı duyulmamış otellerde geçirdiğimiz hafta sonlarına. O beni sarhoş etmişti, ben de onu."

Yanılmıyorsam sesinde bir parça gurur vardı. *Evet, zamanında büyük bir tutku yaşamıştı, ne sanmıştım?* Bana nihayet sevgilisi olmuş utangaç bir genç kızı hatırlatıyordu. Rahatlama hissinin aşktan daha güçlü olduğunu henüz keşfedememişti.

"Bir gece beni ziyarete buraya geldi ve yakalandık," dedi, hızlı hızlı konuşuyordu. "Tıpkı tahmin ettiğim gibi daha onunla işim bitmeden bizi dışarıda, kuyunun oradaki çimlerde buldular. O kuyuyu görmüşsündür herhâlde."

"'Buldular' da ne demek?"

"Bir öğrenci bize rastladı ve fotoğrafımızı çekti."

"Anlamıyorum..."

Dönüp bana baktı. "Neyi anlamıyorsun?"

Tereddüt ederek duraksadım. "Üstünüzde... Kıyafetleriniz yok muydu?"

Beklenmedik bir sessizlik odayı esir aldı. Utancımdan yanan yüzümü çevirdim. Zihnimde hiçbir çocuğun aklında canlandırmaması gereken bir resim belirmişti: Çıplak, müstehcen, kusurlu ve insani bir baba. Bu tuhaf, balmumundan yapılmış kadınla çimlerde yuvarlanışını düşünmeden edemiyordum. Rebecca'nın ifadesi açık ve duygusuzdu. Tepkimi yakından izliyor, sanki üzerimde yarattığı etki için kendi kendisini kutluyordu.

Rötuşlu anılardan oluşan arşivimi tarayarak, odasından arada sırada çaldığım dudak kremleri dışında, Rebecca'ya bana karşı böyle güçlü bir nefret duyması için ne yapmış olabileceğimi sorguladım. Bana aldatılmış bir eşin, kocasının metresine baktığı gibi bakıyordu. Bu, annemin yüzünde bir kere bile görmediğim bir ifadeydi.

Boğazımı temizledim. "Peki, devam et. Sonra ne oldu?"

Omuzlarını silkti. "Birkaç yıl önce üniversite buraya geri dönmemi kabul etti. Beni yakından izliyorlar. Belki senin öğretmenini izledikleri kadar değil ama ona yakın... Bu yüzden, Orville asla sana bakmayacak, Samantha. Kaybedecek çok şeyi var."

Sesi son derece sakin ve hissizdi. Acaba bu hikâyeyi defalarca anlatmış mıydı? Bugüne kadar tek bir kelimeyi bile unutmamış olmalıydı.

"Anlamıyorum," dedim. "Okuldan atıldınız mı?"

"Düşünsene," dedi. "İlk önce okul gazetesinde haber oldu. Sonra *Examiner*'da. *Times*'da. Çok geçmeden İngiltere'de, bir Oxford üyesini uygunsuz biçimde yakalanmış hâlde görmeyen kalmamıştı. Adımın bir gecede batışını izledim. Anında istifa ettim. Yıllar sonra, İngiltere'den kaçmayı öyle çaresizce istedim ki Boston'a taşınıp şımarık bir genç kıza öğretmenlik yaptım. Aşk için yapacağın fedakârlıkları azımsama, Samantha."

Onu bir süre sessizce inceledim. Yanakları ekşi krema rengindeydi. Sanki artık yirmi birinci yüzyılda değildik. Sanki adının çıkması, özgürlüğüne kaçınılmaz olarak verilen bir cevaptı. Tek bir kaçamağın böyle bir tepki çekmeye yetmiş olması aklıma yatmıyordu. Acaba Rebecca önemli ayrıntıları atlamış mıydı?

"Biliyor musun? Bu konuda olman gerektiği kadar öfkeli değil gibisin."

Bana iyice nefret etmeye başladığım soğuk bir gülümsemeyle baktı. "Yıllar önceydi," dedi. "Sanırım unutmayı öğrendim."

Bu sözle birlikte kanepeye geri dönüp oturdu. Hiç yalan söyleyemiyordu. Hiçbir şeyi unuttuğu yoktu. Sadece hayatının bu belirleyici dönemini güzel bir hikâyeye dönüştürmüştü. Kendisi de tam anlamıyla burada mıydı, yoksa Rebecca'nın halkla ilişkiler sorumlusu olarak gönderdiği maskesiyle mi konuşuyordum, anlayamıyordum. Yüzünün sakin çizgilerinin arkasında saklanan soğuk ve gizemli ifade beni tedirgin ediyordu. Bu hikâye onun için sona henüz hiç yaklaşmamıştı. Katran karası kremasız çayına uzanıp bir yudum aldı.

"Babam seni bu kadar sevdiyse," diye çıkıştım, "neden sonunda senden Boston'dan gitmeni istedi?"

Sorumu çok kötü ifade etmiştim, aslında dostane bir tavırla sormak istemiştim. Rebecca'nın gri gözlerinde bir ışık çaktı ve çayını çarparak masaya bıraktı. Yüzünden her türlü ifade siliniverdi.

"Pekâlâ, Sam," dedi öfkeyle. "Hadi, şu işi artık bitirelim. Okuldan nasıl atılmak istersin? Herkesin içinde mi, yalnız mı?"

Rengim attı. "Bence babam beni kovmanı istemezdi. İçimden bir ses ona, buradayken beni koruyacağına dair söz verdiğini söylüyor."

"Ölü bir adama verilmiş söz, rüzgârda dağılan kum gibidir. Hem ben zaten görevimi yerine getirdim. Senin için şu lanet kitapları sakladım ve seni o kahrolası kuleye yerleştirdim."

Gözlerim hayretle açıldı. "Beni kuleye *sen* mi yerleştirdin?"

"Araya birilerini sokmak zorunda kaldım. Kule bir tarihi eser."

"Çok teşekkür ederim," dedim. "Orası tam anlamıyla kusursuz bir bok çukuru."

"Kızacaksan, babana kız. Orada kalmanı o istedi."

"Kuleden nasıl haberi olmuş ki?"

Rebecca'nın yüzünde ikinci kez bir şaşkınlık ifadesi belirdi. Sanki büyümeme rağmen nasıl hâlâ bu kadar cahil kalabildiğimi tam olarak anlayamıyordu.

"Odandan geçen turda anlatılanları hiç dinlemedin mi?" diye sordu.

"Hayır," dedim. "Ama turu bana *Jane Eyre*'i bırakmak için kullandığını fark ettim. Kitapları tek seferde, elden ya da tercihen tek seferde ve elden vermemenin bir sebebi var mıydı?"

"Baban onları belirli bir sırada okumanı ve önemli olduklarını anlamanı istiyordu."

Cevap vermedim çünkü ona inanmıyordum. Öyle şeytani görünüyordu ki bütün bu süreci, bana tuhaf bir işkence yapmak için bilerek uzattığını düşünmeden edemiyordum.

"Yani ölmeden Old College'a geldi, önemli olan her şeyi sana bıraktı, sonra da bana basit bir kitap ayracı bırakmak için gidip bir bankadan kasa ayırdı," dedim.

Rebecca'nın boynundaki bir kasın seğirdiğini gördüm. Dikkatini çekmeyi başarmıştım.

"Sana bıraktığı o muydu?" diye sordu tiz bir sesle. "Kitap ayracı mı?" Ayağı hafifçe ve dengesizce sallanmaya başladı.

"Üstünde Emily Dickinson'ın resmi olan ayraç," diye açıkladım. "Kırmızı. Altın rengi püsküllü. Biraz seninkine benziyordu."

Rebecca'nın rahatsızlığı yüzünden anlaşılıyordu. Nasıl olduğunu bilmesem de sinirine dokunmuştum. Ayağa kalkıp, bu defa hızlıca bana doğru yürüdü. Boğazıma sarılacağını sanmıştım ama tam önümde durdu.

"Sadece iki tane ayraç olduğunu sanıyordum," dedi. "Onunki ve benimki."

"Herhâlde tüm kadınlarına bir tane vermiş."

İfadesiz tutmaya çalıştığı yüzü benimkinden bile kötüydü. Geriye doğru birkaç adım attı, şömineye döndü ve düşündüğümden daha uzun süre orada öylece durdu.

"Sen düşünürken ben de o arada sana biraz şantaj yapayım, olur mu?" dedim. "Basında seninle babam arasında geçen hikâyeyi yeniden canlandırmak isteyecek birçok insan tanıyorum. Bu defa haksızlığa uğramış evladın, Son Brontë'nin ağzından anlatılırsa çok daha ilginç olacağını düşünmüyor musun?

Seni tehdit ettiğim için çok üzgünüm, gerçekten, ama okuldan atılmak istemiyorum."

Rebecca bana döndüğünde bakışları sertti. Daha önce kimseye şantaj yapmamıştım ve insana kendini filmlerde göründüğü kadar iyi hissettirmiyordu. Rebecca ifadesizdi. Aklı bambaşka bir yerdeydi. Kazanmış mıydım?

Cevabı beklemek istemiyordum. "Ben gideyim," dedim.

"Dur bakalım," dedi öfkeyle. Yine bana doğru yürüdü. Artık genç değildi, yakından yılların ağzının etrafına kazıdığı kırışıklıkları görebiliyordum.

"Evet?" dedim.

Sessizce elini bana doğru uzattı. "Kitap ayracım, lütfen."

Nasıl cevap vereceğimi bilemedim. "Ben... Yani... Yanımda taşımıyorum," dedim.

Gözlerimiz buluştu. Yüzündeki soğuk, şeytani ifade hikâyesini (ya da aslında her şeyi) ne kadar da az anladığımı söylüyordu. Sessizliğini kaçmak için bir şans olarak değerlendirdim. Sessizce kapıyı açıp koridora çıkarak onu Orville'in ofisinde bıraktım.

Kapıyı arkamdan sıkıca kapattıktan sonra, koridoru koşarak geçtim ve merdivenden inip binadan çıktım. Ciğerlerim temiz havaya hasret olsa da rahatlamıştım; okuldan atılma tehlikesinden şimdilik kurtulmuştum. Ama o soğuk, aydınlık öğlen vakti yürürken içimden bir his, Rebecca'nın öfkesinin beni tekrar bulmak için fırsat kolladığını söylüyordu.

O cumartesi saat ikiyi on beş geçe kapım çalındı. Üç küçük tıklatmayı gürültülü bir pat sesi takip etti. Koşup kapıyı açınca karşımda, vücudunu kaşındırıyormuş gibi görünen siyah paltosuyla Marvin'i buldum. Arkasına her zamanki gibi turistler istiflenmişti. Bu defa daha küçük bir gruptu, şehrin üstündeki kutup havasından olmalıydı. Genelde Marvin aniden çıkageldiği için özür dilerdi. Fakat bu defa onu bekliyordum.

Beni görünce kaşlarını çattı. "Her şey yolunda mı?"

Elimde bir süpürge, yüzümde de zalim bir gülümseme olduğunu fark ettim. Bütün sabah turu beklemiştim. Odam neredeyse bir hastane kadar temizdi. Yatağım yapılmış, çoraplarım kaldırılmış, *Mürebbiye*'nin üstündeki çarşaf gitmişti. Rebecca bu tura dikkat etmem gerektiğini ima etmişti, ben de tur boyunca anlatılanları dinleyecektim. Sorunlarımın çözümünün Marvin olması mümkündü.

"İçeri gelin, lütfen," dedim.

Turist kafilesi içeri süzüldü. Marvin tuzağa düşüp düşmediğini sorguluyor gibiydi. Temizlik çılgınlığım kuleyi hem görünüşü hem de kokusuyla yeni açılmış bir otel odasına benzetmişti.

"Lütfen, içeri buyurun, içeri buyurun," dedim. "Girin. Çok güzel."

"Evet, evet," dedi Marvin. "İçeri buyurun." Sesi tiz ve yüksekti; otoriteyi eline almaya çalışıyor gibiydi. Turist kafilesinin son üyesi de içeri sıkıştı.

"Dediğim gibi, kule burası," dedi Marvin. "1361'de hıyarcıklı veba hastalarını karantinaya almak için inşa edildi. Kimilerince Yok Oluş Kulesi adıyla bilinir."

"Burada kalanlar dış dünyadan tamamen soyutlandığı için," diyerek araya girdim.

Marvin hafif bir şaşkınlıkla bana baktı.

Boğazımı temizledim. "Tura ben de katılsam olur mu?"

Şaşırmış gibi görünüyordu, sonra anlamadığım bir şey mırıldandı. "Ne hoş," demiş olabilirdi.

Bir çıtırtı duydum. Biri şimdiden fotoğraf çekiyordu. En önde duran, çuval gibi bir pantolon giymiş, donuk sarı saçlı kadındı. Bir Marvin'e, bir bana gösteriyi bekler gibi bakıyordu. Marvin turist kafilesine arka köşeyi işaret etti, ben de bağdaş kurup yatağımın üstüne oturdum.

"Old College'ın en ünlü ve esrarengiz sakinlerinin bazıları bu kulede yaşamıştır," dedi Marvin. "Yakından bakarsanız gelecek nesiller için arkalarında bir şey bırakmanın gelenek hâline geldiğini göreceksiniz, odanın bugün bu kadar ilgi çekmesinin sebebi de bu olabilir. Tam burada, bu tarafa dönün lütfen, Sör Michael Morehouse'un kedisinin diri diri gömüldüğü yeri tam olarak görebilirsiniz. Tuğladaki renk değişimini görüyor musunuz, tam burada? Zavallı yaratık tam olarak oraya gömülmüş. İki santimetre ötede, tam burada, Bolonya Canavarı'nın bıraktığı pençe izlerini görebilirsiniz."

"Affedersiniz?"

Biri araya girdi. Aniden o kişinin ben olduğunu fark ettim. Yastığıma sarılmış, hafifçe öne arkaya sallanıyordum. Turist kafilesi benim olduğum tarafa döndü.

Marvin tek kaşını kaldırarak bana baktı. "Evet, Bayan Whipple?"

"Bu kulede benden önce en son kim kaldı?" diye sordum.

Marvin şaşırmış görünüyordu. Bıyığı titredi. Acaba bir tarafının diğerinden biraz uzun olduğunu söylemeli miydim?

"Kronolojik olarak gitmeyi tercih ediyorum," dedi.

"Geçtiğimiz yüzyılda burada kimse yaşadı mı?" diye ısrar ettim.

"Daha oraya gelmedik."

"Tersten gitsek olmaz mı? Sabırsızlanıyorum da."

Anlaşılan içimdeki Amerikalı'yı serbest bırakmak için yanlış bir zaman seçmiştim. Marvin hafifçe iç geçirdi. "Peki, peki, bir kişi yaşadı. Adının solmuş baş harflerini şurada görebilirsiniz, gördünüz mü?"

Mürebbiye'nin yarım metre kadar altında duvara kazınmış, soluk, sessiz harfleri işaret etti.

J.H.A.

Durdum. "Görüyorum."

"Bu..."

Yine sözünü kestim. "Bunlar kimin baş harfleri?"

"Efendim?"

"Baş harfleri diyorum. Bunlar kime ait?"

Marvin gözlerini kırptı. "Jack Halford, Avukat."

"Jack Halford."

"Evet, öyle."

"Avukat."

"Bayan Whipple, iyi misiniz?"

"Eh, yani, hay lanet."

Marvin'in gözleri fal taşı gibi açıldı. "Efendim?"

"Lanet olsun."

Marvin etrafına baktı. Yastığımın altına uzanıp *Wildfell Hall'un Kiracısı*'nı aldım. Rebecca'nın ayracı bir mayın gibi

içinden çıktı. Keyfi oldukça kaçmış olan Marvin konuşmaya devam etti. Dinlemeyi bırakmıştım. Sanki yüksek bir binanın tepesine çıkmış, büyük bir mesafeden şehre bakıyordum. Kitabı açtım. İlk sayfanın en üstünde devasa harflerle *J. Halford, Av.'a* yazıyordu. Jack Halford, kitaptaki Gilbert Markham'ın "eski bir dostuydu." Görünüşe göre kurgusal bir karakter duvarımda belirmişti.

Göğsüm hızla inip kalkıyordu. Aklımdan geçen şey bir an imkânsız görünse de sonradan dünyadaki en mümkün şey oluverdi. Tristan Whipple. Snodgrass Diddleworm. Jack Halford. Babamın takma isimlerden oluşan takımı... Babam buradaydı, bunca zamandır hep buradaydı, odanın köşelerinde saklanıyordu. Sessiz bir şaşkınlık içinde etrafıma baktım. *J.H.A.* Babam bir keresinde Oxford için ne demişti? *Old College hâlâ duvarlardaki yazıları okuyabileceğin son yer.*

"Jack Halford burada mı kaldı?" diye böldüm Marvin'i bir kez daha. Ağzım kurumuştu. "Öğrenci miydi? Ne zaman?"

Cümlesinin ortasında olduğunu fark ettiğim Marvin, yüzünü bana döndü. "Thatcher yıllarında," dedi gergin bir tonla. "Gerçekten, kısa süre sonra oraya geleceğiz, biraz beklerseniz..."

"Otuz yıl mı?" dedim. "Lanet olsun, otuz yıl."

Marvin kem küm etti, sonra bakışlarıyla özür dilercesine turist kafilesine döndü. "Jack Halford, Old College'ın en ünlü ve aykırı kişiliklerinden biriydi. Başına gelen olaylar efsane olmuştur."

"Bir profesörle yasak ilişki yaşadığı olmuş muydu?" diye sordum.

Marvin, "Konudan sapmayalım," diye çıkıştı.

"O yüzden mi oraya Halford Kuyusu diyorlar?" diye sordum. "Orada işi pişirdikleri için mi?"

"Rica etsem sessiz olur musunuz?" dedi Marvin.

Grup boş gözlerle bana baktı. Marvin boğazını temizleyip kontrolünü geri kazanmaya çalıştı. Yatağımın başlığına yaslandım. Oda âdeta gözlerimde bambaşka bir önem kazanarak şişiyor, benden başka herkesi dışarı atıyordu. Dört bir yanımda hayaletler canlanıyor, beni alkışlıyor ve sırrı çözen insanların küçük dünyasına davet ediyorlardı. Etrafımdaki her şey birden değişmiş, değer kazanmıştı. Tahtalarla kapatılmış şömine artık hapishanelere yakışır türden bir dekorasyon unsuru değil, arkadaşlar ve toplumdan dışlanmışlar arasındaki samimi bir sırdı. Tüm bunlar bir zamanlar babamındı. Her nasılsa, bir zamanlar burada okumuştu. Ben nasıl gevşek döşemelere takılıp sendelediysem, hüsrana uğrayarak kafamı çalışma masasına vurmayı aklımdan geçirdiysem, babam da bir zamanlar aynılarını yapmıştı. Bu oda -bu muhteşem, düzensiz oda!- umutsuzca kaybolup birbirlerini bulmaya çalışan insanlar için tasarlanmıştı.

Wildfell Hall'un Kiracısı'nı yastığımın altına geri tıkarken, babamın bu kadar karmaşık bir ortadan kaybolma hamlesini gerçekleştirmeyi nasıl becerdiğini merak ediyordum. Bir isim uydurmak şüphesiz o kadar kolay bir iş değildi. Tabii, babam gerektiğinde görünmez olabilme yeteneğiyle övünürdü. Herhâlde bu ona Brontëler'den miras kalan bir özellikti.

Demek bunca zamandır tek yapmam gereken Marvin'i dinlemekti. Marvin grubun gittikçe dağılan dikkatini çekmeye çalışırken odayı gözlerimle yavaşça taradım. Şu süpürge... Babamın mıydı? Hayır, hayır. Peki ya çalışma masası? Yatak?

Duvardakiler onun pençe izleri miydi? Sonra, gözlerim arka duvardaki tabloya çarptı. Kel bir adamın parlak kafatasının arkasından yalnızca yarısı görünüyordu. *Mürebbiye*'yle birbirimizin gözlerinin içine baktık. Nefes alıp verişlerim yavaşça düzene giriyordu.

Sör Michael Morehouse arkasında kedisini, Bolonya Hayvanı pençe izlerini bırakmıştı. Peki ya Jack Halford? *Mürebbiye*'den gözlerimi alamıyorum. Eh, o da bu tabloyu bırakmıştı işte.

Ertesi gün Hako'ya doğru yola çıktım. Hans'ı orada parlak bir ödül gibi otururken buldum. Bilgisayarının monitörüne bakılırsa bir grafik ya da elektronik bir çizelge üzerinde çalışıyordu. Fakat şu anda ayaklarını masasının üzerine koymuş, okul gazetesini okuyordu. Ben içeri girince sanki onu porno izlerken yakalamışım gibi gazeteyi aceleyle bıraktı.

"Merhaba!" dedi. Aramızdaki hiçbir şeyin doğru gitmemesine rağmen, yanlış giden bir şey yokmuş gibi davrandığı için ona şükran duyuyordum.

"Seni hafta sonları da mı çalıştırıyorlar?" diye sordum.

"İşlerimi düzene sokmaya çalışıyordum," dedi masasındaki bir tomar kâğıdı kaldırarak. İşinin ne olduğunu hatırlamakta güçlük çekiyordum ama artık sormak için çok geç kalmıştım.

"Nefes nefese kalmışsın," dedi.

"Dışarısı soğuk."

"Sana bir şeyler hazırlayayım... Sıcak çikolata?"

"Aslında su çok iyi olur."

"Sıcak çikolata istemiyor musun?"

"Su kulağa daha kolay geliyor."

Gülümsedi. "Yani ben sıcak bir şey istiyorum, sen de kolay bir şey."

Gözlerimi kırptım ve cevap vermedim. Sessizliğimi ilgisizlik olarak algıladığından emindim. Aslında sadece beceriksizliğimdendi. Ne diyeceğimi bilmiyordum. Su getirmek için ayağa kalkmadığını fark ettim.

Karşısındaki sandalyeye oturup, "Senden yardım isteyebilir miyim?" dedim.

"Her zaman."

Derin bir nefes alıp yavaşça verdim. "Bilgisayarın büyük ve resmi görünüyor. Bu eski öğrencilerin kayıtlarına bakabilme yetkisine sahip olduğun anlamına mı geliyor?"

Güldü. "O yetkiye sen de sahipsin, öğrenci hesabın var."

"Anlıyorum," dedim. "Benim için Bay Jack Halford'a bakabilir misin? Burada ne kadar süre öğrenci olduğunu bilmek istiyorum."

"Hâlâ şu kuyuyu mu düşünüyorsun?" diye sordu gülümseyerek. Yine de bilgisayarına dönüp klavyeye bir şeyler yazdı. Tuşlara o kadar sert ve hızlı basıyordu ki çıkan ses, aklıma bir ordu dolusu hamam böceğini getirdi.

"Jack Snodgrass Halford," diye okudu Hans, sonra yine bana döndü. "Mezun olmamış gibi görünüyor."

"Atılmış mı?"

"Yazmıyor ama öyle olması mümkün. Öğretmeniyle yasak ilişki yaşadığı herkesçe bilinir."

"Kendi öğretmeniyle mi?"

"Jack matematik öğrencisiymiş, kadın da öğretmeniymiş."

Bir süre sessiz kaldım.

"Bir sorun mu var?" diye sordu Hans sonunda.

"Hayır. Evet. Sadece, matematik öğrencisi olması çok tuhaf, sence de öyle değil mi?"

Düşündü. "Hayır, pek değil. Neden ki?"

Cevap vermedim. Bütün bunlara pek bir anlam veremiyordum. Babamın neden sahte bir isim seçeceğini tahmin edebiliyordum, Whipple isminin çok dikkat çekeceği yerlerde hep görünmezliği tercih ederdi. Ancak matematik okumayı tercih etmesine, daha da önemlisi, zahmet edip hiç lafını bile etmemesine mantıklı bir açıklama getiremiyordum.

"Hakkında bir şey biliyor muyuz?" diye sordum. "Nereden gelmiş? Nasıl görünüyormuş?"

"Emin değilim," dedi Hans. "Gece çekilmiş bir fotoğrafı vardı..."

"Evet, biliyorum."

"Ama suratı görünmüyor."

Yanaklarım kızardı. Acaba babamın küçük kaçamağının fotoğrafını kaç kişi görmüştü? Parmaklarımı gözden geçirdim ve tırnaklarımdan birinin altında ilginç bir şey bulmuş gibi yaptım. Sanırım Rebecca'nın sözünü ettiği büyük skandalı şimdi anlıyordum; bu iki sıradan yetişkin arasındaki bir ilişki değil, bir öğretmen ve öğrencisi arasındaki ilişkiydi. Nihayet ayağa kalktım.

"Yardımın için teşekkürler," dedim. "Çok kibarsın."

"Dur bir dakika," dedi Hans. "Bunu konuşalım."

Güçlükle nefes alıyordum. "Olmaz. Birini aramam gerekiyor."

"Kimi?"

"Henüz emin değilim," dedim. "Belki annemi."

"Onunla konuşmuyorsunuz sanıyordum."

"Artık konuşmadığım kişi babam."

Kapıya doğru yürümeye başladım. Sonra durup arkamı döndüm. "Hans?"

"Samantha?"

"Merakımdan soruyorum, Old College'da son derece normal görünen ama aslında eski ve meşhur bir şey gördün mü hiç? Mesela bir eskiz? Bir halı? Ya da çok ilgi çekici bir kapı kolu?"

Suratı asıldı. "Anlamadım?"

"Boş ver," dedim. "Sadece merak etmiştim."

Dışarı çıktım, kalbim küt küt atıyordu. Babamın bir zamanlar burada öğrenci olduğunu teyit etmiş olmam iyi olmuştu. Ancak şimdi onunla gerçekten de yakın arkadaş olup olmadığımızı merak etmeden edemiyordum. Arkadaşlar birbirlerine sırlarını açar, geçmişleriyle ilgili, kötü olanlar da dâhil bütün korkunç detayları anlatırlardı. Babamın Rebecca'ya benden daha yakın olabileceğini düşünmek sinirimi bozuyordu. Yüzünde gördüğüm o zafer dolu ifadeyi düşündüm. İkisinin gizli bir geçmişi vardı ve ben asla o geçmişin bir parçası olamayacaktım. Issız kuleme doğru yürüdüm. İçimde bildiğim her şeyin gözlerimin önünde yok olup gideceğine dair bir his vardı.

Kime: "James Timothy Orville" jorville@old.ox.ac.uk
Kimden: "Samantha J. Whipple" swhipple@old.ox.ac.uk
Konu: Rica

Sevgili Dr. Orville,

Merhaba. Bunu yazmak benim için çok zor, çünkü sizi bir daha asla görmemeyi tercih ederdim. Ama lütfen, yarın öğleden sonra kuleme uğrayabilir misiniz?

Saygılar,
Samantha.

Kime: "Samantha J. Whipple" swhipple@old.ox.ac.uk
Kimden: "James Timothy Orville" jorville@old.ox.ac.uk
Konu: RE: Rica

Sevgili Samantha,
Hayır. Umarım anlarsın.
Sevgiler,
O.

Kime: "James Timothy Orville" jorville@old.ox.ac.uk
Kimden: "Samantha J. Whipple" swhipple@old.ox.ac.uk
Konu: RE: RE: Rica

Anlamıyorsunuz. Size göstermem gereken çok eski bir tablo var. Zaman kaybı olacağını düşünüyorsanız, buna ek olarak *Kayıp Cennet*'i canlandırarak okuyabiliriz.

Kime: "Samantha J. Whipple" swhipple@old.ox.ac.uk
Kimden: "James Timothy Orville" jorville@old.ox.ac.uk
Konu: RE: RE: RE: Rica

Mümkün değil, yarın hafta sonu için şehirden ayrılıyorum.

Kime: "James Timothy Orville" jorville@old.ox.ac.uk
Kimden: "Samantha J. Whipple" swhipple@old.ox.ac.uk
Konu: RE: RE: RE: RE: Rica

O zaman bu akşam erkenden gelin?

Kime: "James Timothy Orville" jorville@old.ox.ac.uk
Kimden: "Samantha J. Whipple" swhipple@old.ox.ac.uk
Konu: RE: RE: RE: RE: RE: Rica

Efendim? Lütfen...

Öğlen vaktinin geç saatleri, yerini akşamın erken saatlerine bırakıyordu ve Orville hâlâ cevap vermemişti. Brontë Papaz Evi'ne yapacağım yolculuk için bavul hazırlamaya başladım. Orville'in de şehirden ayrılacağını duymak hoşuma gitmemişti. Öfkeli bir eş gibi, nerede olacağını ve kiminle fingirdeşeceğini bilmek istiyordum. Evinin nerede olduğunu bırakın, bir evi olup olmadığını bile bilmediğimi fark ettim. Hiç kardeşi var mıydı? Peki, ya eski ayakkabılarla dolu bir dolabı ve pastel boya resimlerle dolu bir oturma odası? Siyah tayt ve babet giyen Brezilyalı bir karısı? Hava durumuna göre bu hafta sonu büyük bir fırtına gelecekti, acaba tropikal kuşağa mı kaçıyordu?

Yatağıma oturup pahalı bir Picasso tablosu gibi duvara asılmış *Mürebbiye*'ye baktım. Onu Sör John'un kayıp miraslar kitabında bulmaya çalışmıştım, ama kitaba girememişti. Sör John'un bu tablonun varlığından haberi olmasa gerekti. Babam bunu ondan saklamış olmalıydı.

Mürebbiye arkadaşımın gözlerinin içine baktım. Issız çerçevesine hapsolmuş, kara bir denizde boğuluyordu. O da bir

Brontë'ydi. Biçimsiz vücudu ve boş gözleri tüm odayı dolduruyor gibiydi. Bu hafta sonu dönüşüm zamanıydı ve *Mürebbiye* de farklı görünüyordu. Belki de yalnızca en sevdiği kitabı alıp yüzmeye gitmişti. Yatağıma oturup o muhteşem, huzursuz suratına baktım. Onunla akraba olduğumuzu nasıl daha önceden fark etmemiştim? Belki de bütün hayatım en iyi tanıdığım insanları tekrar tekrar değerlendirmekle geçecekti.

"Burası hep böyle soğuk mu?"

Yerimden sıçradım. Kapıyı kilitlemeyi unutmuş olmalıydım, çünkü James Orville elindeki şapkası ve yüzündeki asabi ifadeyle eşikte duruyordu. İçeri girdi.

"Buyurun," dedim.

Omzunda asılı küçük bavulu yere bıraktı. Elimden geldiğince ilgisiz görünmeye çalıştım. Belki umursamazlığımı fark edip, bunca zamandır bana âşık olduğuna karar verir diye düşünüyordum.

Şapkasını çıkarıp, masama paslı bir çivi bıraktı. "Bu dışarıdaydı," dedi. "Samantha, bu oda çok tehlikeli. Isıtma sistemi yok mu buranın?"

Köşeye, çürüyen tahtalarla kapatılmış tarihi esere baktım. Önceki hayatında bir şömine olmalıydı. "Buyurun."

Duraksadı. Masamın üstündeki lambadan yayılan ışık, odayı hastalıklı bir kanarya sarısına boyamıştı.

Orville, "Okul bu odada yaşanmayacağını biliyordur, şüphesiz," dedi.

"Oda turun bir parçası."

Bekledi. "Anlıyorum."

Birbirimize o kadar uzun bir süre baktık ki, acaba yeni bir işkence türü mü deniyor, diye düşündüm.

Nihayet, "Ee?" dedi.

"Ee, ne?"

"Rebecca'yla aranızda ne oldu?"

"Siz çıkıp gittiniz, olan bu işte."

"Babanı tanıdığını bilmiyordum."

"Tanıyordu, hatta gereğinden fazla tanıyordu."

Yine duraksadı. "Anlıyorum."

"Old College'da okurken babamın öğretmeniymiş."

Başını iki yana salladı. "Tristan Whipple, Oxford'da hiç okumadı."

"Tristan Whipple değil ama Jack Halford okudu. Düzenbaz herif, adını değiştirmiş."

Orville'in yüzü bir hayli asılmıştı. Bir şeylerle uğraşıyormuş gibi arkamı döndüm ve ona, bu açıklamanın tuhaflığını idrak etmesi için zaman tanıdım.

"Bana kızgınsın," dedi.

"Köpürüyorum."

"Sanırım bu bir şaka değildi."

"Şaka yaptığımı nereden çıkardınız? Beni onunla yalnız bıraktınız."

Bir sessizlik. "Sana diğer öğrencilerimden farklı davranamam."

Ona bakmak için dönünce irkildim, tam önümde duruyordu.

Yutkundum. "Öğrencilerinizi hep kurtlara yem mi edersiniz?"

"Diğer türlü davransaydım şüphe çekerdim."

İfadesini çözmeye çalıştım. Suçluluk mu duyuyordu? Utanç mı? Şefkat mi? Çaresiz, karşılıksız aşk mı? İlgisizlik mi?

Bir adım daha yaklaştı. Panikledim. Yüzüne hiç bu kadar yakından bakmamıştım. Hissedebildiğim tek şey deneyim seviyelerimizin arasındaki farktı. Geçmişinde eski sevgililerle dolu, kara kaplı bir defteri vardı; bense gözlerine bakmaya bile cesaret edemiyordum.

"Rebecca'yla aranda neler oldu, anlatsana," dedi. Sesi son derece yumuşaktı. "Çabuk ol, yalnızca birkaç dakikam var."

"İyiyim ben."

Benimle tartışmasını bekliyordum ancak iri iri açılmış gözleri endişeli bakıyordu. Nefes almakta güçlük çekiyordum. Keşke on yaş daha büyük olsaydım. Beni dikkatle izliyordu.

"Samantha..."

Bana doğru bir adım daha atınca hafifçe ciyaklayarak ondan uzaklaşıp, odanın diğer köşesine gittim.

"Yalnızca birkaç dakikanız varsa, size bir şey sormak istiyorum," deyiverdim, nefes nefese kalmıştım. "Şu tabloyu görüyor musunuz?"

Orville gerginliğimi fark ettiyse de bunu dile getirmedi. Sözümü dinleyerek arkamdan *Mürebbiye*'nin yanına geldi. Uzun süre durup tabloya baktı. Onları nasıl tanıştıracağımı bilmiyordum. *Mürebbiye, bu James, James, bu Mürebbiye. Mürebbiye benim koğuş arkadaşım. James de samimi arkadaşımdır. Haydi, şimdi birer çörek alın.* Fakat birden onları tanıştırmama gerek olmadığını fark ettim. Orville'in yüzünde tuhaf bir ifade vardı. Tabloya biraz daha yaklaştı. Memnun olmuş gibi görünmüyordu.

"Hâlâ burada," dedi. Sanki karşısına şirret bir eski sevgili çıkmıştı.

"Hâlâ mı? Tanışıyor musunuz?" diye sordum.

"Odanda bu kadar değerli bir eşya saklaman aptalca."

Bekledim. "Bunun orijinal bir Brontë tablosu olabileceğini düşünüyorum."

"Evet, görebiliyorum," dedi Orville. "Anne'in tablosu. İlk gördüğümde anlamıştım."

"*Anlamış* mıydınız?"

"Fırça darbelerine bir bak."

Dönüp tabloya baktım. "Ne?"

"Bir de sağ alt köşeye aceleyle çiziktirilmiş tarihe bak, şurada, gördün mü? Yakına gel. Bin sekiz yüz kırk üç. Bu sahneyi hatırlamıyor musun?"

"Hayır."

"*Jane Eyre*'i okudun sanıyordum."

"Efendim?"

Eldivenlerini çıkarıp köşeye fırlattı. "Kitap," dedi. "Kitabı ver." *Neşter*, dercesine elini uzatmıştı.

Ben yeterince hızlı hareket etmeyince Orville, küçümser bir tavırla çalışma masama yürüdü. *Jane Eyre* orada duruyordu. Romanı alıp sayfalarını hızla çevirdi. Bunu daha önce defalarca yaptığını hissediyordum. Usta bir kemancının notalara vuruşunu izliyor gibiydim.

"Bu tablonun burada olduğunu kaç kişi biliyor, Samantha?" diye sordu, aklı başka yerde gibiydi.

"Sadece siz, ben, babam, Marvin ve hiçbir şeyin farkında olmayan birkaç turist."

"Baban mı?" derken sesi keskindi.

"Evet. Onu bu odaya koyan oydu."

"Senin getirdiğinden emindim," dedi. "Sana kalan mirasın bu olduğunu ve onu dünyadan gizlemeye çalıştığını düşünüyordum. Kibarlığımdan sözünü açmamıştım."

"Beni gözünüzde çok büyütüyorsunuz."

"Bu aramızda kalsın, olur mu?"

Etrafıma baktım. "Başka kime söyleyeceğim ki?"

Cevap vermedi. Kitaba geri döndü. Erkeklerin bir şeye odaklandıklarında bu kadar çekici olmaları acı vericiydi. Ne aradığını sordum ama sesimi duymuyor gibiydi. Parmağını bir sayfanın üstüne koyana kadar başını kaldırmadı. Sonra kitabı bana uzattı.

"İşte," dedi aceleyle. "Oku."

Kitabı elinden aldım. Babam, bu kitabın başka birkaç bölümüne daha yaptığı gibi sayfadaki bütün yazıları fosforlu kalemle boyamış ve her şeyin altını çizmişti. Jane'in Rochester'a orijinal suluboya resimlerini gösterdiği yerdi. İlk resmin tasvirini okudum.

İlkinde alçak ve öfkeli bulutlar resmedilmişti, kara yoktu. Bir ışık huzmesi, üstünde siyah ve büyük, kanatları nokta nokta köpüklü, gagasında mücevherlerle bezeli altın bir bilezik tutan bir karabatağın oturduğu, yarısı suya batmış bir gemi direğini aydınlatıyordu... Kuşun ve direğin altında suya batan, boğulmuş bir cesedin gözleri yeşil suların arasından bakıyordu. Vücudunun görünen tek kısmı, muhtemelen bir zamanlar bileziği taşıyan beyaz bir koldu.

Kocaman açılmış gözlerimi kaldırıp Orville'e baktım.

"Sorunu şimdi anlıyor musun?" diye sordu.

Tabloya, sonra kitaba ve tekrar tabloya baktım. "Sorun mu?" diye tekrarladım. "Çok iyi haber bu."

Kendimi şu mantıksız Noel filmlerindeki çocuklar gibi hissediyordum. Bir şeyi yeteri kadar isterlerse, bacadan paldır küldür düşüverirdi. Edebi bir hokkabazlık numarasıydı bu. İşte buradaydılar, görünmez bir bağla bağlanmış kitap ve tablo... Kelimeler önümüzde cisim bularak somut bir gerçekliğe dönüşmüştü.

"Lütfen, yüzündeki şu cin çarpmış ifadeyi sil," dedi Orville.

Cevap vermedim. Odaklanmakta güçlük çekiyordum. Bir kitap karakteri olan Jane Eyre bir tablo çizmişti ve işte, o tablo karşımdaydı. *Aynı* tabloydu. Gözüme hemen raftaki diğer kitaplar çarptı. *Agnes Grey. Uğultulu Tepeler. Wildfell Hall'un Kiracısı*. Artık kitap değil, cepheye çağrılmayı bekleyen hevesli askerlerdi. Bana, *Niye bu kadar uzun sürdü?* diyen bir ifadeyle bakıyorlardı.

Jane Eyre'in bütün suluboya çalışmaları sayfadan fırlayacak mıydı? *Agnes Grey*'deki yavru kuşu da bulacak mıydım? *Jane Eyre*'deki Bertha'nın şalını? *Uğultulu Tepeler*'deki mezar taşını? İhtimaller sınırsızdı. Uzaklarda bir yerde babamın alkış tuttuğunu neredeyse görebiliyordum.

"Ne düşündüğünü söyle," dedi Orville.

"Anne'in tablosunun Charlotte'ın kitabında ne işi olduğunu düşünüyorum."

"Efendim?"

"Haklıydım. Charlotte hırsızdı."

"Mantıksız sonuçlara varma," dedi Orville. "Bu sadece bir tablo."

"Neden heyecanlı değilsiniz?" diye sordum. "Sizce Tecrübenin İhtarları bu olabilir mi?"

"Bütün bunları unutup uyusan daha iyi olacak."

"Saat yedi."

"Şehirden ayrılmam gerekiyor." Orville eldivenlerini ve şapkasını aldı. Kapıya doğru ilerledi.

"Neden sinirlendiniz?" diye sordum.

"Sadece... Seni bu hâlde görmek istemiyorum."

"Ne hâlde?"

Seyahat çantasını omzuna attı. "Aptalca bir şey yapmayacağına söz verir misin? Bu sadece bir tablo. Unutma bunu. Kendi kendine tekrarla. 'Bu sadece bir tablo.'"

Kaşlarımı kaldırdım. Orville'in bir eli kapının kolundaydı, diğeri de beceriksizce aşağı sarkıyordu. Çocuğu 1970'lere gitmek üzere olan bir baba gibiydi.

Ben cevap vermeyince, "Eh, artık yeterince konuştuğumu düşünüyorum," dedi.

Çıkarken kapıyı hafif bir tıkırtıyla kapattı.

On Dördüncü Bölüm

O hafta sonu, haberlerin deyimiyle İngiltere'yi bir 'Frankenfırtına' vurdu. *London Times* gazetesi bunun yılın en büyük fırtınası olduğunu yazıyordu. Bu yıl daha önce geçirdiğimiz fırtınadan bile daha büyük olacaktı. Büyük televizyon kanallarına çıkan meteorologların hepsi afet yönetimi hakkında tavsiyeler veriyor, yerel mağazalarda el fenerleri tükeniyor, şişe su okul harcımdan daha pahalı hâle geliyordu.

Kuzeye, Brontëlerin memleketi Haworth'e giden son treni yakaladım. Gazetelerin manşetlerini göz önünde bulundurunca aptalca bir fikir olduğu belliydi ama okuldan kaçmak için yanıp tutuşuyordum. Son iki gün üstümde iyi bir etki bırakmamıştı. Old College hızla babamın karmaşık mezarına dönüşmüştü. Orville'le konuşmamızdan sonra, haftanın kalanını kampüste geçtiğimiz aylarda gözden kaçırmış olabileceğim başka tablolar, baş harfleri, oymalar arayarak geçirmiştim. Kütüphanenin ıssız koridorlarını aramış, yurtların nemli bodrum katlarındaki kitap koleksiyonlarını didik didik etmiş, kampüs haritalarını, heykelleri, kupaları, çizimleri, eskizleri, karalamaları, dünya kürelerini,

küllükleri, sandalyeleri, masaları, tuvalet kapılarındaki levhaları, halılardaki lekeleri incelemiştim. Hiçbir şey, ilginci bir tarafa bırakın, eski bile görünmüyordu ve kesinlikle hiçbiri "Tecrübenin İhtarları" diye bağırmıyordu. Çaresizlik içinde Hans'ı aradım. Normalde okulun geçmişi hakkındaki gereksiz bilgilerle dolu bir hazineydi, ama bu defa karşılık olarak çok fazla soru sormuştu. *Anlamıyorum. Bunu neden yapıyorsun? Ne arıyorsun? Ne oluyor?* Cevap vermemiştim. Günler geçip Oxford'da benim için hiçbir ipucunun olmadığı açık hâle geldikçe, kendimi Brontë Papaz Evi üzerine gittikçe daha fazla kafa yorar hâlde buldum. Babam bir keresinde bir gün oraya birlikte gideceğimize söz vermişti. Belki aklında özel bir sebep vardı, belki eski mezarlardan birine bir şey gömmüş ya da kolayca gözden kaçan bir halının altına bir şey gizlemişti. İkisi de eşit derecede olasılık dışıydı ama başka seçeneğim kalmamıştı. Ya Haworth, ya ölüm.

Ağaçların giderek seyreldiği kasvetli manzara İngiltere'nin kuzeyine yaklaştığımızı gösteriyordu. Kapanan kitapçılar ve savaş suçu zanlılarıyla ilgili haberler veren gazeteyi katladım. Tren kalabalık değildi ve arabanın diğer tarafında İngiliz bir kadın oğluna bağırarak talimatlar yağdırıyor, küvetini içme suyuyla doldurmasını talep ediyordu. *Geçen sene olanları hatırlıyorsun değil mi? Henry, beni dinliyor musun? Henry!*

Leed'e yaptığım üç saatlik yolculuktan sonra tren beni eskilikten dökülen Keighley ve Worth Vadisi Demiryolu'na tam zamanında bıraktı. Hoparlördeki kadın restore edilmiş tarihi bir demiryolunda yolculuk yaptığımızı söylüyor, burayı *Sherlock Holmes, Oğullar ve Sevgililer* ile *Poirot*'dan

tanıyabileceğimizi belirtiyordu. Acaba *Ölülerin Şafağı, Kehanet* ve *Kırmızı Dudaklar* da mı burada çekilmişti? Bir deri bir kemik kalmış ormanın kilometrelerce uzandığını pencereden görebiliyordum, dallar sanki korkunç bir muharebeden çıkıp zamanda donup kalmış gibi birbirine girmişti. Sonunda orman seyreldi ve yerini geniş, ıssız arazilere bıraktı. Çarşaf gibi beyaz topraklardan, yüzyıllardır insanları sessizce öldüren garip bir zalimlik yayılıyordu. Nihayet kırlara varmıştık.

Otuz dakika sonra tren durunca birkaç yalnız yolcunun ardından dışarı çıktım. Haworth bir çöplüktü. Birbirlerine dayanmış eski, yalnız evler omuz omuza yükseliyordu. Fırtına beklentisiyle mağazaların pencereleri şimdiden kapanmış, tüm kaldırımlara kum torbaları yığılmıştı. Satılacak el feneri kalmamış olmalıydı çünkü sıska bir kumral, koltuğunun altında bir gemici feneriyle yanımdan geçti.

Telefonumun şarjı bitmişti, yani bu durumda bana yol gösterecek bir GPS cihazım da yoktu. Otelimin doğuda kaldığını sanıyordum, ama taksiler neredeydi? Taksi? Taksi? Sessiz sokaklarda yürüyerek yardımsever bir kasaba sakini aradım. Bir park buldum, fakat etrafta kimse yoktu. Haworth sakinleri çoktan düzenli İngiliz evlerinin güvenliğine çekilmiş olmalılardı. Hareket eden tek şey, rüzgârda bir peçete gibi sürüklenen bir gazete sayfasıydı.

Brontëler benimle dalga mı geçiyordu? Tarih öncesinden kalma bu bok çukurunun romantik ya da sevimli hiçbir tarafı yoktu. Kendimi kırlara bakan küçük bir tepenin üstünde bulana kadar yürümeye devam ettim. Dünya mavi ve soğuk, gökyüzüyse boğucu bir griydi. Bomboş sonsuzluğa baktım. Dalgalı

arazi bakışlarıma acımasız bir çelişkiyle cevap verdi. Neyse ki arkamı döner dönmez bir taksi gördüm. Eski bir kovboy gibi bayır aşağı iniyordu. Elimi kaldırdım. Araba yanımda durunca pencerenin arkasından korsan bakışlı bir adam çıktı. Köşeli bir çenesi ve *Laura mı? O yıllar önce öldü*, diyen bir ifadesi vardı.

"Brontë Papaz Evi'ne, lütfen," dedim.

"Yollar kapalı olabilir, tatlım."

Aslında ne dediğine dair hiçbir fikrim yoktu. Aksanını anlamak neredeyse imkânsızdı. Kuzeyliydi.

"Oraya varmamız ne kadar sürer?"

Beni şöyle bir gözden geçirdi. "Atla."

Söyleneni yaptım. Araba homurdanarak harekete geçti. Adama adresi verdim ve arada bir Haworth West Lane Baptist Amatör Opera Topluluğu'nun reklam broşürlerini geçerek eski sokakların arasından ilerledik. Küçük İngiliz evlerini, küçük İngiliz arabalarını ve kasvetli, gri bir parkı geçtik. Hafifçe düşmeye başlayan kar, yapıştığı zemini çok hasta bir köpeğin sert, matlaşmış tüylerine benzetiyordu. Sadece birkaç dakika sonra araba sallanarak durdu ve şoför selden dolayı beni daha öteye götüremeyeceğini söyledi. Zaten yaklaşmıştık. Adama istediği insafsız ücreti ödeyip taksiden indim. Şoförüm, gözden kayboluncaya kadar eski yoldan geri geri giderek uzaklaştı.

Atkıma sıkıca sarındım. Su birikintileriyle dolu yıkık dökük taş bir sokaktan başka bir şey göremiyordum. Küçük yoldan, alçak, geniş kulesi gri gökyüzüne daha da gri bir kılıç gibi yükselen eski bir kilisenin yanından ilerledim. Bilmediğim bir sebepten tanıdık geliyordu. Bir köşeyi döndüm ve birden Brontë Papaz Evi önümde beliriverdi.

Atalarımın evini nerede görsem tanırdım. Babam büyük büyük babası Ernie'nin divitle çizdiği çerçeveli bir eskizini yatağının üstüne asmıştı. Binanın kendisi gri ve kutu gibiydi. Aynı kalıptan çıkmış, bir tımarhaneye yakışır pencereleri vardı. Sert rüzgâr yüzüme çarparken, bir kadının tanıdık cümleleri zihnimde canlanıyordu:

Ev eski, ağaçlar çıplak,
Alaca karanlık gök kubbe yükselir mehtapsız gecede
Fakat ne var dünyada sevilen bu kadar
Özlenen yuvanın ocağından başka?

Ev, yakından tuhaf biçimde küçük ve sessiz görünüyordu, sanki yüzyıllardır pusuda yatmış gibiydi. Eski, unutulmuş yoldan yürüyüp Brontëlerin de aynısını yaptığını hayal etmeye çalıştım. Emily *bunu* yapmıştı, *bunu* da, *bunu* da. Ama akrabalarımı hayata döndürme çabası çok yorucuydu. İçimde Emily'nin uyandırılmak istemediğine dair bir his vardı. Şu anda bir yerlerde bana orta parmağını kaldırdığını içimde hissedebiliyordum.

Ön kapıyı tıklattım. Açan olmadı. Ardımdaki rüzgâr keskin ve inatçıydı. Tekrar tekrar kapıya vurdum. Bir binaya daha mı zorla girmek zorunda kalacaktım? İki defa daha çaldıktan sonra, rahatlayarak kapının ardına kadar açıldığını gördüm. Diğer tarafta Sör John Booker duruyordu. Uzun, siyah paltosu ve boynuna sardığı kırmızı atkısıyla *Kanlı Zafer* filminin setinden buraya kadar yürümüş gibiydi.

"Delirdiniz mi siz?" diye çıkıştı.

"Ben yeni mürebbiyeyim."

"Fırtına var, Bayan Whipple. Gerçekten tüm bu yolu geleceğinize ihtimal vermiyordum."

"Ama geldim işte."

"Hiç gerçekten kötü hava gördünüz mü?"

"Boston'da büyüdüğümü unutuyorsunuz."

"Burası Bermuda değil, burası İngiltere'nin kuzeyi."

"Boston'ın Bermuda'da olduğunu sanıyorsanız, belli ki orada hiç bulunmamışsınız."

"Papaz evini birazdan kapatıyoruz."

"Hızlıyımdır."

Yanından geçip küçük, temiz lobiye girdim. Ahşap döşemeler, yeni boyanmış duvarlar ve IKEA'dan alınmış gibi duran bir vazo gördüm. Ev umduğum kadar eski ve bayat kokmuyordu. Aslında çok iyi korunmuştu. Döşemeler haddinden fazla parlaktı. Californialı genç bir golfçü çiftin, yeni satın alıp tadilat yaptıkları bir evin içinde gibiydik.

Etrafıma baktım. "Etkileyici."

Sör John bana dik dik bakıyordu. Kocaman, yarasa gibi gözleri vardı. İçimden bir ses, karşısında botları su içinde kalmış soluk tenli bir kumral değil, hafifçe kelleşmeye başlamış, gözlüklü, paltosu üstüne oturmayan, üç tane sahte ismi olan bir adam gördüğünü söylüyordu. Babamın tam olarak ne zaman buraya geldiğini merak ediyordum.

Sör John'un yüzünde zorlama bir kibarlık ifadesi belirdi. Ön kapının yanındaki portatif plastik masanın üstüne yeni kitabının dizilmiş olduğunu gördüm. Birkaçı dik koyulmuş ve açılmıştı, sanki para dileniyorlardı.

"Romanları getirdin mi, Samantha?" diye sordu.

"*Wildfell Hall'un Kiracısı*'nı getirdim."

"Görmek istiyorum."

"İlk önce bana müzeyi gezdirseniz?"

Dudakları seğirdi. Benekli, gri elleri hafifçe titriyordu. Son görüştüğümüzden beri yaşlanmış gibiydi. Söylediklerinizin bir kelimesini bile duyabildiğinden emin olamadığınız için, ayıp bir şey söyleyerek test etmek istemenize yol açacak kadar yaşlıydı.

"Burada aradığın nedir?" diye sordu.

"Babam buraya geldiğinde ne bulduysa, o."

Sör John başını hafifçe eğdi ama bir şey söylemedi. Tek bir kelime daha etmeden sağına dönüp kapalı kapıyı açtı. Çantamı bırakıp onu takip ettim, kalbim hızla atıyordu. Eğilerek, kan kırmızısı bir halı ve babaanne işi duvar kâğıtlarıyla süslenmiş küçük, karanlık bir salona girdik. Tanrım, işte buradaydı! Kızların romanlarını yazdıkları kasvetli, dramatik oda... Zihnimde bu odaya binlerce kez girmiştim. Bir şöminesi, üç tane boş koltuğu, kare biçimli bir oyun masası olan gösterişsiz bir odaydı. Emily arka duvarın önündeki siyah kanepede, ağabeyi Branwell'in portresinin tam altında ölmüştü. Buradan gelip geçmiş tüm o kavgaları, gülüşmeleri ve zekâyı içime çekecekmiş gibi bir nefes aldım. Ama bu oda hiç hayal ettiğim gibi değildi. Fazlasıyla sessizdi ve içerideki antiseptik kokusu beni hazırlıksız yakalamıştı. Eski bir akıl hastanesine girdiğim hissini ortadan kaldıracak pek bir şey yoktu.

Büyük ve sihirli şeylerin olmasını bekledim. Baba? Baba? Babam neredeydi? Bana not bırakmış mıydı, ya da bir bilmece? *Hadi baba, ben geldim! Neredesin?* Odayı gözden geçirerek

ondan kalan bir parça aradım. Duvara bir şey kazımış mıydı? Koltuğun arkasına bir şey saklamış mıydı? Sör John odada şöyle bir gezmeme izin verdi. Her şey temizdi. El değmemiş gibiydi. İçimde büyüyen bir keder vardı. Emily, Charlotte ve Anne bana hiç bu kadar uzak gelmemişti. Sör John'a döndüğümde ağzım hafife açıktı. Bana sakince baktı. Herhâlde sırrını ortaya çıkarmıştım. Bu ev ölüydü.

Onu takip ederek odayı sessizce terk ettim. Üst kattaki gezintimiz gereksiz bir otopsi gibiydi. Onu olay yerine götüren bir köpekmişim gibi başımı odalara uzatıp bakmama izin verdi; işi bitince köpeği vuracaktı, tabii. Patrick Brontë'nin odası küçük ve düzenliydi. İçeride güzel bir tablo ve kare biçimli bir pencere vardı. Öğrendiğime göre her sabah oradan dışarıya ateş ederdi. Kızların eski oyun odası dikdörtgen biçimindeydi ve içeriye pek gün ışığı girmiyordu. Pencere pervazında çeşitli küflü kitaplar bulunuyordu, değişen aşınma dereceleri hakkını vererek kullanıldıklarını kanıtlıyordu. İşte, Brontëlerin zihinlerine şekil veren yazarlar ve kitaplar buradaydı: Shelley, Byron, Sör Walter Scott... Burnumu sokacak tek bir köşe, delik, tavan arası ya da gizli geçit bulamadıkça hoşnutsuzluğum arttı, yerinden oynayan tek bir döşeme bile yoktu. Bulabildiğim tek şey, Emily'nin eski çalışma masasının üstüne biri onu almak için geri dönecekmiş gibi koyulmuş bir tüy kalemdi.

Charlotte'ın odası en sıkıcısıydı. Dikkat çekici parçalar, içinde öldüğü yatak ve odanın ortasında duran, eski, biçimsiz bir elbise giymiş, kalın bir cam vitrinin içinde yaşayan kafasız mankenden ibaretti. Anlaşılan hiçbir şeye dokunmaya izin yoktu. Sergilenen tüm defterlerin etrafı camlarla kaplıydı. Ben her şeyi incelikle gözden geçirirken, Sör John sabırla bekliyordu.

Bir zamanlar bu odayı kasıp kavuran bir yangına işaret eden bir parça da olsa kanıt bulmayı umuyordum. Duvarlarda kömür olmuş yerler ya da bir anı plaketi olabilirdi. Ama sıra dışı hiçbir şey bulamadım. Duvarlar geçtiğimiz yüzyıl içinde yeniden inşa edilmiş, yaralar zamanla sarılmış olmalıydı. Belki de benim hemen Charlotte'la ilişkilendirdiğim yangının aslında onunla hiçbir alakası yoktu. Ne düşünce ama!

Nihayet Sör John'a dönüp, "Berbat burası," dedim.

"Ne bekliyordun?" diye sordu.

"Heyecan."

"Çok fazla roman okuyorsun."

"Onlar da okurdu."

Hep akrabalarımın bir şekilde hâlâ bu evde yaşadıklarını kabul etmiş, müze müdürünün görevinin hayaletleri mümkün olduğunca memnun etmek ve iyi beslemek olduğunu düşünmüştüm. Yanılmıştım. Papaz evi ancak yüz yıllık yaşam destek ünitesi sayesinde ayakta durabiliyordu. Sör John buraya kimsenin tahmin etmediği kadar hasta bir akrabasına bakar gibi bakıyordu. Önceden hissettiğim heyecan eriyip kayboldu. Bu büyük evde küçük bir kızdım sadece, ama durum tam tersiymiş gibi yapıyordum. Bugün Tecrübenin İhtarları'nı bulamayacaktım. İşin aslı Brontë Papaz Evi'ni bile bulamayacaktım.

"Cambridge'den *burası* için mi ayrıldınız?" dedim.

Söylenecek söz değildi elbette, ama kendimi savunmam gerekirse, içimden söylediğimde kulağa bu kadar kötü gelmemişti.

Sör John'un gözleri kısıldı. "İnsan tutkuları için her şeyi yapabilir."

Tutku kelimesi, onun ağzından çıkınca kulağa yabancı geliyordu.

"Acaba babam bütün bunları görünce ne düşündü?" diye sordum.

Sör John kesik kesik güldü. "Sana öyle mi söyledi, buraya mı gelmiş?"

"Evet... Neden?"

"Baban papaz evine adımını bile atmadı. Prensip meselesi olduğunu söylemişti."

Durdum. "Ama bana onu burada bulacağımı söylemişti."

"Baban sana doğru olmayan çok şey söyledi."

Kapının çerçevesine yaslandı. Nutkum tutulmuştu. İçimde kabaran tanıdık öfkenin hedefinde, üç sahte ismi ve iflah olmaz saflıkta bir kızı olan, gözlüklü, görünmez bir adam vardı. Bu ev hakkında yaptığımız konuşmaları tam olarak hatırlamaya çalıştım ve hatırlamaya çalıştıkça hatıraların daha da bulanıklaştığını öğrendim. Bu anılar hiç yaşanmış mıydı? Yoksa onları yıllar sonra yerlerine ben mi yerleştirmiştim? Hangimizin daha büyük bir yalancı olduğu gittikçe belirsizleşmeye başlıyordu. Asıl kurmaca yazarı kimdi? Babam mı, ben mi?

Dikkatle çantama uzanıp *Wildfell Hall'un Kiracısı*'nı çıkardım. Bir an kitaba baktıktan sonra onu, teslim olur gibi Sör John'a uzattım.

Alt kata ancak yarım saat sonra inebildim. Ablalarının suratını astığını fark etmesini bekleyen cezalı bir çocuk gibi, sırtımı

Anne Brontë'nin eski duvarına yaslayıp oturmuştum. Gözlerimi kapatıp, bu odada yüz altmış yedi yıl önce geçmiş konuşmaları duyabilmek için kendimi zorladım. Ama hayal gücüm pek gelişmiş sayılmazdı ve duyabildiğim tek şey, kendi göğsümün içindeki bir yerden gelen yumuşak inlemelerdi. Vücudum aklımın henüz kavrayamadığı şeyi anlıyor gibiydi: Gerçekten yalnızdım.

Alt kata indiğimde hava neredeyse kararmıştı. Sör John ön kapının yanındaki eski koltuğuna oturmuştu. Tırnaklarının altındaki pislikleri çıkarıyordu. *Kiracı*, yanındaki masada, Büyük Brontë Mirası'nın düzinelerce umutlu kopyasının yanında, uyuyan bir kaplan gibi uzanıyordu. Mezarlığa bakan tozlu bir pencerenin önünde durdum. Fırtına biraz daha sakinleşmeye karar vermişti. Etrafımızda, kaybolmuş alışveriş çılgınlarına benzeyen bir kar fırtınası dönmeye başlamıştı.

"Ee?" dedim pencereye doğru. "*Kiracı*'yı nasıl buldunuz? Sorularınıza cevap verdi mi?"

"Babanın notları anlaşılmaz," dedi Sör John arkamdan. Hayal kırıklığını saklamayı pek beceremiyordu.

"Sizi uyarmıştım," dedim.

"Okuyabildiğim tek not son sayfada. Ekon 101 yazmış."

"Öyle mi yazmış? Bu defa kitabın sonuna kadar gelemedim."

"Sana bir şey ifade ediyor mu?"

"*Bana* mı, babama mı?"

"Babana tabii."

Ona dönüp dudağımı büktüm. Anlaşılan ben sadece ölüler ve yaşayanlar arasındaki bir bilgi kanalıydım. Kimse zahmet edip benim fikirlerimi dinlemiyordu. Ne Sör John ne Orville, hatta bazen babam bile...

"Onunla kendiniz konuşsaydınız," dedim.

"Söyledim ya," diye cevap verdi. "Onunla irtibata geçmek mümkün değildi."

"Dumanla haberleşmeyi deneseydiniz. Ondan hoşlanırdı." Sör John bana dik dik baktı. Onunla karşılaştırınca kendimi sosyal hissetmem hayret vericiydi. Ancak neden hüsrana uğradığını anlıyordum. *Kiracı*'nın bu kopyası onun için hiçbir sırra açıklık getirmemişti.

"Bir şey sorabilir miyim?" dedim. Dışarıda, eve doğru uluyan rüzgâr pek terbiyesiz bir şeydi. "Bulduğunuz Anne Brontë suluboya çalışmasına ne oldu? Hatırlıyor musunuz, şu hayatınızı değiştiren keşif? İlk tanıştığımız zaman anlatmıştınız. Burada mı? Görmeyi çok isterim."

Şaheserinin, Büyük Brontë Mirası'nın en yakındaki kopyasını işaret etti. Sevgisiz büyümüş diğer elli kardeşinin yanında duruyordu.

"İki yüz yetmiş beşinci sayfa," dedi.

Masaya yürüyüp en yakındaki kitabı aldım. Parlaktı ve kimyasal kokuyordu. Sayfayı bulup yırtarcasına açtım.

"*İki Üveyik Tablosu*," dedim, gözlerimi kaldırarak. "Bu mu?"

Sör John başını evet anlamında salladı.

Sayfası gözden geçirdim. İtalik başlığın altında hoş bir tablonun baskısı vardı. Genç, mavi gözlü bir kızın üstündeki bir dalda oturan iki kuşun resmiydi. Orijinal bir Anne tablosuna göre şaşırtıcı biçimde neşeliydi. Kuşlar neredeyse sevimliydi. Kız tombuldu ve üstünde belli belirsiz, erotik bir hava vardı. Elbisesinin bir tarafı düşmüş, fildişi rengindeki omzunu açığa çıkarmıştı. Parmağımı parlak sayfanın üstünde gezdirdim.

Ortalara gelince durdum. Gözlerim kısıldı. Bu sahne oldukça tanıdık geliyordu. Fırtınayı izleyen Sör John'a, sonra tekrar sayfaya baktım. Bu sahneyi daha önce bir yerde görmüştüm, değil mi? Belki zihnimde canlandırmıştım. Ya da, acaba *okumuş* olabilir miydim?

Suratsız arkadaşımı rahatsız etmeden, sessizce kitabı bırakıp *Wildfell Hall'un Kiracısı*'nı aldım. Sayfaları Orville'in yapacağı gibi ustalıkla çevirdim. İşte, yüz yirmi birinci sayfada aradığım bölümü bulmuştum. Burayı daha birkaç hafta önce Paris treninde okumuştum. Babam paragrafı pembe fosforlu kalemle çizmişti.

> *İlkbahar ve yazın ilk günlerinin parlak yeşilliğini, tablolarda genellikle yapılandan daha güçlü bir şekilde vermeye niyetlenmiştim. Sahne, ormandaki bir açıklığı temsil ediyordu... Koyu köknarların önünde keskin bir tezatla beliren bu dalın üzerinde âşık bir çift üveyik oturuyordu. Yumuşak, hüzünlü renklerdeki tüyleri başka türden bir tezat yaratıyordu. Altlarında küçük bir kız, papatyalarla bezenmiş çimlerin üstünde diz çökmüş, başını arkaya atmıştı. Açık renkli saçları omuzlarına dökülüyordu...*

Kitabı hızla kapattım.

Sör John bana baktı. "Bir sorun mu var?"

"Hayır," diye ciyakladım.

Bakışlarını dışarıdaki fırtınaya çevirdi. Fırtına mezar taşlarına tokatlarcasına ve düzensiz biçimde kar fırlatıyordu. Bekledim, ama hiçbir şey olmadı. Yoksa Sör John, Büyük Sör John,

tabloyla bu paragraf arasındaki benzerliği görememiş miydi? Çok mu basit, çok mu barizdi? Tam burnunun ucundaydı.

Büyük Brontë Mirası'na uzanıp kitabı tekrar, belli etmeden açtım. İki üveyik masum gözlerle bana bakıyordu. Anne bunu başkalarına gösterme amacıyla çizmemiş olmalıydı. Boyayı çizgilerden taşırdığı yerler bile oluyordu. Şurada başıboş bir parça yeşil, burada da mavi bir çizgi vardı. Kuşlar da şişman ve mutlu görünüyordu. Sarhoş bile olabilirlerdi. Sırıtıyorlar mıydı? Kıza her baktığımda daha da göz alıcı görünüyordu. Sanki Türk hamamından yeni çıkmıştı. Şakalaşıyor da gülmelerini zor tutuyorlarmış gibi kuşlarla bakışıyordu.

Sör John'un hakkını vermeliydim, bu tablo hiç de önemsiz değildi. *Wildfell Hall'un Kiracısı* kitabındaki Helen karakteri bu tabloyu resmederken, hayallerinin erkeği Arthur Huntingdon'la ilgili tatlı hülyalar kuran aşk sarhoşu bir genç kızdı. *Jane Eyre*'deki Jane'le Edward Rochester'ın ilk karşılaşmasına şüpheli biçimde benzeyen bir sahnede, Arthur içeri dalıverip Helen'ın bitmemiş eskizlerden oluşan gizli yerine denk geliyor ve görmek için yalvarıyordu. "Kimsenin görmesine izin vermem," diyordu Helen bir otoportresini isteksizce göstermeden önce. Arthur'un kabaran ilgisi Helen'ı rahatsız edince, eserini başkalarına göstereceğinden korkarak resmi adamın elinden kapıp ateşe atıyordu. Helen'ın bu davranışının tek bir açıklaması vardı: Eskizleri kişiliğinin en özel kısmının bir yansımasıydı ve dünyaya asla göstermediği duygularını bu yolla dışa vuruyordu. Kitabın yazarı Anne Brontë, yani Helen'ın tablosunun asıl ressamı da böyle hissediyor olmalıydı. Eskizleri, Londra civarındaki yayıncılara asla gönderilemeyecek görsel bir günlüğü oluşturuyordu. Kitabı kapattım.

"Bunun bir Anne tablosu olduğunu nasıl anladınız?" diye sordum. "Çizdiği hiçbir şeye benzemiyor."

"Stil bakımından aynı."

Başımla onayladım. "Yakından görebilir miyim, lütfen?"

"Efendim?"

"Suluboya tabloyu diyorum. Görmeyi çok isterim."

"Papaz evini kapatıyoruz."

"Çok kısa sürer."

Durdu. "Burada değil."

"Nerede?"

"Olması gereken yerde."

"Brontë müzesinden başka bir yerde olması mı gerekiyordu?"

"Son derece can sıkıcısın, Bayan Whipple."

Ayağa kalktı ve yüzünü arka pencereye döndü. Vücudu zayıftı. Gömleğinin kollarını sıvamıştı, ip gibi damarlar ve çürük izleriyle kaplanmış kollarının tüm ayrıntılarını görebiliyordum. Yürüyerek tam önüne gidip durdum.

"Ee, peki, nerede?"

"Ne nerede?"

"Tablo. Sahibine geri mi verdiniz? İsmi neydi... Elmes'e?"

"Tabloyla ilgilenmemi o istedi."

Durdum. "Bunu söylediğinde boğazına bir bıçak mı dayanmıştı?"

Sör John'un gözleri kısıldı. "Anlamadım?"

Yutkundum. "Affedersiniz."

"Ne demeye çalışıyorsun?"

"Hiçbir şey."

Bir süre ikimiz de konuşmadık.

"Ya da..." dedim sonunda.

"Ağzındaki baklayı çıkar."

"Yani, bu kadar değerliyse neden size versin ki?"

"Herkes baban kadar bencil değil. Bu tablo kadar değerli eserlerin işinin ehli tarihçilerin elinde olması gerektiğini anlıyordu."

"O hâlde, tablo *sizde* mi?"

"Senin için niye bu kadar önemli?"

"Çünkü söz konusu *benim* ailem."

Kelimeler ağzımdan beklediğimden daha büyük bir şevkle dökülmüştü. *Benim* kelimesini değil, *ailem* kelimesini vurgulamak istemiştim ama işte, olan olmuştu. Pek sahiplenici bir insan değildim ama birden bunların benim akrabalarım, bunun benim hikâyem, hatta belki bunun benim evim olduğunu düşünmeden edemiyorum. Sör John burayı Ardenler gibi edepsizce işgal ediyordu.

Sör John'un dudakları büzüldü. "Babana ne çok benziyorsun!"

"Tabloyu ne yaptınız, efendim?" diye üsteledim.

"Değerini bilecek ve ona iyi bakacak birine vermek durumunda kaldım. Edward Elmes'in bu eskizin ne kadar değerli olduğundan haberi bile yoktu."

"Değeri ne kadarmış, peki?"

"Yaklaşık bir milyon İngiliz Sterlini."

Gözlerim hayretle kocaman açıldı.

"Bu parayı vermeye hazır olanlar vardı," dedi.

"Yani yaptığınız bu oldu, öyle mi?" dedim. "Sattınız. İnanamıyorum, onu sattınız!"

"Ben öğretim üyesiyim, korsan değil."

"Bu da paraya ihtiyacınız olacağı anlamına geliyor zaten."

Bakışları hiç de nazik değildi. "Bu hakaretleri dinleyecek değilim. Eşyalarını toplayabilirsin."

"O hâlde haklıyım, öyle mi?" diye üstüne gittim. "Babamın size güvenmemesine şaşmamak gerek. Bahse girerim amacınız Brontëler'e ait her şeyin izini sürüp, sonra da hepsini müzayedeyle elden çıkarmaktı. Babamın işi akrabalarını diriltmekti, sizse onları satmakla meşguldünüz."

"Kabalaşma, Samantha, sana hiç yakışmıyor," dedi Sör John. "Haddinden fazla şüpheci zihnini sakinleştirmek için şunu söyleyeyim, sattığım *tek* bir tabloydu ve Edward'ın yıkık dökük şöminesinin üstünde biraz daha kalsaydı ciddi zarar görecekti. Tablonun şu anki sahibi ülkenin en başta gelen resim koleksiyoncularından biri. Tablo son derece güvenli ellerde. Oldu mu? Merakın geçti mi?"

"Satın alan adam... O da mezarcının biri mi?" diye sordum.

Sör John atkısını düzeltti. "Aradığın tabir, Samantha," dedi noktayı koyarcasına, "*mezar hırsızı.*"

Dudaklarımı sıktım. Hızla yanımdan geçip askılığa yürüdü. Kendinden daha fazla utanmıyor oluşu keyfimi kaçırıyordu. Profesörlerin entelektüel dürüstlüğün neferleri olmaları gerekirdi. Kadınları düşünmedikleri gibi parayı da düşünmüyor olmaları lazımdı.

"Bu gece nerede kalacaksın?" diye sordu Sör John konuyu değiştirerek. Onun hakkındaki fikrim umurunda bile değil gibiydi. Keşke bu yeteneğini çalabilseydim.

Kollarımı göğsümde bağladım. "Bilmiyorum. Bir pansiyonda herhâlde."

Doğrusu nereye gideceğime dair hiçbir fikrim yoktu. Telefonumun şarjı bitmişti ve dışarıda fırtına kopuyordu. Belki bu evde saklanırdım, belki de fırtınanın içine dalıp gerçek bir romantik gibi kırlarda ölürdüm.

"Taksi bulamazsın," dedi Sör John.

"Abartmayın."

Koluna sürtünerek yanından geçip ön kapıyı açtım. Buz gibi rüzgâr beni bir şok dalgası gibi selamladı. Gözlerimi kıstım. Hava artık aydınlık değildi, ama karın üstünü pasta kreması gibi örttüğü ön bahçeyi hâlâ görebiliyordum. Haklıydı. Taksi bulamazdım. Kapıyı kapattım.

Sessizdik. Sör John'un üstünde ağır bir hoşnutsuzluk vardı. Sorumluluklarından midesi bulanan bir baba gibiydi. İç çekti. "İhtiyacın olursa evimde misafir odası var."

Arkama baktım. "Burada kalsam iyi olacak."

"Burada kalamazsın."

"Emily Brontë gibi halının altına saklanırım."

"Emily Brontë halıların altına saklanmazdı."

"Siz öyle sanın."

Paltosunu üstüne geçirdi. "Karar ver. Benimle mi kalacaksın yoksa şansını sokaklarda mı deneyeceksin?"

Cevap vermedim.

"Ee?" dedi.

"Düşünüyorum."

Anahtarlarını aramaya başladı. Hayır, hayır, hayır. Bütün bir akşamı Sör John'la geçirmek istemiyordum. Ama kar fırtınası gürültüyle kapıya çarpıverince kararın benim elimde olmadığını fark ettim.

İç çektim. "Nasıl gideceğiz?"

Kapıyı savurarak açtı. "Yürüyeceğiz."

Sör John'un evi papaz evine yakındı ama varmamız yine de yarım saatten uzun sürdü. Öyle yavaş hareket ediyor, fırtına yüzünden aklı öyle kolay karışıyordu ki! Ders anlatmadığı zamanlardaki kafa karışıklığı ciddi bir durumdu. Bir gün elden ayaktan düşüp, rakip sürüye yem olacağını bilen yaşlı bir aslan gibi durarak havayı kokladı. Dikkatle elimi uzatarak dengesini bulmasını sağladım. Hiçbir şey söylemedi ama parmakları kolumu sıkıca tuttu.

Kırlardaki küçük bir tepenin üstünde duran, alçak, her yerden uzak bir evi vardı. Hiç kimse ve hiçbir şeye yakın olmayan bu evi, ancak Brontë Papaz Evi'nin yöneticiyseniz (ve boşanmışsanız) satın alırdınız. Dışarıdaki ışıkların loşluğunda karla kaplı çalılar, pamuklar altındaki topraktan çıkan birer pati gibiydi. İliklerimize kadar ıslanmıştık.

Bir buçuk yüzyıldır yaşıyormuş gibi görünen Sör John'a bu yürüyüş iyi gelmemişti. Anahtarlarını aramakta acele etmedi. Verandasındaki küçük Noel köyüyle birkaç ölü bitki gözüme çarptı. Kapıyı iterek açınca duvardan bir parça kiremit düştü.

"Bırak onu," dedi havlar gibi.

Bıraktım. Ayaklarımızı yere vurarak karları temizleyip içeri girdiğimiz anda, küçük ama güçlü bir çığlık attım. Tam orada, dar salonun karşı duvarına çivilenmiş hâlde bir geyik kafası duruyordu. Bana *Alaska'da feci şekilde can verdim,* dercesine alık alık bakıyordu.

"Bunu kim vurdu?" dedim.

"Oğullarımdan biri."

"İnsanların hâlâ geyik avladığını bilmiyordum."

"Avlıyorlar."

"Kaç tane var?" diye sordum.

"Geyik kafalarımı mı soruyorsun?"

"Oğlunuz."

"Yedi."

Yedi! Ayakkabılarımı Sör John'un kendi ayakkabılarını koyduğu yere bıraktım, sonra da montumu çıkarıp duvara astım. Sör John'un bir hanedanlık kuracak kadar çocuğu olduğuna inanmakta güçlük çekiyordum. Hepsi nereden çıkmıştı? Şüphesiz, üremeyi düşünecek bir adam değildi. Ne kadar barbarca!

Seyahat çantamı yere bırakıp arkasından oturma odasına geçtim. İçerisi nemliydi, ton balığı ve yaşlı köpek kokuyordu. Beklediğim kadar gösterişli değildi. Bir yanım çalıntı sanat eserleriyle dolu bir oda, ödüllerle dolu bir büro ya da en azından Sör John'un kendi büstünü bulmayı bekliyordu. Ancak tek bulduğum odanın tam ortasına beceriksizce, sanki son maaşını bekliyormuş gibi yerleştirilmiş turuncu bir kanepeydi. Kare biçimli bir oyun masası ve dört eski sandalye vardı. Masanın üzerindeki romanı tanıdım: *Mutluluk Şeftalileri*.

Başımı kaldırıp ona baktım. "Babamın romanlarını okuduğunuzu bilmiyordum."

Bunun, babamın *Gazap Üzümleri*'ne yazdığı devam kitabı olduğunu hatırladım. Sör John cevap vermedi. Yeni doldurduğu içkisini alıp kanepeye geçti ve oturduğu yere gömüldü. Kısa aralıklarla, hızlı hızlı soluyordu. Her nefesinde, uzun, sırık

gibi vücudu bir parça kâğıt gibi bükülecek sanıyordum. Karşısındaki koltuklardan birine geçtim. Şömine yakılmamıştı, Sör John'un da bu konuda bir şey yapmaya niyeti yok gibiydi. Kuruyabileceğim bir yer var mıydı? Yaklaşan zatürreyi hissedebiliyordum.

Sessizlik içinde bekledim. Tek duyabildiğim göremediğim bir saatin tik taklarıydı. Sefil odaya bir göz gezdirdim ama aklımdan geçenleri Sör John'a söylemedim. Orijinal Anne Brontë tablosundan kaldırdığı tüm o paraları çarçur etmiş olmalıydı.

Yukarıdan yüksek bir çarpma sesi geldi. Biri, "Sen mi geldin?" diye seslendi. Sör John tepki vermedi.

"Evde başka biri mi var?" diye sordum yukarıyı işaret ederek.

"En küçük oğlum."

"Geyiği vuran mı?"

Cevap gelmedi. Acaba beni duymuş muydu? Yukarıdaki ayak sesleri gittikçe yükseldi. Tam zamanında arkamı dönerek yetişkin bir adamın odaya indiğini gördüm. İki metre boyunda, koyu renk saçlı, kalın kaşlıydı. Nefesim kesildi.

İşte, tam karşımda III. James Timothy Orville duruyordu.

Hayır. Fakat..? Hayır. Ağzım açık kalmıştı. Profesörüm bir eşofman altı ve parlak kırmızı çoraplar giymişti. Gövdesine kısa kalan tişörtünden karnının beyaz, mermer gibi bir şeridi görünüyordu. Onu baştan ayağa süzdüm, bu gördüğüm fazlasıyla başarılı bir dublör müydü yoksa? Ama hayır, sağ kolundaki yara izini, alnındaki sivilce izlerini ve yüzündeki sert bakışı tanımıştım. Birden o sert bakış kaybolarak yerini açık ağızlı bir şok ifadesine bıraktı. Achilles'in kanlı hayaletini görmüş gibiydi. Boşanma kararlarına yakışan bir sessizliğe katlandık.

Sör John bana baktı. "Tanıştırayım, oğlum James."

Orville cevap vermedi, ben de ortaya küçük bir reverans yaptım. Yanaklarım yanıyordu. Göz kamaştırıcı bir deniz manzarasıymış gibi gözlerimi ondan alamıyordum.

"James, James," dedim. "Kulağa tanıdık geliyor."

Orville geçirdiği şoktan benden daha hızlı kurtuldu. Yüzü ifadesiz olsa da sesi hoştu.

"Merhaba, Samantha," dedi.

Babası (Tanrım, gerçekten babası mıydı?) bir ona, bir bana bakıp kaşlarını çattı. "Siz tanışıyor musunuz?"

Orville kelimelerini dikkatle seçiyor gibiydi. "Bu, yani... Bu öğrencilerimden biri, baba."

Öğrencilerinden biri. O kadarcık mıydım? En iyi öğrencisi, tek öğrencisi, hem eşi hem öğrencisi olmak istiyordum. Babayla oğul arasında pek de nazik olmayan bir bakışma geçti. Aralarında dile getirilmeyen duygulardan oluşan bir duvar olduğunu ikisi de biliyor gibiydi.

"Anladım," dedi Sör John hızlıca. "Tristan Whipple'ın kızı, öyle mi? Daha önce lafını etmeyi unutmuş olman ne tuhaf, Jimmy."

Orville masum masum gülümsedi ama birbirlerine düşmanca bakışlar fırlattılar. Babasına o kadar çok benziyordu ki aralarındaki benzerliği nasıl olup da fark etmediğimi merak ettim. Alınları geniş, çeneleri büyüktü. Sör John aniden bana bir öğretim üyesi olarak değil, biraz sinir bozucu bir ebeveyn olarak göründü.

"Jimmy, son yüz yıldır kadroda yer alan en genç öğretim üyesi," dedi.

Başımla onayladım. "Aynı anda hem ergenlikten geçmek hem de kariyer yapmak zor olsa gerek."

Orville beni duymazlıktan gelip babasına döndü. "Nerede kaldın? Çok kötü görünüyorsun."

"Hanımefendiye eve kadar eşlik etmem gerekti," dedi Sör John öksürerek.

"Gelip seni alırım, demiştim."

"Daha o kadar kocamadım, oğlum."

"Hadi, gidip üstünü değiştirelim."

"Kendim yaparım."

"Baba..."

"*Yeter.*"

İkisi de sessiz kaldı. Orville babasının ayağa kalkmasına yardım etmeye gitti. Yaşlı adamın ağzından güçsüz bir itiraz çıktı, ama oğluna ona yardım etmesi için izin verdi. Öyle yaşlı görünüyordu ki... Başımı çevirdim. Sör John'un beni eve kullanabileceğim bir misafir odası olduğu için çağırmadığını fark ettim. Eve kendi başına asla varamazdı.

Göz göze geldik. O anda, sanki kalbimin kırıldığının farkındaymış gibi yüz ifadesi değişti. Siyaha yakın gözleri, yani vücudunun yaşlılığın elinden sağ kurtulabilmiş son parçaları, alınganlıkla kısıldı. Beni baştan ayağa süzdü.

"Jimmy'nin son kız arkadaşına hiç benzemiyorsun," dedi.

"Anlamadım?" dedim.

Orville babasını merdivene yöneltti. "Hadi, sana yardım edeyim."

"Sahi, adı neydi?" diye sordu Sör John. Sesinden ismi gayet iyi hatırladığı anlaşılıyordu. "Tavşan suratlı bir sarışındı. Alman."

Kaşlarımı bilerek havaya kaldırdım, Orville'in görüp açıklama yapmak isteyeceğini umuyordum. Ama bana bakıp öfkeyle, "Mutfak. Orada buluşalım," dedi.

"Abigail gibi bir şey miydi?" dedi Sör John. Fakat Orville çoktan babasını merdivenden çıkarmaya başlamıştı. Konuşma şimdilik bitmişti.

Koyu renkli fayansları, açık renkli perdeleriyle mutfak, kalabalık ve düzensizdi. Eski bir çamaşır makinesiyle bir kurutucu, köşede ıslak kedi yavruları gibi şiddetle zangırdıyordu. İçeri girerken bir ayakkabıya takılıp sendeledim. Yedi. Yedi çocuk. Duvarların neredeyse her santimetresini aile fotoğrafları kaplıyor, hepsinde aynı yüzün yedi farklı versiyonu bulunuyordu. Buraya fotoğraf koymayı seçmesi tuhaftı. Sör John ya görebileceği ya da görmeyeceği bir yerde olmalarını istemiş olmalıydı. En büyük fotoğrafta (eviyenin üstündeydi) yedi oğlanın hepsi papyonları ve okul üniformalarıyla boy ve yaş sırasına göre dizilmişti. Bütün çocuklar bir Excel çizelgesinin verileri gibiydi.

Orville on beş dakika sonra geri döndü. Biraz nefes nefese kalmıştı. Alman kızı düşündüm. *Tavşan suratlı*. Bu tam olarak ne demek oluyordu? Aklımda çillerden oluşan bir orman (sevimli olanından) ve parlak turkuaz gözler belirdi. Anlaşılan Orville sadece geyik avlamıyordu.

"Bunlardan hangisi sensin?" diye sordum aile tablosunu işaret ederek. Aslında cevap vermesine gerek yoktu. Onu zaten tanımıştım. En küçük olanıydı. Kepçe kulakları, küçük oğlanlara özgü yamuk bir papyonu, yaş ve yorgunlukla inceldikleri

anlaşılan büyük, balık dudakları vardı. İri yarı kardeşlerinden daha kısaydı ve kendisinden büyük altı adamın gölgesinde kalmıştı.

Yeni, ince dudaklı Orville, önümde durup buzdolabını açarak büyük ölçüde bira ve kabartma tozuyla dolu, yarısı boş bir rafı ortaya çıkardı.

"Yumurtan nasıl olsun, Sam?"

"İki tarafı da pişmiş," dedim. "Jimmy."

Bir karton yumurta çıkarıp tezgâha sertçe bıraktı. Bir kaçının kırıldığından emindim. Üstündeki raftan bir tava aldı. Tişörtünün altındaki kaslar kalın ve şişkindi, biraz büyülenmiş hâlde onları izledim. Orville bu evde üstüne bir şey giymeden nasıl dolaşıyordu? Ben donuyordum.

"Evet," dedim kollarımı vücuduma sararak. "Babanız o yani."

"Evet, babam o."

"Bana benim babamın baş düşmanı olduğunu hiç söylememiştiniz. Bazıları bunu şüphe çekecek kadar ilginç bulabilir."

"Hiç sormadın ki."

"Yalnız mı yaşıyor?"

"Annemle babam ben on sekiz yaşındayken ayrıldı."

"Annenize, babanıza olduğunuzdan daha mı yakınsınız?"

"Öyle bir şey demedim."

Ocağı yaktı. Küçük, mor alevler, eski, paslı tavanın kenarlarını yalıyordu. İçgüdüsel olarak geri çekildim. Bir parça tereyağı, sonra da sekiz yumurta tavaya birbiri ardına düştü. Orville işaret parmağıyla yumurtaları biraz karıştırdı, sonra ellerini pantolonuna sildi. Öfkeli miydi yoksa ilgisiz mi, karar veremiyordum ve ikisi için de aynı ifadeyi takınıyor olabilme ihtimali beni endişelendiriyordu.

"Aptalca bir şey yapmamanı rica ettiğimi hatırla lütfen," dedi. "Buraya neden geldin?"

"Ne yapsaydım, evde oturup örgü mü örseydim?"

Kurutucu sanki bunu dememi bekliyormuş gibi duruverdi. Orville o tarafa geçerek makinenin küçük, yuvarlak kapağını açtı. Bana gri, V yaka bir kazak ve bir eşofman altı attı.

"Al şunları," dedi. "Isın biraz."

Kıyafetlerde onun kokusu vardı ama tam olarak ne kokusu olduğunu çıkaramıyordum. Bir çayır gibi mi kokuyordu? Taze parşömen mi? Yoksa ter mi? Anlamak güçtü. Anlayamadığım bir sebepten içimde bir özlem duydum.

"Teşekkürler," dedim. "Batıya dönün."

Arkasını dönünce vücuduma sülük gibi yapışan kazağımla tişörtümü çekip çıkardım. Orville'in yumuşak, pamuklu tişörtünü üstüme geçirdim. Bir erkek, bu kadar yumuşak şeyler almaya özellikle dikkat eder miydi? Yoksa bunu aslında pamuk seven bir hanım mı almıştı? Öyleyse, bu hanım, bir sürü çili olan ve turkuaz gözlü bir hanım mıydı? Pantolonumu sıyırıp tekmeleyerek köşeye fırlattım.

"Mırıldanıyorsun," dedi Orville sırtı bana dönük hâlde. "Ne düşünüyorsun?"

"Yediği etlerle dalga geçen yeşil gözlü canavarı."

"Efendim?"

"Açım. Akşam yemeği bu mu?"

Orville bir spatula çıkardı. Anlaşılan "iki tarafı pişirmek" çok zor gelmişti, çünkü yumurtaları karıştırmaya başlamıştı. Oyuncak savaş gemilerini dizer gibi yumurtaları dikkatle birbirinden ayırıyordu.

"Umarım odandaki tabloyla ilgili mesele aramızda kalmıştır," dedi.

"Tabii."

"Babamın haberi yok, değil mi?"

"Yok."

Yumurtalar güzel kokuyordu. Üstüme birkaç beden büyük, birkaç yeri yırtık eşofman altını giydim.

"Tamam, bitti," dedim. "Dönebilirsiniz."

"Teşekkürler."

"Sorması ayıp, muhtemelen yirmi yıldır istediği bir şeyi babanızdan gizli tutmanın zalimce olduğunu düşünmüyor musunuz?"

Orville dönüp bana baktı. "Onunki kanlı bir zafer olurdu."

"Doğrusunu söylemek gerekirse efendim, o ne demek bilmiyorum."

Ocağı söndürdü. "Babana sor."

Akşam yemeği sessiz, amaçsız bir maceraya dönüşmüştü. Oyun masasına geçip Orville'in türlü aşçılık zaferlerini tükettik: Yumurta, ton balığı, zeytin ve bira. Birkaç şey öğrendim. Baba oğul, ikisi de *Philadelphia Hikâyesi*'ni çok seviyor, Sör John sakız çiğneyenlerden nefret ediyor ve *kampana* kelimesini kullanıyordu. Orville, anne babasının yolunu izleyerek akademiye giren beşinci ve kendi isteğiyle annesinin soyadını alan tek oğluldu. Sör John'un masaya *Wildfell Hall'un Kiracısı*'nı koyduğunu fark ettim. Aramızda küçük bir bomba gibi duruyordu.

Yemeğin ortasında Sör John çatalını bıraktı. "Görüştüğün biri var mı, Samantha?"

Gözlerim fal taşı gibi açıldı. Yumurtalar yok olmuştu ve Orville'in *doğaçlama ton balığı* üzerinde çalışıyordum.

"Efendim?" dedim.

"Hayatında bir erkek var mı?"

"Birkaç tane ama hepsi hayali."

Gülümsemiyordu. "Senin kadar hoş bir kız? Şaşırdım."

Hakarete uğramamış gibi davranmaya çalıştım. Erkeklerin o tonla "hoş" demeleri, aslında hiç de hoş olmadığınızı düşündükleri anlamına gelirdi.

"Herhâlde erkekleri anlamıyorum," dedim.

"Bir şeyin bu kadar basit olabileceğini aklın almadığı için mi?"

Bana gayet açık bir şeyi gözden kaçırıyormuşum gibi bakıyordu. Orville yemek yiyordu ve başını kaldırmadı. Varlığım, yemekte bana eşlik eden iki beyefendi arasında bir uçurum yaratmıştı. Birbirlerinin gözlerine neredeyse hiç bakmıyor, baktıklarında da yalnızca uzun, sert bir ifadeyi paylaşıyorlardı. Dost mu yoksa düşmanlar mıydı?

Sör John üsteledi. "Yani, batı dünyasının en canlı entelektüel merkezindesin ve karşına arzularını uyandıran tek bir şey bile çıkmadı mı?"

"Arzularımla baş etmeyi öğrendim, efendim," dedim.

"Duydun mu James?" dedi oğluna, sersem bir gülümsemeyle. "Samantha arzularıyla baş edebiliyormuş."

"Duydum," dedi Orville.

"Söyle bakalım," dedi Sör John. "Artık seni yemek salonuna alıyorlar mı?"

Orville mendilini masaya vurdu. "Eminim konuşacak daha ilgi çekici bir şey bulabiliriz."

Bir süre sessiz kaldık. Sör John'un saçları dikenli tel gibiydi.

"Pekâlâ," dedi. Yavaşça ve keskin bir tonla konuşuyordu. Bana döndü. "Neler hakkında konuşmayı seversin, Samantha?"

Neler hakkında konuşmayı seversin derken, aslında *neler hakkında konuşabilirsin* demek istediğinden emindim.

Daha cevap veremeden, "Jimmy küçükken, akşam yemeğinden sonra oturup ciltsiz kitapların icadından bahsederdik," dedi.

"Sekiz, dokuz yaşına kadar babam beni 'ciltsiz'in bir balina türü olduğuna inandırmıştı."

Cevap gelmedi. Çatallarımız tabaklarımıza sürtünüyordu.

Masanın üstündeki kitabı işaret ettim. "Belki *Wildfell Hall'un Kiracısı*'nı konuşabiliriz," diye öneride bulundum. "Sör John, aylar önce anlamama yardımcı olabileceğinizi söylemiştiniz."

"Hayır," diye araya girdi Orville. "Yemek masasında edebiyat konuşulmaz."

Ama Sör John memnun olmuş gibiydi. Kitaba uzandı.

"Jimmy eskiden Brontëler'e bayılırdı, Samantha," dedi. "Londra'daki eski yemek odamızda aynı senin gibi oturur, sonradan düzeltmek zorunda kaldığımız yalan yanlış yüzlerce teori uydururdu. Hatırlıyor musun, Jimmy? Emily Brontë'nin biseksüel olduğunu düşünüyordun. Hatırlıyor musun?" Çarpık bir kahkaha attı. "Eh, Jimmy, belki de bu konudaki... Nasıl desem... Uzmanlığını ilk önce sen sunmak istersin."

"Jimmy" hiç eğleniyor gibi değildi. Ağzını küçük bir hayvan gibi kapattı. Bir an ikisinin de varlığımın farkında olmadığını düşündüm. Birbirlerinin işini bitirmeye hazır görünüyorlardı.

"Samantha'nın babası bir sayfanın kenarına 'Ekon 101' yazmış," dedi Sör John.

"Ne olmuş?" dedi Orville.

"Amerikalılar ekonomiye giriş dersine bu adı verir."

"Göndermeyi anlamıştım, baba."

Sör John kitabı bir final sınavı gibi Orville'e fırlattı. "Hadi, elinden geleni yap bakalım."

Orville burnundan soluyordu. Kafam fena hâlde karışmıştı. Profesörümü daha önce hiç bir öğrenci olarak, başka bir adamın altında görmemiştim. Hüzünlü çocukluğu gözümün önüne geldi: Kocaman kulaklı bir oğlan, küçük bir masada köşeye kıstırılmış, ezberden Proust okuyana kadar dürtülüyordu. Orville kitabı almadı. Onun yerine bana dönerek uzun uzun iç geçirdi.

"Elizabeth Langland'i hatırlıyor musun, Samantha?"

"Hayır," dedim.

"Beraber denemelerini okumuştuk."

"Öyle mi. Hatırlayamadım."

Sör John'un yüzünde eğlendiğini gösteren bir gülümseme vardı. Sandalyesine yaslanıp kollarını birleştirdi. Oğluyla arasında dile getirilmeyen bir soru var gibiydi: *Orville iyi bir öğretmen miydi, kötü mü?*

Orville boğazını temizledi. "Bence babanın anlatmaya çalıştığı, Samantha, bu kitabın yükselen on dokuzuncu yüzyıl ekonomisinin bir yansıması olması. Başkarakter Helen'ın bir mesleği var, profesyonel olarak ressamlık yapıyor. Gilbert da bir iş adamı, ama sattığı şey bilgi. Basit hikâyelerin değiş tokuşunu ekonomi terimleriyle açıklıyor. 'Eğer cüzdanını böyle ağır, çirkin paralarla doldurmaktansa alacaklı kalmayı tercih

ediyorsan, söyle de zevksizliğini bağışlayayım ve bu hazineyi memnuniyetle kendime saklayayım.' Boşuna öyle bakma, baba, doğru alıntı yaptım. İlk defa, birinin kişisel anlatısı bir 'hazine' oluyor. Helen'ın kendisi de bir 'hazine', alınıp satılacak, belki de kazanılacak bir şey."

Onaylanmayı bekleyen bir öğrenci gibi dönüp babasına baktı.

"Teşekkürler, Jimmy," dedi Sör John. "Gayet güzeldi."

"İşimiz bitti mi?" diye sordu Orville.

"Hayır," dedi babası. "O hâlde bu kitap bir ticaret oyunu. Ancak Anne Brontë'nin de burada bir amacı olmalı. Hikâyesini kâğıda döktü, peki, karşılığında ne alacaktı?"

"Belki de tam tersidir," dedim. "Anne, kitabının birçok insan tarafından okunmasını istiyordu. Peki, okuyucularına dikkatleri karşılığında ne verecekti?"

Orville mendilini masaya vurdu. "İkiniz de işe Anne Brontë'yi karıştırmayı bırakın," dedi. "Burada kitabın başkarakteri Helen'dan bahsediyoruz."

"Tabii ki Anne Brontë'yi karıştıracağız," dedi Sör John. "Çünkü asıl soru Anne Brontë'nin bu romanı yazmaktaki amacının ne olduğu?"

Orville'in bakışları alev alev yanıyordu. Artık bu özelliğini babasından aldığını görebiliyordum.

"Ah," dedi Sör John hafifçe gülümseyip bana dönerek. "Görüyorsun ya, Samantha, oğlum yazarın bir amacı olduğuna inanmıyor." Sanki mutsuz, kâfir evladı Tanrı'ya inanmıyormuş gibi konuşmuştu.

Profesörümün yanakları kızarmıştı. İkisi, tehlikeli olsa da çok deneyimli oldukları entelektüel bir spor müsabakasına girmeye hazır gibiydi. İçimde bu konuyu daha önce defalarca tartıştıklarına dair bir his vardı. Hatta öyle sık tartışıyorlardı ki artık birbirlerine karşı kutsal bir savaş açmış gibilerdi.

"Brontë romanları üzerine her konuşmamızın onların *amaçlarıyla* bitmesi utanç verici," dedi Orville. "Bir sanat eserini yaratıcısının amacıyla yargılamak yanlıştır. Masum bir zihni bu saçmalıklarla doldurmana izin *veremem*. O benim öğrencim."

Benim kelimesini mi yoksa öğrencim kelimesini mi vurgulamıştı, emin olamamıştım. Keşke daha çok belli etmiş olsaydı.

"Bazı kitaplar bir şeyler 'üretmiş' olma ayrıcalığına sahip değildir," dedi Sör John. "Bazı kitaplar haddinden fazla düzenlenmiş, yazarın anlam konusundaki endişeleri yüzünden dizginlenmişlerdir. Bu durumlarda yazının asıl amacını bulmak için, yazının dışındaki ipuçlarına bakmak gerekir."

"Değerli bir şey üretmemiş bir romanı neden incelemek gereksin ki?" diye sordu Orville.

"Okuyucu ve empati yeteneğine sahip bir insan olarak senin görevin, yazarın asıl amacını ortaya çıkarmak."

Orville'in kontrolünü yitirmesine ramak kalmış gibiydi, bunu çok etkileyici bulmuştum. "Ölü birinin amacını öğrenmeye çalışmak, kendi kendine bir kurmaca eser oluşturmaktır," diye çıkıştı. "Bunu en iyi *senin* bilmen gerekiyor."

"Tüm kurmaca eserlerde bir gerçeklik payı yok mudur?"

"Tüm gerçeklikte de kurmaca bir taraf vardır."

Bir sessizlik oldu. Benim orada olduğumun farkındalar mıydı acaba? Sör John'a baktım, gülümsemesi yüzünde donup

kalmıştı. Oğlunun öğretim üyesi olmasından gurur mu duyuyordu, yoksa farklı taraflarda olmalarından utanıyor muydu, anlamak zordu. Bu sırada Orville de daha önce hiç görmediğim kadar düşmanca bir ifade takınmıştı. Neden annesinin soyadını seçtiğini istemeden öğrenmiş olabilirdim.

Orville'in bana döndüğünü görünce şaşırdım. "*Sen* ne düşünüyorsun, Samantha?"

İsmimi duyunca irkildim. Yaşadığım şey, bir aile kavgasına dâhil edilmeye benziyordu, yine de fikrimin sorulması güzeldi.

"Ben ne mi düşünüyorum?" diye tekrarladım. "Bence bir romana getirilen yorum yazıdan ya da yazarın amacından çok, okuyucuya bağlıdır."

Sör John'la Orville aynı anda 'hıh' dediler. Orville gözlerini devirip bıyık altından, "Okuyucu yorumu yaklaşımı," dedi. Sör John da kıs kıs güldü. Hakarete mi uğramıştım?

"İkiniz de yanılıyorsunuz," diye açıkladım. "Yazarın amacını göz ardı etmek, kişisel ve duygusal durumlarla uğraşmaktan kaçınmak gibi bir şey. Bununla birlikte, Sör John, siz de 'amacın' anlamını tam tersi yöne çekiyorsunuz. Brontëlerin hayatından biyografik parçaların (mesela eskizlerin) Brontë romanlarına yeni bir anlam katacağını kabul etmişsiniz zaten. Peki, Brontë romanlarının basit eşyalara yeni anlamlar katmamızı sağlayabileceğini hiç düşündünüz mü?"

Bir cevap (bir onay, gülümseme ya da ekşi bir yüz) bekliyordum ama Sör John sessiz kaldı. Beni dinlemiş miydi ki? Belki de dinlememişti. Yüzünde belli belirsiz bir kabızlık ifadesi vardı.

Bu defa daha yüksek sesle, "Kitaplar bizi diğer türlü gözden kaçırabileceğimiz eşyalara yönlendiriyor ve bu eşyalara anlam

katıyor," dedim. "Ve bence bu önceden tasarlanmış bir şey. Buna amaç da diyebiliriz."

"Kimin sözü bu?" dedi Sör John sonunda. "Babanın mı?"

"Hayır, efendim," dedim. Yanaklarımın kızardığını hissediyordum. "Benim sözüm."

Sör John gençlerin fikirlerini ciddiye alamayacak kadar yaşlı birinin ilgisizliğiyle bana baktı. Babamla... Sadece ve sadece babamla konuşmak istiyordu. Ancak elinde sadece babamın genç, saf halkla ilişkiler görevlisi vardı. Tek kelime daha etmeden sandalyesinin kenarlarına tutunarak yavaşça ayağa kalktı. Buruşuk, yıpranmış görünüyordu. İnsan ancak başarısız bir evlilik ve boşa harcanmış bir kariyerden sonra böyle görünürdü. Boş bardağını eline alıp mutfağa yürüdü. Kapı arkasından kapandı.

"Ağırına gidecek bir şey mi söyledim?" diye sordum.

Orville bana ciddi bir ifadeyle bakıyordu.

"Ne?" dedim. "Bana da mı saçmaladığımı söyleyeceksiniz?"

"Hayır," dedi. "Bu defa söylemeyeceğim."

"Neden? Hasta mısınız?"

Bir iç geçirdi. "Önerdiğin eser inceleme tekniği tehlikeli bir yöntem. Yine de babanı anlamanın tek yolunun bu olabileceğini düşünüyorum."

"Anlamıyorum."

"Lütfen, *Wildfell Hall'un Kiracısı*'nı uzatır mısın? Uzun zamandır senden sakladığım bir şey var."

İnce kitabı ona uzattım. Elimden alıp sayfaları çevirerek kitabın ortalarına geldi. Aradığı sayfayı bulması biraz zaman aldı. Bulduğunda, "Bir keresinde bana 'Tecrübenin İhtarları'nı sormuştun," dedi.

Durdum. "Evet?"

Cevap olarak açık kitabı bana uzattı. Kitabı elinden aldım. Orville yüzüncü sayfayı açmıştı. Helen'ın Gilbert'a günlüğünü fırlattığı sahneydi. Gilbert günlüğü eve götürüp, şunları söylüyordu:

> *Şu an tam önümde duruyor ve sen bunu, benimkinin yarısı kadar bile ilgiyle tetkik edemeyecek olsan da kısa bir özetin seni tatmin etmeyeceğini biliyorum. Bu yüzden yazar için sadece geçici bir önem taşıyan ya da hikâyeyi aydınlatmak yerine ayak bağı olacak kısımlar hariç, tüm hikâyeyi sana vereceğim. Biraz orta yerinden başlıyormuş gibi durabilir ama hikâyenin başlangıcını diğer bölümlerde göreceğiz. Ve ona TECRÜBENİN İHTARLARI diyeceğiz.*

Yüce Tanrım. Bir süre konuşamadım, sanki büyülenmiş gibiydim. İşte, büyük harflerle karşımda duruyordu... İşe bak! Tecrübenin İhtarları. Bu acımasız bir şaka olmalıydı. Bunca zamandır cevap hep kitaptaydı. Tecrübenin İhtarları, başkarakter Helen Graham'ın günlüğünün ismiydi. *Wildfell Hall'un Kiracısı*'nın tam üçte ikisini oluşturuyordu. Yüz altmış beş yıldır gözler önünde olan bir şeyi aramıştım. Babam paragrafın etrafını küçük, sempatik gülen suratlarla çevrelemişti.

Kıpkırmızı olan yüzümle Orville'e baktım. "Neden daha önce söylemediniz?"

Elini saçlarının arasından geçirdi. "Çünkü yanlış anlayıp Tecrübenin İhtarları'nın gerçek bir şey olduğunu düşünebileceğini sandım."

Hızlı ve kesik kesik nefesler alıyordum. "Tabii ki gerçek. Bir tablo kitabın dışında var olabiliyorsa, bir günlük neden olamasın? Bu Anne Brontë'nin kendi günlüğü olabilir mi?"

Orville aniden fazlasıyla yorgun görünmeye başladı. Yüzünden acı dolu bir ifadenin geçişini seyrettim.

"Hayır, Samantha... Hayır," dedi. "Tecrübenin İhtarları'nın bu kitapta geçtiğini biliyordum ve sana söylediğimde böyle tepki vereceğinden de emindim. Edebiyat hakkındaki fikirlerin seni hayata yönelik tehlikeli bir bakış açısına götürüyor. Yeteri kadar inanırsan, istediğin şeyin fiziksel olarak karşında belireceğine dair saçma sapan düşüncelerin var."

"Heathcliff ona seslendiğinde Cathy Linton'ın hayaleti belirdi ama."

Yüzündeki nazik ifade beni hazırlıksız yakalamıştı. "Asıl istediğinin ne olduğunu biliyorum, Samantha ve çok üzgünüm. Öte yandan korkarım bunların hiçbiri babanı sana geri getirmeyecek."

Boğazım düğümlenmişti. İçgüdüsel olarak yüzümü çevirdim. Tecrübenin İhtarları'nın verdiği heyecan bir anlığına silinip gitti. Orville bana doğru uzanıp, beni hayretler içinde bırakarak avucunu elimin üstüne koydu. Teni sıcak ve pürüzsüzdü. Bunu içinden gelerek yaptığını düşünüyordum.

Arkamızda bir gürültü oldu. Orville, makasla halıyı keserken yakalanan bir çocuk gibi hemen elini geri çekti. Hızla arkama dönüp mutfak kapısının eşiğinde, elinde yeni doldurduğu bir bardak suyla duran Sör John'u gördüm. Acaba konuştuklarımızın ne kadarını duymuştu?

"Bu genç kadının eğitimine normalden fazla bir ilgi duyuyorsun," dedi oğluna.

Orville cevap vermedi.

"İsmi neydi, Jimmy?" diye sordu babası. "Çıktığın şu son öğrencinin ismi neydi?"

Odaya çirkin bir sessizlik çökmüştü. Gözlerim iri iri açıldı. Sör John nefes alıp verdikçe burnundan ateşler çıkaran bir ejderhaya benziyordu. Dönüp profesörüme baktım. Düzgün bir şekilde ifade edebilecek kadar tanımadığım, tuhaf bir duygu içindeydim. Tam olarak dehşet değildi... Umut muydu? James Orville az önce ya kahraman ya da kötü adam olmuştu.

Yüzü hareketsizdi. Başını eğip kazağına düşmüş bir kırıntıyı aldı ve yere fırlattı. Sonra yavaşça ayağa kalktı.

"Abby," dedi. "İsmi Abby'ydi."

Bu sözlerinden sonra odayı terk etti.

Gecenin ilerleyen saatlerinde, Sör John yatmaya gittikten ve ben bir duş alıp Orville'in büyük beden tişörtünü tekrar üstüme geçirdikten çok sonra mutfağa indim. Profesörümü mutfakta yalnız başına çürük bir sandalyeye oturmuş, *Çılgın Kalabalıktan Uzak* kitabının üstüne eğilmiş hâlde bulmuştum.

Yanına oturdum. Tişörtünün bana yakışmadığını biliyordum. Çok büyüktü ve neredeyse olmayan omuzlarımdan sarkıyordu. Hiçbir şey söylemedik. Kambur duruşumuz ve hüzünlü suratlarımızla Büyük Buhran zamanından kalma bir reklamdan fırlamış gibiydik.

Boğazımı temizledim. "Anlatacak mısınız?"

Başını kaldırmadı. "Hayır."

"Lütfen? Romantik komedileri severim. Tabii, belki bu dramdır." Duraksadım. "Ya da bir tür kara film mi?"

"Çok uzun zaman önceydi ve çok gençtim."

"Benden genç miydi? Babanız o yüzden mi kızgın? Suç işlediğiniz için mi?"

"Senden büyüktü. Dördüncü yılındaydı."

"Yani panter miydi? Sanırım İngiltere'de siz onlara 'köpek balığı' diyorsunuz. Bilirsiniz işte, genç erkek avcısı yaşlı kadınlara takılan şu isimler."

Elinden bıraktığı kitap masaya tokat gibi düştü. "Aramızda hiçbir şey olmadı, Samantha," dedi. "En azından öğrencimken."

"O zaman neden salonda yemek yemenize izin vermiyorlar?"

"Kes artık."

"Lütfen? Bilmek istiyorum."

İç geçirdi. Öfkelendiğini biliyordum ama pek umurumda değildi.

"İş arkadaşlarım yeni mezun olmuş bir öğrencinin, bir öğretim üyesiyle çıkması fikrinden hoşlanmadı," dedi. "Bana yaşattıkları sorgu süreci işkence gibiydi." Masaya uzanıp bir yudum bir şey içti. Kupasında ne vardı? Çay mı? Viski mi? "Muhtemelen haklıydılar," dedi yenik bir ifadeyle. "Çok önceden bitirmeliydim."

Suratımı astım. Bir saattir Abigail'in fikriyle savaşıyordum. Bir taraftan onunla olan ilişkisini çirkin, ahlaksızca bir şey olarak görmem gerektiğini ve bu ilişkinin kuralları çiğnediğini biliyordum. Diğer yandan, bu fikri olması gerektiği kadar mide

bulandırıcı bulamıyordum. İki tarafın da rızasıyla, mantıklı düşünülerek başlanmış bir ilişki, bana arzuya dayalı benzerlerinden açıkça daha değerli görünüyordu. Ve insanlığın sınırlarını zorlamaya adanmış bir kuruluşun, bu kadar çok sayıda insani kuralla kısıtlanıyor olması çelişkili bir durum gibiydi. Orville'in bir öğrenciyle çıkmış olmasından değil, onu çok sevmiş olması gerektiğini anlamış olmaktan rahatsız olduğumu fark ettim. İkisini (Orville'i ve soluk tenli, ifade gücü yüksek kız arkadaşını) fotojenik bir İngiliz kasabasında bisiklet sürerken hayal edince keyfim kaçmıştı.

"Babanıza çok dokunmuş, anlaşılan," dedim.

"Tüm aile için utanç vericiydi, herhâlde," dedi kısaca.

Onu rahatlatmaya çalıştım. "Babanız eninde sonunda unutacaktır."

"Babam çok geçmeden her şeyi 'unutacak' zaten."

"Anlamadım?"

Orville bana baktı. "Hızla çöküyor. Fark etmedin mi?"

Cevap vermedim.

"Fiziksel gücü her geçen gün onu biraz daha terk ediyor," dedi Orville. "Sınıftayken onu kendi hâline bırakabiliyoruz, ama başka hiçbir yerde yalnız bırakamıyoruz. Ağabeyimle onu son ziyarete gelişimizde babam bizi arayıp papaz evinden çıktığını, eve geleceğini söyledi. Eve varamadı. Kayboldu. Muhteşem babamı dizlerine kadar çamura batmış hâlde buldum."

Konuşmak için ağzımı açsam da tek kelime etmeden kapattım. Keşke nerede nasıl davranabileceğimi bilseydim. Kollarımı o kocaman omuzlarına sarıp, okşaya okşaya acısını dindirmek istiyordum. Fakat ben sadece insanlarla didişmesini ve kara kara

düşünmesini bilirdim. Orville dönüp bana baktığında gözleri bir ölünün gözleri gibiydi.

"Beni dinle, lütfen beni bir dinle," dedi. "Bulduğunda sana azıcık bile mutluluk getirebilecek bir miras yok. Babam da uzun zaman önce, aynı senin gibi bir tablo bulmuştu. O tablo, kariyerini, ailesini ve muhakeme yeteneğinin büyük bir kısmını terk edip kuzeye yerleşerek, çılgınca ve kırılgan bir hayalin peşine düşmesine yetti. Düşünebiliyor musun? Bir Cambridge üyesi, önemsiz bir müzede işe girsin. Hayatının en büyük hatasıydı. Sorsan şimdi bile kabul etmeyecektir, ama başarısız oldu. Tablo ona hiçbir şey getirmedi. Yazdığı kitap işe yaramaz ve o da bunun farkında. Hiçbir Brontë mirası bulmadı. Zengin olmadı. Ne merakını bastırabildi ne de iç huzura kavuşabildi. *Fikirlere* değil *nesnelere* inandığında olacağı budur işte, Samantha. Kendini hayal kırıklığına uğratırsın, sonra da ölürsün."

Gözlerimi kırptım. Orville'in bu kadar dramatik konuştuğunu hiç duymamıştım.

"Belki yine de düşündüğünüzden daha mantıklıdır," dedim havayı yumuşatmaya çalışarak. "Belki de bir sürü değerli şey bulmuştur, sadece ne anlama geldiklerini bilmiyordur. Tutkusunu delilik suçlamalarıyla zincirlemek pek adil olmaz... Bunu bana siz öğretmemiş miydiniz?"

Yumruk, odada yankılanan bir çatırtıyla masaya indi. Orville'in yumruğuydu, geri çekildim. İlk defa, bana acımasızca sesini yükseltiyordu.

"Anlaması bu kadar zor mu? Beni dikkatle dinle. Tecrübenin İhtarları gerçekten var olan bir günlük değil. Umut vaat eden bir genç adamın hayatını alkolle mahvederse olacakları,

karşılarındaki en basit işaretleri bile anlamayan genç kadınların başına gelecekleri anlatan bir hikâye. Bunu bir nebze anlayacağını düşünüyordum. Anladın mı? Tanrı aşkına, Samantha. Çaresiz bir yalnızlık içindesin ve korkarım çaresiz bir yalnızlık içinde olanların yaptığını yapıyorsun. İçindeki boşluk hissini hafifletmek için hayali şeylere anlam yüklüyorsun."

Gözlerimi kırptım. Az önce elimi tutan kibar adam kaybolmuş gibiydi. Sesi katıydı ve beni gerçekten incitmeyi başardığını fark ettim. Başımı indirip sağa sola baktım. Gözlerimde yaşlar birikmişti. Ne tuhaf, diye düşündüm, şimdi ortaya çıkmaya karar vermişlerdi, yani oluşmaya başladıktan yıllar sonra... Orville haklıydı. Aklımdan bu dünyada edindiğim tüm arkadaşların bir listesini geçirdim ve tek arkadaşımın karşımda oturduğunu fark ettim. Elimden ancak bu kadarı mı geliyordu?

Bakışlarımı kaldırdığımda Orville'in gözlerime bakmadığını gördüm. Tekrar tekrar avuçlarını ovalıyordu. Sanki hiç bilmediği yeni bir duyguyla tanışmıştı da onunla ne yapacağını bilemiyordu. Ayağa kalkıp dondurucuya gitti. Geri döndüğünde elinde bir torba limonlu kek vardı. Keki masadaki bir tabağa koyup bekledi.

"Berbat görünüyorlar," dedim.

"Sana çatal vereyim."

"Amerikalılar elleriyle yemek yer."

Orville yine karşıma oturdu. Keki yememiştim. Acaba bugüne kadar yediğim bütün tatlılar dondurucudan mı çıkmıştı?

"Moralini bozmak istememiştim," dedi.

"Ne yapmak istemiştiniz?"

"Dürüst olmak istemiştim. Bugüne kadar pek kimsenin sana dürüst davrandığını sanmıyorum."

"İnsanların kimseye dürüst davrandığını sanmıyorum. İnsanlar o şekilde arkadaş edinir."

Orville'in bana baktığını hissedebiliyordum ama bakışlarına karşılık vermeyi reddettim. Çoktan can sıkıcı, renksiz bir yere çekilmeye başlamıştım ve ziyaretçi kabul etmiyordum.

"Moralinin neden bozulduğunu söylesene," dedi.

"Büyük ölçüde sizin yüzünüzden. Ben 'çaresiz bir yalnızlık içinde' değilim." Sözlerim bana bile dudak büken bir çocuğun ağzından çıkıyor gibi gelmişti. "Ayrıca, beni hayali şeylere anlam yüklemekle suçlayabileceğinizi sanmıyorum. Siz edebiyat öğretmenisiniz."

"Gözünün altında bir şey var," dedi.

"Orada kalsın. Hoşuma gidiyor."

"Dur bakalım."

"Durun."

Beni duymazlıktan gelip masanın üstünden bana doğru eğildi ve bir ağaç gövdesine benzeyen koca kolunu uzattı. Başka şartlar altında olsaydık beni öpmek için eğildiğini düşünebilirdim. Ama tek yaptığı başparmağıyla yavaşça gözümün altını ovalamak oldu. Dokunduğu yer, sıkıp çıkarmayı zorlukla başarabildiğim gözyaşıyla ıslanmıştı. Acaba 'bir şey' derken ondan mı bahsediyordu? Cildi pürüzsüz ve sıcaktı, yüzümün ellerinin arasında küçücük kaldığını hissediyordum. Her an gözlerinin önünde dağılabilirdim.

Ancak bu an pek uzun sürmedi. Orville kolunu hemen geri çekip dışarı çıktı. İçimde, hayatında ilk defa benden özür dilediğine dair bir his vardı.

O gece rüyamda yine papaz evine gittiğimi gördüm.

Yollar ıslaktı ve eriyen kar, arkasında çamurlu bir sokak bırakmıştı. Hızla yürüyordum çünkü hava soğuktu. Ev bu gece sessiz ve sıcak görünüyordu. Sanki iri yarı bir adam içeride bir yerde sırtüstü uzanmış, puro içiyormuş gibi bacadan halka biçimli dumanlar yükseliyordu. Ağaçların etrafını birer dantel gibi sardığı ormanın içindeki ön girişin üstünde, gösterişli kabartmalar vardı.

Ön kapıdan girince karşıma temiz, uzun bir koridor çıktı. Sıcaktı ve lavanta kokuyordu. Koridorda yürümeye başladım. Sol taraftaki güzel oturma odasının görkemli şöminesi, evin dışarıdan bakıldığında ufak tefek görünen boyutlarına meydan okur gibiydi. Loş oda yakın zamanda atılmış kahkahaların yankılarıyla doluydu. Gözüme taze parşömen, iki tüy kalem, bir de yarısı yenmiş çikolata parçacıklı bir kurabiye çarptı. Evin sakinleri aniden, tek kelime etmeden kaçmış olmalılardı.

Etrafıma baktım, kafam karışmıştı. Akrabalarım tam da buraya geldiğim gün beni terk mi etmişlerdi? Haneye tecavüzün kaba bir davranış olduğunu biliyordum ama sonuçta bu benim rüyamdı, bu da anlatıcının ben olduğum anlamına gelmiyor muydu? Odanın neşeli sefaletinin içine yerleştim. Büyüktü ve hoş bir şekilde düzensizdi. Henüz söndürülmüş bir mumun belli belirsiz kokusu havayı dolduruyordu. Çatıdan içeriye soğuk bir esinti giriyordu.

Şöminenin yanına oturup düşünceli bir yardımcı doçent gibi parmaklarımı birbirine geçirdim. Bu denli evde olduğumu

nadiren hissederdim. Bir parçası olduğumu bilmediğim bir yapbozun son parçaları da yerine oturuyor gibiydi. Babamın da aynı koltuğa aynı bu şekilde oturduğu hissini üstümden atamıyordum.

İlginç bir şeyler olmasını bekledim ama tek duyabildiğim saatin tik taklarıydı. Bu benim rüyamsa, olağanüstü şeyler olması gerekmiyor muydu? Silahlı kavgalar, romantik kaçamaklar, önseziler? Ve neden bu kadar... Uyanık hissediyordum? Belki de rüyalar zaten böyle şeylerdi ve ben bunca zamandır yanlış rüya görüyordum.

O anda pencerede bir tıkırtı duydum. Pencerenin pervazına bir dal çarpıyor gibiydi. Aniden, bir yumruk, ardından da bir kol camın içinden geçip içeriye dalıverdi. Buz gibi soğuk, küçük bir elin parmaklarını gördüm. Alabildiğine hüzünlü bir ses, "Beni içeri al, beni içeri al!" diye ağlıyordu.

Ayağa kalktım, tetikteydim.

"Eve geldim," dedi dışarıdaki ses. "Kırlarda kendimi kaybetmiştim!"

Soğuk, beyaz parmaklar ve soğuk, beyaz kol yerini kendisini pencereden içeri sokmaya çalışan vücuda bıraktı. Elinde martinisiyle bornozlu bir adamdı. Babam olduğunu fark ettim.

"Baba?" dedim.

"Selam, ufaklık," dedi. "Dışarısı cadı kıçı gibi soğuk."

"Burada ne işin var?" diye sordum.

"Beni bir gün burada bulacağını söylemiştim."

"Seni buldum mu, yoksa çağırdım mı?"

"Ne fark eder?"

Suratımı asıp ona bir adım daha yaklaştım. Evet, bu kesinlikle babamdı. Gözleri o bitkin, uzun zamandır acı çeken gözlerdi. Simsiyah saçlarını ve üstünde kızak kayılacak kadar geniş

alnını tanımıştım. Görüntüsünü zihnimde bu kadar kusursuz canlandırabildiği için bilinçaltımı tebrik ettim. Her zaman koktuğu gibi kokuyordu; sıcak ve samimi, eski, keyifli bir kitap gibi.

"Gerçek değilsin sen," dedim. "Rüya görüyorum."

"Ördeğe benziyorsa, tadı da ördek gibiyse, o hâlde ördektir."

Bunun, onun eski savaş naralarından biri olduğunu hatırladım. Göğsüme rüyanın sınırlarını zorlayan türden bir sancı saplanmıştı. Zaman beni yüzüstü bırakmıştı, şimdi anlıyordum. Babamın içimde bıraktığı boşluk hiç de küçülmemişti. Yalnızca gittikçe görünmez olmuştu. Kederin başlangıcına eşlik eden paniği hissediyordum.

Boğazımı temizledim. "Sana tam olarak saygı duymuyorum, biliyor musun?"

"Öyle mi?"

"Profesörünle yattın, karını aldattın, kendini içe içe öldürdün ve beni terk ettin."

Babam içkisini şöyle bir salladı. "Herkesin bir kusuru vardır."

Sesi... Tanrım, sesi... Oturdu, ben de yanına oturdum. Martinisini bana uzattı.

"Tadına baksana," dedi.

Geri çevirdim. Yakından, babamın yüzü bir dilim peynir ya da ince kesilmiş bir parça et gibi tuhaf biçimde gözenekli görünüyordu.

"Kitap nerede?" diye sordum.

"Hangi kitap?"

"Bana bıraktığın kitap. Bana bir günlük bıraktın, değil mi?"

"Bunu mu diyorsun?"

Arkasına uzanıp küçük, deri kaplı bir kitap çıkardı. Kitap avucuna sığıyordu. Kapaktaki soluk kelimeleri ancak seçebiliyordum: Tecrübenin İhtarları.

"Evet, bunu diyorum," dedim.

"Hep sendeydi zaten."

"Bunun yanlış olduğu apaçık ortada."

"Ayakkabılarını birbirine çarpıp ev gibisi yoktur de."

"Lütfen ayılabilir misin?"

Suratını astı. Sinirlendiğini biliyordum. Kitabı duvara fırlattı. Duvarda büyük bir delik açıldı. Kitabın dışarıda, kilise mezarlığındaki karların içine düştüğünü görebiliyordum. Toprağın üstünde büyük, siyah bir krater açmıştı. Kitap çukura batarak gözden kayboldu. Bir açıklama bekleyerek babama döndüm ama yüzü bulanıklaşmıştı.

"Gidiyor musun?" dedim.

"Bilmem... Gidiyor muyum?"

"Lütfen, ne yapmamı istediğini söyle. Böyle işlerle uğraşmak için çok büyüğüm."

"Kendin keşfetmezsen bir şey öğrenemezsin."

"Derslerimiz bitti artık."

"Böyle düşünüyorsan, seni yüzüstü bıraktım demektir."

Bunu söyledikten sonra gülümsedi, daha çok bir tebessümdü. "'Hakikati söylemek istedim çünkü hakikat her daim, almaya hazır olanlara dersini kendiliğinden verir.'"

"Anne Brontë'den alıntı yapma. Şimdi değil."

"'Fakat çoğu zaman, kuyunun dibinde yatan bu paha biçilmez hazineyi dalıp çıkarabilmek cesaret ister.'"

Gözlerimi kırparak mezarlığa baktım. Kitabın düştüğü yerdeki karlar, yerlerini çok derin ve çok karanlık bir çukura bırakmıştı. Dünyanın merkezine inen bir tünel gibiydi. Boston'ın eski bir sokağındaki bir lağım çukuruna benziyordu.

"Lanet olsun," diyerek sonuca vardım.

Ayağa kalkıp geri geri yürürken müthiş önem taşıyan bir şeyi fark etmiştim. Birden babam, ev, hatta tüm dünya kaybolmuştu. Yapış yapış, karanlık ve soğuk bir yerdeydim. Gök gürültüsü III. James Timothy Orville'in evini sallayınca irkilerek uyandım.

"Orville."

Cevap yok.

"Orville."

"Hımm."

Çat! "Orville."

"Ne."

"Uyan."

"Amy?"

"Amy kim?"

Işıklar yandı, yani, bir ışık yandı; Orville uzanıp komodinin üstündeki lambayı bulmuştu. Gözlerini yavaşça bana çevirdi. Yatağının ucuna oturmuş ve kollarımı bağlamış hâlde üstüne doğru eğilmiştim. Keşke ışığı açmamış olsaydı. Üstsüz uyumuştu ve beyaz gövdesi ıslak bir balığın temiz karnı gibi parlıyordu. Pürüzsüzdü...

Bir kere, iki kere, üç kere gözlerini kırptı. Doğru kapıyı ancak dört denemenin sonucunda bulmuştum ve şimdi Orville'in odasındaydım. Işığı açınca başının üstündeki rafta birbirine dolaşmış hâlde duran şarj aletlerinin karanlık siluetlerini seçebildim.

"Samantha... Ne oluyor?" diye sordu. Gözleri uyumaktan şişmişti ve yanağından bir yastık izi geçiyordu. "Paris mi yanıyor?"

Cevap veremiyordum.

Orville kalkıp oturdu. "Titriyorsun, neyin var?"

"Burası soğuk."

Duraksadı. İçten içe yanına sokulmamı isteyeceğini umuyordum ama sadece, "Dolapta battaniye var," dedi.

Başımı iki yana salladım. "Rüyamda babamı gördüm."

Orville bir süre cevap vermedi ama sonra, "Nasıldı?" diye sordu.

"İyiydi, sağ olun."

"Rüyan hakkında konuşmak ister misin?"

"Hayır," dedim. "Kitaplar hakkında konuşmak istiyorum."

Göz ucuyla duvardaki saate baktı. "Sabahın dördü," dedi. "Saat sabahın dördü."

"Bir keresinde bana okumanın benim için ne anlam ifade ettiğini sormuştunuz, hani bardayken... Hatırladınız mı? Eğer duymak isterseniz artık bir cevabım var."

Geriye doğru uzanıp kolunu gözlerine kapattı. "Şimdi mi?"

İşaret parmağımla göğsünü dürttüm. İşe yaramıştı, gözlerini yeniden açtı. Cildi sıcaktı, hatta yanıyordu. Aynı zamanda da yorgun ve işe yaramaz görünüyordu.

"Cesaret," dedim.

"Efendim?"

"Okumak insana cesareti öğretir. Yazar insanı sahte bir şeyin gerçek olduğuna ikna etmeye çalışır. Bu tuhaf bir istektir ve okuyucunun aklını sorgular. Yazara inanmaya ne kadar hazır olduğumuz, balıklama atlamaya ne kadar hevesli olduğumuza bağlıdır."

"Neye atlamaya?"

"Lütfen, dikkatinizi toplar mısınız? Kitap size içine atlayacak ne veriyorsa, ona."

"Yüklemsiz cümle kurdun."

"Beni dinleyin."

"Bu konuşmayı sabah yapmamız mümkün mü?"

"Daha önce bana neden hiçbir yazarı takdir etmediğimi de sormuştunuz," dedim onu duymazlıktan gelerek. "Basitçe açıklamam gerekirse normal bir insanın duyduğu hisleri duyamıyorum. Hayır... Bana öyle bakmayın. Gerçek bu. Kendimi bir kitaba hiç veremedim çünkü kitaplar yalanlardan ibarettir ve ben bana yalan söylenmesinden hoşlanmıyorum. İyi okuyabilmek cesaret gerektirir ve o bende olmayan bir şey. Bu yüzden ne iyi bir yazarım ne de iyi bir okuyucu."

Orville'in gözleri kısıldı. "Cesaret sahip olacağın bir şey değildir. Ruhsal bir durumdur."

"Evet, bu bazen çamura batmayı gerektirir. Babam eskiden bana öyle derdi. Çamura batmayı benzetme yapmak amacıyla kullandığını sanmıştım. Ama galiba tam anlamıyla çamura batmaktan bahsediyordu."

"Anlamıyorum."

"Yani, tam anlamıyla anladınız mı?" Bir görsele ihtiyaç duyuyorsa diye parmaklarımı bir yere batırıyor gibi yaptım.

Gözlerini kıstı. "Kendini çamura mı batıracaksın?"

"Buralarda bildiğiniz bir kuyu var mı hiç?"

Orville iç çekerek yine saati işaret etti. "Git, uyu, Samantha."

"Hayır, nihayet her şeyi anlıyorum."

"Sözlerinden öyle anlaşılmıyor." Başını yastığına dayayıp gözlerini kapattı. Bir kere daha dürttüm ama tepki vermedi. Ben de elimi yanağına koydum.

Orville'in gözleri fal taşı gibi açıldı. Buna nasıl cüret etmiştim, ben de bilmiyordum. Parmaklarım soğuktu, onunsa yüzü kadife gibiydi. Bir sınırı aşmıştım. Zillerin çaldığını, yemek salonundaki portrelerin irkilerek uyanıp, birbirlerine alarmları çalmaları gerektiğini söylediklerini duyar gibiydim. "*Elinizi çabuk tutun! Askerleri uyandırın!*" diye bağırıyor bile olabilirlerdi. Ancak Orville geri çekilmedi. Orada öylece hareketsiz bir şekilde ve çatık kaşlarıyla yatmaya devam etti. Göğsü ağır ağır inip kalkıyordu. Oda çok sessizleşmişti. Hayatımın değişmek üzere olduğunu biliyordum.

Orville çok net bir şekilde, "Ne yapıyorsun?" diye sordu.

Fakat o daha tek bir kelime edemeden, yüzümü yüzüne yaklaştırıp ona bir öpücük verdim. Böylelikle bir gün bunun, işkence dolu ve hayali flörtümüzün şaşırtıcı olduğu kadar kaçınılmaz sonu olduğunu anlayacağını umuyordum. Onu öpüyordum, hem de güçlü bir şekilde öpüyordum ve keşke kanımın kaynadığını söyleyebilseydim ama yalnızca kulaklarımda bir kaynama hissediyordum. Portrelerinden bana bağırarak, yaptığım şeyi hemen kesmemi söyleyen tüm o öğretim üyeleri yüzünden olabilirdi. Sahi, bunu etraflıca düşünmüş müydüm? Yoksa çok mu düşünüyordum? Tanrım, ikisi de mümkün gibiydi. Zaman yavaşlıyordu sanki. Sıcaklık ve terden başka bir

şey hissedemiyordum ama aslında ikisi de ondan değil, benden geliyordu. O anda düşünebildiğim tek şey, dünyanın en basit işinin neden korkunç bir suçun tüm ciddiyetini üzerinde taşıdığıydı.

Tam vazgeçecektim ki Orville beni hayretler içinde bırakarak birden öne sıçradı. Ben mi ciyaklamıştım, yoksa ses yataktan mı gelmişti? Eli boynumun arkasını sertçe yakaladı ve yüzü tekrar tekrar benim yüzümle buluştu. Kendimi tamamen savunmasız hissediyordum, insanı ölüme yaklaştıracak türden bir savunmasızlıktı bu. Öte yandan beni kendine mi çektiğini yoksa üstünden silkelemeye mi çalıştığını hâlâ anlayamıyordum. İki seçeneğin ağırlığı da üstüme binince panikledim ve yapabileceğim tek mantıklı şeyi yaptım; Orville'in başını yastığa fırlattım ve odadan kaçıverdim. Nihayet kontrolden tamamen çıkıp göğe yükselen bir balerin gibi savruluyordum.

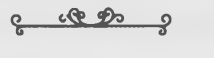
On Beşinci Bölüm

Sevgili Sör John,

Ben Samantha. Bu sabah saat 5:30'da evden gizlice çıktım, ama size konukseverliğiniz için teşekkür etmek istedim; özellikle de babamdan ne kadar çok nefret ettiğinizi, benden de ona çok benzediğim ve oğlunuzla çıktığımı düşündüğünüz için pek hoşlanmadığınızı düşününce. (Oğlunuzla çıkmıyorum, bu çok iğrenç olurdu.) Babamı pek yakından tanımadığınızı biliyorum ama aslında çok da kötü bir adam değildi, bazen çok iyi bir adam da olabiliyordu. Anlayamadığım şeyler yaptı ama keyfinizi yerine getirecekse söyleyeyim, bence kendisi de ne yaptığını anlamıyordu. El yazım eğik ve okunmaz olduğu için üzgünüm, neredeyse bir senedir hiç uyumadım. Profesörüme de bir not bırakıyorum, eline geçtiğinden emin olur musunuz?

En iyi dileklerimle,
Samantha J. Whipple

Oxford'a döndüğümde saat sekiz buçuğa geliyordu. Haworth treni bozuk raylar dolayısıyla hizmet dışıydı. Bu durumda tek seçeneğim pek kimsenin kullanmadığı bir otobüse binmek olmuştu. Fırtına dinmiş olsa da fırtınanın çiğnediği yollar ve otobüsün tekerlerinin etrafa doğranmış salata gibi saçtığı sulu kar birikintileri yüzünden kâbus gibi bir yolculuk geçirmiştim. Zaman zihnime iyi gelmemişti. Aslında dehşet verici bir takıntıyla son yirmi dört saati aklımda oynatıp duruyordum. Öfkeli, gözlüklü bir İngilizce öğretmeninin, kalemiyle hayatımın not dökümünü yırtarken, bir insanın nasıl bu kadar az düşünüp bu kadar çok konuşabildiğine hayret ettiğini hayal ediyordum.

Kampüse döndüğümde bavullarımı odama bıraktım ve doğruca Fakülte Kanadı'na gittim. Rebecca'nın kapısı hafifçe aralıktı, tıpkı ağzı gibi. Cehennemden çıkmış gibi görünüyor olmalıydım.

"Merhaba," dedim.

Hemen cevap vermedi. İfadesi burada olmam için iyi bir sebebim olduğunu umduğunu söylüyordu.

"Bu koku," dedi. "Fazlasıyla ilkel."

"Evet, üzgünüm. Sakın otobüse binmeyin."

"Nereden geldin?"

"Cehennemin birinci katından."

Bana bomboş bir ifadeyle baktı.

"Hani şu iman etmemiş putperestlerle dolu olan."

Cevap yok.

Açıklamaya çalıştım: "Putperestler diyorum?"

Sessizlik. Onunla tek bir ortak noktamız bile yoktu. Davet edilmediğim hâlde geçip oturdum. Oda soğuktu ve uzaklardan,

bazı vücut fonksiyonlarını hatırlatan tuhaf gurultular geliyordu. Rahat etmeye çalıştım, ama vücudumu kaşındıran yünlü bir montla üstüme çok dar gelen bir tayt giyiyordum. Daha önce sadece bir kere tayt giymiş ve gazete eklerinin yanıldığını öğrenmiştim; herkese yakışmıyorlardı.

Rebecca şüpheli görünüyordu. "Haworth'teydim," diye açıkladım.

"Haworth'te ne yapıyordun?"

"Brontë Papaz Evi'ni ziyaret ediyordum."

"Anladım," dedi. Burnundan konuşuyordu. Masasındaki tek eşyanın bir çekiç olduğunu fark ettim. "Bu hafta sonu James Orville de oradaydı."

İsmini duyunca yanaklarım kızardı. "Ya? Öyle mi?"

"Orada olacağını biliyor muydun?"

"Efendim?"

"Yani, birlikte miydiniz?"

"Kahve mi o?"

"Kızarıyorsun."

Bana kahve ikram etmedi. Onun yerine masasının arkasına geçip oturdu ve avuçlarını pantolonuna sürttü. Hoş olmayan bir şey hatırlıyor gibiydi. Bana babamla hafta sonları romantik kaçamaklar için kuzeye gittiklerini söylediğini anımsadım. Tüm bunlar trajik aşk hikâyelerinin bir parçasıydı. Belki de benim hikâyemin o kadar da trajik olmaması kaderin adaletsiz bir cilvesiydi.

"Bir şey soracaktım," dedim. Kendimden emin konuşmaya çalışmıştım ama rahatmışım gibi yapmak bana beklediğimden çok daha büyük bir rahatsızlık vermişti. "Halford Kuyusu adını babamdan mı aldı?"

Yüzü neredeyse hiç hareket etmedi. "Görüyorum ki anlamışsın."

"Evet. Senin öğrencindi."

"Benim öğrencimdi."

"Matematik okuyordu."

"Okuyup yazmasını zaten biliyordu. Eğitimin zorlu bir iş olması gerektiğine inanıyordu."

"Anlıyorum. Biri bana insanların Halford Kuyusu'na eşyalarını attığını söylemişti," dedim. "Doğru mu bu?"

"Oxford'un en eski dilek kuyusudur," dedi sabırsızca. "İnsanlar yüzlerce yıldır içine para atıyor. Bilmek istediğin başka bir şey var mı?"

"Paradan başka bir şey de atıyorlar mı? Yani, başka nesneler?"

"Kuyuya dilek atılır, eşya değil."

Bir düşündüm. "Bu gece kuyuya inmeyi denesem, ne olur? Çok derin mi?"

Rebecca'nın "ben gülmüyorum" ifadesinin, anneminkine bu kadar benzemesi ürperticiydi. Yüzü, dün gece akşam yemeğinde şiir tartışıyordum, şimdi yanımdaki şu cahil vahşiye de bir bakın, der gibiydi.

Sözlerimi tekrarladı: "Kuyuya dalacaksın?"

"Babam hiç dalmış mıydı?"

"Aklı yerinde olan biri o kuyuda yüzmeye çalışmaz."

"Kesinlikle."

Rebecca bu sıkıcı muhabbete devam etmek istemiyor gibiydi, çünkü eşyalarını toplamaya başlamıştı. Çekmecesinden çıkardığı henüz not verilmemiş bir deste sınav kâğıdı, ardından da ruj ve küpeler çantasına yollandı. Anlaşılan tüm bunlar yanında taşıdığı ama hiç kullanmadığı şeylerdi.

Dikkatle masasına doğru yürüdüm. Yorgun görünüyordu. Aklımdan ona içimi tamamen dökmeyi, nasıl hissettiğimi söylemeyi geçirdim. Dostluktan olmasa da savunmasızlığımı bir tür rüşvetmiş gibi kullanabileceğim için... Nefes alıp verişlerim hızlandı.

"Yanlış bir şey yaptığını düşünmüyorum," dedim. "Babamla, yani. İnsanların verdiği tepki talihsiz bir duruma yol açmış."

Cevap vermedi.

"Bir profesöre âşık olmak özünde hastalıklı bir şey değil," diye devam ettim. "Bence ne olursa olsun insanların âşık olmaya hakkı var."

Bana yüzünde soğuk, eğreti bir gülümsemeyle baktı. "Söyle bakalım, birden bu fikre varmanı sağlayan nedir?"

Derin bir nefes aldım. "Haklıydın. James Orville'e âşığım."

Gülümsemesi suratından silinmedi. Kısa bir anlığına da olsa zafer kazanmış gibi görünüyordu.

"O zaman umarım onun hayatını mahvetmeye hazırsındır," dedi.

"Efendim?"

"Aranızdaki güç dengesini ortadan kaldırabileceğini düşünüyorsun ama kaldıramayacaksın. Daha da güçlendireceksin. Bir öğrencinin bir öğretmene âşık olması çocukça, doğal, neredeyse sevimli bir şeydir. Bir öğretmenin bir öğrenciye âşık olmasıysa doğal olmayan, hastalıklı bir şeydir. Bir etikete dönüşürsün. Sapık. Yalancı. Canavar."

"Benim tek istediğim ona bir insan gibi davranmak."

"Ve öyle yaparak onu insanlıktan çıkaracaksın."

"Babamla birlikteliğinden pişman olduğunu mu söylüyorsun yani? Olanları unuttuğunu söyledin sanıyordum."

Çantasını öfkeyle kapattı. "Artık gitsen iyi olacak, Samantha."

"Hayır... Lütfen," dedim, sesim elimde olmadan titremişti. Tam o anda öyle yapayalnızdım ki tek istediğim onunla yakın arkadaş olmaktı. Böylece birbirimize böyle bakıp durmak zorunda kalmayacaktık. Kindarlık çok çaba istiyordu. Ayrıca, bizim düşman değil müttefik olmamız gerekirdi, dünyada babamı gerçekten anlayan sadece iki kişi kalmıştık. Rebecca sesimdeki değişimi duymuş olmalıydı ki gözleri kısıldı.

Tekrar sordum, "Pişman mısın? Lütfen, söyle bana. Bence medyanın sana karşı tutumu haksızlıktı."

Zamanını harcamaya değip değmeyeceğimi anlamaya çalışır gibi bana şöyle bir baktı. "Hiç âşık oldun mu, Sam? Gerçek, karşılıklı aşk?"

"Hayır."

"Ben bunu otuz beş sene aradım," dedi. "O noktada aşk artık aşk değil, herkesten koptuğun bambaşka bir dünyadır. Aslında birine değilse de insanlığa, aptalca romanlara ve ünlü şarkılara ait olduğunu anlarsın. Orville'e âşık olmanın bir sebebinin de bu olmadığını söyle bana. Tabii, yapabilirsen..."

Cevap vermedim. Yüzünde küçük, samimiyetsiz bir gülümseme belirdi.

"Seninle birbirimize sandığından çok benziyoruz," dedi. "Bunu bir bakıma sen de biliyorsun. O şımarık, çocuk hâlinde bile sende kendimi görüyordum. Yalnız ve arkadaşsızdın, seni seven tek bir insan vardı ama onun sevgisi öyle güçlüydü ki tüm dünyanın sevgisine eşitti. Benim babam, ben küçükken bir aile

dostumuzla kaçtı, annem de Guam'a taşındı. Ben teselliyi matematikte buldum, tıpkı senin edebiyatta bulduğun gibi. Dünyaya anlam vermeye yarayan iki disiplin... Ne istediğini biliyorum, Samantha, çünkü benim istediğim de oydu. Seni, senden büyük bir şeyin varlığına, başından geçen bütün bu ucuz şeyleri önemsiz kılacak bir şeyin varlığına inandıracak bir sebep istiyorsun. Aşk da bu işe yarar. Babana âşık olduğuma pişman mıyım? Anlattığın hikâye pişmanlığı anlamsız kılar."

Arkasına yaslandı. Duygusallık göstermesini beklemiyordum ama olmuştu işte. Garip biçimde dürüst, gerçek ve canlı bir insan gibiydi. Gözleri donuktu. Acaba arkalarına kaç tane duygu gizlemişti? Herhâlde birinin ya hep kötü olduğunu, ya da hiç kötü olmadığını düşünmek bir hataydı.

"İkiniz de Old College'dan ayrıldıktan sonra bile birlikte miydiniz?" diye sordum.

"Baban İngiltere'den ayrıldı. Yıllarca mektupla haberleştik," dedi. "Güzel ya da heyecan verici olmasalar da zaman geçtikçe anıları sanki öylelermiş gibi hatırlıyorsun. Yıllar geçti, istediği zaman İngiltere'ye gidip geliyordu. Bir gün bana yazdığı bir mektupta Alice adında bir kadının hamile olduğunu ve onunla evleneceğini söyledi. Çok geçmeden senden haber almaya başladım. Sayfalarca seni anlatıyordu. Senden bir destan çıkarabilirdi. Beni görmeye geldiğinde hep okumayı ne kadar çabuk öğrendiğini, ne kadar yediğini, saklambaç oynarken nasıl çamaşır sepetine atladığını anlatırdı. '*Uzun olacak, Becky, dev gibi olacak*,' derdi. Babanın en iyi hikâyesi sendin."

Geçmişe özlem duyar gibi bir hâli yoktu, hoş bir hatırayı anımsar gibi de değildi. Yüzünde memnuniyetsiz bir ifade vardı. "Uzun" kelimesini duyunca aklımda annemin yüzü belirdi.

"Bir aileyi parçalayacağını bile bile ilişkine devam ettin," dedim.

"Baban da aynısını yaptı," diye çıkıştı. "Onun suçu yok mu?"

"İkiniz de annemi hiç düşünmediniz mi?"

Rebecca acımasız bir kahkaha atarak beni hayrete düşürdü. "Annen babanı, benim tanıdığım gibi tanımıyordu. O, bebeğinin babasıyla evlendi, baban da bebeğinin annesiyle."

Rebecca'nın kahkahası tizdi. Dudaklarım gergin bir çizgiye dönüştü.

"Ama babam yine de senden ayrıldı," dedim.

Bunu söylememem gerekirdi elbette ama iş işten geçmişti. Geçici ittifakımız bozulmuştu. Rebecca bana uzun uzun baktı. Dikkat etmezseniz sizi mahvedebilecek bir bakıştı bu. Burnunun üstündeki kare, siyah çerçeveli gözlüğü tek bir hamlesiyle alıp, kararlılıkla masaya bıraktı.

"Sana babanın, kadınların birbiriyle çatışan isteklerini idare edemediğini söylemiştim," dedi. "Sonunda ben kaybettim ve bir başkası kazandı. Ben Boston'dan ayrıldıktan sonra, ölmeden bir ay önce Oxford'a gelene kadar ondan bir daha haber almadım. Eski kulesini ziyaret etti, bana bütün bu lanet olasıca kitapları verdi ve yaşı geldiğinde küçük Samantha'nın bazı şeyleri okuması ve bazı yerlerde yaşaması gerektiğini söyledi. Çünkü henüz sana istediği her şeyi öğretememişti. '*Lütfen, Rebs,*' diye yalvardı bana. '*Lütfen bunu benim için yap.*' Ve işte buradayız. Şimdi, geç oldu ve gitmek istiyorum. Söyleyecek başka bir şeyin var mı?"

Yüzü solgun, ifadesi boştu. *Ben kaybettim ve bir başkası kazandı.*

"Sonunda kazanan kadın kimdi?" diye sordum.

Rebecca'nın dudakları büzüldü. "Tahmin edemiyor musun?"

Bir şey söylemedim. Beni artık bir öğrencisi olarak görmüyordu. Ben bir rakiptim. Eski öğretmenimden bir adım uzaklaşırken babama olan sevgim gittikçe büyüyordu. *Beni seçmişti.* Berbat bir eş, berbat bir sevgili ve berbat bir öğrenci olabilirdi ama nihayetinde o harika bir babaydı.

"Ben gideyim," dedim. "Zaman ayırdığın için teşekkürler."

Atkımı boynuma sardım. Bu sırada Rebecca bana yalnızca filmlerde ve siyasi tartışmalarda gördüğüm cinsten, güçlü bir nefretle bakıyordu. İşte, yine babamla kurduğu gizli kulübe dalıyor, ikisi için uydurduğu derli toplu hikâyeyi bozuyordum. Onun yerinde olsam belki ben de karşımdakine bu kini beslerdim. Belki de haklıydı, birbirimize sandığımdan çok daha fazla benziyorduk.

Ortamdaki gerginliği kırmak için çantama uzanıp, onu mutlu edeceğini bildiğim bir şey çıkardım: *Kiracı*'nın içinde bulduğum Emily Dickinson ayracı. Onu kulemden almıştım. Barış isteğimin göstergesi olan beyaz bir bayrak gibi ona uzattım.

Duygulanacağını ummuştum. Fakat ayraç amaçladığımın tam tersi etki yaratmıştı. Büyük ve duygusal bir hatıra seline kapılmış gibi değildi. Yüzünde öyle saf bir hınç vardı ki istesem bile onu taklit edemezdim. Bir kere daha kazanmıştım. Şimdi de ona teselli ikramiyesini takdim ediyordum.

"Özür dilerim," dedim. "Ben... İstersin diye düşünmüştüm."

"Çık dışarı."

Gözlerimi kırptım. "Ne?"

Ancak çoktan gidip kapıyı açmıştı. Bir şey söylemek istedim ama yüzündeki ifade bunun hiç iyi olmayacağını söylüyordu.

Yanından geçerken bana bakmadı. Koridora çıkınca kapı ardımdan sertçe kapandı.

Kulağımı kapalı kapıya dayayıp bekledim. Dakikalarca tek duyduğum bir ileri, bir geri yürüyerek odada volta atması oldu. Sonra birden odadan küçük bir vurma sesi geldi. Yanılmıyorsam Rebecca, tıpkı diğer başarısızlıklarının kanıtlarına yaptığı gibi ayracı da yavaşça duvarına çakıyordu.

Sabaha karşı üçte kulemden çıkıp Halford Kuyusu'na yürüdüm. Fakülte Kanadı'ndaki ışıkların çoğu sönmüştü ve geceyi aydınlatan tek şey dağınık sokak lambalarıydı. Heybetli çimler karanlık ve boştu. Ellerinde çubuklarla gezen görevliler, gazeteciler, insanlar yoktu. Oxford'a geldiğimden beri ilk defa görünmezdim. İçimde beklenmedik bir hayal kırıklığı vardı. Çünkü her zaman cesaretin bir parçasının da seyredilmek olduğunu düşünmüştüm.

Hava fena hâlde soğuktu. Taytımı çıkarmamıştım ama üstüne bir tişört, kalın bir koşu montu ve turuncu bir saç bandı eklemiştim. Yakından bakınca Halford Kuyusu büyük ve köşeliydi. Eski usul bir şeydi, üçgen çatısı çürük çıtalar ve büyük boy çivilerle tutturulmuştu. Kuyunun soğuk duvarına yaklaşıp içine baktım. İçinden yayılan koku Orta Çağ'dan çıkmış gibiydi. Sanki aşağıda dünyanın sonu gelmiş de kimse fark etmemişti. Etrafa baktım. Hiç ses yoktu.

"Pekâlâ, baba," diye mırıldandım. "Sıra sende."

Tek duyduğum kendi sesimin yankısı oldu. Öyle üşüyordum ki âdeta tüm duyularım ölmüştü. Rüzgâr şiddetliydi ve kuyunun derinlikleri boyunca yankılanıyordu. Tam sağımda, kuyunun duvarının içinde bir basamağın belli belirsiz gölgesini gördüm. Merdivene benziyordu, ben de yakından görmek için bacağımı kuyudan içeriye attım. Kuyunun kenarı beklediğimden daha kalındı ve bir anda kendimi taş duvara, ata biner gibi oturmuş hâlde buldum.

"Dur!"

Kalbim duracak gibi oldu. Arkama dönüp karanlığa baktım. İşte, gelen Orville'di; o sesi nerede olsam tanırdım. Arkasında dalgalanan paltosuyla bana doğru yürüyordu. İçimde alev alev yanan bir öfke uyandı. Nasıl olurdu da hayatımda yaptığım ilk ölçüsüz şey engellenirdi?

Önümde durdu, nefes nefese kalmıştı. Acaba Haworth'ten buraya koşarak mı gelmişti?

"Tanrı aşkına, ne yapıyorsun?" diye sordu.

"En son ne zaman bir şey yapacakken bir yerden siz çıkmadınız, onu düşünüyordum."

Nefesi inci beyazı bir duman hâlinde dışarı çıktı. "Tek kelime etmeden gittin."

"Tüh."

"*Fırtına* vardı, Samantha."

"*Dinmişti*, James."

Adıyla hitap ettiğimi duyunca sessizleşti.

Düzelttim: "Yani, Orville. Jimmy. Sahi, siz kimdiniz?"

"Telefonuna bakmadın."

"Beni burada bulacağınızı nereden bildiniz?"

"Notundan. *Wildfell Hall'un Kiracısı*. Farkında mıydın? Evet, eminim farkındaydın. *Paha biçilemez hazine kuyunun dibindedir, dalıp çıkarmak cesaret ister vesaire...* Önce alay ediyorsun sandım. Sonra gittiğini fark ettim ve konuşmamızı hatırladım. Ardından da akli dengenin gidip bir kuyu bulacak kadar bozuk olabileceğini düşündüm."

"O cümlenin anlamını çıkarmanız on dakikanızı mı aldı? Benim on yılımı almıştı."

"Kimsenin bu kadar saçma bir cümleyi doğrudan anlamıyla değerlendireceğini düşünmezdim. Sonra söz konusunun sen olduğunu fark ettim. Bu sabah Haworth'teki kuyuda seni bekledim. En bariz seçeneğin o olduğunu düşünmüştüm."

Gözlerimi kırptım. "Haworth'te kuyu mu var?"

Cevap vermedi, çünkü duvarın üzerindeki duruşum dikkatini dağıtıyor gibiydi. Beceriksiz bir at binicisine benziyordum.

"Bakalım, doğru mu anlamışım," diyerek derin bir nefes aldı, sanki yeni bir kavramla boğuşuyordu. "Gerçekten içine atlamayı mı planlıyorsun? Aklını mı kaybettin?"

"Olabilir."

"Yani bunun içine mi dalacaksın, bu... Bu..."

"Ne?"

"Dışkı çukurunun."

Gözlerimi kırptım. "Olayı dramatize ediyorsunuz."

Öne doğru bir adım attı. Sanki didiştiğimiz, kavga ettiğimiz ya da başka herhangi bir şey yaptığımız tüm o zamanlar, aslında bu büyüklükte bir tiyatro oyununun provalarından başka bir şey değildi.

"Samantha, dinle beni, dikkatle dinle," dedi. Konuşurken sesi çatlamıştı. "Brontëler bu kuyunun dibine senin için bir şey bırakmadı."

Oldukça sakin bir sesle, "*Brontëler* bırakmadı ama babam bıraktı," dedim.

"Mirasını neden buraya bıraksın?"

"Neden bırakmasın?"

"İnsanların buraya neler attığını biliyor musun?"

Bilmek istemediğime karar vererek diğer bacağımı da duvarın üstünden sarkıttım. Duvarın iç tarafına dokunarak merdivenin ilk basamağını aradım. Pek aşama kaydedememiştim, zaten Orville arkadan hemen omuzlarımı yakaladı. Karşı koydum ama kollarını benimkilerin altından geçirerek beni kuyudan çekip çıkardı, sonra da birkaç adım uzaklaştırarak çimlere götürdü. Onu tekmeleyip itmeye çalışınca kollarını belime dolayıp, beni öyle bir güçle geriye doğru çekti ki akşam yemeğimi çıkaracağımı sandım.

"Teslim olmayacağım," diye uyardım.

"Nasıl istersen," dedi.

Boş yere çırpınıyordum. Onu ittiğim anda beni döndürüp kendisine doğru çekti ve sıkıca tuttu.

"Birkaç saat daha devam edelim mi?" diye sordu nefes nefese. "O kadar uzun bir fiziksel mücadelenin mümkün olup olmadığını görmek için?" Beni daha sıkı tutunca ciyakladım.

"Canımı yakıyorsunuz."

Parmakları gevşedi. Yüz yüze geldik. Birden, kuyunun dibinde bulacaklarım önemsizleşti. Tek istediğim içine dalmaktı. Aptalca bir şey yapma fırsatı nadiren elime geçerdi, herkesin buna hakkı yok muydu?

"Beni durdurursanız daha sonra gelirim," dedim. "Sonsuza kadar burada nöbet tutamazsınız."

Dişlerinin arasından çıkan bir homurtuyla küfretti. "O zaman ben gireceğim. Sen burada kal."

"Ne arayacağınızı bilmiyorsunuz."

"*Sen* biliyor musun?"

Cevap vermedim. Orville kaybedeceğini biliyor gibiydi. En azından benimle tartışmayı bırakmış, parmaklarını saçlarının arasından geçiriyordu. Ayakkabılarımı çıkardım, daha önce bunu yapmak aklıma gelmemişti. Neden burada kalıp izlemesi gerektiğini düşündüğünü bilmiyordum. Kuyu dalışı tek kişilik bir aktiviteydi.

"Önce montunu çıkarsan iyi olur," dedi Orville.

"Efendim?"

"Çıkınca üstüne giyecek bir şeyin olmazsa üşütürsün."

Başımla onaylayıp koşu montumu fermuarını açmadan çıkarmaya çalıştım. Çalıştım diyorum çünkü soğuktan şişmiş parmaklarım işe yaramaz hâldeydi. Orville durmamı söyleyene kadar çabaladım. Sonunda bana doğru yaklaşıp montumun ucunu buldu. Bir an bocaladıktan sonra montu üstümden çekip çıkarmaya çalıştı. Fakat ne yazık ki montun yakası burnuma takılıp kaldı. Kollarım havada debeleniyordum. Yanaklarımın kızardığını hissediyordum ama neyse ki kimse göremiyordu. Orville çıkarmayı başarana kadar montumla boğuştu. Teşekkür ettim ama yüzüne bakamıyordum. Onun yerine yine kuyuya döndüm, bacaklarımı içeriye attım ve basamağa indim.

Orville tamamen görüş alanımdan çıkmadan önce parmağını salladığını gördüm. "Arkandan gelmemi istersen söylemen yeterli."

Başımı sallayıp inmeye başladım. Karanlık gökyüzü tamamen kaybolunca etrafımda sadece taş duvar kaldı.

"Ee?" diye seslendi yukardan Orville.

"Aşağısı çok hoş," dedim. "Daha sık gelelim."

"Elini çabuk tut."

"Acaba burada kaç tane hastalık vardır?"

Cevap vermemesi endişelendiriciydi. Çukur beklediğimden daha derindi. Uğursuz derinliklerinde yatan canavarı gözümde canlandırarak dibine baktım.

Birden ayak parmaklarım suya değdi. O an Orville'i de babamı da unuttum. Soğuğun şakası yoktu. Su baldırlarıma çarptı, sonra baldırlarımdan dizlerime, oradan da uyluklarıma ve belime çıktı. Aşağıya inerken hafifçe çığlık attım çünkü çok soğuktu, vücudum da çok kemikli ve kalıpsızdı. Nefes nefeseydim ve nefesimin sesi etrafımdaki havayı dolduruyordu. Su vücudumun yarısına kadar çıkmıştı ve ciğerlerim acıyla büzülüyordu. Etrafımdaki her şey çok uzakta gibiydi. Uzaktan bir ses duydum. Orville'di, bana sesleniyordu. Karanlık mağarada ya da sadece zihnimde yankılanan sözlerini duymaya çabaladım. Bir yerlerde bir ışığın yandığını mı söylüyordu?

Cevap vermeye çalıştım ama su ciğerlerimi bir kement gibi sıkıyordu; göğsüme, omuzlarıma, oradan da boynuma ulaştı. Bir adım daha attım ve çeneme geldi. Artık işin şakası kalmamıştı. Buz gibi havayı içime çekip iğrenç suya daldım. Küçük, ıslak çığlıklar atıyor, suyun kulaklarımın etrafından şiddetle aktığını hissediyordum. Çırpınarak kuyunun dibini aradım.

Ayağım sert bir şeye çarptı, sonra o şey hareket etti. Bir bozuk para yığınının üstündeydim. Ayak parmaklarımla etrafa

dokunuyordum ki ayağım keskin bir şeye çarptı, şırınga mıydı? Parmaklarımı sağa sola sallamaya devam ettim ama şişeler, paralar, yüzlerce eski rüya, dilek ve ufak tefek hayal kırıklıklarından başka bir şey yoktu. Yanılmıştım, Orville haklıydı. Bir kutu, bir kitap, altın ya da cevap bulamayacaktım; en azından burada değil. Etrafımdaki hiçliğe doğru bağırdım ve sesim tüm bunları daha önce de duymuşa benzeyen kadim suda kayboldu. Yanılmıştım. Yüce Tanrım... Yanılmış mıydım?

Yüzeye varana kadar kendimi yukarıya çekip nefes almak için ağzımı açtım. Nefes alamıyordum. Yukarıda bir yerde bir adam bağırıyordu. *Beni duyuyor musun, Samantha? Aşağı geliyorum, duyuyor musun?!* Dinlemeyi bıraktım, ama bunu bilerek yapmamıştım. Tüm vücudum titriyordu. Ölüm? Ölüm böyle bir şey miydi? Kendimi yukarı çekemiyordum. Nefes almak bir lükstü ve benim artık buna gücüm yoktu. Ciğerlerim nihayet soğuk, buz gibi gece havasıyla dolmaya başlayana kadar merdivene tutundum. Hiçbir şey duymuyordum. Bu dünyada zayıf nefesimden, şişmiş parmaklarımdan ve küçük ciğerlerimden başka hiçbir şey yoktu. Saçım bir halı gibi ağırdı. Parmaklarıma hareket etmelerini emrettim ve hayretle itaat ettiklerini gördüm. Çıkıntıyı kavradılar ama yine de kendimi kaldıramazdım, değil mi? O hâlde nasıl oluyordu da hareket ediyordum? Tırmanıyor olmalıydım çünkü su artık belimde değildi. Nefes alışlarım hızlanmıştı ve işte, su yine baldırlarımdaydı. Ne tuhaftı, vinçle kaldırılıyor gibiydim. Vinç miydi, insan mı? Orville'in içeriye uzanarak beni önce kollarımın altından, sonra belimden tutup yukarıya çektiğini fark ettim. Yukarı, yukarı... Kuyunun kenarından atlayıp

uzaklaştım. Ve işte, üstümde yükselen Orville kalkmama yardım ediyor, kollarımı çılgınca bir hızla ovalıyor, kendisine ve soğuğa küfrediyordu. Paltosu yoktu, benim üstümde olduğunu fark ettim. Ellerini saçlarımdan geçiriyor, sırtımı sıvazlıyor ve bana, "Deli, lanet olsun, deli," diyordu. Geniş avuçlarıyla sırtımı okşuyordu. "Aptal kız... Salak... Aptal..." Ama sesi yumuşak, hatta biraz tatlıydı. Hemen sonra kollarını etrafıma dolayıp bana sıkıca sarıldı.

"Orville," diye mırıldandım.

"İçeri girmeliyiz," dedi.

"Ben... Ben bir şey bulamadım."

"Tabii ki bulamadın. Aptalca bir girişimdi."

Hareket etmedim. Ona yapışmıştım. Beni uzaklaştırmaya çalıştı ama onu bırakmadım.

"Bir şey bulamadım," dedim yutkunarak.

"Evet, söylemiştin."

"Gerçekten orada olacağını düşünüyordum."

Orville sessizleşti. Rüzgâr çimlerin üstünden esiyordu. "Gitmeliyiz. Burada bulunmak istemeyiz."

"Hayır, burada. Burada olmak zorunda. Bulmama yardım edin, yeter. Lütfen. Lütfen bulmama yardım edin."

Dudaklarım soğuktan uyuşmuştu. Profesörüme baktım, bana hasta bir çocuğa bakar gibi bakıyordu.

"Baban *suya* kitap bırakmış olamaz. Mahvolurdu. Bunu hiç düşünmedin mi?"

"Su geçirmez bir kutuya koymuş olabilir," diye mırıldandım.

Cevap vermeyince cümlenin saçmalığı havada asılı kaldı. Beni kuyudan uzaklaştırmaya çalıştı ama olduğum yerde kaldım. Cesaret. Nihayet cesaret bulmuştum ama ne işe yaramıştı ki?

Orville başını iki yana salladı. "Hâline bak. Duvarındaki o korkunç kadına benziyorsun."

Suratımı astım. "Efendim?"

"Hadi. Gidiyoruz."

"Tanrım," dedim.

"Ne var?" diye çıkıştı Orville.

O eski dostumun, *Mürebbiye*'nin, deli deli bakan gözleriyle boğulurken yaşadığı hayal kırıklığını düşündüm. "Haklısınız. Yanlış kuyuyu seçtim," dedim.

"Orasını görüyorum."

"Hayır," dedim. "Gerçekten. Yanlış kuyuyu seçtim. Suya düşen bir kadın daha vardı, elinde de bir kitap vardı. Hatırlıyor musunuz?"

"Hareket etmezsen seni kaldıracağım."

Titriyordum. Orville'in üstüme hafifçe sardığı paltosu yavaşça sırtımdan kayarak çimlere düştü. Eğilip almaya çalıştım ama parmaklarım ufalanıp sönük küllere dönüşecek gibiydi. Sendeledim ve neredeyse düşüyordum. Orville elini belime koyup beni tuttu.

"Seni içeri götürmeliyiz, Samantha," dedi derin bir nefes alarak.

"Akıl hastaları Oxford'da nereye gider?"

"Kuyuya atlarlar," dedi. "Hadi. Yürü." Beni yine öne doğru itmeye çalıştı ama ona yaslanıp geri ittirdim. Keskin bir rüzgâr üstümüze çöreklendi.

"Hayır," dedim. "Akıl hastaları benim kuleme gider. Hep oraya gitmişler."

"Hareket et, yoksa seni kaldıracağım."

"Delilik en üstün akıldır... Razı olursan akıllısın; itiraz edersen düpedüz tehlikelisin demektir ve zincire vurulursun."

"Saçmalıyorsun."

"Anlamıyor musunuz? Kitap bunca zamandır evimdeydi ve ben onu görmedim. Aynı Dorothy gibi."

"Dorothy kim?"

Gözümü kör eden bir ışık patlaması beni gerçekliğe geri getirdi. Şimşek miydi? Sonsuzluk mu? Orville'le beraber dönüp bakınca ikisi de olmadığını gördük. Bir kameranın flaşıydı. Bir kez daha çakarak bizi ışığa boğdu.

"Kim var orada?"

Bunu ben söyledim sanmıştım; en azından ağzım açıktı, konuşmaya hazırdım ama bağıran Orville'di. Önümüzde, üç metre ileride bir gölge duruyordu. Karaltı ışığa doğru bir adım atınca hafifçe irkildim.

"Hans?"

Evet, gerçekten de Hans olduğunu düşünüyordum, orada solgun bir balık gibi duruyordu. Boynunda pahalı bir fotoğraf makinesi asılıydı ve şansına inanamıyor gibi bir bana, bir Orville'e bakıyordu. Öyle sarışın ve İskandinav görünüyordu ki neredeyse asker selamı verecektim.

"Neden buradasın?" diye sordum.

"Neden ıslaksın?" diye cevap verdi.

"Bundan haber çıkmaz," dedi Orville.

Haber mi? Hans'ın kusursuz yüzüne baktım. Titriyordum. Gözlerimi profesörümden sözde arkadaşıma ve boynunda öylece asılı duran profesyonel fotoğraf makinesine çevirdim. Bir gerçeğin farkına varmıştım; sonradan insanın mezar taşına büyük harflerle yazılacak cinsten bir gerçekti.

"Lanet olası H. Pierpont *sen* misin? Bütün bu lanet yıl boyunca hakkımda yazıp duran sen miydin?"

"Samantha," diye uyardı Orville.

Öne doğru atıldım ama Orville beni belimden yakalayıp geri çekti. Hans'a bağırdım. "Defol! Sadece yürüyüş yapıyordum."

Bir fotoğraf daha. Şak.

Hans sırıttı. "Bu kılıkla mı?"

"Bu konuşmaya içeride devam edebiliriz," dedi Orville. "O pek iyi değil."

Orville de ben de burada, bu eski kuyunun yanında, tüm dünyanın karşısında ölecektik. Bunu o anda anlamıştım. Ölecek ya da rezil edilecektik. Fotoğraflar haberlere çıkacak, üstlerine suçlayıcı manşetler atılacaktı. Dedikoduların çoğaldığını, annemin her şeyi kuaförde eski bir gazeteden okuduğunu görebiliyordum. Hans, Orville'e iğneleyici sorular fırlatmaya başladı ama Orville yalnızca sessizce bakmakla yetiniyordu. Bu da Lanet Olası Hans Pierpont'un beklediğinden daha iyi bir haber bulduğu anlamına geliyordu. Orville neden bir şey söylemiyordu? Bu karakterine hiç uymuyordu. Öte yandan aslında Hans'a bakmadığını fark ettim. Hans'ın tam arkasına bakıyordu.

Gözlerim baktığı yere odaklandı. Hiç de düşündüğüm kadar yalnız değildik. H. Pierpont'un arkasında iki kişi daha vardı. Birinin Ellery Flannery olduğunu fark ettim. Diğeri de Rebecca Smith'ti. Fakülte ofislerinden gelen ışık o belsiz bedenini kusursuzca çevreliyordu.

"Önemli bir şeyi mi bölüyoruz?" dedi eski matematik öğretmenim öne çıkarak. Bana bakınca insanın aklından sonsuza kadar çıkmayan cinsten, hayal kırıklığı dolu bir ifade

gördüğünü umdum. Alçak, hem de çok alçak bir kadındı. Hikâyesine bir son seçmişti: İntikam. Babamın ölümü hakkında söylediğini hatırladım. *Diğer yönlerden bakınca biçimsiz bir hayata iyi düşünülmüş bir son vermişti.*

Gözlerim hızla Hans'a döndü. Ne diyecektim? Profesörümle romantik bir yürüyüş mü yapıyordum, yoksa Brontë altınlarını aramaya mı çıkmıştım? Sürtük Samantha olmayı mı seçecektim, yoksa Yaşayan Son Brontë Samantha olmayı mı? Yüzündeki ifadeye bakılırsa Rebecca hangisini seçeceğimi biliyor olmalıydı. Babamın ona yaptığını o da bana yapıyordu. Hikâyesini bana miras bırakıyordu.

Yolda bir patırtı oldu. İki izleyici daha yaklaşıyordu. Öğrenciler miydi? Bu üniversitede gece sokağa çıkma yasağı yok muydu? Bir öğrenci diğerine fısıldıyordu. Kimsenin bana bakmadığını fark ettim. Aval aval Orville'e bakıyorlardı; o da sırtlanlar tarafından kuşatılmış yaralı bir leopar gibi görünüyordu. Kalbim küt küt atıyordu. Flannery yaklaşıp önünde durdu, paltosunu ayaklarına doğru tekmeledi. Orville bana bakmadı, sadece o muhteşem İngiliz cümlelerini kurmaya başladı. *Evet, Samantha yüzmek istedi, ne olmuş?* Brontëlerle ilgili gece projemin sözünü etmedi. Konuşup durdu ve korkarım bir süre sonra dinlemeyi bıraktım. Fakülte Kanadı'ndan kukuletalı silüetler çıkıyordu. Kukuletalı mıydılar, yoksa gözlerim mi kapanıyordu? Uzaklarda altın renkli baloncuklar belirdi, onlar fener miydi?

Birden sallanmaya başladım, yoksa diğer herkes mi sallanıyordu? Hayır, hayır, çok ters giden bir şey vardı. Sandığım kadar genç ve yenilmez değildim. Bedenim titriyordu. Düşünebildiğim tek şey ani bayılma sendromu ve Victoria

döneminde nasıl etkili biçimde kullanıldığıydı. Yere düştüğümün pek bilincinde değildim. Ne olduğunu anlayamadan çamurlu çimlerin üstüne yığıldım. Küçük bir kalabalık etrafımızı sararken Orville'in bedeni üstümde yükseliyordu ve biri, birilerine bir şey getirmelerini, bir şey yapmalarını ya da birini çağırmalarını söylüyordu. *Samantha? Samantha!*

On Altıncı Bölüm

Anne Brontë 28 Mayıs 1849'da, yirmi dokuz yaşında vefat etti. Ani ve umutsuz bir hastalıktan, akciğer tüberkülozundan ölmüştü. Bu dünyadan göçüp gitmesi haksızlıktı, o da bunu biliyor gibiydi. "Sadece babacığımın ve Charlotte'ın uğruna değil, ayrılmadan önce bu dünyada iyi bir şeyler yapmak istediğim için, Tanrı'nın canımı bağışlamayı lütfetmesini diliyorum," diye konuşmuştu. "Aklımda gelecekteki işlerimle ilgili birçok tasarı var, mütevazı ve kısıtlı olsalar da hepsinin sonuçsuz kalmasını ve böyle amaçsızca yaşamış olmayı istemem. Ancak eninde sonunda Tanrı'nın dediği olacaktır."

Tanrı'nın dediği gerçekten de olmuştu. Anne bu dünyadan öğlen ikide, Scarborough'da bir yerlerde sessizce ayrıldı. Yanında yalnızca, son anına kadar en küçük kardeşinin yanında olan yaslı bir abla, Charlotte vardı. Emily de Branwell de ölmüştü ve geriye artık sadece Charlotte kalmıştı, dünyaya karşı bir başınaydı. İkilinin tüm rekabetine ve ufak tefek çekişmelerine rağmen, şüphesiz Charlotte'ın kardeşi için

aklından geçen son bu değildi. İlhamı, yazdıkları ve ailesi olmadan şöhreti neye yarardı?

Bugün hâlâ, Charlotte ve Anne arasında geçen sözleri, paylaşılan duyguları kimse bilmiyor. Fakat sonradan yazdığı şiirlerinin dizelerine bakılırsa, Charlotte Brontë'nin perişan olduğu kesindi:

Hayatta benim için pek az neşe var
Ve pek az korku mezarda.
Yaşayıp gördüm ayrılık saatini,
Görmek için uğruna öleceğim.

Duruma uygun biçimde hüzünlü bir mani gibiydi, ama acaba Charlotte "görmek" derken neyi kastediyordu? Anne'den mi, Anne'in ruhundan mı bahsediyordu? İkincisi olmasını içtenlikle umuyordum. Anne'in ruhundaki vahşiliğin, sonraki hayatını fena hâlde karmaşıklaştıracağını, ona yakın olan herkesin de bunu bildiğini umuyordum. En büyük umutlarımdan biri, küçük Anne Brontë'nin ölümünden sonra kanatlanıp, hayattayken hiç yapamadığı gibi özgürce uçmasıydı. Bunun gerçek olmasını öyle büyük bir hevesle istiyordum ki, belki de Anne'e kendimden bir parça katmıştım ya da belki tam tersiydi. Anne benim için âdeta canlanmıştı. Hayal gücü istenildiğinde dehşet verici bir şey olabiliyordu.

Anne'in ablasına söylediği son sözler kısa ve netti. "*Cesur ol, Charlotte*," demişti. "*Cesur ol.*"

"Benim anlamadığım," dedi annem günler sonra, "neden kıyafetlerini çıkarma ihtiyacı duyduğun."

Dışarıda hava çok sıcaktı ya da bana öyle söylemişlerdi. Kulemde, yatağımdaydım. Birkaç sargı bezinin kapladığı sağ ayağım, yatak örtülerimin altından, nefes almak için su üstüne çıkan bir fok gibi fırlıyordu. Odam ateşli hastalık ve tuz kokuyordu.

"Söyledim ya," dedim. "Hasta olmamak için."

"Eh, şu anda hastasın, yani pek yardımı dokunmamış."

"Montumu çıkardım çünkü çıkınca giyecektim."

"Ya?"

Pis pis baktım. Belli ki gazeteleri okumuştu. "Kime inanacaksın, bana mı yoksa Lanet Olası H. Pierpont'a mı?"

"Küfretme, çok Amerikanvari."

Annem, Paris'ten daha bir saat önce gelmişti. Şimdi de yatağımın ucunda oturmuş, bacağımı okşuyordu. Buradan başka bir yerde olmak istemeyeceğine dair ısrar ediyordu. Kucağında duran okul gazetesinin ön sayfasına, kızının donmuş suratı basılmıştı. Taş gibi profesörünün yanında duran, ıslak tişört yarışmasını kazanmış bir kıza benziyordum. Profesör kameraya öyle ateşli bir öfkeyle bakıyordu ki, iki boyutlu bir haber formatında barındırılması mümkün değil gibiydi. *Kuyuda Randevu Eski Âdetleri Hayata Döndürdü*. Annem haberi iki kere okumuştu bile. Üstelik bir kere de sesli okumuştu. Gelir gelmez de "Bir gün patlayacağını söylemiştim," demişti.

O nemli ve buz gibi gecenin devamından aklımda, tanımadığım bir profesörü hastaneye yetiştirmeye çalışan taksinin yakıcı sıcağından başka pek bir şey kalmamıştı. Bu profesör neden hastaneye gidiyordu? Sonra hastaneye gidenin ben

olduğumu fark ettim, profesör bana eşlik ediyordu. Orville neredeydi?

Anlaşılan hafif bir ısı kaybı ve ayağımda kötü bir sıyrıktan başka bir şeyim yoktu. Ertesi sabah yedide gitmeme izin verilir verilmez kampüse döndüm. Soğuk bir sabahtı. Jambonlu peynirli (bir de fasulye filizli) bir sandviç alıp doğru kuleme gittim. Kuleme varınca kendime bir bardak su doldurdum, giyindim, sonra da mirasımı buldum.

Kolay bir keşifti; birinin söylediklerini yapmak kadar kolaydı. *Mürebbiye*'yi duvardaki yerinden indirdim ve tuvalin arkasına üstünkörü bantlanmış *Tecrübenin İhtarları*'nı buldum. Yıpranmış, ince, önemsiz bir kitaptı ve başparmağımın kalınlığındaydı. Demek bunca zamandır hep buradaydı. Son sayfayla arka kapağın arasında Emily Dickinson duruyordu. Babamın ayracı. Kitabı birkaç dakika elimde tutup eski, yumuşak deriyi ve ince, parçalanmış sayfaları hissettim. Açınca karşımda her sayfaya işleyen soluk, siyah mürekkeple yazılmış, küçük, eğik, mahrem el yazısını buldum. İşte, avucumun içinde Anne Brontë duruyordu. Gerçek Anne Brontë.

Kitabın içinden bir şey daha düştü; yırtık bir parça fotokopi kâğıdıydı. Babam üstüne parlak kırmızı mürekkeple kendi notunu karalamıştı.

> İnsanlar bana deli dediler, ama deliliğin üstün bir zekâ olup olmadığı henüz anlaşılmış değil. Aynı zamanda muhteşem diye adlandırdığımız birçok şeyin, bir tür düşünce hastalığından ya da aklı öven ruh hâllerinden kaynaklanıp kaynaklanmadığı sorunu da henüz çözümlenmedi.
>
> Tüm sevgimle,
> Baban

Alıntı Edgar Allan Poe'dandı. Babamın en sevdiklerinden... Tarifsiz bir hüzne kapılmıştım. Babam eskiden her şeyin en önemli kısmının yolculuk olduğunu söylerdi. Bir yolculuğa çıktığınızı ise ancak o yolculuk bittikten sonra anladığınızı da bilirdi. Hemen annemi aramıştım, çünkü ağlıyordum ve ben hiç ağlamazdım. Ne olduğunu açıklamadım. Önemli değildi. Sesi ona dünyadaki en güzel hediyeyi vermişim gibi geliyordu. Sonraki gün trene binip gelmişti ve şimdi buradaydı. Yatağıma oturmuş, etrafa saçılmış gazetelerin arasında ayağımı sıvazlıyordu.

Karnımın üstündeki habere göz gezdirdim. *Tristan Whipple Gizlice Oxford'da Mı Okudu?* Onu bir tarafa atıp zaten bir, iki, üç kere okuduğum bir haberi aldım.

...Böyle bir sorguya ilk defa çekilmiyor. Dr. Orville birkaç yıl önce Abigail Baasch adlı bir öğrenciyle olan yakın ilişkisi sebebiyle eleştiri oklarını üzerine çekmişti. Randevuları sırasında Baasch'ın öğrenci olduğu kanıtlanamadığı için ikisi de temize çıkmıştı. Ama bazıları hâlâ bu ilişkinin Oxford'un temellerine, yani öğretmen ve öğrenci arasındaki ilişkinin kutsallığına ters düştüğünü savunuyor.

"Dr. Orville bunu kendi kendine yaptı," diye konuştu Ellery Flannery pazar akşamı okul gazetesine. "Ben her zaman tarafsızlığından saptırılmış bir eğitimin faydasız olduğunu savunacağım."

Bazılarıysa suçun Dr. Orville'de değil, "toy ve pervasız" lisans öğrencilerinde olduğunu iddia ediyor. Genç öğrencilerde hayranlık uyandırmanın esasında bir kusur olmadığı ve ismi gizlenen bir öğretim üyesinin deyişiyle "talihsiz bir mesleki tehlike" olduğu konusunda ısrar ediyorlar.

Yakın zamandaki olayları takiben Dr. Orville süresiz izne çıktı. Abigail Baasch veya Samantha Whipple'a ise ulaşamadık.

Gazeteyi dikkatle katlayıp uçak yaptım ve odanın köşesine, uzun bir süre cezalı olacak *Tecrübenin İhtarları*'nın yanına fırlattım. Bulduğumdan beri ona hiç dokunmamıştım. Evet, mirasımı bulmuştum ve evet, bu düşünce bir nebze tatmin ediciydi, ama artık her şey buruktu. Orville'i kaybettikten sonra, kitabın elimde olmasının ne önemi vardı? Şimdi kitabı kime gösterecektim? "Süresiz izne çıkmak" tam olarak ne demekti, "tecrit edilmek" mi demekti? Bilmiyordum... Oxford, Orville'in tüm hayatıydı ve ben onu mahvetmiştim. Aynı zamanda aldığım en iyi eğitime de zarar vermiştim.

Sol tarafta oturan annem boğazını temizledi.

"Halford Kuyusu'nun yirmi beş yıl önce de buna benzer bir randevuya sahne olduğunu bilmiyordum," dedi. Okul gazetesinden, bana hediye olarak getirdiği *New York Postası*'na geçmişti. Altıncı sayfaya çıkmıştım. *Jane Eyre Mezarından Kalktı*. Bakmayı reddettim.

"Evet, öyle olmuş," dedim.

"Ne tuhaf." Yüzünü buruşturdu. "Yani, nasıl bir insan ortalık yerde cinsel ilişkiye girer ki?"

Küçük bir sessizlik oldu. Cevap vermedim çünkü *eski kocan,* demek istemiyordum. O da devam etmedi çünkü sanırım *ben,* dememden korkuyordu. Şiddetle hapşırdım ve konuşmamız bitti.

Annem gözlüğünü çıkardı. "Ee, bana gerçekleri söyleyecek misin? O kuyuda ne işin vardı?"

Gözlerimi kırptım. "İletişime geçiyordum."

"Kiminle?"

"Babamla."

Morali bozulmuştu. Yüzünden önce hayal kırıklığı, sonra da öfke dolu bir ifade geçti. "Seni bu işe o mu soktu yoksa?"

Odanın diğer tarafında duran *Tecrübenin İhtarları*'nı işaret ettim. "İşte, mirasım."

Annem o tarafa baktı. "Eski bir kitap görüyorum."

"Doğru."

Suratını asarak ayağa kalkıp küçük, perişan kitabı almaya gitti ve onu yatağa getirdi. Kitaba doğrudan bakamıyordum.

"Sana bunu mu bıraktı?" dedi annem. Başparmağıyla işaret parmağı arasında tuttuğu kitap, kötü kokulu bir et parçası gibi sallanıyordu.

"Bir günlük o," dedim.

Annem kitaba baktıkça yüzünde gittikçe daha da zafer dolu ve şefkatli bir ifade belirmeye başladı. Mirasım buysa, o kazanmıştı. Bu, içinde okunmaz hâlde yazılar olan eski, pis, iğrenç, çürümüş bir tomar kâğıttan başka bir şey değildi. Babam her zamanki gibi işleri berbat etmişti. Destansı bir şey yapmaya çalışmış ama becerememişti.

Annem ruh hâlimi hissetmiş olmalıydı ki neşesini dizginleyip, bana "haklısın, hiç komik değil" dermiş gibi somurttu.

Kitabı elinde çevirip kapaktaki yazıyı okudu. "*Tecrübenin İhtarları*."

"Evet."

"Ne yapacaksın bunu?"

"Bilmiyorum?"

"Okudun mu?"

"Daha değil."

Annem kitabı bırakıp tekrar boğazını temizledi. "Paris'te benimle kalmaya gelmeni istiyorum," dedi. "Paris" derken "akıl hastanesi" diyor gibiydi.

"Burada mutluyum."

"Burada berbat hâldesin."

"Yine de kalmak istiyorum."

"Bunun için bir sebep göremiyorum."

"Öğreniyorum."

"Ne öğreniyorsun?"

"Kendimi?"

"Hadi lan oradan!"

"Küfür etme, çok Amerikanvari."

Sessizleştik. Dalgınlıkla dizlerimin üstündeki okul gazetesini alıp fotoğrafa baktım. Orville'in parmakları belime kenetlenmişti. Ona bu kadar yakın olmaktan hoşlanmış mıydım? O anın tadını çıkarmayı unutmuştum. Siyah beyaz fotoğraftaki iki insan, âşıklar gibi sarmaş dolaştı. Resim içimde o anı yaşarken hissetmediğim bir acı uyandırdı. Gazetedeki kız da kıskandığım tüm o kadınlardan biriydi. Orville, gerçek Orville, e-postalarıma da mesajlarıma da cevap vermemişti.

Annemin elini tuttum. "Geldiğin için sağ ol."

Bir an kafası karışmış gibiydi. "Tabii ki gelecektim. Kızımı hasta hâliyle yalnız bırakacak değildim ya!"

Yutkundum.

"Ne oldu?" dedi annem. "Seni üzdüm mü?"

"Bütün bunların bana en çok dokunan tarafını söyleyeyim mi?"

"Tatlım. Söyle."

"Öldü."

"Hep ölüydü."

"Hayır... Bu defa gerçekten öldü," dedim. "Bulmamı istediği şeyi buldum."

"İyi ya."

"Hayır," dedim. "Artık onunla konuşacak bir şeyimiz kalmadı."

Gözlerimi kaçırıp bakışlarımı aşağı indirdim. Yine açık açık ağlıyordum. Çok utanç vericiydi ve içimde Hans'ın her an elinde fotoğraf makinesiyle içeri girmek üzere olduğuna dair korkunç bir his vardı.

Annemin sesi yumuşadı. "Samantha, adam sana ölmeden önce bir günlük bıraktı. Bir de tablo bıraktığını söylüyorsun. Kim bilir, bir yerlerde senin önemlilermiş gibi davranmanı bekleyen daha kaç şey vardır."

Cevap vermedim ve burnumu koluma sildim. Annem durdu, sanki bir sonraki düşüncesini sesli söyleyip söylememesi gerektiğinden emin değildi. Nihayet bir nefes aldı ve "Onunla olan konuşmanın sonuna geldiğini düşünmüyorum. Öyle görünüyor ki yeni bir konuşmaya başlıyorsun," dedi.

Gözlerimi kaldırdım. Annem yavaşça nefes alıp verirken göğsü inip kalkıyordu. Sıcak, küçük eline uzanıp sıkıca tuttum.

Son özel dersimi bir perşembe gününün öğleden sonrasında aldım.

İkinci yarıyılın son haftasına gelmiştik. İki gün sonra fakülte ve öğrenciler, üçüncü yarıyıldan önceki dört haftalık tatillerine gireceklerdi. Bunu kutlayan küçük beyaz çiçekler yerden çıkıyor, yapraklar hafif bir renkle kızarıyordu. Her tarafta bunca zamandır yokluğuna içerlemeden edemediğiniz zarif bir güzellik vardı.

Görüşmemizi bekleyen profesörüm (herhâlde eski profesörüm demeliydim) ofisinin kapısını ve perdelerini açmıştı. Ofis, gündüz vakti bir opera salonu gibi sakin ve biraz da nostaljikti. Pencereler açıktı ve hafif, çekingen bir rüzgâr, mevsim boyu sergilediği kötü tavırlar için özür diler gibi içeri giriyordu.

Orville'i, Halford Kuyusu olayından beri görmemiştim ve yalnızca bu görüşmenin saatini belirlemek için iletişime geçmiştik. Bugün bir kot pantolon ve bir Oxford kazağı giymişti, omzunda da kırmızı bir bez vardı. Raflardan aldığı kitapları yıkıldı yıkılacak gibi duran dengesiz yığınlar hâlinde odanın bir yerlerine diziyordu. Boş kutular ve koli bandı gördüm. İçeri girerken, zeminde güneş banyosu yapan birkaç kitap yığınının üstünden atlamıştım. Her yer karmakarışıktı ve profesörün ne yaptığını bildiğinden emin değildim.

İçeri girdiğimi duymuş olmalıydı. "Merhaba, Samantha," dedi.

"Gerçekten İrlanda'ya mı taşınıyorsunuz?" diye soruverdim.

"Kim söyledi?"

"On dört civarında kişi, hepsi ayrı ayrı."

Rüzgâr perdeleri salladı. Orville'le birkaç dakika hiçbir şey söylemedik. Anlaşılan, hayali ilişkimizin garip ve kaçınılmaz sonuna yaklaşıyorduk. Ben bu odadan ayrılacaktım, onun da hayatı devam edecekti. Bana dair hatıraları silinip gidecekti ve son iki yarıyıl öylece yok oluverecekti. Artık onun için, az kalsın hakkımda açılacak davalar listesinde bir satır veriden başka bir şey olmayacaktım. Mezun olacak, yaşlanacak ve ölecektim. III. James Orville de limandan ayrılan bir gemi hızıyla hayatımdan nezaketle kaybolup gidecekti.

"Ee," dedi sonunda odanın diğer ucundan. Sesi alçaktı ve boş rafların arasından yankılanıyordu. "Buldun mu?"

"Hı?"

Elimdeki kitabı işaret ettiğini fark ettim. Yanımda Tecrübenin İhtarları'nı getirdiğimi neredeyse unutuyordum. Bazı insanların kedilerine sarıldığı gibi kitabı göğsümde tutuyordum. Etrafımızı kaplayan güzel kapaklı, gravürlü baskılarla karşılaştırılınca benim kitabım çöpe atılmış bir organa benziyordu.

"Evet, buldum," dedim koltuğa geçerek. Yürürken tosladığım bir Hemingway yığını, tiyatro aksesuarları gibi yere saçıldı.

"Neredeydi?" diye sordu.

"Odamdaki tablonun, *Mürebbiye*'nin arkasındaydı. Arkasına sıkıştırılmıştı."

"Arkasına."

"Çerçevenin."

"Bunca zamandır?"

"Bunca zamandır."

Soru sormaya ya da beni tebrik etmeye hazırlanır gibi ağzını açtı ama sonra raflara geri döndü. Sessiz kaldık. Ona doğrudan bakamıyordum, hele böyle aşağılanmış hâlde kutuları doldururken hiç bakamazdım. Deli gibi terliyordum.

Daha fazla dayanamayınca ağzımdan kusursuz bir hıçkırık çıkıverdi. "Tanrım, hayatınızı mahvettim, değil mi?"

"Lütfen," dedi. "Otur."

Zaten oturuyordum. Kitabı masaya bıraktım.

"Bana çok mu kızgınsınız?" dedim. "İzin verin bu durumu düzelteyim. İşinizi geri almanız için her şeyi yaparım. Lütfen. Lütfen."

Dönüp hayretle bana baktı. "Kızgın falan değilim," dedi. "Onu da nereden çıkardın?"

"Uğruna tüm hayatınız boyunca çalıştığınız kariyerinizi bırakıyorsunuz. Bırakın, basına gidip bu kitabı göstereyim. Orada aslında ne yaptığımı açıklarsam kurtulursunuz."

"Korkarım bu daha da tuhaf ve çaresizce bir bahane olarak anlaşılır. Hem, bu kitabın ortaya çıkmasının yaratacağı karmaşayı düşünebiliyor musun? Seni korumaya çalışıyorum."

Ellerimi başıma koyup arkama yaslandım. Orville'in kitaplarını toplamasını izlemek yerine acıyla kıvranmak, feryat etmek istiyordum. Çığlık tablosundaki gibi ellerimi kulaklarımın üstüne kapattım.

"Babanız gazeteyi görünce ne dedi?" diye sordum.

"Boş ver onu," dedi Orville.

"Demek ki çok fena şeyler söylemiş. Ne kadar üzgün olduğumu ifade edecek kelime dağarcığına bile sahip değilim. Yer yarılsaydı da içine girseydim."

Ellerimi başımdan çekip ona baktığımda, dudaklarının küçük bir gülümsemeyle yukarı kıvrılmış olduğunu gördüm. Bir şeyleri komik bulmuş olmalıydı.

"Seninle gurur duyuyorum," dedi.

"Beni daha da üzmeyin."

"Tüm bunları kafanda kurdun ve şimdi kitap önünde duruyor. Nasıl hissediyorsun?"

Tecrübenin İhtarları'na baktım. "Fena değil."

"O kadar mı?"

Kitabı elime alıp çevirdim. "Babamın, *Wildfell Hall'un Kiracısı*'nı, bu günlüğü bulmadan önce okumam için ne kadar çaba sarf ettiğini yeni fark ediyorum."

"Nasıl yani?"

Bakışlarımı kaldırıp ona baktım. "Ya yanlışlıkla önce günlüğü bulup önemsemeden geçseydim? Ya da daha kötüsü, aslında tam tersiyken, günlüğün sadece romanı anlamama yardımcı olacak bir araç olduğunu düşünseydim? Babam bana okumanın en doğru yolunu öğretiyordu."

Orville beni dinlemiyor gibiydi. *Gılgamış Destanı*'nın tüm nüshalarını raflardan indirmeye odaklanmıştı.

Tecrübenin İhtarları'nı uzattım. "Alın."

Arkasına döndü. "Efendim?"

"Size veriyorum. Hediye."

Orville sadece gülümsedi ve işine döndü.

"Okumak istemiyor musunuz?"

Omzundaki kırmızı bezi alıp boşalttığı rafı silmeye başladı. İlgisizliğini anlamıyordum. Elimdeki edebi bir hazineydi.

Israr ettim. "Bunu sizin için getirdim. Hediye olarak... Görmek istersiniz diye düşündüm. Bu günlüğün Anne Brontë'nin

romanlarının anlamını tamamen değiştireceğini garanti ederim."

Sessizlik. Orville, yemekte ne yiyeceğini düşünürmüş gibi başka âlemlere dalmıştı.

Derin bir nefes alıp sertçe verdim. "Kusura bakmayın efendim, ama *umurunuzda* değil mi?"

Dönüp bana baktığında yüzünde huzurlu bir gülümseme vardı. "Hayır. Elindeki kitabın değerini biliyorum, belki de bir zamanlar ünlü birine aitti. Ama bu benim için bir şey değiştirmez. Anne Brontë'nin romanlarını, onun olmasını istediği hâlleriyle değil, oldukları gibi onurlandırmaya devam edeceğim. Bitmiş bir romanı kurcalamak, korumaya çalıştığın şeyi mahvetmekten başka işe yaramaz."

"Biraz bile merak etmediğinizi mi söylüyorsunuz?" diye sordum. Kitabı ona doğru, uzun bir salamlı sandviç sallar gibi salladım.

"Bir günlük, tek başına değersiz bir şeydir," dedi. "Senin şu tablon gibi. Arkasındaki hikâye olmayınca anlamsız, değil mi? *Jane Eyre,* odandaki tablo olmadan da yaşayabilir ama tablo *Jane Eyre*'siz hiçbir şey. Benim hangisini tercih edeceğimi biliyorsun."

Yüzümün nasıl asılmaya başladığını hissetmiş olacaktı ki "Bunu bulman beni gerçekten çok etkiledi," diye devam etti. "Ama insanlar hep günlük ve yayımlanmamış romanlar yazar. Ben de birkaç tane yazdım."

"Fakat bu bir *tarihi eser*."

Hüzünle gülümsedi. "Hayır, bu bir aile yadigârı. Bu kitabın senin eline geçene kadar kaç baba, kaç büyükbabadan

geçtiğini bir düşün. Şöyle diyelim, bu şahsi bir mesele. Baban, Anne Brontë'nin itiraflarının dünyaya yayılmasını isteyeceğini düşünseydi, bunu kendine saklamazdı diye düşünüyorum."

Bunu duyunca havam sönmüş gibi arkama yaslandım. Bu, ne beklediğim ne de duymak istediğim cevaptı. Açık ve şüpheye yer bırakmayacak ifadelerle bana bu günlüğün önemini nazikçe açıklayacağını umuyordum. Kitabı masaya geri bıraktım. Doğrusunu söylemek gerekirse onu ben de okumak istemiyordum. Birkaç gece önce bir iki bölümünü okumuştum ama çok geçmeden moralim o kadar bozulmuştu ki bırakıvermiştim. Günlük pek sıkıcı değildi, ama heyecan verici olduğunu da söyleyemezdim. Aslında hiçbir şey değildi. Yazar, tanıdığım Anne Brontë değildi, yalnızca gün içinde yaptığı her şeyin çetelesini tutmaya karar vermiş insanlardan biriydi. Mutlu muydu, sıkılmış mıydı, öfkeden köpürüyor muydu, anlamak güçtü. Onu tanıyan biri için cevabın apaçık ortada olacağından emindim. Keşfettiğim bir şey vardı, çok sayıda sayfa tamamen koparılmıştı. Kimin kopardığını herhâlde asla bilemeyecektim. Bu günlük benim için belki bir zamanlar harika olan bir şeyin iskeletinden başka bir şey değildi.

Kitabı o zamandan beri açmamıştım ve sıkıntım daha da artmıştı. *Tecrübenin İhtarları*'nın Brontëlerle kendime kurduğum tüm o küçük dünyaları yıkma gücüne sahip olduğunu fark etmiştim. Burada, ellerimde, uydurduğum tüm hikâyeleri bozabilecek şey duruyordu. İnsana kitabı unutturan filmler gibiydi. Anne Brontë'nin günlüğünü okursam, daha yeni yeni kazanmaya başladığım eski bir dostumu kaybetme riskini alacaktım. Benim bildiğim Brontë Kardeşler puf diye ortadan kayboluverecekti, o zaman ben nereye gidecektim?

İç çektim. "Okumadım."

"Tahmin etmiştim."

"Ya?"

"Belki de babanın amacı sana acayip bir günlük bırakmak değil, acayip bir günlüğün kurmacanın dışında da var olabileceğini göstermekti," dedi. "Buna ne diyordun? Tam anlamıyla gerçek."

Başımı iki yana salladım. "Hayır. Hayır. İlk önce ben de öyle düşündüm. Ama sonra bu günlüğün hayatı boyunca babamda olmuş olması gerektiğini fark ettim. Ve o ne yaptı? Öylece odasında oturup romanları tekrar tekrar okudu. Amacı "tam anlamıyla" gerçeği bulmaksa, günlük elinde olduktan sonra kitapların önemsizleşmesi gerekmez miydi? Günlük, işaretleri olmayan bir harita gibi."

"Evet? Ne demeye çalışıyorsun?" diye sordu Orville.

Koltuğuma gömüldüm. "Sanırım bunca zamandır yanlış şeye odaklanıyordum. Önemli olan öncelikle romanlardaki karakterleri anlamaktı. Helen Graham'i ve günlüğü yazmasının asıl sebebini anlamadan, günlük pek de önemli bir şey değil. Bertha Mason'ı ve bastırılmış bir kadın zihnindeki potansiyeli anlamadan da günlük pek ilgi çekici değil. Bu günlüğü anlamlı kılan Anne Brontë'nin hayatı değil, bu günlüğü anlamlı kılan Brontë romanları. Kurmaca, gerçekten daha gerçek."

Tanıştığımızdan beri ilk kez Orville'in yüzünün neşeyle aydınlandığını gördüm. Hakikaten aydınlanmıştı. Kitaplarını bırakıp ayağa kalktı.

"Çok iyi, Samantha," dedi. "Çok iyiydi."

Yüzüne çekinerek baktım. "Benimle tartışmayacak mısınız?"

"Hayır. Teorini oldukça beğendim."

Gözlerimi kırptım. "Bugün 8 Mayıs mı yani?"

"Nasıl?"

"Avrupa Zafer günü."

"Ne olduğunu biliyorum."

"Babam denizaşırı ülkelerde bir tartışmayı kazanınca öyle derdi."

"Ya," dedi Orville başını sallayıp belli belirsiz gülümseyerek. "Demek bundan dolayı," diye ekledi.

Bunu söyledikten sonra bana sırtını dönüp raflarıyla meşgul olmaya devam etti. *Pamela*'nın yeni bir nüshasının yanındaki kutuya düştüğünü gördüm. Dönüp bir sonraki rafı boşaltmaya başladı. Bu kadar mıydı? Yeni bir hüzün dalgasına kapıldım. Çok geçmeden buradan ayrılacaktık. Ben kuleme, o da ayakkabıcı cinlerine gidecekti. Ölmemiş birine daha önce hiç sonsuza kadar veda etmemiştim.

"Söyle bakalım," dedi omzunun üstünden, "yeni eğitmenin kim olacak, biliyor musun?" Yanılmıyorsam sesine bir parça koruma isteği de karışmıştı.

"Siz değil," dedim.

"Onu biliyorum."

"Herhâlde artık eğitimsiz bir vahşi olacağım."

"Abartma."

"Hayatım bitti."

Dünyanın sonu gelmiş gibi konuşmak istememiştim, ama olan olmuştu bir kere. Ülkeyi terk ediyordu, mutlu mu olacaktım? Var olmayan ilişkimize benliğimin bu kadar büyük bir parçasını yüklemek niyetinde değildim. Fakat şimdi kaybettiğim

küçük parçaları yeniden bulup, artık birbirine uymayan ıslak yapboz parçalarını birleştirir gibi kendimi tekrar birleştirmem gerekiyordu.

Bakışlarımı yere diktim. "İrlanda çok uzak, efendim."

"Pek değil."

"*Sizden* çok uzak."

"Efendim?"

Tecrübenin İhtarları'nı masaya bırakıp ayağa kalktım. Ona birkaç adım yaklaştım. Yaklaştığımı hisseden Orville kitaplarını bıraktı. Gözlerinin içine bakıyordum. Yüzümdeki perişanlık acınası boyutlara ulaşmış olmalıydı.

"Biz ne olacağız, efendim?" dedim.

"Biz mi?" diye sordu.

"Birbirine âşık üvey kardeşler, Heathcliff ve Cathy."

İşte, tam o anda oldu. Sözlerim, kalabalık bir tiyatronun perdesi gibi yıkılıp arkadaki tüm o ince işçilikleri ortaya çıkardı. Orville kaşlarını çattı. Nihayet biliyordu. Onu sevdiğimi biliyordu. Belki de hep biliyordu ve aslında çok iyi olduğunu sandığım oyunculuğum başından beri fazlasıyla amatördü. Gözlerimin içine bakıyordu. Biliyordu...

Hemen cevap vermedi. Kırılgan bir andı. Ya evlilik ya da zamansız ölümle bitecek bir Shakespeare oyununun V. perdesinde gibiydik. Derin derin nefes alıyordum.

"Bizimki güzel bir arkadaşlıktı, değil mi?" diye sordu.

Haksızlığa uğradığımı hissediyordum. "Bu kadar mı? Tek söyleyeceğiniz bu mu?"

"Aramızda bir şey olması imkânsız, anla bunu."

"Yani en azından aramızda bir şey olduğunu kabul mü ediyorsunuz?"

Durdu. "Bazen ne kadar genç olduğunu unutuyorum."

"Bunun konuyla pek alakası yok gibi."

"Büyüyünce, gerçek olduğunu hissettiğin şeylerin sözlü onay gerektirmediğini anlayacaksın."

İç çektim. "Peki, daha gencim. Sözlü onay verin, lütfen."

Orville pencereye bakıp ensesini kaşımaya başladı. Ağzını açtı, kapadı, sonra tekrar açtı.

"Benim için çok önemlisin," dedi.

"Harika," dedim. "Şimdi ne olacak?"

"Vedalaşacağız."

"Kabul etmiyorsunuz, öyle mi?"

"Bana bir şey sunmadığına göre kabul etmedim denemez."

"Size kalbimi, elimi, her şeyimi sunuyorum."

Bana baktı. "O zaman evet, kabul etmiyorum. Lütfen, yanlış anlama."

Yutkundum. İçimde bir yerde bir çığlık kopuyordu. Önce sessizdi ama sonra, öfkesinin doruğuna ulaşan bir çaydanlık gibi sesi gittikçe yükselmeye başladı. Orville'in yüzündeki umursamaz ifadeyi okumaya çalıştım ama âdeta bir vitrin mankenininki kadar cansızdı.

"Bunun neden sorun teşkil ettiğini anlamıyorum," dedim.

"Kısaca anlatmam gerekirse görevime sadığım."

"Ama artık profesörüm değilsiniz."

"Ne fark eder?"

"Artık bir göreviniz yok. Hovardalığa geri dönebilirsiniz."

"*Bir başkasının* öğretmeni, sonra da bir başkasının öğretmeni olacağım," dedi. Sesi zorlanıyormuş gibi çıkıyordu sanki doğum yapıyordu. "Sorunu görmüyor musun? Ben eğitimciyim. Yerinde olan, en fazla arkadaş olmamızdır, Bayan Whipple."

"'Bayan Whipple' mı? Abartmayalım."

"Bu konuşmaya artık devam edemem."

"Sadece korkuyorsunuz."

Hissettiğimden daha büyük bir özgüvenle konuşmamın tek sebebi, içten içe yavaşça ölüyor olmamdı. Hiçliğin göğsümde bir balon gibi büyüyerek bir zamanlar Orville'in olduğu yeri gittikçe daha fazla boşlukla doldurduğunu hissediyordum. Yıllar sonra o balon belki küçülecekti, ama asla kaybolmayacaktı. Yalnızca kalbimin yörüngesinde dönen küçük bir uydu olacaktı.

Orville bana bir adım yaklaştı. Gözlerimin içine bakıyordu.

"Düşün," dedi sessizce, bunu defalarca düşündüğünü anlatan bir sesle. "Benden ne istediğini bir düşün. Eğitim, akademi... Hayatım bu. Bu bir hobi ya da oyun değil. Seninle olamam, Samantha. Durumumuzun değiştiğini sanıyorsun ama değişmedi. Sen öğrenciliğe devam ettikçe asla eşit olmayacağız. Ben senden güçlü bir konumdayım. Ben hep haklı olacağım, sen hep daha az haklı olacaksın. Böyle bir ilişki mi istiyorsun?"

"Söylediklerinizden anladığım, birlikte olmak için ben bağımsız bir zekâya sahip olana kadar beklemek istediğiniz," dedim. "Ama bir ilişkide zekâdan fazlası olduğunu düşünmüyor musunuz? Biraz sığ yaklaşmıyor musunuz?"

Rahatsız görünüyordu. "Bunun benim için kolay olduğunu mu sanıyorsun?" dedi. "İrlanda'ya senden *kaçmak* için

gidiyorum. Bana öyle bakma, doğru olduğunu bildiğinden eminim. Doğru olmadığını bile bile arzularıma yenik düşmeyi reddediyorum. Seni de bir öğrenci olarak kışkırtıcı konumuna düşürmem doğru değil. Sen sıra dışı bir biçimde zeki, ender bir yaratıksın ve eğitimi hak ediyorsun. Son sözüm bu. Tartışmaya çalışabilirsin, ama sana karşı beslediğim sevgi beni aksini yapmaktan alıkoyuyor. Anlaşıldı mı?"

Bir şey söylemedim. Bu son hüküm Orville'i tüketmiş olmalıydı çünkü elinin tersiyle alnını silip toplanmaya devam etti. Sessizce durarak bana belinin sert çizgisini sunmasını izledim. Birkaç dakika bir şey söylemedik. Ayağımın dibindeki büyük yazarlara bakmaktan başka yapacak bir şeyim yoktu. Uğraşsam da artık onlardan nefret edemezdim. Birden, Hemingway'ler, Nabokov'lar, Tolstoy'lar ve Porter'lar arasında dururken kendimi evimde hissettim. Karşımda dünyanın en ünlü kırık kalpleri, alkolikleri ve kaçıklarından oluşan bir yastık duruyordu. Şu anda burada, bu odadalardı, neredeyse nefeslerini üstümde hissediyordum ve bana desteklerini sunuyorlardı. Austen, Fitzgerald, Burney, Dostoyevski. Hepsinin perişanlıklarının birleşiminden bu umut halısı dokunmuştu, öyle gerçekti ki verdiği rahatlık neredeyse kurmacaydı.

Kanepeye dönüp kolçağına bıraktığım montuma uzandım. *Tecrübenin İhtarları*'nı aldım. Gerçek olmasını istediğim tek kurmaca şey III. James Orville'in aşkıyken, bu kitabın var olması nasıl da acımasızca bir şakaydı!

Yine de... Arkama döndüm, kalbim göğsümden fırlayacak gibiydi.

"Umarım, bana yazar olmaktan başka seçenek bırakmadığınızı biliyorsunuzdur," dedim.

"Affedersin?"

"Ben. Yazar. Buna... Bu hikâyeye alternatif bir son uydurmak zorundayım. Başka bir çözüm göremiyorum."

"Hemen gidiyor musun?"

"Gidiyorum."

"Ağlıyorsun."

"Öyle mi?"

O anda tuhaf bir şey oldu. Orville bir an bana öyle derin bir acıyla baktı ki, o ifadeyi yalnızca irademin gücüyle çağırmış olabilirdim. Bir şekilde farklı görünüyordu; sanki çizdiğim bir portre bana eserimi göstermek için tuvalden dışarı adım atıyordu. Konuşmamızın bittiğini sanmıştım, ama birkaç saniye içinde aramızdaki mesafeyi aşıp beni öpmeye başladı. Öyle güçlü, öyle dalgın bir tutkuyla öpüyordu ki aklımdaki bütün detaylar silinip gitmişti; yani ya çok iyi ya da çok kötü bir öpücüktü. İlki olması gerektiğini düşünmüştüm. Çünkü kendimi unutmuş, beklediğimden daha güçlü bir şeyin içinde kaybolmuştum. Kollarını etrafıma dolayınca kendimi ona tuhaf, dışarıdan gelen, ezici bir bağ ile bağlı hissettim. Beni bırakırken öyle hafif, öyle tatlı bir şey söyledi ki neredeyse her şeyi kafamdan uydurduğumu sanacaktım.

Artık hiç de ayrılıyormuş gibi değildik. Hayır, tam tersiydi. Daha önce hiç hissetmediğim bir aidiyet duygusu ve her şeyin mümkün olduğunu anlatan bir özgürlük hissettiğimi hatırlıyorum. Odanın diğer tarafından çıktığımızda kolları bana öyle

sıkıca sarılmıştı ki, elleri benim ellerim, göğsü benim göğsümdü. Ancak o zaman birbirimize veda ettik. Yanından geçip kapıya gittim.

Son kez dönüp arkama baktığımda, tüm o Wordsworth kitaplarının konfeti gibi yere saçılmış olduğunu gördüm.

Sonsöz

Okuyucu, onunla evlendim.

O gün değil, o yıl değil, beş yıl sonra bile değil. Ama evlendik ve çok güzeldi; İngiltere'nin kuzeyinde küçük bir düğündü. III. James Timothy Orville, tıpkı ondan beklendiği gibi bana Oscar Wilde'ın mezarında evlenme teklif etti. Kuşlar ve elbiseler vardı. Sonunda iki tane uzun anı kitabı yazdım. Orville stil, sanatsal nitelik ve gerçekçi bir sona benzer bir şey içermediklerinden yakındı ama yayımlanana kadar sayısız taslağı komodininin üstünde tutup, sadakatle defalarca okudu. Benimki, neredeyse tamamen hiçlikten yarattım diyebileceğim bir hayattı.

Ama bu konuda artık yeterince konuştuğumu düşünüyorum.

Teşekkürler

Öncelikle, tanıdığım en iyi yazarlardan ve öğretmenlerden biri olan muhteşem Jennifer DuBois'ya ve yazar olmamın asıl sebebi, benzersiz Elizabeth Tallent'a; en iyi öğretmenlerimden Charles Baxter'a ve Stanford'ın İngilizce Bölümü'ndeki tüm öğretim üyeleri ve çalışanlara, özellikle de Adam Johnson, Tobias Wolff, Tom Kealey ve Shimon Tanaka'ya teşekkürler. Verdiği seminerle ilk kitabıma ilham olan Linda Paulson ve Emma Plaskitt'in ilgi çekici anlatımıyla verdiği dâhiyane dersler olmasa, bütün bunlar asla mümkün olmazdı. Tavsiyeleri on yıldan fazladır kulağıma küpe olan bazı özel akıl hocalarıma ve öğretmenlerime (Phil Gutierrez, Jeff Symonds ve Carrie Waldron-Brown'a) teşekkürler.

Sevgili arkadaşım Kate Connor'ın bitmek bilmeyen şevki ve ilhamını Heathcliff'ten alan *Düşünceli Taş Erkek* el kitabı olmasaydı bu kitap da olmazdı. Verdiği karşılıksız destek için Michelle Gumport'a ve kitabımı saatlerce okuyup denetleyen sevgili Patrick Hanlon'a kucak dolusu sevgiler. Muhteşem menajerim Chelsea Lindman'a, bilge editörüm Sally Kim'e,

harika enerjileri ve fikirleri için de Touchstone'daki bütün ekibe büyük teşekkürler.

En çok da ilk birkaç yüz taslağı sabırla okuyan anneme ve babama, bir de tanıdığım en iyi insanlardan biri olan sevgili ablama teşekkürler.

Stanford Üniversitesi'nin Yaratıcı Yazarlık bölümünden mezun olan CATHERİNE LOWELL, *Mary Steinbeck Dekker Kurmaca Yazı Ödülü*'nü almıştır.
Üst Kattaki Deli Kadın, New York'ta yaşamakta olan yazarın ilk romanı.

www.cathlowell.com